

**„Извършване на предварителна оценка на
Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“,
2014-2020 г.**

ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД

Клиент: Министерство на образованието и науката

Изготвено от: ЕКОРИС САУТ ИЙСТ ЮРОП ЕООД

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Идентификация

Наименование на проекта:	“Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014–2020 г.
Договор №:	ДОЗ-76/26.02.2014 г.
Възложител:	Министерство на образованието и науката
Изпълнител/Консултант:	Екорис Саут Йист Юроп ЕООД Адрес: гр. София, бул. „Черни връх“ №1 Тел.: (+359 2) 8155 684 Факс: (+359 2) 981 60 32 E-mail: EcorysSEE@ecorys.com
Директор на проекта:	Мариана Стефанова Тел.: (+359 2) 8155 684 E-mail: Mariana.Stefanova@ecorys.bg
Ръководител екип:	Матиас Хейг Тел.: (+359 2) 8155 684 E-mail: EcorysSEE@ecorys.com
Дата на подписване на договора:	26.02.2014 г.
Дата на започване на изпълнението:	26.02.2014 г.
Краен срок на договора:	26.08.2014 г.
Вид доклад:	Окончателен доклад
Дата на изготвяне на доклада:	12.08.2014 г.

Настоящия документ е изготвен по проект BG051PO001-8.1-01-0001 “Подкрепа на Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми” в Министерството на образованието и науката за успешното управление на приоритетни оси 3 и 4 на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Мненията, изразени в оценката са на нейните автори и не е задължително да отразяват позицията на Министерството на образованието и науката

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

За консултанта

ЕКОРИС Саут Ийст Юроп ЕООД (Екорис СИЮ) е юридическо лице, регистрирано в България през август 2006 г. Компанията е част от европейска група от консултантски и изследователски организации – ЕКОРИС Груп (ECORYS Group), разполагаща с офиси в 10 страни в Европа, както и с представителни офиси в Украйна, Македония, Сърбия и Румъния. Мисията на Екорис СИЮ е да предоставя пълния набор от услуги, предлагани от ЕКОРИС Груп в този регион. Екорис притежава забележителна 80-годишна история и се наложи като една от най-силните европейски компании със своите иновативни, гъвкави и интегрирани многоаспектни решения и подходи, съобразени винаги и изцяло с нуждите на клиентите, както и със спецификата на пазара.

Чрез работата си се стремим да бъдем полезни за обществото като осигуряваме за нашите клиенти в общественя, частния и неправителствения сектор по целия свят уникални перспективи и високо-стойностни решения. Ние ценим нашата и на нашите партньори независимост и почтеност. Служителите ни са експерти, отдадени на работата си, които произлизат от академичните и консултантски среди. Те споделят най-добрите практики в нашите компании.

бул. Черни връх №1
1421 София
България

Т: 02 815 56 80
Ф: 02 981 60 32
E: ecoryssee@ecorys.com

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	5
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ	7
СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ.....	9
РЕЗЮМЕ	10
I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	24
II. ЦЕЛИ И ОБХВАТ НА ОЦЕНКАТА	25
1. Цели на оценката	25
2. Обхват на оценката и ключови въпроси	25
III. ПОДХОД И МЕТОДОЛОГИЯ.....	28
IV. ОЦЕНКА.....	32
Оценка на външната съгласуваност.....	32
<i>Анализ</i>	32
<i>Изводи и препоръки</i>	67
Оценка на вътрешната съгласуваност.....	68
<i>Анализ</i>	68
<i>Изводи и препоръки</i>	125
Оценка на системата от индикатори	125
<i>Анализ</i>	125
<i>Изводи и препоръки</i>	154
Оценка на бюджета на програмата	155
<i>Анализ</i>	155
<i>Изводи и препоръки</i>	167
Оценка на административния капацитет, управлението, наблюдението и оценката на ОПНОИР	168
<i>Анализ</i>	168
<i>Изводи и препоръки</i>	197
IV. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ	199
Заключения	199
Препоръки.....	202
V. ПРИЛОЖЕНИЯ.....	212
Приложение 1: Списък на използваните документи.....	213
Приложение 2: Списък на участниците в проведените срещи и фокус групи	219
Приложение 3: Резултати от онлайн проучването сред потенциални бенефициенти на програмата, бъдещият УО и членове на Работната група за подготовка на програмата	222
Приложение 4: Резултати от онлайн проучването сред експерти от ГД СФМОП	223
Приложение 5: Логика на интервенция на програмата	224
Приложение 6: Фишове на индикаторите.....	225

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БАН	Българска академия на науките
ГД СФОМOP	Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“
ДАЗД	Държавна агенция за закрила на детето
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСФ	Европейски социален фонд
ИП	Инвестиционен приоритет
МС	Министерски съвет
МОН	Министерство на образованието и науката
НИРД	Научноизследователска и развойна дейност
ОПАК	Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007–2013
ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление“
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014–2020
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОПРР	Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 и Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014–2020
ОПРКБИ	Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОСР	Обща стратегическа рамка
ОПТТИ	Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014–2020
ПИК	Политика по изменението на климата
ПМДР	Програма за морско дело и рибарство 2014–2020
ПО	Приоритетна ос
ПОС	Политика по околната среда
ПОО	Професионално образование и обучение
ПРСР	Програма за развитие на селските райони 2014–2020
РД	Работен документ
РЕ	Ръководител на екип
РМС	Решение на Министерски съвет
СКФ	Структурните и Кохезионния фонд на ЕС

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

СОП	Специални образователни потребности
СП	Споразумение за партньорство на Република България, очертаващо помощта от европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014–2020 г.
ССА	Селскостопанска академия
СЦ	Специфична цел
ТРГ	Тематична работна група
ТС	Техническа спецификация
УО	Управляващ орган
ЦКЗ	Централно координационно звено

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1. Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ОПРР.....	50
Таблица 2. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ОПРР	51
Таблица 3: Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ОПИК.....	52
Таблица 4. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ОПИК.....	52
Таблица 5: Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ОПОС.....	54
Таблица 6. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ОПОС	54
Таблица 7. Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ОПТТИ	55
Таблица 8. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ОПТТП	56
Таблица 9. Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ОПДУ	57
Таблица 10. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ОПДУ	57
Таблица 11: Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ОПРЧР.....	59
Таблица 12. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ОПРЧР.....	59
Таблица 13: Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ПРСР	62
Таблица 14. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ПРСР.....	63
Таблица 15: Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ПМДР	65
Таблица 16. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ПМДР	66
Таблица 17. ПО1 - Съответствие между нужди, ИП, дейности и индикатори	71
Таблица 18. ПО2 - Съответствие между нужди, ИП, дейности и индикатори	74
Таблица 19. ПО3 - Съответствие между нужди, ИП, дейности и индикатори	81
Таблица 20. ПО4 - Съответствие между нужди, ИП, дейности и индикатори	84
Таблица 21. ПО1 – Анализ на дейностите	84
Таблица 22. ПО2 – Анализ на дейностите	87
Таблица 23. ПО3 – Анализ на дейностите	98
Таблица 24. ПО4 – Анализ на дейностите	101
Таблица 25. ПО1 – Анализ на бенефициенти и целеви групи	104
Таблица 26. ПО2 – Анализ на бенефициенти и целеви групи	106
Таблица 27. ПО3 – Анализ на бенефициенти и целеви групи	108
Таблица 28. Принципи, посочени като водещи при избора на операции	109
Таблица 29. Анализ на принципите, посочени като водещи при избора на операции	110
Таблица 30. Примери за финансови инструменти в областта на науката и образованието	113
Таблица 31. Препоръки по отношение на темите, които са в обхвата на ОПНОИР 2014–2020 г.	116
Таблица 32. Хоризонтални принципи, посочени в регламенти за периода 2014–2020 г. и в Споразумението за партньорство.....	121
Таблица 33. Съпоставка на хоризонталните принципи в ОПНОИР 2014–2020 г. с хоризонталните принципи, залегнали в регламентите на помощта на ЕСИФ за периода 2014–2020 г. и Споразумението за партньорство	123
Таблица 34. Анализ на отразяване на хоризонталните принципи в ОПНОИР	124
Таблица 35. Оценката на уместността и яснотата на системата от индикатори (версия на програмата от май 2014)	128

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Таблица 36.Коментар по предложената нова система от индикатори за изпълнение	137
Таблица 37.Коментар по предложената нова система от индикатори за резултат ..	147
Таблица 38. Сравнение на бюджета на ОПНОИР 2014-2020 г. спрямо този за сходни дейности през програмния период 2007-2013 г. по приоритетни оси	156
Таблица 39. Разпределение на експертите по отдели в ГДСФМОП	171
Таблица 40. Рискове, свързани с административния капацитет за ОПНОИР 2014-2020 Г.	184
Таблица 41. Рискове с висок интензитет и тяхното третиране	186

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1: Дефиниране обхвата на оценката	26
Фигура 2: Подход на оценката	28
Фигура 3: Подходи за предоставяне на средствата по програмата.....	112
Фигура 4: Възможни области на прилагане на финансови инструменти	113
Фигура 5: Приоритетни области на подкрепа според проведеното онлайн проучване	120
Фигура 6: Структура на бюджета на ОП НОИР 2014-2020 по приоритетни оси и по фондове	155
Фигура 7: Разбивка на бюджетните ангажименти по години на ОП НОИР 2014-2020 г. в сравнение със съпоставими инвестиции през 2007-2013 г.....	158
Фигура 8: Усвояване през 2007-2013 г.	159
Фигура 9: Усвояване през 2014-2020 г.	159
Фигура 12: Разпределение на отговорите за дела на финансиране по ПО.....	160
Фигура 13: Органиграма на ГДСФМОП.....	169
Фигура 14: Натоварване на служителите в ГДСФМОП.....	173
Фигура 15: Оценка на рисковете.....	186
Фигура 16: Система за набиране и агрегиране на данни.....	191

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Резюме

Предварителната оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. е проведена като част от задължителните дейности по програмирането на оперативната програма. Оценката имаше за цел да подкрепи и способства за подобряване качеството на процеса на програмиране съгласно изискванията на Общия регламент за фондовете от общата стратегическа рамка (1303/2013).

Оценката е финансирана по проект BG051PO001-8.1-01-0001 *Подкрепа на Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ в Министерството на образованието и науката за успешното управление на приоритетни оси 3 и 4 на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“*, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Докладът за оценка, от който това резюме е неразделна част, отразява мнението и препоръките на консултанта по последната предоставена версия на текста на оперативната програма от май 2014 г. Анализите в оценката са структурирани съгласно заданието на възложителя и въпросите за оценка в следните глави/оценки:

- Оценка на външната съгласуваност;
- Оценка на вътрешната съгласуваност;
- Оценка на системата от индикатори;
- Оценка на финансовото разпределение на програмата;
- Оценка на административния капацитет;

Оценката съдържа 6 приложения както следва: източници на информация (Приложение 1), проведени срещи и фокус групи (Приложение 2), проведени онлайн проучвания (Приложения 3 и 4), логика на интервенция на програмата (Приложение 5) и фишове на индикаторите (Приложение 6).

Оценката е осъществена в тясно сътрудничество с възложителя - Главна Дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ в Министерство на образованието и науката, която е Управляващ орган на оперативната програма. Посредством срещи, онлайн проучвания и фокус групи е отчетено мнението на други ключови заинтересовани страни като: Работната група за подготовка на програмата, дирекции в Министерство на образованието и науката, представители на научни организации, висшето, училищното и предучилищното образование, неправителствени организации и потенциални бенефициенти на програмата. За осъществяването на оценката са използвани количествени и качествени методи за набиране на информация и оценка както следва: кабинетно проучване на документи и данни; интервюта; онлайн въпросници; фокус групи; анализ на заинтересованите

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

страни; дърво на целите; анализ на логиката на интервенция; сравнителен анализ; анализ на работното натоварване; анализ на рисковете; финансово–правен анализ; SMARTанализ на индикатори и фишове на индикатори.

По-долу представяме основните изводи от направените анализи по темите и въпросите за оценка.

Оценка на външната съгласуваност на програмата

Съгласуваност с Европейската стратегическа рамка – принос към Стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. се очаква да има принос към две от целите на стратегията Европа 2020: Цел 2 - *Инвестиране на 3% (1,5% цел за България) от БВП в научноизследователска и развойна дейност (НИРД)* и Цел 4 – а) *Намаляване на 10% (11% цел за България) на преждевременно напусналите училище* и б) *Увеличаване на 40% (36% цел за България) на дела на 30-34 годишните с завършено висше образование*. Програмата подкрепя изпълнението на 5 от 7те водещи инициативи за прилагане на стратегията.

Програмата се очаква да има принос и към ос 7 „Общество на знанието“ на Дунавската стратегия. Очаква се оперативната програма да допълва мерките по „Хоризонт 2020“, като и „Програмата на ЕС за заетост и социални иновации“ и „Еразъм за всички“.

Програмата в недостатъчна степен отразява териториалните аспекти, що се отнася до проблемите с разликите в качеството на образованието в малките и големите населени места и териториалната концентрация на деца от етническите малцинства.

Съгласуваност с Националната стратегическа рамка - Национална програма за развитие България 2020, Националната програма за реформи

Оперативната програма се базира и отразява анализите и мерките, предвидени в Националната програма за развитие и Националната програма за реформи в областта на науката и образованието.

Съгласуваност с Европейската нормативна рамка

Оперативната програма отразява изискванията на основните регламенти за програмния период 2014-2020 и по специално Регламента за общите разпоредби 1303/2013, Регламента за Европейския социален фонд 1304/2013 и Регламента за Европейския фонд за регионално развитие 1301/2013.

Съгласуваност с Националната нормативна рамка

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Оперативната програма не противоречи на разпоредбите в националното законодателство по отношение на науката и образованието. Все още предстои разработването или актуализирането на някои закони в тези сфери като Закон за средното образование и Закон за професионалното образование и обучение, които могат да повлияят върху прилагането на някои от предвидените по програмата мерки.

Съгласуваност с други секторни програми

Оперативната програма като цяло взема под внимание повечето от целите и мерките, заложи в европейски и национални секторни стратегически документи, включително: „Комюнике от Букурещ на министрите, отговорни за висшето образование“, „Стратегия за мобилност 2020 за Европейското пространство за висше образование“, „Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите: В подкрепа на растежа и създаването на работни места – програма за модернизирани системи за висше образование в Европа (2011 г.)“, „Комюнике от Брюж относно засилването на европейското сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение за периода 2011–2020 г.“, „Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите: Нов импулс за европейското сътрудничество в професионалното образование и обучение за подкрепа на стратегията „Европа 2020“, „Актуализирана национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България 2012-2030 г.“, „Национална стратегия за младежта 2010-2020 г.“, „Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014–2020 г.“, „Национална стратегия за развитие на научните изследвания 2020“, „Стратегия за превенция и намаляване на дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система 2013-2020 г.“ и „Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г.“.

Националната пътна карта за научна инфраструктура е взета предвид, но не е спомогнала за фокусиране на подкрепата тъй като в момента е в процес на актуализация. В процес на разработване са и „Национална стратегия за висше образование“ и „Национална стратегия за интелигентна специализация“ и „Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри“ и „Стратегия за ефективно прилагане на информационни и комуникационни технологии в образованието и науката на Република България 2014–2020 г.“, което е възпрепятствало фокусирането на подкрепата по програмата в тези области.

Съгласуваност със Споразумението за партньорство

Програмата е в съгласие с основните постановки на Споразумението за партньорство. Следните предизвикателства в областта на науката, образованието и иновациите, посочени в Споразумението за партньорство, не са отразени в пълна степен в програмата:

- Създаване и укрепване на партньорства между висшето образование,

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

предприятията и научните изследвания;

- Повишаване капацитета за управление на научните заведения;
- Създаване на възможности за стажове на изследователи в предприятия;
- Стимулиране на образователните институции да предоставят образователни услуги извън рамките на своята инфраструктура на базата на партньорство с работодатели, държавни и общински институции и други заинтересовани страни;
- Развитие на партньорства между бизнеса и научните среди.

Съгласуваност с други оперативни програми

В процеса на подготовка на програмата и на останалите оперативни програми течеше процес на синхронизиране, разделяне и допълване на подкрепата. В резултат много от въпросите бяха отразени и адресирани. Тези процеси в много по-малка степен продължават и към момента и ще продължат до окончателното одобрение на програмите. В тази връзка и Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ може да претърпи доуточняващи корекции по отношение на допълването и разграничаването с останалите оперативни програми. Особено необходимо е това по отношение на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“.

Оценка на вътрешната съгласуваност на програмата

Уместност на стратегията на ОПНОИР

Стратегията на програмата е основана върху проблемите в следните три области: научно-изследователска дейност, висше образование и училищно образование. Стратегията е добре обоснована и мотивирана, като основните слабости са по отношение на необходимост от допълване на анализите и адресиране на всички анализирани проблеми чрез подходящи мерки.

- Адекватност на мерките, заложи в програмата и степента, в която ще допринесат за постигане на целите ѝ

Програмата е разписана в 4 приоритетни оси. Три от осите адресират основните проблеми, дискутирани в стратегията, а четвъртата ос е предвидена за техническа помощ за подкрепа на управлението и изпълнението на програмата.

Първата специфична ос „*Научни изследвания и технологично развитие*“ е разписана в два инвестиционни приоритета, касаещи подобряване на научната инфраструктура и насърчаване на научно-приложните дейности и връзката наука-бизнес. Двата приоритета и заложените специфични цели отразяват основните нужди. Обосновката на първата специфична цел очертава основните проблеми и

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

подходи за решаването им, но има нужда от по-добро структуриране и редактиране на текста. Обосновката на втората специфична цел е много по-неясна и поради това и подходите и мерките за нейното адресиране не са достатъчно убедителни. От особено значение за фокусиране на инвестиционния приоритет е наличието на ясна стратегия за разделяне и допълване на подкрепата, която ще бъде предоставена в тази област между Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ и Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“.

Втората специфична ос *„Образование и учене през целия живот“* е разписана в четири инвестиционни приоритета насочени към (1) намаляване и предотвратяване на преждевременното напускане на училище, (2) подобряване на качеството и достъпа до висше образование, (3) учене през целия живот и (4) подобряване на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда. Първият инвестиционен приоритет е добре разписан в три специфични цели, насочени към подобряване на постиженията на децата, обхващане и задържане в училище и подобряване на качеството на образованието. Обосновката на втория инвестиционен приоритет, насочен към висшето образование, също е добре мотивирана като възможности за подобрене има по отношение на третата специфична цел, визираща достъпа до висше образование. Третият инвестиционен приоритет добре очертава проблемите, свързани с квалификацията на заетите в сферата на образованието. Втората специфична цел на приоритета, отнасяща се до продължаващото обучение е необходимо да бъде фокусирана, включително с цел да се избегне дублиране на подкрепа с Оперативна програма *„Човешки ресурси“*. Обосновката на четвъртия инвестиционен приоритет се нуждае от фокусиране и допълване на анализа на нуждите. Насърчаването на образование в инженерно-технически и природни специалности не е добре обосновано. Предвидената подкрепа за подобряване на компютърните умения, като цяло, вече е адресирана в предходните инвестиционни приоритети 1 и 2.

Третата приоритетна ос *„Образователна среда за активно социално приобщаване“* е разписана в два инвестиционни приоритета, насочени към активно приобщаване с цел по-добра пригодност за заетост и социално икономическо интегриране на маргинализирани общности. Двете специфични цели на първия инвестиционен приоритет адресират два основни проблема пред приобщаващото образование: включващо образование за деца със специални образователни способности и образователната система, която взема предвид индивидуалните потребности на учащите. Обосновката на втората специфична цел е твърде обща и е възможно да бъде фокусирана върху целодневната организация на учебния процес. Обосновката на втория инвестиционен приоритет посочва основните проблеми, но не е изчерпателна по отношение на предоставяне на конкретна информация за сегрегацията в училищния процес, което в резултат би фокусирало мерките за решаване на проблемите.

Четвъртата приоритетна ос *„Техническа помощ“* е разписана в една специфична цел, покриваща нуждата от укрепване на административния капацитет на управляващия орган и на бенефициентите по програмата. Като цяло основните нужди са очертани както и възможните мерки за тяхното решаване.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

- Адекватност на определените допустими бенефициенти и целеви групи

Бенефициентите и целевите групи като цяло са адекватно определени и отговарят на заложените мерки и дейности. Изключение е Министерството на образованието и науката, което е включено като бенефициент по приоритетна ос 1 без неговата роля в мерките за подкрепа на научните изследвания и технологично развитие да е много ясна.

- Уместност на предложените форми за подкрепа;

Програмата не предвижда конкретни форми на подкрепа, като очакванията са, че подкрепата ще бъде предоставяна както чрез договори за директно предоставяне на безвъзмездна помощ, така и на конкурентен принцип. Предложените принципи за подбор на операции като цяло са уместни. Два от тях – относно тематичната концентрация и прилагането на хоризонталните принципи са твърде общи и от задължителен характер за всички операции и поради това нямат добавена стойност при избора на операции.

Не се предвижда използване на финансови инструменти. Предвид, че са заложили дейности където има потенциал за прилагане на такива инструменти (стипендии, съвместни инициативи наука-бизнес) е препоръчително да се анализират възможностите за използване на финансови инструменти за някои от мерките.

Оценка на интегрирането на хоризонталните принципи

- Анализ на степента, в която принципът за равенство и недискриминация е залегнал в програмния документ и степента, в която фигурира в различните части на програмата;
- Оценка на потенциалния принос на програмата към насърчаването на равните възможности между половете и недискриминацията;

В програмата са залегнали основните хоризонтални принципи – „партньорство“, „равенство и недискриминация“, „устойчиво развитие“, „равенство между половете“, „социални иновации“ и „транснационално сътрудничество“. Предвижда се принципите да бъдат интегрирани в програмата както чрез конкретни мерки, така и чрез предоставяне на предимство при подбора на проекти. Не са разписани механизми за наблюдение на прилагане на принципите за „устойчиво развитие“ и „равенство между половете“. Предвидените специални проверки за наблюдение на прилагането на принципа за „равенство и недискриминация“ е възможно да доведат до увеличаване на административната тежест, както за Управляващия орган така и за бенефициентите.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Оценка на системата от индикатори

Оценка на уместността и яснотата на системата от индикатори

Системата от индикатори беше подобрявана и доработвана, както м. август ГД СФМОП предложи и базови и целеви стойности по повечето от индикаторите. Все още са необходимо уточняване на системата от гледна точка на намаляване на броя на индикаторите за резултат за някои от специфичните цели и ясното им обвързване със специфичните цели. Отправени са специфични бележки.

Оценка на реалистичността при количественото изразяване на базовите и целевите стойности на индикаторите

През м. август 2014 ГД СФМОП предостави нова система от индикатори със заложен базови, междинни и целеви стойности, която все още не е инкорпорирана в текста на програмата. Новата система е коментирана в доклада за оценка, включително заложените стойности. Тъй като заедно със системата от индикатори не беше предоставена информация, относно изчисляване на базовите и целевите стойности, оценката на адекватността на заложените стойности се основава на данни от предишен опит в изпълнение на подобни мерки по ОПРЧР 2007-2013, заложения бюджет по програмата, наличния административен капацитет и информация в самата програма относно естеството на дейностите и целите, които индикаторите измерват. Не по всички индикатори за резултат са заложен базови стойности. Повечето от заложените стойности изглеждат реалистични, предвид на изходната информация, с която се разполага.

Уместност на дефинираните етапни цели

Разделът не беше възможно да бъде разработен тъй като в последният вариант на програмата от май 2014 не са идентифицирани етапни цели.

Оценка на разпределението на бюджета

Последователност и обосновааност на разпределението на бюджетните средства спрямо целите на програмата

Бюджетът на оперативната програма е разпределен между образование и учене през целия живот, (съответно 36,1 за приоритетна ос 2 и 18,4% за приоритетна ос 3) и научни изследвания и технологично развитие (приоритетна ос 1 – 41,4). За техническа помощ са заделени 4,1% от финансовия ресурс по програмата.

За подобряването на *образованието и ученето през целия живот (приоритетна ос 2)* с предвидените над 200 млн. евро европейско финансиране предвид високата приоритетност на образованието за постигането на интелигентния растеж в дългосрочен план, увеличението от 5%, което на практика се изразява в намаление

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

в реално изражение, изглежда недостатъчно. Друг важен въпрос е свързан и с разпределението на средствата между цялото многообразие от дейности, обхванати в тази приоритетна ос, за което, на този етап, няма информация. Необходимо е да се представи и информацията относно начина, по който ще бъде спазено изискването за фокусиране на поне 60% от всички средства по ЕСФ в рамките на най-много 5 инвестиционни приоритета.

За постигането на поставените цели във връзка с *приобщаването към образованието* (приоритетна ос 3) са заделени 107 млн. евро европейско финансиране. Този ресурс е значително по-малък от финансирането по аналогични дейности през 2007-2013 г. по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

Последователност и обосноваване на разпределението на бюджетните средства спрямо изискванията на регламентите (интегриран подход, фокусиране на интервенциите, финансов инженеринг и др.)

Разпределението на бюджетните ангажименти по години не крие риск от автоматична загуба на средства дори и при допускане за профил на усвояване по програмата, който е сходен на аналогични дейности по ОП РЧР 2007-2013.

Във варианта на програмата от август 2014 г. няма изложена финансова обосновка, което не позволява да се оцени изпълнението на изискването относно тематичната концентрация.

Анализ на дела от финансовия ресурс, насочен към области със стратегическо значение и на степента, в която средствата са насочени директно към идентифицираните в социално-икономическия анализ потребности и предизвикателства

Оперативната програма ще способства постигането на следните приоритети на Националната програма за развитие:

1. Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила.
2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване.
5. Подкрепа на иновационните и инвестиционни дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката.

Финансовото разпределение в Споразумението за партньорство, предполага за тематични цели 1, 9¹ и 10 да бъдат изразходени общо 23% от всички европейски средства², което е по-ниско, но съпоставимо на заложените общо 28% за аналогичните приоритети в Националната програма за развитие.

¹ Към Тематична цел 1 трябва да бъдат отчетени и заделените средства по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“

² С изключение на тези по ЕЗФРСР и ЕФМДР, за които все още няма финансово разпределение в абсолютни стойности.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Оценка на административния капацитет, управлението на програмата, наблюдението и оценката

? Адекватност на структурата за управление

През юни 2014 Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ в Министерство на образованието и науката е преструктурирана, като са добавени нови звена във връзка с функциите, които дирекцията ще поеме като управляващ орган на оперативната програма.

Структурата е адекватна на новите отговорности на дирекцията. Отдел „Управление на риска и контрол“ би трябвало да бъде на подчинение директно на главния директор, за да се осигури независимостта на експерта по нередности.

? Адекватност на човешките ресурси и на административния капацитет за управление на програмата

Предвижда се управляващият орган да работи с 87 експерта. Анализите показват, че предвидените човешки ресурси не са адекватни на отговорностите за отдели „Програмиране и договаряне“, „Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания“ и „Управление на риска и контрол“. За първите два отдела е необходими допълнителен човешки ресурс. За намаляване натоварването на отдел „Управление на риска и контрол“ е препоръчително да бъде премахнат предварителният контрол върху обществените поръчки на бенефициентите или да се въведе праг, над който да бъде осъществяван такъв контрол.

Служителите притежават опит в управление на фондове на Европейския съюз и имат възможност да получават обучение. Съществува опит в разработване на процедури и наръчници. Работата по разписване на системите за управление и контрол е започнала.

Текущото в дирекцията е малко и служителите като цяло са удовлетворени от работата в ГДСФМОП, но тяхната по-добра мотивация ще повиши административния капацитет на дирекцията.

Основен проблем пред изпълнението на програмата се оказват недостатъчните технически средства, с които разполага дирекцията. Вече е стартирана поръчка за доставка на оборудване.

? Капацитет на бенефициентите на програмата и предвидените мерки за неговото укрепване

Голяма част от потенциалните бенефициенти по програмата вече имат изграден капацитет на базата на изпълнени проекти в настоящия програмен период. Въпреки това, както управляващият орган, така и бенефициентите считат, че е необходима подкрепа и през настоящия програмен период. Тази подкрепа ще се изразява в провеждане на обучения и разяснителни срещи, провеждане на информационни

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

кампании и предоставяне на достъпна, ясна и навременна информация. Намаляване на административната тежест за бенефициентите също се очаква да допринесе за ефективно изпълнение на програмата.

Пригодност на етапните цели от гледна точка на адм. капацитет (като се направи връзка с анализа на заложените етапни цели)

Към момента етапните цели на програмата са в процес на разработване. За целите на анализа са разгледани възможни рискове за успешно изпълнение на програмата, свързани с административния капацитет и на тази база са дефинирани възможни подходи за избягване на рисковете.

Пригодност на процедурите за управление, мониторинг и оценка на програмата и за събирането на данни за изпълнение на програмата.

На база на натрупания до момента опит като междинно звено по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, експертите от управляващия орган на новата Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ предвиждат, че основните проблеми по отношение на системата за мониторинг ще са свързани с качество на подаваната информация на ниво проект, качество на обработваната информация на ниво схема/ приоритетна ос (възможност за агрегиране на данните и информацията), използване на набраните данни от система за мониторинг за изготвяне на анализи за изпълнението на програмата и ефективното използване на индикаторите за целите на наблюдение и оценка.

За преодоляване на горните проблеми се очаква Управляващият орган да разпише в системите за управление и контрол стройна система за наблюдение. За улесняване на процесите на мониторинг в голяма степен се разчита и на подобренията, които ще бъдат направени в централизираната Информационна система за управление и наблюдение. В допълнение за осигуряване на всеобщо разбиране за значенията на индикаторите и начините за тяхното измерване както част от настоящата оценка е разработен формат на фишове на индикатори (Приложение 6).

Адекватност на Плана за оценка и формулиране на препоръки

Планът за оценка на оперативната програма все още не е изготвен. Поради това в рамките на предварителната оценка не беше възможно да бъде прегледан.

С цел да се отговори на техническата спецификация на възложителя и с цел предварителната оценка да е полезна в процеса на подготовката на Плана за оценка на програмата, бяха предоставени насоки за подготовка на плана, които се базират на изискванията на регламентите за периода 2014-2020 г. и насоките на Европейската комисия относно мониторинг и оценка и изработване на план за провеждане на оценките.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Изводи и препоръки

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 отразява в голяма степен целите и приоритетите на основните европейски и национални стратегически документи в областта на науката и образованието, включително основните цели на стратегията Европа 2020.

Възможно е по-ясно отразяване в текста на програмата на разписаните цели в Споразумението за партньорство по отношение на партньорства между висшето образование, предприятията и научните изследвания и подобряване капацитета за управление на научните институти.

Разграничаването и допълването с някои от останалите оперативни програми и по-специално с Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“, предстои да бъде уточнено.

Програмата все още в недостатъчна степен адресира териториалните аспекти по отношение на качеството на образованието в малките и големите населени места.

Някои основни национални стратегически и нормативни документи са в процес на подготовка или в процес на актуализация, което в известна степен затруднява фокусирането на предвижданата подкрепа по оперативната програма.

Анализите в стратегията на програмата посочват основните проблеми в три основни области – наука, висше и училищно образование. Включването на допълваща информация би подобрило пълнотата на анализите ще способства формулиране на по-целенасочени мерки. Не всички идентифицирани проблеми са адресирани с конкретни подходи за тяхното решаване.

Логиката на интервенция на програмата е изградена в 3 основни приоритетни оси - науката и технологичното развитие, училищното и висше образование и социалното приобщаване в образованието на уязвими групи.

Определените инвестиционни приоритети са адекватно подбрани и като цяло добре фокусирани чрез разписаните специфични цели. Анализите и представянето на нуждите особено по отношение на специфичните цели, касаещи връзката между наука, образование и бизнес (Инвестиционен приоритет 2 на Приоритетна ос 1, Инвестиционен приоритет 4 на Приоритетна ос 2) могат да бъдат подобрени.

Дейностите по повечето от приоритетите са уместни. Не са разписани достатъчно адекватни дейности, които да адресират нуждите от по-добро сътрудничество между науката и бизнеса и подобряване на възможностите за реализация на завършилите висше образование. Дейностите по Приоритетна ос 2 са твърде многобройни и могат да се обобщят.

Бенефициентите и целевите групи като цяло са уместни и отговарят на заложените цели и дейности.

Основните хоризонтални принципи са отразени в програмата. Необходимо е добавяне на информация по отношение на наблюдението на прилагането на принципите за „устойчиво развитие“ и „равенство между половете“. Наблюдението на прилагането на принципа за „равни възможности и превенция на

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

дискриминацията“ чрез допълнителни проверки би довело до увеличаване на административната тежест.

Размерът на заделените средства като цяло е недостатъчен. Заделените средства за образование, приобщаване към образование и учене през целия живот в реално изражение са по-малки в сравнение с предходния програмен период. Заделените средства за техническа помощ е вероятно да се окажат недостатъчни да се осигури успешното управление и изпълнение на програмата. Разпределението на бюджетните ангажименти по години крие риск от автоматична загуба на средства и е необходимо да бъде преразгледано. Във варианта на програмата от май 2014 г. няма изложена финансова обосновка, което не позволява да се оцени изпълнението на изискването относно тематичната концентрация.

Системата от индикатори беше прецизирана и значително подобрена спрямо първоначалния си вариант. Въпреки това се очакват редакции в някои от индикаторите. Не по всички индикатори за резултат са заложили базови стойности. Повечето от заложените стойности изглеждат реалистични, предвид на изходната информация, с която се разполага. Все още не е разработена рамката за изпълнение и поради това не е осъществена оценка на етапните цели. Отправени са специфични препоръки по отношение на индикаторите за всяка от приоритетните оси.

Като цяло наличните човешки ресурси и структура на Управляващия орган са адекватни на отговорностите по управление на програмата. За три от отделите е вероятно да възникнат затруднения поради недостиг на експерти. Преодоляването им ще изисква осигуряване на допълнителен ресурс или намаляване на натоварването.

Служителите притежават опит в управление на фондове на ЕС и имат възможност да получават обучение. Съществува опит в разработване на процедури и наръчници. Основни затруднения към момента се изпитват поради недостиг на технически средства. Но този проблем се очаква да бъде решен с доставка на оборудване, която вече е стартирала.

Голяма част от потенциалните бенефициенти по програмата вече имат изграден капацитет на базата на изпълнени проекти в настоящия програмен период. Въпреки това е необходима подкрепа и през програмния период 2014-2020.

Основните проблеми по отношение на системата за мониторинг се очаква да са свързани с качество на подаваната информация на ниво проект, качество на обработваната информация на ниво схема/ приоритетна ос (възможност за агрегиране на данните и информацията), използване на набраните данни от система за мониторинг за изготвяне на анализи за изпълнението на програмата и ефективното използване на индикаторите за целите на наблюдение и оценка. Тези проблеми се очаква да бъдат взети предвид при разписването на системата за мониторинг и разработването на плана за оценки.

Основните [препоръки](#), които са отправени са следните:

- Да се потърси по-голям принос на програмата по отношение на териториалното сближаване;

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

- Да се потърси възможност за по-пълно отразяване на някои от мерките на Споразумението за партньорство, свързани с подобряване на връзката наука-бизнес и подобряване управлението на научните институти;
- Да се изчистят спорните моменти по отношение на разграничаването и допълването с някои от останалите оперативни програми и по-специално с Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“;
- Да се разширят анализите в някои аспекти на стратегическата част и по отношение на някои от обосновките на специфичните цели;
- Да се окрупнят някои дейности и да се прецизира формулировката на други;
- Предвид на заложените дейности за кредитиране на висшето образование, както и възможностите за съвместни инициативи бизнес-наука и бизнес-висше образование е препоръчително да се анализират възможностите и предимствата от използването на финансови инструменти;
- Да се добави информация, как ще се наблюдава прилагането на принципите за „устойчиво развитие“ и „равенство между половете“ и да се прецени отново удачността на подхода за наблюдение на принципа за „равенство и недискриминация“;
- Да се уеднаквят сумите в ОПНОИР и Споразумението за партньорство;
- Да се допълни информация относно изпълнението на изискването за концентрация на поне 60% от бюджета на програмата в най-много 5 инвестиционни приоритета;
- Да се премахне заделения за техническа помощ резерв за изпълнение, като той се разпредели по останалите приоритетни оси на програмата, за да не се допуска противоречие с чл. 22 (1) от Общия регламент за ЕСИФ.
- УО да обмисли възможността, при наличие на интерес и достатъчен обем на заделения за тях средства, дейностите по ЕСФ, свързани с транснационално сътрудничество, да бъдат обособени в отделна приоритетна ос.
- Да се преработят/отпаднат някои от индикаторите и във фишовете на индикаторите да се направят необходимите уточнения относно тяхното значение и начина на измерване;
- Да се зложат базови стойности по всички индикатори за резултат. Да се преразгледат някои от заложените целеви стойности.

Препоръките по отношение на административния капацитет не касаят текстове на програмата, а изпълнението и управлението ѝ. Основните от тях включват:

- Отделът по управление на риска и контрол, който включва и служителя по нередности, да бъде на директно подчинение на главния директор на ГДСФМОП, а не на заместник-директор.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

- Осигуряване на адекватни ресурси спрямо отговорностите на отдели „Програмиране и договаряне“, „Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания“ и „Управление на риска и контрол“.
- Осигуряване на необходимите технически средства за управление и изпълнение на програмата.
- Възможно най-бързо стартиране на обучения, свързани с новите отговорности като УО.
- Разработване на атрактивен пакет за стимулиране и възнаграждение на експертите с цел повишаване тяхната мотивация.
- Въвеждане на „контактна точка“ за бенефициенти в Наръчника за изпълнение на проекта, с ясно определени лица, отговорности и срокове за отговор на въпроси.
- Изграждане на система за събиране и агрегиране на данни за индикатори, в която са определени задачите и сроковете на всички нива на мониторинг (бенефициент, конкретен бенефициент, отдели в УО)

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Предварителната оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. (ОПНОИР) е осъществена в периода февруари-август 2014 г. от екип от експерти на партньор Екорис Саут Ийст Юроп ЕООД, съгласно договор с Министерство на науката и образованието (МОН).

Настоящият доклад представлява заключителен доклад от оценката и отразява мнението и препоръките на консултанта по последната предоставена версия на текста на ОПНОИР 2014-2020 г. от май 2014 г.

Анализите са структурирани съгласно заданието на възложителя и въпросите за оценка в следните глави/оценки:

- Оценка на външната съгласуваност;
- Оценка на вътрешната съгласуваност;
- Оценка на системата от индикатори
- Оценка на бюджета на програмата;
- Оценка на административния капацитет, управлението на програмата, наблюдението и оценката.

Приложенията съдържат допълнителна информация относно използвани източници на информация (Приложение 1), проведени срещи и фокус групи (Приложение 2), проведени онлайн проучвания (Приложения 3 и 4), логика на интервенция на програмата (Приложение 5) и фишове на индикаторите (Приложение 6).

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

II. ЦЕЛИ И ОБХВАТ НА ОЦЕНКАТА

1. Цели на оценката

Посочените в техническата спецификация на Възложителя цели на поръчката са следните:

Основна цел	Подкрепа и подобряване на качеството на процеса на програмиране на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОПНОИР) за периода 2014 – 2020, съгласно изискванията на предложението за Регламента за общоприложимите разпоредби за фондовете от общата стратегическа рамка (Регламент (ЕС) № 1303/2013).
Специфични цели	<ul style="list-style-type: none"> • Осигуряване на ориентиран към резултатите, добре структуриран програмен документ • Осигуряване на съответствието на стратегията и целите на ОПНОИР спрямо идентифицираните национални потребности • Оценка на съгласуваността на ОПНОИР с другите национални и Европейски политики и инструменти • Изследване на съотношението между очаквани резултати и наличния ресурс • Формулиране на препоръки за подобряване качеството и дизайна на ОПНОИР • Гарантиране на правилното прилагане на хоризонталните принципи на ЕС в областта на равните възможности, равен достъп, недискриминация, устойчиво развитие в т.ч. изискванията, свързани с екологичната оценка на планове и програми.

Оценката е проведена като част от задължителните дейности по програмирането на ОПНОИР 2014-2020 г. и представлява неразделен елемент от проекта на оперативната програма.

2. Обхват на оценката и ключови въпроси

За постигане на целите на поръчката са изпълнени специфични дейности, които обхващат посочените на Фигура 1 групи от теми.

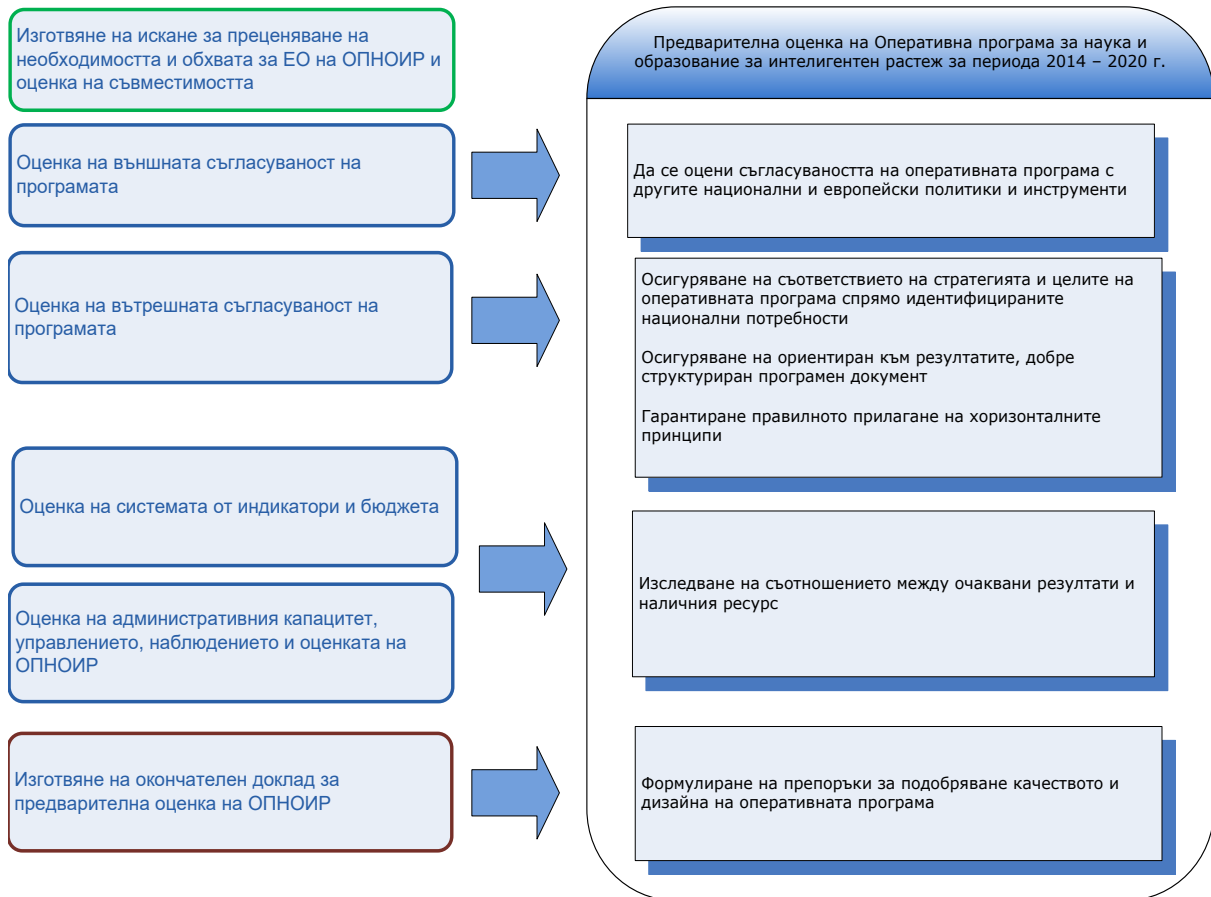

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Фигура 1: Дефиниране обхвата на оценката

Съответните групи от теми са оценени посредством въпроси за оценка, дефинирани за всяка група. Таблицата по-долу представя въпросите на оценката.

Тематична област	Ключови въпроси
Анализ на външната съгласуваност на програмата	<ul style="list-style-type: none"> • Съгласуваност с Европейската стратегическа рамка - Принос към стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. • Съгласуваност с Националната стратегическа рамка - Национална програма за развитие България 2020, Националната програма за реформи. • Съгласуваност с Европейската нормативна рамка; • Съгласуваност с Националната нормативна рамка; • Съгласуваност с други оперативни програми; • Съгласуваност с други секторни програми; • Съгласуваност със Споразумението за партньорство. • Изпълнение на предварителните условия, заложиени в приложение 4 към Общия регламент за фондовете по Общата стратегическа рамка (ОСР);

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Анализ на вътрешната съгласуваност на програмата	<ul style="list-style-type: none">• Уместност на стратегията на ОПНОИР;• Уместност на предложените форми за подкрепа;• Адекватност на мерките, заложи в програмата и степента, в която ще допринесат за постигане на целите ѝ;• Адекватност на определените допустими бенефициенти и целеви групи;• Оценка на интегрирането на хоризонталните принципи.
Анализ на системата от индикатори и бюджета на програмата	<ul style="list-style-type: none">• Оценка на уместността и яснотата на системата от индикатори;• Оценка на реалистичността при количественото изразяване на базовите и целевите стойности на индикаторите;• Уместност на дефинираните етапни цели;• Оценка на бюджета на програмата:<ul style="list-style-type: none">- Последователност и обосноваване на разпределението на бюджетните средства спрямо целите на програмата;- Последователност и обосноваване на разпределението на бюджетните средства спрямо изискванията на регламентите (интегриран подход, фокусиране на интервенциите, финансов инженеринг и др.);- Анализ на степента, в която средствата са насочени директно към идентифицираните в социално-икономическия анализ потребности и предизвикателства;- Анализ на дела от финансовия ресурс, насочен към области със стратегическо значение.
Анализ на административния капацитет, управлението на програмата, наблюдението и оценката	<ul style="list-style-type: none">• Адекватност на структурата за управление;• Адекватност на човешките ресурси и на административния капацитет за управление на програмата;• Капацитет на бенефициентите на програмата и предвидените мерки за неговото укрепване;• Пригодност на етапните цели от гледна точка на административния капацитет (като се направи връзка с анализа на заложените етапни цели);• Пригодност на процедурите за управление, мониторинг и оценка на програмата и за събирането на данни за изпълнение на програмата;• Адекватност на Плана за оценка и формулиране на препоръки (при необходимост).

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

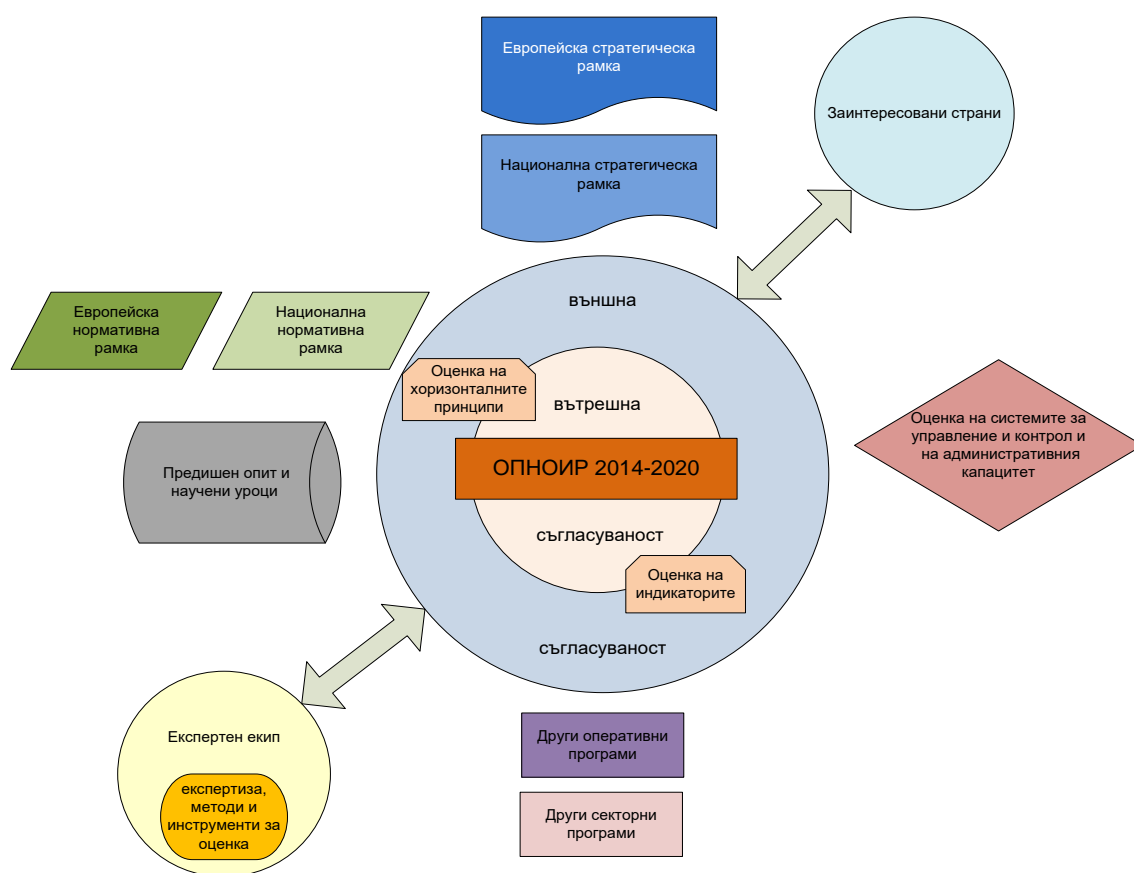

Европейски социален фонд

III. Подход и методология

Оценката е осъществена в тясно сътрудничество с възложителя - Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ (ГДСФМОП) в МОН, която е Междинно звено по ОПРЧР 2007-2013 г. Същата дирекция с решение на Министерски съвет 792 от 17.12. 2013 г. е определена за УО на ОПНОИР 2014-2020 г.

Използваният подход е илюстриран схематично на фигурата по-долу.

Фигура 2: Подход на оценката

Подходът за осъществяване на оценката предполага едновременно набиране на информация за различни елементи на оценката. Така например проведените интервюта, онлайн проучвания и фокус групи засягаха по няколко от темите на оценката.

Използвани са следните **методи за набиране и анализ** на информация:

Кабинетно проучване на национални и европейски стратегически и нормативни документи, годишни доклади за изпълнение на други оперативни програми за периода 2007-2013 по които са финансирани мерки, подобни на мерките предвидени

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

в ОПНОИР 2014-2020, доклади от оценки, насоки на ЕК за новия програмен период и др. Списък на използваните документи е даден в Приложение 1 към настоящия доклад.

Анализ на заинтересованите страни - беше осъществен още със стартиране на оценката и включен във встъпителния доклад, за да осигурим, че основните заинтересовани страни ще бъдат консултирани и тяхното мнение ще бъде адекватно отразено в оценката.

Интервюта с експерти от ГДСФМОП, други дирекции и отдели в МОН, членове на създадената Работната група за разработване на програмата. Списък на проведените срещи е даден в Приложение 2 към настоящия доклад.

Онлайн въпросник до настоящи бенефициенти по ОПРЧР 2007-2013 г., които изпълняват проекти по мерки за образование с междинно звено МОН, потенциални бенефициенти по ОПНОИР 2014-2020 г. (включително научни институти, висши училища, училища, детски градини, работодатели, браншови организации, общини, читалища, НПО), членове на Работната група за подготовка на програмата и експерти в ГДЕФМПП. Въпросникът, посредством уеб базираната платформа www.checkmarket.com, беше разпратен до 1206 респондента. Получени бяха 190 отговора (15,8%). От отговорилите 58% са потенциални бенефициенти на програмата, 22% са от ГДСФМОП и 20% представители на РГ за подготовка на програмата, както е посочено в таблицата по-долу.

Отговорили	Total	% of responses	%
1 Потенциален бенефициент на ОПНОИР 2014 -2020	111		58 %
2 Управляващ орган на ОПНОИР 2014-2020	41		21 %
3 Член на работната група за разработване на ОПНОИР 2014-2020 (извън посочените по-горе)	39		20 %
Total respondents: 191 Skipped question: 0			

Резултатите от въпросника са използвани като допълваща анализите информация, където е подходящо и са представени в Приложение 3 към настоящия доклад.

Онлайн въпросник до ГДСФМОП. Въпросникът, посредством уеб базираната платформа www.checkmarket.com, беше изпратен до всички служители в ГДСФМОП (80 експерта) и имаше за цел да набере информация, която да подкрепи анализите и оценката на административния капацитет за управление и изпълнение на ОПНОИР 2014-2020 г. На анкетата отговориха 56 експерта (68%). Разпределение на отговорилите по отдели е представено в таблицата по-долу.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Отдел*	Брой експерти в отделите	Отговорили (брой)	% на отговорилите
1 Отдел "Анализи, планиране и предоставяне на БФП"	9	8	89
2 Отдел "Техническа верификация"	17	10	59
3 Отдел "Финансова верификация"	19	13	68
4 Отдел "Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания"	6	2	33
5 Отдел "Регионално управление на проекти"	23	19	83
6 Отдел "Управление на качеството"	5	2	40
7 Други (директор, заместник главен директор, специалист), моля отбележете.	3	2	67
Общо	82	56	

* Структура на дирекцията по време на провеждане на допитването. От края на май 2014 е приета нова структура, която е коментирана по-долу в анализите.

Отговорите на въпросника са представени в Приложение 4.

Фокус група с представители на работната група за подготовка на програмата, на която беше обсъдено фокусирането и приоритизирането на инвестициите по Приоритетна ос (ПО) 1, ПО2 и ПО3 на програмата.

Фокус група с бенефициенти на ОПРЧР 2007-2013 г., които изпълняват проекти по мерки, свързани с образование и администрирани от МОН като междинно звено. На фокус групата бяха обсъдени административния капацитет и възможности за намаляване на административната тежест на базата на опита от изпълнението на проекти в настоящия програмен период.

Списък на участниците във фокус групите е представен в Приложение 2.

Експерти от екипа оценители участваха в **заседания на Работната група** за разработване на ОПНОИР 2014-2020 г.

Анализ на логиката на интервенция беше използван при оценка на външната съгласуваност на програмата с основни стратегически документи и при оценка на вътрешната логика на програмата. В Приложение 5 е представена логиката на интервенция на програмата по приоритетни оси.

Финансово правният анализ, който включва елементи на финансовото планиране и анализ на нормативните изисквания относно бюджета, заложен в регламентите и Споразумението за партньорство за следващия програмен период, беше използван за оценка на заложените финансови параметри в програмата.

Сравнителен анализ (benchmarking) с референтни стойности от настоящия програмен период е използван при оценка на разпределението на бюджета на ОПНОИР 2014-2020 г.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

При оценката на индикаторите е използвана концепцията за SMART индикатори, като е направен SMART анализ.

С цел улесняване използването на индикаторите са разработени формати на [фишове на индикаторите](#), където следва да се попълни информация относно вида на индикатора и неговото значение, както и методи и източници на данни за измерване. Фишовете на индикаторите са представени в електронен формат в Приложение б.

При оценка на административния капацитет за управление и изпълнение на ОПНОИР 2014-2020 г. е използван [анализ на работното натоварване](#) (workloadanalysis) на ГДСФМОП в качеството и на междинно звено по ОП РЧР 2007-2013 г., самооценка на капацитета и нуждите както и [анализ на рисковете](#), свързани с административния капацитет.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

IV. ОЦЕНКА

Оценка на външната съгласуваност

Анализ

Анализът на външната съгласуваност представя връзката между ОПНОИР2014-2020 г. и основни европейски и национални стратегически и нормативни документи. Направен е коментар на това доколко програмата подходящо отразява основните цели и изисквания на националната и европейска стратегическа и нормативна рамка и до каква степен програмата ще допринесе за постигане на целите на стратегията „Европа 2020“. Като част от външната съгласуваност е извършен преглед на изпълнението на предварителните условия, посочени в Приложение 4 към Общия регламент за фондовете по ОСР.

Съгласуваност с Европейската стратегическа рамка – принос към Стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж

Европа 2020 и 7-те водещи инициативи за реализация на стратегията

Основният принос на ОПНОИР 2014–2020 г. към стратегията „Европа 2020“ се очаква да бъде по отношение на постигане на 2-ра и 4-та цел на стратегията, а именно:

Цел 2 - *Инвестиране на 3% (1,5% цел за България) от БВП в научноизследователска и развойна дейност (НИРД)*. За постигане на целта ОПНОИР предвижда средствата по програмата да се използват като допълваща инвестиция към „бюджетното портфолио“ на изследователския сектор в България. Предвиждат се и мерки за подобряване на научната инфраструктура и развитие на иновационния потенциал и връзките между науката и бизнеса, с което да се получи синергичен ефект по отношение на развитие на НИРД в страната.

Цел 4:

- *Намаляване на 10% (11% цел за България) на преждевременно напусналите училище*. ОПНОИР предвижда мерки за превенция на ранното отпадане от училище, за подобряване на достъпа до образование на деца със специални образователни потребности (СОП), включително деца от етнически малцинства. Предвидените мерки за повишаване качеството на образованието и индивидуален подход към потребностите на учащите с подкрепа и участие на родителите също се разглеждат като ключови за намаляване на преждевременното напускане на училище.
- *Увеличаване на 40% (36% цел за България) на дела на 30-34 годишните с завършено висше образование*. ОПНОИР 2014–2020 предвижда мерки, насочени към подобряване на системата на висше образование чрез реструктуриране и подобряване на управлението, подобряване на образователния продукт и на качеството на образованието и предоставяне на

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

по-големи възможности за достъп до образование на лица с ограничени финансови възможности и хора с увреждания. Планираните мерки целят да повишат привлекателността и престижността на образованието и да подобрят достъпа до системата за уязвими групи.

По отношение на седемте водещи инициативи за реализация на стратегията³, ОПНОИР подкрепя дейности в обхвата на следните инициативи:

- *Програма в областта на цифровите технологии за Европа* – пети стълб (изследвания и иновации) и шести стълб (подобряване на цифровата грамотност и умения) чрез предвидената подкрепа в областта на научните изследвания и подкрепата за по-широко въвеждане на цифровите технологии в образователния процес;
- *Съюз за иновации* – по отношение на насърчаването на иновациите и връзката наука-бизнес;
- *Младежта в движение* – по отношение на подкрепата за студенти и млади преподаватели;
- *Програма за нови умения и работни места* – по отношение на промяна и адаптация на учебни програми и съдържание към промените в средата за трудова реализация и предизвикателствата на глобалното общество и разширяване на възможностите за практическо обучение и развитие на условията за учене през целия живот.
- *Европейска платформа срещу бедността* – по отношение на провеждане на политики в областта на образованието и младежта.

С останалите две инициативи (Европа за ефективно използване на ресурсите, Индустиална политика за ерата на глобализацията) програмата има индиректна връзка що се касае до осигуряването на възможност за финансиране на изследвания в областите на инициативите.

Текстът на ОПНОИР2014–2020 се позовава на стратегията „Европа 2020“ и водещите инициативи за нейното прилагане.

Териториален дневен ред 2020;

“Териториален дневен ред на Европейския съюз 2020”, поставя като основна цел постигане на „териториално сближаване за по-хармонизирани и балансирани условия в Европа“. Препоръчва се териториално сближаване на общоевропейско ниво, трансгранично и транснационално, междурегионално в дадена страна и вътрешно-регионално в отделните райони. Предвижда се въвеждане на принципите на *териториалното сближаване* в националните интегрирани политики за развитие и по отношение на пространственото планиране.

³Програма в областта на цифровите технологии за Европа, Съюз за иновации, Младежта в движение, Европа за ефективно използване на ресурсите, Индустиална политика за ерата на глобализацията, Програма за нови умения и работни места, Европейска платформа срещу бедността

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Раздел 4 на ОПНОИР 2014–2020 г. разглежда Интегриран подход за териториално развитие, в който във версията на програмата от май 2014 е отбелязано, че програмата ще финансира участие в проекти по приоритетна ос 7, посветена на развитие на общество основано на знанието на Дунавската стратегия. Частта за интегрираните териториални инвестиции преповтаря текстовете от Споразумението за партньорство като посочва, че предвидените мерки за инфраструктура в областта на образованието ще бъдат допълнение от меки мерки, финансирани по линия на ОПНОИР.

Програмата в недостатъчна степен адресира териториалните аспекти, що се отнася до проблемите с разликите в качеството на образованието в малките и големите населени места и териториалната концентрация на деца от етническите малцинства.

Стратегия на ЕС за Дунавския регион

ОПНОИР 2014–2020 г. адресира Приоритетна ос 7 „Общество на знанието“ - изследвания, образование и информационни и комуникационни технологии на Дунавската стратегия. Програмата ще подкрепи осъществяване на транснационални проекти със страните от Дунавския регион в тези сфери.

Хоризонт 2020

„Хоризонт 2020“ ще наследи програмите на ЕС в областта на научните изследвания и иновации, действащи в периода 2007–2013 като ще обедини всички съществуващи форми на финансиране на научни изследвания и иновации, включително „Рамковата програма за научни изследвания“, дейностите, свързани с иновации, от „Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации“, както и „Европейския институт за иновации и технологии“. Подкрепата ще бъде насочена към три приоритета:

- *Високи постижения в научната област* – подкрепа за научни изследвания, възможности за обучение и професионално развитие, подкрепа за европейски научно-изследователски инфраструктури от висока класа;
- *Водещи позиции в промишлеността* – инвестиции в ключови промишлени технологии, подкрепа за иновации в МСП и достъп до рисково финансиране;
- *Справяне с обществените предизвикателства* – предоставяне на финансиране на комплексни подходи от научните изследвания до пазарната реализация в следните области: здравеопазване, демографски промени и благосъстояние; продоволствена сигурност, устойчиво земеделие, морски изследвания и биоикономика; сигурна, чиста и ефективна енергия; интелигентен, екологосъобразен и интегриран транспорт; действия във връзка с изменението на климата, ефективно използване на ресурсите и суровините; приобщаващи, новаторски и сигурни общества.

В раздел 8 на ОРНОИР 2014–2020 г. е описано допълването и разграничаването между двете програми както следва:

Допълване	Разграничаване
ОПНОИР ще подкрепи модернизиранието на	„Хоризонт 2020“ и ОПНОИР

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p>научната инфраструктура в България, което ще даде по-добри възможности за участие в проектите по „Хоризонт 2020“. Посочено е, че предвидената подкрепа за изследователските центрове ще способства мобилността на учени и привличане на учени от други държави.</p> <p>Посочено е допълване в областта на провеждане на научни изследвания.</p> <p>Предполага се, че предоставяната по „Хоризонт 2020“ възможност за достъп до рисково финансиране за МСП ще повиши възможностите за участие на дейности, подкрепяни по оперативната програма.</p> <p>Синергичен ефект се очаква и по отношение на третия приоритет на „Хоризонт 2020“, където подкрепата по оперативната програма се очаква както цяло да има допълваща роля към по-комплексни изследвания в приоритетните области на европейско ниво.</p> <p>Предвидена е възможност за допълване на финансирането по Хоризонт 2020 чрез ОПНОИР.</p>	<p>предоставят финансиране за научно-изследователска инфраструктура. Разграничаването между програмите е в мащабите: ОПНОИР ще финансира такава инфраструктура на територията на страната от национално значение, а „Хоризонт 2020“ европейски инфраструктури от висока класа.</p> <p>И двете програми предвиждат подкрепа за приложни научни изследвания и иновации в МСП. Предвижда се разграничаването да става на ниво проекти (бенефициенти, целеви групи и дейности).</p>
---	---

Програма на ЕС за заетост и социални иновации

Програмата на ЕС за заетост и социални иновации има три основни направления, както следва:

- Ос *„Прогрес“* ще финансира анализи, проучвания и обмен на опит в сферата на политиките по заетостта, социалните въпроси и условията на труд, включително за висши училища и научноизследователски институти.
- Ос *„EURES“* ще продължи подкрепата за европейската мрежа на посредническите услуги за професионална мобилност.
- Ос *„Микрофинансиране и социално предприемачество“* ще осигури достъп до микрофинансиране за започване на собствен бизнес на безработни и заети лица, на микропредприятия и на социални предприятия.

В Раздел 8. на ОПНОИР 2014–2020 е посочена координацията с програмата по отношение на механизмите за недопускане на двойно финансиране и за допълване. Посочено е следното допълване и разграничаване:

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Допълване	Разграничаване
<p>Ос „Прогрес“ предоставя възможности за финансиране на изследвания с европейско значение. Подобни изследвания на национално ниво потенциално могат да бъдат финансирани по оперативната програма.</p> <p>Допълване по отношение на мобилност на изследователи и научни работници с ос „EURES“.</p> <p>Допълване по отношение на ос „Микрофинансиране и социално предприемачество“ е възможно в рамките на кредитиране на предприятия на преподаватели и студенти.</p>	<p>Не съществува потенциал за застъпване между програмите.</p>

Програма „Еразъм за всички“

Програма „Еразъм за всички 2014–2020“ ще наследи редица програми на ЕС от програмния период 2007–2013 в областта на образованието и обучението, младежка политика и спорт. По програмата ще бъде предоставена подкрепа за мобилност с учебна цел, сътрудничество и реформиране на политики. Чрез схема за гарантиране на студентски заеми ще се даде възможност за подкрепа на студенти, които искат да получат магистърска степен в друга държава-членка.

В Раздел 8. на ОПНОИР 2014–2020 е посочено следното допълване и разграничаване с програмата „Еразъм за всички“:

Допълване	Разграничаване
<p>Очаква се подкрепата по оперативната програма да укрепи капацитета на българските потенциални бенефициенти на „Еразъм за всички“ за участие в европейската програма, включително чрез инвестициите в инфраструктура.</p> <p>Посочено е, че <i>„добри възможности за допълняемост могат да се очакват и по линия на сътрудничеството за иновации и добри практики, както и по линия на подкрепата за реформиране на политиката в сферите на образованието, обучението и младежта“</i>.</p>	<p>И двете програми подкрепят мобилността и поради това е посочено, че е необходимо разграничаване на ниво проект. Очаква се оперативната програма да допълва финансирането по програма „Еразъм за всички“.</p>

Съгласуваност с Националната стратегическа рамка - Национална програма за развитие България 2020, Националната програма за реформи

Национална програма за развитие

ОПНОИР 2014–2020 адресира повечето от мерките на Приоритет 1. *Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените*

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

характеристики на работната сила на Националната програма за развитие, а именно: реформа в образованието, осъвременяване на учебните програми, развитие на система за кариерно ориентиране, подобряване квалификацията на учителите, внедряване на ИКТ в образованието, превенция на ранното отпадане от училище, подобряване на модела за акредитация на висшите училища и научни организации, създаване на центрове за върхови постижения.

Програмата инкорпорира и някои от мерките, залегнали в Приоритет 5. *Подкрепа на иновационните и инвестиционни дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката* като: подкрепа за връзките „наука-образование-бизнес“, подкрепа за докторанти и специалисти при работа с бизнеса.

[Национална програма за реформи \(2012-2020 г., Конвергентната програма на Република България и препоръки в заключенията на доклада на Европейската комисия за Годишния преглед на растежа \(2013 г. и 2014\)](#)

В актуализацията на Националната програма за реформи от 2013 се посочва, че България запазва националните си цели във връзка с целите на стратегията „Европа 2020“, като предвижда междинна оценка и евентуално преразглеждане на тези цели към средата на периода на стратегията „Европа 2020“.

По отношение на националната цел за НИРД към 2013 г. е посочено, че не се наблюдава повишаване на финансирането за НИРД. Същевременно обаче е отчетено, че са предприети действия за подобряване на средата за осъществяване на иновационна дейност чрез проекта на Закон за иновациите и проекта на Иновационна стратегия за интелигентна специализация.

По отношение на целта, свързана с образование, е посочено, че България провежда мащабна реформа в училищното и предучилищното образование, която има за цел да модернизира модела на предоставяне на образователни услуги за населението и съответно да подобри нивото на образование. Все още се очаква приемането на Закона за училищното и предучилищно образование, който да даде правна рамка за реформата, последвана от измененията в Закона за Професионалното образование и обучение. Тече и процес на модернизиране на учебните планове и програми. В изпълнение са проекти за подобряване квалификацията на педагогическите специалисти. Мерки за осигуряване на равен достъп до образование за групите в неравностойно положение се подкрепят от държавния бюджет и включват предоставяне на безплатни учебници за ученици със специални образователни потребности, включване на деца от етническите малцинства в „приемни“ училища, осигуряване на безплатен превоз на ученици до 16 г.

В ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА от 9 юли 2013 година относно Националната програма за реформи на България за 2013 г. и съдържаща становище на Съвета относно Конвергентната програма на България за периода 2012–2016 г. се посочва, че е отбелязан *„много ограничен напредък в реформата на висшето образование. Наличието на значителни различия между резултатите от висшето образование и търсенето на пазара на труда влошава структурната безработица и затруднява развитието на високостойностни иновационни сектори. Слабите резултати на висшето образование се обясняват с липсата на стимули за висшите училища и със*

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

стандартите на отделните научни изследователи и преподаватели”.

Една от отправените 7 препоръки в документа касае подкрепа, която се очаква да бъде предоставена чрез ОПНОИР, а именно: Препоръка №4: *„Да приеме Закона за училищното образование и да продължи реформата във висшето образование, по-специално като подобри съответствието между резултатите от него и нуждите на пазара на труда и като засили сътрудничеството между образованието, научно-изследователските институти и предприятията. Да подобри достъпа до приобщаващо образование за децата в неравностойно положение, в частност ромите”.*

Докладът от 2014 конкретизира и разширява препоръката: *„Да приеме Закона за училищното образование и да продължи реформите в областта на професионалното и висшето образование, за да увеличи нивото и адекватността на уменията, придобити на всички равнища, като същевременно насърчава партньорствата между образователните институции и деловите среди с оглед резултатите да отговарят по-добре на потребностите на пазара на труда. Да повиши качеството на институциите за професионално образование и обучение и да подобри достъпа до учене през целия живот. Да увеличи усилията за подобряване на достъпа до качествено приобщаващо предучилищно и училищно образование за децата в неравностойно положение, в частност ромите, и да прилага стриктно правилата, които обвързват плащането на детски надбавки с участие в образованието”.*

При обосновката на избора на тематични цели и инвестиционни приоритети са цитирани препоръки на ЕС.

Съгласуваност с Европейската нормативна рамка

Разгледана е съгласуваността на ОПНОИР основно със следните регламенти за следващия програмен период:

- Регламент 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общо приложими разпоредби за ЕФРР, ЕСФ, КФ, ЕЗФРСР, ЕФМДР, обхванати от ОСР и за определяне на общи разпоредби за ЕФРР, ЕСФ, КФ и Елементи за обща стратегическа рамка за периода 2014 — 2020 г. за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство
- Регламент 1304/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския социален фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1081/2006
- Регламент 1301/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно специални разпоредби по отношение на Европейския фонд за регионално развитие и целта „Инвестиции за растеж и работни места“ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006

Също така като част от съгласуваността на програмата с други стратегически документи на национално и европейско ниво е анализирана информация в следните Регламенти:

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

- Регламент 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно подкрепата за развитие на селските райони чрез Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони;
- Регламент 508/2014 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за морско дело и рибарство и за отмяна на регламенти (ЕО) № 2328/2003, (ЕО) № 861/2006, (ЕО) № 1198/2006 и (ЕО) № 791/2007 на Съвета и Регламент (ЕС) № 1255/2011 на Европейския парламент и на Съвета;
- Регламент 1309/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейски фонд за приспособяване към глобализацията (2014–2020);
- Регламент 1299/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно специални разпоредби за подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие по цел „Европейско териториално сътрудничество“;
- Регламент (ЕС) № 1287/2013 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Програма за конкурентоспособност на предприятията и малките и средните предприятия (COSME) (2014–2020 г.) и за отмяна на Решение № 1639/2006/ЕО

Като цяло текстът на програмата е съгласуван с изискванията на регламентите. Специфични коментари са правени в отделни части на настоящия доклад, при коментариране спазването на специфични изисквания на регламентите.

Съгласуваност с Националната нормативна рамка

Закон за народната просвета;

Законът за народната просвета урежда общите постановки относно устройството, функциите и управлението на детски градини, училища и обслужващи звена. ОПНОИР не е в противоречие със постановките на закона и ще способства за прилагането му по отношение на предоставянето на възможности за интегрирано образование на деца със специални образователни потребности, подкрепа за деца с изяви дарби, партньорство с родителите, допълнително обучение по майчин език, както и за допълнително обучение по български език за деца, чиито майчин език не е български.

Закон за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план

Законът за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план урежда държавното образователно изискване за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план в системата на народната просвета.

Законът посочва, че структурата на учебния план обхваща три вида подготовка: задължителна, задължително-избираема и свободно-избираема, което кореспондира с предвидените мерки в ОПНОИР за подкрепа на мерки за осигуряване на възможности за обучение, съобразени с индивидуалните потребности.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Закон за средното образование

Законът е в процес на изработване.

Закон за професионалното образование и обучение

Очаква се актуализация на закона.

Закон за висшето образование

Законът урежда устройството, функциите, управлението и финансирането на висшето образование в Република България и поради това има отношение към дейностите, планирани в ОПНОИР 2014–2020 г. за усъвършенстване на системите за управление на висшите училища, усъвършенстване на системата за акредитация и рейтинговата система, разработване и внедряване на модели за обвързване на финансирането с реализацията на студентите. Програмата не е в противоречие с клаузи на закона.

Закон за развитието на академичния състав в Република България

Законът урежда научните степени и академичните длъжности в Република България и няма пряка връзка с подкрепата па ОПНОИР 2014–2020 г.

Закон за насърчаване на научните изследвания

Законът урежда принципите и механизмите за провеждането на държавната политика за насърчаване на научните изследвания в Република България и има пряко отношение към подкрепата, предоставяна чрез ОПНОИР за научни изследвания. Законът посочва, че научните изследвания са национален приоритет и имат стратегическо значение за страната и урежда предоставянето на финансова подкрепа за провеждане на научни изследвания, стимулиране на международното научно сътрудничество, развитие на човешките ресурси и създаване на мостови структури между университетите, научните организации и бизнеса. В това отношение ОПНОИР 2014–2020 г. предвижда подкрепа, която ще допълва подкрепата от националния бюджет.

Закон за кредитиране на студенти и докторанти

Законът урежда условията и реда за кредитиране на студенти и докторанти с държавна финансова подкрепа. В допълнение, по ОПНОИР 2014–2020 г. е предвидена подкрепа на системата за студентско кредитиране. В програмата не е изяснено принципното допълване или разграничаване между двата инструмента.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Съгласуваност с други секторни програми

Комюнике от Букурещ на министрите, отговорни за висшето образование: Да използваме потенциала си по най-добрия възможен начин – консолидиране на Европейското пространство за висше образование (2012 г.)

Комюникето декларира поетия ангажимент от министрите, отговарящи за висшето образование от 47-те държави членки на Европейското пространство за висше образование съответните страни да осигурят възможно най-доброто ниво на обществено финансиране за висшето образование и да се възползват от други подходящи източници за инвестиции. Основните политики, посочени в комюникето са отразени в ОПНОИР 2014–2020. Това са политиките по отношение на:

Осигуряване на качествено образование за всички – подобряване на достъпа до висше образование, насочено към студентите, което се характеризира с иновативни методи на преподаване, осигуряване на качество на образованието и подобро финансиране и управление.

Увеличаване на заетостта за посрещане на нуждите на Европа – подобряване на сътрудничеството между работодателите, студентите и институциите за висше образование, особено при разработването на учебни програми, които подпомагат увеличаването на иновациите, предприемаческия и изследователския потенциал на завършилите; учене през целия живот; подобряване на връзката между обучението и изследователската дейност; подобряване на учебните програми, по-добра връзка между академичните кредити, резултатите от ученето и натовареността на студентите, както и включване на постигането на учебни резултати в процедурите по оценяване, разработване на квалификационни рамки.

Увеличаване на мобилността за по-добро обучение – отворени системи за висше образование и по-добре балансирана мобилност; сътрудничеството с другите региони на света и отвореността към света. В това отношение ОПНОИР не разглежда възможности за подкрепа за разработване на съвместни програми и степени с други университети, както част от мерките за подобряване на качеството и ефикасността на висшето образование.

Подобряване събирането на данни и прозрачността в подкрепа на политическите ни цели – подобро качество на данните и информацията за висшето образование; целенасочено събиране на данни и тяхното съотнасяне спрямо общоприети индикатори, например за заетостта, социалното измерение, ученето през целия живот, интернационализацията, преносимостта на грантовете/заемите и мобилността на студентите и преподавателите.

Стратегия за мобилност 2020 за Европейското пространство за висше образование

Стратегията има за цел да насърчи мобилността на студенти, изследователи, преподаватели и други кадри от системата на висшето образование. Стратегията предвижда мерки, повечето от които за залегнали като мерки в ОПНОИР 2014–2020. Това са мерки по отношение на:

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

- Отворени системи за висше образование, позволяващи мобилност и зачитане на студентски кредити;
- Преодоляване на съществуващи пречки пред мобилността чрез осигуряване на финансиране;
- Подобряване на качеството и прозрачност на процеса.

[Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите: В подкрепа на растежа и създаването на работни места – програма за модернизирание на системите за висше образование в Европа \(2011 г.\)](#)

Съобщението на ЕК разглежда проблемите пред икономическия растеж и пазара на труда в Европа от гледна точка на системата за висше образование и поставя основни въпроси на вниманието на страните членки. Въпросите се разглеждат в стратегическата част на ОПНОИР и са отразени в планираните мерки по програмата. Това са въпроси, свързани с увеличаване на дела на завършващите висше образование; осигуряване на кадрите с висше образование и изследователите, от които Европа се нуждае; подобряване на качеството и подходящата насоченост на висшето образование; осъществяване на връзка между висшето образование, научните изследвания и бизнеса; подобряване на управлението и финансирането.

[Комюнике от Брюж относно засилването на европейското сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение за периода 2011—2020 г.](#)

Комюникето от Брюж посочва, че е необходимо обвързване на политиките в областта на професионалното образование и обучение (ПОО) с останалите политики и че професионалното образование и обучение следва да играе своята роля за постигането на двете водещи цели в областта на образованието, заложи в стратегията „Европа 2020“ – до 2020 г. да се намали под 10% делът на преждевременно напусналите образователната система и да се увеличи до поне 40% делът на лицата на възраст 30—34 години със завършено висше или равностойно на висше образование. В този аспект професионалното образование и обучение е в тясна връзка с целите на ОПНОИР 2014–2020 и съответно в програмата е предвидена подкрепа за мерки в тази област. Комюникето предлага 11 стратегически цели, някои от които са отразени в ОПНОИР 2014–2020. Това са: превръщане на ПОО в привлекателна възможност за учене; приложимост на пазара на труда; осигуряване на гъвкав достъп до обучение и придобиване на квалификация; осъществяване на приобщаващо първоначално и продължаващо ПОО.

[Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите: Нов импулс за европейското сътрудничество в професионалното образование и обучение за подкрепа на стратегията „Европа 2020“](#)

Съобщението посочва, че ПОО в Европа до 2020 г. следва да допринесе както за високите резултати, така и за равнопоставеността в системите за учене през целия

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

живот в ЕС и чрез тях — за постигането на целите на стратегията „Европа 2020“ за интелигентен и приобщаващ растеж. В тази връзка са дефинирани следните основни подходи:

- Използване на *началното* ПОО като привлекателна, отговаряща в голяма степен на нуждите на пазара на труда възможност за учене, която позволява преход към висшето образование;
- Предоставяне на *продължаващо* ПОО, което е лесно достъпно за лица в разнообразни жизнени ситуации и което улеснява развитието на уменията и промените в професионалното развитие,
- Осигуряване на гъвкави системи, основаващи се на признаването на резултатите от ученето, в това число и на дипломите, и подпомагане на индивидуалните учебни пътеки,
- Подходяща подкрепа за лицата в неравностойно положение, и
- Трансгранична мобилност като неразделна част от практиките в областта на ПОО.

ОПНОИР 2014–2020 отразява в голяма степен подходите, залегнали в съобщението.

[Актуализирана национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България 2012-2030 г.](#)

ОПНОИР 2014–2020 пряко адресира направление 9 на стратегията „*Повишаване на общото образователно духовно и културно равнище, квалификация, способности и умения на населението от всички възрастови групи*“. В приоритетите и мерките, предвидени за подкрепа по програмата, са отразени следните цели на Националната стратегия за демографско развитие:

- Създаване условия за пълно обхващане на децата в детски градини и предучилищни форми на обучение;
- Осигуряване на равен достъп на всички деца до образование във всички образователни степени без разлика на етническа принадлежност, пол, произход, вероизповедание, социално положение и др.;
- По-пълно обхващане на учениците в задължителните образователни степени и превенция на отпадането им от образователната система;
- Преодоляване неграмотността в средите на бедното население и в групите в неравностойно положение;
- Осигуряване на високо качество на образованието чрез подобряване на съдържанието на учебния процес и материалната база, повишаване квалификацията на преподавателите и осигуряване на училищата с информационни технологии;
- Формиране на умения за работа с високи технологии;
- Изграждане на трайни навици за учене през целия живот, осигуряване на максимално добри условия за непрекъснато професионално обучение и развитие и развиване на системата за квалификация, преквалификация и продължаващо обучение;

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

- Предприемане на мерки, насочени към социализиране и осигуряване на условия за интеграция на ученици със специални образователни потребности и специфични увреждания в общообразователното училище;
- Преодоляване на социалната изолация чрез образователни програми.

Релевантна мярка/цел на стратегията, която не е отразена във версията на ОПНОИР от май 2014 и която е свързана с териториалния подход на предоставяне на подкрепа, е следната:

- Създаване на условия за сближаване на образователните модели на жителите на големите градове и на живеещите в малките селища, особено в изостаналите селски райони;

Национална стратегия за младежта 2010-2020 г.

Националната стратегия за младежта поставя 9 стратегически цели. ОПНОИР 2014–2020 интегрира първата цел по отношение на подобряване на качеството на средното и висшето образование и неформалното обучение, както и насърчаване на ученето през целия живот, в съответствие с потребностите на пазара на труда. Програмата включва мерки, които кореспондират със заложените в стратегията мерки като: засилване на връзките между образование и бизнес, предоставяне на информация и консултации за професионално ориентиране и кариерно развитие; насърчаване на изследователския интерес и задържане на младите хора в областта на науката, образованието и изследванията.

Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014–2020 г.

Националната стратегия за учене през целия живот е един от основните стратегически документи, върху които е базирана ОПНОИР 2014–2020 г. Програмата включва множество мерки по отношение най-вече на първите 6 от 8-те приоритета на стратегията. Това са приоритетите в областта на ученето през целия живот (като: въвеждане на система за валидиране на знания и компетентности, придобити чрез неформалното обучение; въвеждане на система за кредити в ПОО, развитие и разширяване на системата за кариерно ориентиране, развитие и разширяване на системата за ограмотяване на възрастни, изграждане на партньорски мрежи – образование-бизнес); разширяване на обхвата и повишаване качеството на предучилищното образование; намаляване дела на преждевременно напусналите училище; повишаване на качеството на училищното образование; повишаване привлекателността и подобряване качеството на ПОО; модернизиране на висшето образование.

Национална стратегия за развитие на научните изследвания 2020

Националната стратегия за развитие на научните изследвания отбелязва основни приоритети за развитие на научните изследвания в България като преследва следните основни цели:

- да съдейства за постигане превръщането на българското общество в „общество на знанието“;

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

- да съдейства за изграждането на национална икономика, базирана на еко-технологиите;
- да формулира национална научна политика, която създава условия и задава перспективи за постигане на задачите, поставени от Европейската стратегия 2020; и
- да допринесе за изграждането на интегрирано европейско изследователско пространство.

ОПНОИР 2014–2020 отразява в голяма степен набелязаните в стратегията мерки за постигане на целите по отношение на двете основни задачи на стратегията: (1) Повишаване на интензивността, резултатността и ефективността на научноизследователската и развойна дейност в полза на икономиката и обществото и (2) изграждане на устойчива връзка образование-наука-бизнес като основа за развитие на икономика, базирана на знанието.

Национална пътна карта за научна инфраструктура

Националната пътна карта за научна инфраструктура е изработена съобразно Заключенията на Съвета относно „Европейските изследователски инфраструктури и техните регионални измерения“ и е неделима част от визията на Европа за изграждането на интегрирано Европейско изследователско пространство (ЕИП). Пътната карта обхваща национално значими научни комплекси и/или съоръжения, разположени на територията на страната, които имат потенциал за развитие в национален, регионален или европейски мащаб. Пътната карта има отношение към специфичната цел на програмата насочена, към модернизирани и изграждане на националната научна инфраструктура като посочва приоритетите за страната, включително по отношение на регионални и партньорски съоръжения към европейски научни инфраструктури. ОПНОИР 2014–2020 в стратегическата си част, реферира към приоритетите, посочени в пътната карта. Националната пътна карта е в процес на актуализиране, което към момента възпрепятства използването на документа за фокусиране на предвидената подкрепа по оперативната програма.

Националната квалификационна рамка, приета с РМС 96 от 2 февруари 2012 г.

Националната квалификационна рамка определя квалификационните степени. Тя е създадена в изпълнение на Препоръката на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Европейска квалификационна рамка (ЕКР) за учене през целия живот, която от своя страна цели да осигури обща европейска основа (отправна точка) за съпоставяне на отделните квалификационни нива от националните квалификационни системи. Документът има общо отношение към ОПНОИР 2014–2020, доколкото програмата касае подкрепа за образование.

Национална стратегия за развитие на висшето образование

Стратегията е в процес на подготовка.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Национална стратегия за интелигентна специализация

Стратегията е в процес на подготовка.

Стратегия за превенция и намаляване на дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система 2013-2020 г.

Стратегията дефинира три вида политики:

Политики за превенция, включващи: осигуряване на подходяща образователна среда, повишаване качеството на образованието и осигуряване на достъп и качествено образование на деца от уязвими етнически общности и деца със специални образователни потребности.

Политики за интервенция, включващи: по-добро участие и ангажираност на родителите, индивидуално и групово наставничество, кариерно и личностно развитие, занимания по интереси, придобиване на професионална квалификация, финансово подпомагане.

Политики за компенсиране, включващи: – създаване на условия за реинтегриране, система за валидиране на компетентности, придобити чрез неформално учене.

Четири от приоритетите на ОПНОИР адресират изложените по-горе политики и мерки на стратегията – приоритетите за (1) Превенция и намаляване на преждевременно напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено предучилищно, основно и средно образование, (2) Активно приобщаване, особено с оглед на подобряване на пригодността за заетост (3) Интеграция на маргинализирани общности като ромите и (4) Подобряване на достъпа до възможностите за учене през целия живот, подобряване на уменията и квалификацията на работната ръка и повишаване на адекватността на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда включително подобряване на качеството на професионалното образование и обучение и създаване и развитие на схеми за учене чрез работа и чиракуване като например дуалната система.

Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри

Стратегията е в процес на подготовка.

Стратегия за ефективно прилагане на информационни и комуникационни технологии в образованието и науката на Република България 2014–2020 г.

Стратегията е в процес на подготовка.

Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020

ОПНОИР 2014–2020 г. интегрира цели и мерки на стратегията, свързани с обхващане и задържане на ромските деца и ученици в образователната система и осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда. Един от инвестиционните приоритети на програмата е насочен към интегриране на ромски деца в образователната система.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Съгласуваност със Споразумението за партньорство

Споразумение за партньорство и развитие за България за периода 2014–2020 г.

Споразумението за партньорство (СП) посочва ОПНОИР като кореспондираща програма, а също така и в партньорство с други програми, като инструмент за реализацията на следните тематични цели:

- 1) Засилване на научноизследователска дейност, технологично развитие и иновациите;
- 9) Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация;
- 10) Инвестиции в образованието, обучението, включително професионално обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот;

Съответните тематични цели са залегнали при избора на инвестиционни приоритети на програмата.

Предвидените в СП мерки по съответните тематични цели, както цяло са залегнали в ОПНОИР 2014–2020. Отразени са мерки като:

- Подобряване на образователната структура и учебните програми, целодневна организация на учебния ден, квалификация на кадрите, ранно оценяване на образователните потребности и интегриране в образование на децата от етнически малцинства и деца със СОП;
- Повишаване качеството на професионалното образование, кредитна система и система за валидиране на знания, засилване на връзката между професионалните гимназии и бизнеса;
- Въвеждане на ИКТ и интерактивни методи за преподаване училищата;
- Подобряване капацитета за управление на висшите училища;
- Трансфер на опит и добри практики в областта на науката;
- Подобряване на подготовката на кадрите в образованието;
- Повишаване качеството на висшето образование;
- Насърчаване на мобилността на всички равнища;
- Развитие на инфраструктура за иновации и изследвания;
- Участие на България в европейските технологични платформи и Европейския институт за иновации и технологии

Следните мерки са по-слабо или неясно отразени:

- Създаване и укрепване на партньорства между висшето образование, предприятията и научните изследвания;
- Повишаване капацитета за управление на научните заведения;

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

- Създаване на възможности за стажове на изследователи в предприятия;
- Стимулиране на образователните институции да предоставят образователни услуги извън рамките на своята инфраструктура на базата на партньорство с работодатели, държавни и общински институции и други заинтересовани страни;
- Развитие на партньорства между бизнеса и научните среди.

Позиция на службите на Комисията относно изготвянето на Споразумение за партньорство и програми в България за периода 2014–2020 г.

В позицията на службите на Комисията относно СП в областта на образованието се посочва, че *„инвестициите следва да се насочат към намаляване на преждевременното напускане на училище (със специална насоченост към ромите), придобиване на технически и бизнес умения, насърчаване на ефективен достъп до висококачествено образование в ранна детска възраст и начално и средно образование без сегрегация, както и повишаване на качеството, ефективността и достъпността на висшето образование. Фондовете по ОСП следва да спомогнат за подобряване на качеството на образованието чрез модернизиране на учебните планове, обучение и професионално развитие за преподавателите и на работещите в сферата на висшето образование, увеличено използване на ИКТ, обучение по предприемачество и въвеждане на системи за гарантиране и мониторинг на качеството. Модернизирането на образованието и обучението също така ще изисква значителни инвестиции в инфраструктурата“.*

По отношение на научните изследвания и иновациите се посочва, че *„създаването на висококачествена система за научни изследвания и иновации следва да започне с разумна национална стратегия за научни изследвания и иновации. Този приоритет за финансиране следва да получи много по-голяма подкрепа както в абсолютно, така и в относително финансово изражение, в сравнение с програмния период от 2007–2013 г., като по-специално трябва да се мобилизират значителни ресурси за постигане на целта за 1,5 % от БВП, заложена в стратегията „Европа 2020“.*

ОПНОИР 2014–2020 отразява препоръките в позицията на службите на Комисията по отношение на тематичния обхват. Предвидени са приоритети насочени към намаляване на процента на преждеременно напусналите училище, интегриране в образованието на етнически малцинства, в частност ромите и повишаване достъпа и качеството на образованието. В много по-малка степен в програмата прозира стратегически подход при подкрепата за научни изследвания и иновации.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Съгласуваност с други оперативни програми

Оперативна програма „Региони в растеж“ (ОПРР) 2014–2020 г.

Приоритетна ос 1: Устойчиво и интегрирано градско развитие

- 1.1 Подкрепа за енергийната ефективност, интелигентно енергийно управление и използването на енергия от възобновяеми източници в публични инфраструктури, включително в публични сгради и в жилищния сектор
- 1.2 Действия за подобряване на градската околна среда, обновяване на градовете, възстановяване и почистване на терените за вторично застрояване (включително зони за конверсия), намаляване на замърсяването на въздуха и насърчаване на мерки за намаляване на шума
- 1.3 Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот посредством изграждането на образователна инфраструктура и на инфраструктура за обучение
- 1.4 Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, която допринася за националното, регионалното и местното развитие, понижаване на неравнопоставеността по отношение на здравния статус, насърчаване на социалното включване чрез подобрен достъп до социални, културни и рекреационни услуги и преминаване от институционални услуги към услуги в общността
- 1.5 Насърчаване на нисковъглеродни стратегии за всички типове територии, и особено градските райони, включително насърчаване на устойчива мултимодална градска мобилност и смекчаване на съответните адаптационни мерки

Приоритетна ос 2: Регионална образователна инфраструктура

- 2.1. Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот посредством изграждането на образователна инфраструктура и на инфраструктура за обучение

Приоритетна ос 3: Регионална здравна инфраструктура

- 3.1 Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, която допринася за националното, регионалното и местното развитие понижаване на неравнопоставеността по отношение на здравния статус, насърчаване на социалното включване, чрез подобрен достъп до социални, културни и рекреационни услуги и преминаване от институционални услуги към услуги в общността.

Приоритетна ос 4: Регионална социална инфраструктура

- 4.1 Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, която допринася за националното, регионалното и местното развитие понижаване на

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

неравнопоставеността по отношение на здравния статус, насърчаване на социалното включване, чрез подобрен достъп до социални, културни и рекреационни услуги и преминаване от институционални услуги към услуги в общността.

Приоритетна ос 5: Регионален туризъм

5.1 Консервация, опазване, популяризиране и развитие на природното и културното наследство.

Приоритетна ос 6: Регионална пътна инфраструктура

6.1 Подобряване на мобилността на регионално равнище посредством свързването на второстепенни и третостепенни възли с инфраструктурата на транс-европейската транспортна мрежа, включително мултимодални възли

Приоритетна ос 7: Превенция на риска

7.1 Насърчаване на инвестициите за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост на бедствия и развитие на системи за управление на бедствията.

Таблица 1. Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ОПРР

Оперативна програма / приоритетна ос	ОПНОИР	ПО 1: Научни изследвания и технологично развитие		ПО 2: Образование и учене през целия живот			ПО 3: Образователна среда за активно соц. приобщаване	
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2
ОПРР	Приоритет							
ПО 1: Устойчиво и интегрирано градско развитие	1.1							
	1.2							
	1.3	✓		✓✓✓	✓	✓		
	1.4							
	1.5							
ПО 2: Регионална обр. инфраструктура	2.1	✓		✓✓✓	✓	✓		
ПО 3: Регионална здравна инфраструктура	3.1							
ПО 4: Регионална соц. инфраструктура	4.1							
ПО 5: Регионален туризъм	5.1							
ПО 6: Регионална пътна инфраструктура	6.1							
ПО 7: Превенция на риска	7.1							

Легенда: ✓ - слаба връзка, ✓✓✓ - средно силна връзка, ✓✓✓✓ - силна връзка

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Таблица 2. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ОПРР

<p>Допълване / Разграничаване в текста на ОПНОИР</p>	<p>Допълване: Отражено е като подкрепа от страна на ОПНОИР за осъществяване на „меки мерки“, оборудване, обзавеждане и ИКТ за финансираните по линия на ОПРР 2014–2020 обекти от образователната и научната сфера.</p> <p>Разграничаване: „В рамките на приоритетна ос 1 на ОПНОИР се предвижда финансирането на научна инфраструктура, със средства от ЕФРР. По ОПРР няма да се финансира научна инфраструктура.“ В етапа на програмиране, за сходни дейности свързани със закупуването на оборудване и обзавеждане на сгради/помещения по ПО 2 „Регионална образователна инфраструктура“ по ОПРР и ПО 2 на ОПНОИР, демаркацията е на ниво бенефициенти и проекти.</p>
<p>Коментар</p>	<p>Реализацията на целите по инвестиционни приоритети 2.1, 2.2, 2.3 от ПО 2 на ОПНОИР, както и инвестиционните приоритети от ПО 1 на програмата се допълват от приоритети 1.3 и 2.1 от ОПРР – насочени към реализацията на инвестиции в образователна инфраструктура.</p> <p>Съществува потенциална вероятност да се получи припокриване на дейности между заложените в приоритет 2.1 на ОПРР и ПО 2, ИП 1 на ОПНОИР по отношение на внедряване на ИКТ в училищата. В ОПРР като примерни дейности са посочени и „Доставка и монтаж на оборудване и обзавеждане за горепосочените сгради/помещения (държавни и общински училища от национално и регионално значение), като част от цялостното им обновяване“;</p>
<p>Препоръка</p>	<p>Няма</p>

Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ (ОПИК) 2014–2020 г.

Приоритетна ос 1: Предприемачество, експортен и производствен потенциал

- 1.1. „Насърчаване на инвестициите в научноизследователска и иновационна дейност“ (технологично развитие и иновации)
- 1.2. Подкрепа за повишаване капацитета на МСП за увеличаване приноса им към икономическия растеж и развитието на иновационни процеси“ (конкурентоспособност и продуктивност)

Приоритетна ос 2: Зелена и ефективна икономика

- 2.1. „Подкрепа за преход към ресурсно ефективна и зелена икономика“ (ресурсна ефективност на предприятията)
- 2.2. „Насърчаване на енергийната ефективност и използването на енергия от

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

възобновяеми източници в предприятията“ (енергийни технологии и енергийна ефективност)

Таблица 3: Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ОПИК

Оперативна програма / приоритетна ос	ОПНОИР	ПО 1: Научни изследвания и технологично развитие		ПО 2: Образование и учене през целия живот			ПО 3: Образователна среда за активно соц.приобщаване	
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2
ОПИК	Приоритет							
ПО 1: Предприемачество, експортен и производствен потенциал	1.1	✓✓✓	✓✓✓					
	1.2							
ПО 2: Зелена и ефективна икономика	2.1							
	2.2							

Легенда: ✓ - слаба връзка, ✓✓✓ - средно силна връзка, ✓✓✓✓ - силна връзка

Таблица 4. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ОПИК

Допълване / Разграничаване в текста на ОПНОИР	<p>Допълване: Двете програми се допълват по отношение на развитието на научно-изследователската дейност, технологичното развитие и иновациите – чрез подкрепата на различни техни аспекти. Отбелязано е, че двете програми трябва да допринесат за постигането на дефинираната национална цел за инвестиции в НИРД в размер на 1,5% от БВП до 2020 г., както и към реализацията на по-общата цел – постигането на интелигентен растеж на българската икономика. В същото време не са дадени ясни рамки на допълване между програмите. Оставени са възможности за последваща координация на ниво изпълнение.</p> <p>Разграничаване: Отбелязано е, че основна линия на демаркация между програмите ще бъдат «различните етапи на реализиране и внедряване на продуктите на научните изследвания в предприятията» ОПНОИР ще финансира развитието на науката в услуга на бизнеса докато по ОПИК ще се финансират последните няколко стъпки от съвместните партньорства между научните организации и бизнеса, които ще водят до внедряване на научните разработки в производството и патентоването им.</p>
Коментар	Фокусът на ОПИК е концентриран към бизнеса, докато този на ОПНОИР – основно към образованието и науката. Същевременно, инвестиционен приоритет 1 на ПО 1 на ОПИК „Насърчаване на инвестициите в научноизследователска и иновационна дейност“ (технологично развитие и иновации), също като инвестиционните

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	<p>приоритети по ПО 1 на ОПНОИР „Научни изследвания и технологично развитие“ е насочен към изпълнението на тематична цел 1 „Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите“, предвидена в член 9 от Общия регламент. В двете програми са очертани редица дейности, насочени към насърчаване на партньорството между бизнеса и научните среди и активиране на триъгълника на знанието „образование – наука – бизнес“ (ИП 1 на ПО 1 на ОПИК, ИП 1 и 2 на ПО 1), които в голямата си част се застъпват.</p>
<p>Препоръка</p>	<p>Необходимо е по-ясно описание както на допълването, така и на разграничаването между програмите. Трябва ясно да се посочат сферите на подкрепа по едната и другата програма. ОПНОИР е удачно да концентрира ресурси към популяризиране на работата на научните и научно-приложни звена сред бизнеса за да насърчи сътрудничеството и способства превръщането на научните разработки в търговски продукти.</p>

Оперативна програма „Околна среда“ (ОПОС) 2014–2020 г.

ПО 1: Води

- 1.1. Адресиране на значителните нужди за инвестиции във водния сектор за покриване на изискванията на законодателството на ЕС в областта на околната среда
- 1.2. Насърчаване на инвестициите за адресиране на специфични рискове, осигуряващи устойчивост към бедствия и развитие на системи за управление на бедствия

ПО 2: Отпадъци

- 2.1 Адресиране на значителните нужди за инвестиции в сектор отпадъци за покриване на изискванията на законодателството на ЕС в областта на околната среда

ПО 3: Натура 2000 и биоразнообразие

- 3.1 Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и почвите, и насърчаване на екосистемните услуги, вкл. Натура 2000 и зелена инфраструктура.

ПО 4: Подкрепа за ПОС и ПИК при прилагане на ЕСИФ

- 4.1. Повишаване на институционалния капацитет и ефективна публична администрация посредством укрепване на институционалния капацитет и ефективната публична администрация и обществените услуги, свързани с изпълнението на КФ.
- 4.2. Повишаване на институционалния капацитет и ефективна публична администрация посредством укрепване на институционалния капацитет и ефективната публична администрация и обществените услуги, свързани с

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

изпълнението на ЕФРР, в подкрепа на действията по отношение на институционалния капацитет и на ефективната публична администрация, подпомагани от ЕСФ.

Таблица 5: Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ОПОС

Оперативна програма / приоритетна ос	ОПНОИР	ПО 1: Научни изследвания и техн. развитие		ПО 2: Образование и учене през целия живот			ПО 3: Образователна среда за активно соц. приобщаване	
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2
ОПОС	Приоритет							
ПО 1: Води	1.1							
	1.2							
ПО 2: Отпадъци	2.1							
ПО 3: Natura 2000 и биоразнообразие	3.1							
ПО 4: Подкрепа за ПОС и ПИК при прилагане на ЕИСФ	4.1							
	4.2							

Легенда: ✓ - слаба връзка, ✓✓✓ - средно силна връзка, ✓✓✓✓ - силна връзка

Таблица 6. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ОПОС

Допълване / Разграничаване в текста на ОПНОИР	Допълване и разграничаване – отразени. В ОПНОИР е посочено, че между двете програми няма припокриване на тематични цели и дефинирането на демаркационни линии не е необходимо. Отбелязано е и че допълняемост между програмите може да бъде постигната при реализацията на научни проекти по теми, свързани с приоритетите на ОПОС, както и при финансиране на научна инфраструктура, работеща в областта на околната среда.
Коментар	Между двете програми няма пряка връзка
Препоръка	Няма

Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ (ОПТТИ) 2014–2020 г.

ПО 1: Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „разширената“ Трансевропейска транспортна мрежа

- 1.1. Предоставяне на подкрепа за мултимодалното единно европейско транспортно пространство, посредством инвестиции в Трансевропейската транспортна мрежа;
- 1.2. Изграждане и рехабилитация на всеобхватни, висококачествени и оперативно съвместими железопътни системи и насърчаване на мерки за намаляване на шума.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

ПО 2: Развитие на пътна инфраструктура по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа

- 2.1. Предоставяне на подкрепа за мултимодалното единно европейско транспортно пространство, посредством инвестиции в Трансевропейската транспортна мрежа;
- 2.2. Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа.

ПО 3: Подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари и развитие на устойчив градски транспорт

- 3.1. Предоставяне на подкрепа за мултимодалното единно европейско транспортно пространство, посредством инвестиции в Трансевропейската транспортна мрежа;
- 3.2. Насърчаване на стратегии за нисковъглеродно развитие във всички видове територии, по-специално градските райони, включително насърчаването на устойчива мултимодална градска мобилност и мерки за приспособяване и смекчаване, свързани с изменението на климата.

ПО 4: Иновации в управлението и услугите - внедряване на модернизирана инфраструктура за управление на трафика, подобряване на безопасността и сигурността на транспорта

- 4.1. Разработване и подобряване на екологосъобразни, включително с ниски емисии на шум, и ниско-въглеродни транспортни системи, включително вътрешни водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура с цел насърчаване на устойчиво развита регионална и местна достъпност;
- 4.2. Изграждане и рехабилитация на всеобхватни, висококачествени и оперативно съвместими железопътни системи и насърчаване на мерки за намаляване на шума“.

Таблица 7. Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ОПТТИ

Оперативна програма / приоритетна ос	ОПНОИР	ПО 1: Научни изследвания и технологично развитие		ПО 2: Образование и учене през целия живот			ПО 3: Образователна среда за активно соц. приобщаване	
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2
ОПТТИ	Приоритет							
ПО 1: Развитие на ж.п. инфраструктура по „основната“ и „разирената“ Трансевропейска транспортна мрежа	1.1							
	1.2							
	1.3							
ПО 2: Развитие на пътна инфраструктура по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа	2.1							
	2.2							
	2.3							

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

ПО 3: Подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари и развитие на устойчив градски транспорт	3.1							
	3.2							
ПО 4: Иновации в управлението и услугите - внедряване на модернизирана инфраструктура за управление на трафика, подобряване на безопасността и сигурността на транспорта	4.1							
	4.2							
	4.3							

Легенда: ✓ - слаба връзка, ✓✓✓ - средно силна връзка, ✓✓✓✓ - силна връзка

Таблица 8. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ОПТПП

Допълване / Разграничаване в текста на ОПНОИР	Допълване и разграничаване: Посочено е, че няма допирни точки между двете програми
Коментар	Между двете програми няма допирни точки.
Препоръка	Няма

Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ) 2014–2020 г.

Приоритетна ос 1: Административно обслужване и е-управление

- 1.1. Подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса чрез стандартизиране на услуги, въвеждане на комплексно административно обслужване и внедряване на системи за управление на качеството
- 1.2. Изграждане на конкурентна бизнес среда чрез намаляване на регулаторната тежест
- 1.3. Модернизиране на администрацията чрез въвеждане на е-управление

Приоритетна ос 2: Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса

- 2.1. Подобряване на процеса на стратегическо планиране и програмно бюджетиране
- 2.2. Модерно управление на човешките ресурси, включително чрез повишаване компетенциите на служителите
- 2.3. Подобряване на достъпа до публична информация и повишаване на участието на гражданското общество и бизнеса в управлението

Приоритетна ос 3: Прозрачна и ефективна съдебна система

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

- 3.1. Повишаване на качеството и ускоряване на правораздаването и модернизиране на съдебната система чрез реформа в структурата, процедурите и организацията
- 3.2. Разширяване обхвата и подобряване на качеството на обучението в съдебната система

Приоритетна ос 4: Техническа помощ за структурите на администрацията, участващи в управлението и усвояването на ЕСИФ

- 4.1. Подкрепа на хоризонталните структури, отговорни за изпълнението на ЕСИФ, чрез мерки за укрепване на капацитета в съответствие с идентифицираните нужди.
- 4.2. Осигуряване на функционирането на ИСУН 2020 според нуждите на ЦИО, ЦКЗ, Сертифициращия орган, Одитния орган, Управляващите органи на ОП, Европейската комисия, кандидати и бенефициенти и широката общественост
- 4.3. Подобряване на информираността на обществото за възможностите и резултатите от ЕСИФ в България, както и подобряване капацитета на бенефициентите

Таблица 9. Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ОПДУ

Оперативна програма / приоритетна ос	ОПНОИР	ПО 1: Научни изследвания и техн. развитие		ПО 2: Образование и учене през целия живот			ПО 3: Образ. среда за активно соц. приобщаване	
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2
ОПДУ	Приоритет							
ПО 1: Административно обслужване и е-управление	1.1			✓	✓	✓		
	1.2			✓	✓	✓		
	1.3			✓	✓	✓		
ПО 2: Ефективно и професионално управление в партньорство с гражд. общество и бизнеса	2.1							
	2.2							
	2.3							
ПО 3: Прозрачна и ефективна съдебна система	3.1							
	3.2							
ПО 4: ТП за структурите на администрацията, участващи в управлението и усвояването на ЕСИФ	4.1							
	4.2							
	4.3							

Легенда: ✓ - слаба връзка, ✓✓✓ - средно силна връзка, ✓✓✓✓ - силна връзка

Таблица 10. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ОПДУ

Допълване / Разграничаване в текста на	Допълване: посочено е, че ОПДУ ще способства за укрепване на капацитета на НПО, които са потенциални бенефициенти по
--	---

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

ОПНОИР	ОПНОИР. Разграничаване: описани са разграничителните линии между двете програми, където потенциално би могло да съществуват възможности за застъпване и двойно финансиране – областта на електронното управление, финансиране на НПО, стажантски програми/практики.
Коментар	Допълването и разграничаването е добре описано.
Препоръка	Няма

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ (ОПРЧР) 2014–2020 г.

Приоритетна ос 1: Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места

- 1.1 „Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местните инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила“
- 1.2 Устойчива интеграция на пазара на труда на младите хора, в частност на тези, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора изложени на риск от социално изключване и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранцията за младежта
- 1.3 „Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на предприятия, включително иновативни микро-, малки и средни предприятия“
- 1.4 Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции
- 1.5 „Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените“

Приоритетна ос 2: Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване

- 2.1. „Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите“
- 2.2. „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост“
- 2.3. „Насърчаване на социалното предприемачество и на професионалната интеграция в социалните предприятия и насърчаване на социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост“

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Приоритетна ос 3: Модернизация на институциите на пазара на труда, социалното включване и здравеопазването

3.1. „Изграждане на капацитет по отношение на всички заинтересовани страни, които изпълняват политики в областта на образованието, ученето през целия живот, обучението и политиките в областта на заетостта и социалната сфера, включително чрез секторни и териториални пактове за мобилизиране с цел осъществяването на реформи на национално, регионално и местно равнище“

3.2. „Изграждане на капацитет по отношение на заинтересованите страни, които предоставят образование, форми на учене през целия живот, обучение и заетост и социални политики, включително чрез секторни и териториални пактове за мобилизиране с цел осъществяването на реформи на национално, регионално и местно равнище“

Приоритетна ос 4: Транснационално сътрудничество

Таблица 11: Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ОПРЧР

Оперативна програма / приоритетна ос	ОПНОИР	ПО 1: Научни изследвания и техн. развитие		ПО 2: Образование и учене през целия живот			ПО 3: Образователна среда за активно соц. приобщаване	
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2
ОПРЧР	Приоритет							
ПО 1: Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места	1.1					✓		
	1.2					✓		
	1.3					✓		
	1.4		✓✓✓			✓		
	1.5							
ПО 2: Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване	2.1						✓✓	✓
	2.2						✓✓	
	2.3							
ПО 3: Модернизация на инст. на пазара на труда, социалното включване и здравеопазването	3.1							
	3.2							
ПО 4: Транснационално сътрудничество	4.1							
	4.2							

Легенда: ✓ - слаба връзка, ✓✓✓ - средно силна връзка, ✓✓✓✓ - силна връзка

Таблица 12. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ОПРЧР

Допълване / Разграничаване в текста на ОПНОИР	Допълване: Посочено е, че посредством механизми за координирано изпълнение на операции и чрез „интегрирани операции“, ОПНОИР ще допълни инициативите по ОПРЧР, предоставяйки подкрепа за подобряване достъпа до образование
---	--

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	<p>на целевите групи. Също така, че посредством механизми за координирано изпълнение на операции, ОПРЧР и ОПНОИР ще подкрепят реформите за деинституционализация на децата в България.</p> <p>Разграничение: По отношение участието на населението в различни форми на учене през целия живот, се посочва, че по ОПРЧР ще бъдат подкрепяни само обученията за икономически неактивни, безработни и заети лица, осъществявани извън системата на формалното образование, докато по ОПНОИР ще бъде подкрепяно участието на населението в различни форми на учене през целия живот, осъществявани в рамките на формалното образование.</p> <p>Предвижда се по ОПРЧР да бъдат подкрепяни инициативи за осигуряване на достъп до образование, до момента, в който децата и учениците се включат в образователния процес.</p>
<p>Коментар</p>	<p>Приоритет 1.2 на ОПНОИР предвижда “обучение на кадри (студенти, ученици, докторанти, млади учени и др.), по заявка и с финансовото участие на бизнеса чрез ваучерни схеми”. По Приоритети 1.4 на ОПРЧР се предвижда предоставяне на обучение за повишаване на професионалната квалификация и/или за придобиване на нова и предоставяне на обучение за придобиване на ключови компетентности, приоритет 1.5 предвижда и предоставяне на обученията на работното място. Двете дейности се допълват, в предоставянето на подкрепа за осигуряване на високо-квалифицирани кадри за бизнеса, като ОПНОИР е насочена към лица в образователни и научни институции, докато ОПРЧР е насочена към безработни и заети лица.</p> <p>Приоритет 2.3 по ОПНОИР предвижда подкрепа за повишаване на професионалната квалификация на заетите в сферата на образованието, а приоритет 1.4 на ОПРЧР за повишаване на професионалната квалификация (общо за всички сектори). Приоритети 1.1, 1.2 и 1.3 на ОПРЧР също предвиждат обученията за повишаване на професионалната квалификация и развитието на предприемачески и бизнес умения като част от мерките за осигуряване на заетост.</p> <p>Приоритет 3.2 на ОПНОИР предвижда подкрепа за интеграция в образователната система на ученици и младежи от етническите малцинства, от семейства на мигранти и бежанци като по този начин допълва приоритет 2.1 на ОПРЧР в частта му за достъп до образование на деца от маргинализираните общности.</p>
<p>Препоръка</p>	<p>Няма</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Програма за развитие на селските райони (ПРСР) 2014–2020 г.

Приоритет 1: Стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони

ПО 1А - Стимулиране на иновациите, сътрудничеството и развитието на базата от знания в селските райони

ПО 1.Б - Укрепване на връзките между селското стопанство, производството на храни, горското стопанство и научноизследователската дейност и иновациите; включително с цел подобряване на екологичното управление и екологичните показатели

Приоритетна област 2: Повишаване на жизнеспособността на земеделските стопанства и конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност във всички региони и насърчаване на новаторските технологии в селското стопанство и устойчивото управление на горите

ПО 2А: Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизиранията на стопанствата, особено с оглед увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство

ПО 2Б: Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията

Приоритетна област 3: Насърчаване на организацията на хранителната верига, включително преработката и предлагането на пазара на селскостопански продукти, на хуманното отношение към животните и управлението на риска в селското стопанство

ПО 3А: Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и междубраншови организации

ПО3Б: Подпомагане на превенцията и управлението на риска на стопанствата

Приоритетна област 4: Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство

ПО4А: Възстановяване, опазване и укрепване на биологичното разнообразие, включително в зони по Natura 2000 и в зони с природни или други специфични ограничения и земеделие с висока природна стойност, както и на състоянието на европейските ландшафти

ПО4Б: Подобряване на управлението на водите, включително управлението на торовете и пестицидите

ПО4В: Предотвратяване на ерозията на почвите и подобряване на управлението им

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Приоритетна област 5: Насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горското стопанство

ПО5А: Повишаване на ефективността на потреблението на водата в земеделието

ПО5Б: Повишаване на ефективността на потреблението на енергия в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост

ПО5В: Улесняване на доставките и използването на възобновяеми източници на енергия от странични продукти, отпадъци и остатъци и други нехранителни суровини за целите на биоикономиката

ПО5Г: Намалване на емисиите на парникови газове и амоняк от селското стопанство

ПО5Д: Стимулиране на съхраняването и поглъщането на въглерода в сектора на селското и горското стопанство

Приоритетна област 6: Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони

ПО6А: Улесняване на разнообразяването, създаването и развитието на малки предприятия и разкриването на работни места

ПО6Б: Стимулиране на местното развитие в селските райони

ПО6В: Подобряване на достъпа до информационни и комуникационни технологии, използването и качеството им в селските райони

Таблица 13: Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ПРСР

Оперативна програма / приоритетна ос	ОПНОИР	ПО 1: Научни изследвания и технологично развитие		ПО 2: Образование и учене през целия живот			ПО 3: Образователна среда за активно соц.приобщаване	
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2
ПРСР	Приоритет							
Стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони	1А		✓					
	1Б		✓					
Увеличаване конкурентоспособността на всички типове земеделие и нарастване жизнеспособността на стопанствата	2А	✓						
	2Б							
Насърчаване организацията на хранителната верига и управление на риска в земеделието	3А			✓	✓	✓		
	3Б							
Възстановяване, опазване и	4А							

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство	4Б	✓						
	4В	✓						
Насърчаване на ефективността на използване на ресурсите и подкрепа на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в секторите земеделие, храни и гори	5А	✓						
	5Б	✓		✓	✓	✓		
	5В	✓						
	5Г	✓						
	5Д	✓						
Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство	6А							
	6Б			✓	✓	✓		
	6В							

Легенда: ✓ - слаба връзка, ✓✓✓ - средно силна връзка, ✓✓✓✓ - силна връзка

Таблица 14. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ПРСР

Допълване / Разграничаване в текста на ОПНОИР	<p>Допълване: Посочено е, че по ПРСР се предвиждат мерки, свързани с образователната инфраструктура в селските райони, които ще допълнят подкрепата за инфраструктура по ОПРР в градските райони. В същото време по ОПНОИР са предвидени възможности за инвестиции в оборудване, свързано с учебния процес и главно с ИКТ.</p> <p>Текстът в раздел 8 на ОПНОИР посочва възможно допълване по отношение на „поощряване трансфера на знания и иновации в селското и горското стопанство и селските райони“ чрез оптимизиране на системата за обучение в Селскостопанската академия и свързаните с нея структури. Последната мярка не е разписана във версията на ОПНОИР от май 2014 и поради това следва текста да се редактира.</p> <p>Разграничаване: По отношение на предоставяне на обучение, е посочено, че обучението по ПРСР не включва курсове за инструктиране или обучение, които са част от стандартни програми или системи за обучение за средни или висши училища. Текстовете по отношение на чл.35 от Регламент 1305/2013 са неясни.</p>
Коментар	<p>Реализацията на целите по ПО 1 и ПО 2 на ОПНОИР ще бъде допълнена от ПРСР чрез подмерки 1.1 “Професионално обучение и придобиване на умения” (с принос към приоритетни области 2А; 2Б; 3А; 3Б; 4А; 4В; 5А; 5Б; 5В; 5Г; 5Д) и 1.2 “Демонстрационни дейности и действия по осведомяване” (с принос към приоритетни области 2А; 4Б; 4В; 5А; 5Б; 5Г; 5Д). Същевременно, съществува потенциална възможност за дублиране на финансиране към</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	<p>бенефициенти тъй като подмярка 1.1 на ПРСР предвижда „закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване за демонстрационни дейности, осъществени в демонстрационен обект, който може да бъде опитно поле или учебно-опитно поле или лаборатория на научен институт, висше училище или професионална гимназия, които обучават или извършват научно-изследователска дейност в областта на селското стопанство, храните или горското стопанство“, което донякъде припокрива примерни дейности посочени в ПО 1, ИП2 на ОПНОИР.</p> <p>Допълване между програмите съществува по линия на образователната инфраструктура, дотолкова, доколкото по ПРСР ще се предоставя финансиране за реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на образователна инфраструктура с местно значение в селските райони (Подмярка 7.2 от ПРСР, с принос към Приоритетни области 3А, 5Б и 6Б), а ОП НОИР ще осигури финансиране чрез „меки мерки“ на обекти от образователната инфраструктура (ПО 2, ИП 1). Допълване може да се търси и по отношение на осигуряването на достъп до информационни технологии – по ПРСР (Мярка 7.3) са предвидени инвестиции за създаване на широколентова инфраструктура, докато по ПО 2, ИП 1 на ОПНОИР са предвидени дейности за внедряване на ИКТ в училищата.</p> <p>Наред с посочените области на допълване между програмите, следва да се отчете, че съществува възможност и за потенциално дублиране на инвестиции, тъй като ОПНОИР също предвижда възможности за инвестиране в оборудване за училища, включително в селските райони, главно ИКТ (ПО2, ИП1).</p> <p>В областта на трансфера на знания и иновации ПРСР предвижда „финансиране на иновативни инвестиционни проекти в рамките на стратегиите за местно развитие (проекти, които са свързани директно с въвеждане на нови технологии)“. Тази подкрепа ще допълва дейностите по ОПНОИР, предвиждащи подкрепа за приложни изследвания (ПО1, ИП2)</p>
Препоръка	<p>Необходимо е по-ясно разграничение между програмите по отношение на дейностите, насочени към инвестиции в образователна инфраструктура и по отношение на възможностите за закупуване на машини и оборудване от страна на научни институти/висши училища.</p> <p>Необходимо е, също така, да се опише допълването по отношение на научните изследвания и сътрудничеството с бизнеса в областта на селското стопанство, както и да се търсят по-големи възможности за допълване в този аспект.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Програма за морско дело и рибарство (ПМДР) 2014–2020 г.

Глава I: Устойчиво развитие на рибарството

1. Иновации в рибарството
2. Нови форми на доход, диверсификация и създаване на работни места в рибарството
3. Инвестиции на борда
4. Окончателно преустановяване на риболовните дейности
5. Опазване и възстановяване на морското биологично разнообразие и екосистеми
6. Добавена стойност и качество на продуктите от риболов
7. Рибарски пристанища, кейове за разтоварване и покрити лодкостоянки

Глава II: Устойчиво развитие на аквакултурите

8. Иновации в аквакултурата
9. Производствени инвестиции в аквакултурите
10. Нови форми на доход и добавена стойност в аквакултурата
11. Услуги за околната среда и биологично производство
12. Застраховане на продукцията от аквакултури

Глава III: Устойчиво развитие на рибарските райони

Глава IV: Мерки, свързани с предлагането на пазара и преработването

13. Мерки за предлагане на пазара
14. Преработване на продуктите на риболова и аквакултурите
15. Контрол и събиране на данни

Глава VI: Съпътстващи мерки за обща политика в областта на рибарството при споделено управление

Изпълнение на стратегиите за местно развитие
Техническа помощ

Таблица 15: Връзки между приоритетите на ОПНОИР и ПМДР

Оперативна програма / приоритетна ос	ОПНОИР	ПО 1: Научни изследвания и техн. развитие		ПО 2: Образование и учене през целия живот			ПО 3: Образов. среда за акт. соц. приобщаване	
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2
ПМДР	Приоритет							
Глава I: Устойчиво развитие на рибарството	1	✓	✓			✓✓		
	2							
	3							
	4							
	5							
	6							
	7							
Глава II: Устойчиво развитие на	8	✓	✓			✓✓		
	9							

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

аквакултурите	10							
	11							
	12							
Глава III: Устойчиво развитие на рибарските райони								
Глава IV: Мерки свързани с предлагането на пазара и преработването	13							
	14							
	15							
Глава VI: Съпътстващи мерки за ОПОР при споделено управление								
Стратегии за местно развитие								

Легенда: ✓ - слаба връзка, ✓✓✓ - средно силна връзка, ✓✓✓✓ - силна връзка

Таблица 16. Допълване и разграничаване между ОПНОИР и ПМДР

Допълване / Разграничаване в текста на ОПНОИР	<p>Допълване: посочена е възможност ОПНОИР да „допълни мерките по ПМДР чрез планираните операции за оптимизация на системата за обучение в сферите на морското дело, рибарството и аквакултурите».</p> <p>Разграничаване: посочено е, че „всички мерки, свързани с провеждането на разпространение на научни знания; иновативни практики; придобиване на професионални умения; създаването на мрежи и др., които са свързани със сферите на рибарството и аквакултурите, ще се подпомагат от новата ПМДР.“ Също така е посочено, че „участието на научни организации във валидирането на резултати от изследвания върху влияние на риболовните дейности върху околната среда или върху по-устойчиво използване на морските биологични ресурси ще се съфинансира от ЕФМДР”.</p>
Коментар	<p>Инвестициите в научни изследвания и иновации в областта на рибарството и аквакултурите чрез мерки 1. Иновации в рибарството и 8. Иновации в аквакултурата допълват инвестициите за създаване и развитие на научна инфраструктура чрез инвестиционен приоритет 1.1 по ОПНОИР, по който се предвиждат дейности за създаване на научни центрове и модернизиране на научната инфраструктура.</p> <p>Описани са възможностите на ОПНОИР за допълване на ПМДР по отношение на оптимизиране на системите за обучение в сферите на морското дело, рибарството и аквакултурите.</p>
Препоръка	В текста на оперативната програма може да се посочи

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	допълването между Инвестиционен приоритет 1.1. на ОПНОИР и мерки 1 и 8 на ПМДР.
--	---

Програми, съфинансирани от ЕФРР по цел „Европейско териториално сътрудничество“ (ЕТС)

Допълване / Разграничаване в текста на ОПНОИР	Посочено е, че демаркация на ниво програмиране не е необходима. Отчетено е, че “при стартиране на програмите ще се извършва проследяване за недопускане на двойно финансиране на ниво целеви групи, бенефициенти, допустими дейности/ разходи, резултати”.
Коментар	Няма налични работни версии на програмите по цел ЕТС, чиито връзки с ОПНОИР да бъдат разглеждани, анализирани и оценявани.
Препоръка	При разработване на работните версии на програмите по цел ЕТС, по които България ще бъде страна, следва текстът на т. 1.8 от Раздел 8 да бъде прегледан, и в случай на необходимост – ревизиран.

?	Изпълнение на предварителните условия, заложиени в приложение 4 към Общия регламент за фондовете по ОСР
----------	---

Изпълнението на предварителните условия се следи на национално ниво. По отношение на изпълнението на предварителните условия, СП посочва че се очаква изпълнението на всички условия най-късно 31.12.2016 г., а на по-голямата част от тях към първата половина на 2014 г.

Пет от специфичните условия в сферата на образованието и науката имат пряко отношение към подготовката на ОПНОИР 2014–2020. Те са в следните тематични области:

- Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите;
- Инвестиции в уменията, образованието и ученето през целия живот.

Приемането на Стратегията за интелигентна специализация и Стратегията за развитие на висшето образование, както и на Закон за средното образование и на промени в Закона за професионалното образование ще способстват за изпълнението на предварителните условия.

Изводи и препоръки

Отразяването на част от препоръките на предавателната оценка в резултат доведе до подобряване на синергията между програмата и Хоризонт 2020 и по-ясно разделяни и допълване с някои от оперативните програми. Актуализирани бяха

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

текстове на програмата съобразно последните версии на документите.

Необходимо е да се обърне внимание на следното:

- Да се адресират териториалните аспекти по отношение на качеството на образованието в малките и големите населени места.
- По-пълно отразяване в текста на програмата на разписаните цели в СП по отношение на:
 - Създаване и укрепване на партньорства между висшето образование, предприятията и научните изследвания;
 - Подобряване капацитета за управление на научните институти;
 - Създаване на възможности за стажове на изследователи в предприятия;
 - Стимулиране на образователните институции да предоставят образователни услуги извън рамките на своята инфраструктура на базата на партньорство с работодатели, държавни и общински институции и други заинтересовани страни.
 - Развитие на партньорства между бизнеса и научните среди.
- Съществува възможност за подобряване на синергията между програмата и приоритетите, декларирани в Комюникето от Букурещ на министрите, отговорни за висшето образование чрез подкрепа по ОПНОИР за разработване на съвместни програми и степени с други университети, както част от мерките за подобряване на качеството и ефикасността на висшето образование.
- Разграничаването и допълването с някои от останалите оперативни програми също може да бъде подобро и по-специално с ОПИК.

Оценка на вътрешната съгласуваност

Анализ

Уместност на стратегията на ОПНОИР

Уместност на стратегическия подход на програмата, изложен в Раздел 1.

В Раздел 1 на ОПНОИР 2014–2020 е посочено, че програмата е насочена към изпълнението на две основни задачи:

- *Да бъде сред ключовите инструменти за постигане на целите, приети от България в границите на Стратегията „Европа 2020“.*
- *Да служи като ефикасно средство за прилагане на политики по сближаване, съгласно дневния ред на национално и общностно равнище.*

Обосновката на стратегията е изградена върху следните три основни теми:

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Основните нужди в областта на **научно-изследователската дейност** включват: увеличаване на инвестициите в НИРД; развитие на научната инфраструктура; подобряване стимулите, условията и възможностите за работещите в сферата на НИРД; подобряване на връзка „наука-бизнес“ и повишаване на иновационния потенциал. Информация по отношение на сегашното състояние е илюстрирана с данни като са посочени източниците на финансиране (държавно, от бизнеса, ЕС). По отношение на създаването и задържането на специалисти лисват данни за заетите с сферата на научните изследвания както по възраст, така и по сектори, както и анализ на тяхната предприемчивост и възможности за мобилност, като и възможности за привличане на чуждестранни изследователи в български научни институции. Като едни от основните проблеми по отношение на връзката наука-бизнес са посочени слабата търговска реализация на научните резултати и липсата на подкрепящи публични политики. Направен е анализ на областите, където има потенциал за въвеждане на научни разработки в бизнес продукти. По отношение на стратегическите подходи за адресиране на нуждите е посочено, че чрез финансирането по ОПНОИР ще се търси допълващ ефект на инвестициите в НИРД. Програмата се очаква да има и допълващ ефект по отношение на финансирането по Хоризонт 2020. Инвестициите в инфраструктура предвиждат подкрепа за (1) центрове за върхови постижения и компетентност; (2) подкрепа за инфраструктури, които играят важна роля в европейската пътна карта и (3) инвестиции в модернизирани научни институти и висши училища засилване на регионалния икономически растеж и производителност. Мерките по отношение на развитие и задържане на специалистите в сферата на науката и образованието предвиждат повишаване на квалификацията на преподаватели, възможност за обмен на опит и мобилност; достъп до международни научно-изследователски съоръжения и финансиране на публикации. Сред мерките не са анализирани възможности за подобряване на възнаграждението и кариерно и научно развитие. Мерките за подобряване на връзката наука-бизнес предвиждат насърчаване на приложните изследвания и по-добра съгласуваност между научно-изследователските приоритети и доказаните научни предимства. Мерките не адресират идентифицираните слабости – липсата на търговска реализация на научните разработки и липсата на подкрепящи публични политики.

Анализите относно **системата на висшето образование** посочват следните нужди: недобро структуриране с множество университети, слаба ефективност на бюджетното финансиране за сектора, влошеното качество на обучение и слабата реализация на завършилите на трудовия пазар; разглеждане на университетите предимно като образователни структури и слабата им връзка с НИРД; необходимост от повишаване квалификацията и компетентностите на преподавателите. Анализирани са и потребностите, свързани със спецификата на образователните програми и тяхната пригодност за нуждите на икономиката. Посочват се секторите на икономиката, в които има недостиг на кадри, както и специалностите, които се търсят като образователна степен. Посочен е ниският процент за България, в сравнение с останалите страни в ЕС, на завършилите висше образование, въпреки тенденцията за увеличаване на този процент, като са анализирани причините. Предложените подходи за адресиране на потребностите включват реструктуриране и оптимизиране на мрежата от висши училища и подобряване на управлението,

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

включително внедряването на модели за обвързване на финансирането с реализацията на завършилите. Предвижда се подобряване на програмите и методите на преподаване, както и предоставянето на стипендии за обучение в приоритетни за икономиката области. По отношение подобряването на квалификацията на преподавателите, фокусът е съсредоточен върху ИКТ, преподавателската мобилност и методически и управленски компетенции. Не са анализирани подходи за по-тясна връзка между висшето образование, НИРД и бизнеса, които могат да допринесат за повишаване на професионалните компетенции на преподавателите, а също така и възможностите за въвличане на студентите и докторантите в извънучебни дейности, включително срещу заплащане, което в същото време ще адресира проблема с финансовото подпомагане на следването. Предвижда се програмата да предостави допълнителен ресурс за студентско кредитиране.

Темата за **училищно образование, обучение и учене през целия живот** анализира следните проблеми: отпадане от системата на училищното образование поради социални, етнически и културни причини; хронични дефицити на системата като инфраструктура, учебно съдържание и квалификация и подготовка на учителите; ниско качество на образованието; липса на връзка между образованието и пазара на труда, липса на нагласи за учене през целия живот; необходимост от ограмотяване на възрастни и допълнително обучение за трудов ресурс с ниско образование и квалификация. Анализирани са причините за ниската квалификация на учителите и нуждите в това отношение. В анализа липсва информация за системата за предучилищно образование и детските градини. Подходите за адресиране на нуждите включват мерки за интеграция на деца от етнически общности, мерки за деца със СОП и мерки за превенция на ранното отпадане от училище. За подобряване на качеството на образование се предвиждат мерки за въвеждане на ИКТ в училище, развитие на системата за външно оценяване промяна и адаптиране на учебни програми, включително съгласно потребностите на икономиката, разширяване на възможностите за практическо обучение и развитие на условия за учене през целия живот. Не са анализирани възможности за подобряване на учебния процес чрез адресиране на индивидуалните нужди на учениците, извън класна работа и подготовка (включително в светлината на целодневната организация на учебния процес) и подкрепа за развиване на дарбите на даровити деца и работа с деца с трудности за усвояване на учебния материал. Мерките по отношение на квалификацията на педагогическия персонал включват продължаваща подготовка на специалистите, стимули за оставане в професията и кариерно развитие, но не адресират основния проблем – ниското заплащане.

В **Таблица 1** в текста на програмата е дадена обосновка за избора на инвестиционни приоритети. Обосновката беше подобрена като за всеки инвестиционен приоритет е представена отделна обосновка.

- Адекватност на мерките, заложените в програмата и степента, в която ще допринесат за постигане на целите ѝ

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

По-долу в текста, по приоритетни оси, е анализирана обвързаността между идентифицираните нужди, инвестиционните приоритети, дейностите и заложените индикатори. По отношение на индикаторите е коментирано доколко заложените индикатори са адекватни към дефинираните продукти и специфични цели без да се анализират самите индикатори. Индикаторите са подробно коментирани в Оценка 3. Логиката на интервенция на ОПНОИР по приоритетни оси илюстрира връзката между нужди, инвестиционни приоритети, специфични цели, дейности и индикатори. Графиките са представени в Приложение 5.

ПО1. Научни изследвания и технологично развитие

Таблица 17. ПО1 - Съответствие между нужди, ИП, дейности и индикатори

Връзка	Коментар
<p>Инвестиционен приоритет 1. <i>Укрепване на инфраструктурата, необходима за научноизследователска и иновационна дейност (НИД) и на капацитета за реализиране на достижения в областта на научноизследователската и иновационната дейност и насърчаване на центрове на компетентност, по-специално центрове, които са от интерес за Европа.</i></p>	
<p>Нужди, инвестиционен приоритет и специфична цел</p>	<p>Инвестиционният приоритет е разписан в две специфични цели, които адресират темите посочени в приоритета: (1) модернизирани съществуващи и изграждане на нови центрове за върхови постижения и центрове за компетентност и (2) развитие на научноизследователска инфраструктура.</p> <p>Обосновката на първата специфична цел предоставя информация за съществуващи центрове и натрупан предишен опит. Текстът се нуждае от структуриране, така че да се избегне посочването на всички финансирани проекти по 7ма рамкова програма. Редакцията трябва да е в посока на обобщаване и анализ на работата и ефективността на съществуващите центрове. Посочено е значението на центрите за подобряване на изключително ниските показатели на страната в областта на научните изследвания и приносът им за подобряване на конкурентоспособността на икономиката. Относно областите, в които центрите ще бъдат изградени, обосновката се позовава на Националната стратегия за развитие на научните изследвания и Иновационната стратегия за интелигентна специализация. В допълнение са анализирани областите, които са от значение за страната и областите където са показани добри резултати. Направен е и анализ за ситуирането на научноизследователските организации на територията на страната.</p> <p>В обосновката на втората специфична цел е посочено значението на научноизследователската инфраструктура за икономиката и обществото. Анализирани са институциите, които имат капацитет</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	и области, където не е предоставяно финансиране, но съществува потенциал за развитие. Оценено е и териториалното разпределение на съществуващата научноизследователска инфраструктура. Специфичната цел предвижда целево финансиране за модернизиране и изграждане на научна инфраструктура в институти и висши учебни заведения, включително инвестиции в информационна и комуникационна инфраструктура, особено тези които са разположени в по-слабо развитите части на страната. Подкрепа ще получат и идентифицираните обекти в Националната пътна карта за научна инфраструктура с цел изграждане на регионални партньорски съоръжения (РПС) и/или разпределени възли към паневропейските научни съоръжения. Не е коментирано евентуално участие или партньорство с бизнеса.
Нужди и предвидени дейности	В т.2.А.2.1 са изброени примерни дейности, които са адекватни към заложените цели.
Индикатори за продукт и предвидени дейности	Предвидени са два индикатора за продукт, които са уместни и отговарят на общите индикатори на Регламент 1301/2013 г.: <ul style="list-style-type: none"> • Брой изследователи, работещи в подобрени инфраструктури за научни изследвания; • Брой нови изследователи в подпомогнатите центрове за върхови постижения и центрове за компетентност.
Индикатори за резултат и специфични цели	Предвиден е един индикатор за резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Брой подкрепени центрове за върхови постижения и центрове за компетентност; <p>Индикаторът е по-скоро индикатор за продукт. Не е предложен индикатор за втората специфична цел.</p>

Инвестиционен приоритет 2. *Насърчаване на инвестициите на предприятията в НИД, разработване на връзки и взаимодействие между предприятията, центрoвете за научноизследователска и развойна дейност и сектора на висшите учебни заведения, по-специално поощряване на инвестициите в разработването на продукти и услуги, на трансфера на технологии, на социалната иновация, екоиновациите и приложенията за публични услуги, на стимулирането на търсенето, на изграждането на мрежи, на клъстерите и на отворените иновации посредством интелигентна специализация и подпомагане на технологичните и приложните научни изследвания, пилотни линии, действия за одобрение на продуктите на начален етап, усъвършенствани производствени възможности и пилотно производство, по-специално в ключови базови технологии, както и разпространението на технологии с общо предназначение.*

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p>Нужди, инвестиционен приоритет и специфична цел</p>	<p>Инвестиционният приоритет е разписан в една специфична цел за подкрепа за приложни изследвания и експериментално развитие в приоритетни за икономиката области.</p> <p>Обосновката е оскъдна откъм факти и посочване на нуждите. Не е ясно колко от научните институти или висши училища в България осъществяват експериментални изследвания в тясна връзка с бизнеса, какво е участието на бизнеса, в кои области са тези изследвания, какви са нуждите. Посочени са твърдения, които не са подкрепени с повече информация и поради това изглеждат необосновани и дори противоречащи си като: <i>„България е изправена пред предизвикателствата, пред които са изправени и развитите страни-членки на ЕС“</i> и след това, <i>„като това се случва в условията на тежък преход след дългогодишна изолация от научно-изследователския международен живот“</i>.</p> <p>Обосновката също така поставя различни теми, които са посочени като необходими подходи, но не са доразвити като: <i>„развитие на връзки между предприятията, научноизследователски и развойни центрове и институциите за висше образование“</i> без да се посочва чрез какви подходи това ще се осъществи; <i>„подпомагане на приложните научни изследвания в приоритетните за страната направления“</i> без да се посочват кои са тези направления; <i>„диференциация на образователните институции и на тази база определяне на тези, които ще развият силна научна дейност“</i> без да се посочва как тази диференциация ще бъде осъществена и дали е предварително условия за отпускане на помощта. Освен това се говори за научна дейност, а не за приложни изследвания, както е дефинирано в специфичната цел.</p> <p>В обосновката трябва да се предостави и информация относно синергичния ефект, който се очаква да се получи чрез подкрепата по ОПИК. Необходим е пълен и ясен анализ на нуждите, включително опит от изпълнението на проекти в тази сфера по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007–2013. Необходим е ясен анализ на причините, поради които връзката наука-бизнес не е достатъчно силна.</p>
<p>Нужди и предвидени дейности</p>	<p>Липсват дейности, които да покрият основната тема на инвестиционния приоритет - за развитие на синергични връзки между предприятията, научноизследователските и развойни центрове и висшето образование.</p>
<p>Индикатори за продукт и предвидени</p>	<p>Предвидени са пет индикатора за продукт, които адресират предвидени основни дейности за подкрепа:</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p>дейности</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Брой предприятия, които си сътрудничат с подпомогнатите научноизследователски институции; • Брой предприятия, въвели нови или значително подобрени продукти на пазара и създадени в резултат от подпомогнатите иновации или научноизследователски и развойни проекти; • Брой висши училища, подкрепили или осигурили достъп на български научни организации до различни европейски технологични платформи, осъществили съвместни технологични инициативи; • Брой обучени студенти по заявка и с финансовото участие на бизнеса; • Брой изградени пилотни производствени центрове във ВУ и научните институти.
<p>Индикатори за резултат и специфични цели</p>	<p>Посочен е един индикатор за резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Частни инвестиции в НИРД, допълващи публичната подкрепа в лв./евро <p>Индикаторът не е ясно свързан с поставената специфична цел и съгласно Регламент 1301/2013 е индикатор за продукт.</p>

ПО2. Образование и учене през целия живот

Таблица 18. ПО2 - Съответствие между нужди, ИП, дейности и индикатори

Връзка	Коментар
	<p>Инвестиционен приоритет 1. <i>Намаляване и предотвратяване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено предучилищно, основно и средно образование, включващо формални, неформални и неофициални начини на учене за повторно включване в образователната система и системата на обучение.</i></p>
<p>Нужди, инвестиционен приоритет и специфична цел</p>	<p>Инвестиционният приоритет е разписан в три специфични цели, които: (1) подобряване постиженията на децата; (2) обхващане и задържане на децата в училище и (3) управление на качеството на образованието.</p> <p>Обосновката на СЦ1 е уместна и информативна. Посочени са основните проблеми, свързани с постиженията на децата в овладяването на ключови компетентности, сегашната ситуация, както и направеното до момента.</p> <p>СЦ2 също е добре обоснована, като е описана настоящата</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	<p>ситуация, целите, които трябва да бъдат постигнати, както и основните причини за преждевременното напускане на училище. Сред причините за напускане на училище е посочено социалното положение на семействата, което наред с други комплексни причини също е основна движеща сила за непосещаване и напускане на училище. Не е посочено обаче, дали този проблем се адресира понастоящем и как.</p> <p>Третата специфична цел посочва проблемите и недостатъците в системата на управление на качеството на образованието.</p>
<p>Нужди и предвидени дейности</p>	<p>Предвидени са множество дейности, някои от които са много близки като съдържание. Обединяването на някои от тях (например има 4 дейности, свързани с ИКТ) и прецизирането на формулировката на други, ще допринесе за подобряване яснотата на изложението.</p>
<p>Индикатори за продукт и предвидени дейности</p>	<p>Посочени са следните индикатори за продукт:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Брой деца на възраст от 4 години до започване на училище, обхванати в предучилищно образование</i> • <i>Брой ученици, получили стипендии;</i> • <i>Брой ученици, включени в извънкласни и извънучилищни дейности</i> • <i>Брой ученици явили се на национално и регионално външно оценяване;</i> • <i>Брой проведени национални и регионални външни оценявания;</i> • <i>Брой педагогически специалисти преминали обучения за прилагане на международни стандарти за оценяване на учениците;</i> <p>Четвъртият и петият индикатор имат един и същ смисъл, като четвъртият индикатор не е обвързан с дейностите за подкрепа и е извън контрола на програмата.</p>
<p>Индикатори за резултат и специфични цели</p>	<p>Предвидени са следните индикатори за резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Най-много 11% ПНУ от лицата на възраст между 18 и 24 г.</i> • <i>Повишен среден резултат на българските четвъртокласници по PIRLS – до 540 точки</i> • <i>Повишен среден резултат на момчетата по PIRLS – до 549 точки</i> • <i>Повишен среден резултат на момчетата по PIRLS – до 531 точки</i>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

- *Най-много 30% от 15-годишните ученици с умения, оценени под критичния втори праг в познавателна област „четене“ по скалата на PISA.*
- *Най-много 35% от 15-годишните ученици с умения, оценени под критичния втори праг в познавателна област „математика“ по скалата на PISA.*
- *Най-много 30% от 15-годишните ученици с умения, оценени под критичния втори праг в познавателна област „природни науки“ по скалата на PISA.*

Предвидените индикатори за резултат са твърде много. Съгласно насоките на ЕК броят на индикаторите за резултат трябва да бъде ограничен до 1-2 за специфична цел. Предвидените индикатори не измерват пряко постигането на третата специфична цел.

Инвестиционен приоритет 2. *Подобряване на качеството и ефикасността и достъпа до висшето и равностойното на него образование с цел увеличаване на участието и подобряване на равнищата на образование, особено за групите в неравностойно положение.*

Нужди, инвестиционен приоритет и специфична цел

Инвестиционният приоритет е разписан в три специфични цели (1) подобряване на знанията и уменията на студентите и възможностите за реализация на завършилите висше образование (2) оптимизиране дейността на висшите училища (3) подобряване на достъпа до висше образование.

Обосновката на първата специфична цел посочва като основни предизвикателства ниското качество на образование и слабата реализация на завършващите на пазара на труда по специалностите, които са завършили и формирането на университетите като предимно образователни институции, без развитие на научна дейност, което не способства за подобряване на качеството на образованието и съответно престижа учебните заведения. На база на слабостите са посочени проблеми и подходи за решаването им.

Обосновката на втората специфична цел анализира причините за ниското качество на образованието, като основна причина е посочено неадекватното финансиране на висшите училища, което се базира на броя на студентите, а не на качеството на образованието.

Анализът на нуждите в третата специфична може бъде допълнен с информация относно броя на записаните и броя на завършилите висше образование и основните причини за ниския процент на завършващите висше образование. За някои от причините може да се съди по дефинираните подходи – стипендии, дистанционна форма на обучение, но самите причини

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	не са посочени и анализирани. Не е достатъчно убедително твърдението, че подобряването на моделите за прием ще доведе и до по-голям процент на завършилите образование.
Нужди и предвидени дейности	Планираните дейности, като цяло адресират поставените цели. Не са дефинирани достатъчно подходящи дейности за подобряване на възможностите за реализация на завършилите висше образование.
Индикатори за продукт и предвидени дейности	<p>Предвидени са следните индикатори за продукт:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Брой студенти обучаващи се по нови учебни планове и програми • Брой разработени нови учебни планове и програми • Брой обучени преподаватели • Брой висши училища, участващи в инициативи за консолидация • Брой студенти, получили стипендии и специални стипендии; • Брой студенти, получили студентско кредитиране <p>Индикатори 3 и 4 не кореспондират на заложените дейности.</p>
Индикатори за резултат и специфични цели	<p>Предвидени са четири индикатора за резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дял на завършилите висше образование, които са започнали работа през първата година след завършването • Брой ВУ с усъвършенствана система за външно и вътрешно оценяване; • Повишен с най-малко.....процента дял от финансирането за висшите училища, който се формира на база показателите от рейтинговата система. • Най-малко 36 % от 30-34-годишните с висше образование <p>Вторият индикатор е неясен и е по-скоро индикатор за продукт.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 3. Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции.</p>	
Нужди, инвестиционен	Инвестиционният приоритет е разписан в две специфични цели: (1) повишаване квалификацията на заетите в областта на

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p>приоритет и специфична цел</p>	<p>образованието, обучението и науката и (2) подкрепа за продължаващото обучение.</p> <p>Обосновката на първата специфична посочва проблемите свързани с качеството на педагогическия персонал в училище и в университетите.</p> <p>Обосновката на нуждите на СЦ2 посочва някои данни и проблеми като дела на неграмотните и никога непосещавалите училище. Представена е информация за образователния статус. СЦ2 касае широк кръг от въпроси, част от които са адресирани от ОПРЧР 2014–2020. Поради това, трябва да се направи ясно разграничение между двете програми и да се фокусира обхвата на подкрепата. Например, подкрепа за повишаване участието в различни форми на учене през целия живот, което ще даде възможност за по-добра реализация на пазара на труда на участващите в такива форми и подобряване на социалните и комуникативните умения на младежи и възрастни е включена в ОПРЧР 2014–2020.</p>
<p>Нужди и предвидени дейности</p>	<p>Повечето от дейностите са уместни спрямо дефинираните цели. Същевременно, съществуват дейности, които не са мотивирани в обосновката на нуждите, дейности които не са уместни към целите и дейности, които могат да бъдат обобщени и окрупнени, тъй като в същността си засягат един и същ проблем.</p>
<p>Индикатори за продукт и предвидени дейности</p>	<p>Посочени са следните индикатори за продукт:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Брой обучаващи се в ОКС бакалавър/ магистър, които придобиват професионална квалификация учител и започват работа в първата година след завършването</i> • <i>Брой млади специалисти, участващи в партньорски мрежи за провеждане на научни изследвания, включително в съвместни проекти с бизнеса.</i> • <i>Брой внедрени в бизнеса научни разработки.</i> • <i>Брой привлечени от чужбина млади учени в центровете за върхови постижения и за компетентност.</i> • <i>Брой докторанти, пост-докторанти, специализанти, преподаватели във висшите училища и изследователи от чуждестранни европейски университети и изследователски центрове в България включени в програми за мобилност.</i> • <i>Брой лица на възраст 25-64 г., които участват в учене през целия живот;</i> • <i>Най-малко 20 000 лица получили ваучери за валидиране на знания и умения от самостоятелно и неформално</i>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	<p><i>образование и обучение</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Брой ученици и студенти обхванати от системата за кариерно ориентиране.</i> <p>Третият и четвъртият индикатори не са обвързани с дейностите. Шестият индикатор не е възможно да измери само подкрепата по програмата, тъй като влияние ще имат и други дейности и програми.</p>
<p>Индикатори за резултат и специфични цели</p>	<p>Посочени са следните индикатори за резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Най-малко 12 % от учителите да са на възраст до 34 г.</i> • <i>Най-малко...процента от студентите, обучаващи се в педагогически специалности</i> • <i>Най-малко % от придобилите ОКС „магистър“, продължаващи в докторантски програми</i> • <i>Дял на участвалите в различни форми на мобилност, които са с повишена квалификация и умения и по-добра реализация.</i> • <i>Намален до 1.5% дял на неграмотните лица на възраст 15-29 г.</i> • <i>Най-малко 2500 лица с валидирани знания и умения от самостоятелно и неформално образование и обучение</i> <p>Индикатори 1, 2 и 5 нямат пряка връзка със заложените специфични цели.</p> <p>Третият и четвъртият индикатор са по-скоро индикатори за продукт.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 4. <i>Подобряване на адекватността на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда, улесняване на прехода от образование към работа и укрепване на професионалното образование и системите на обучение, както и тяхното качество, включително чрез механизми за предвиждане на уменията, адаптиране на учебните програми и създаване и развитие на основаващи се на работата системи за учене, включително двойни системи на учене и схеми за чиракуване.</i></p>	
<p>Нужди, инвестиционен приоритет и специфична цел</p>	<p>Инвестиционният приоритет е разписан в две специфични цели: (1) подкрепа за професионалното обучение и (2) насърчаване на връзките между професионалното, висшето образование, науката и бизнеса.</p> <p>Обосновката на нуждите на СЦ1 анализира проблеми, свързани с липсата на система за определяне на нуждите на бизнеса и обратната връзка от пазара на труда. Не е предоставена и</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	<p>информация относно важността на ПОО за пазара на труда, в т.ч. сектори, към които професионалното образование има конкретен принос и значение.</p> <p>СЦ2 посочва някои от основните проблеми – не достатъчно ефективна връзка между системите на образование и бизнеса; липса на гъвкавост в учебното съдържание по отношение на изискванията на пазара на труда, превес на теоретичните познания за сметка на практическите, малък дял на учебните практики, недобро сътрудничество с бизнеса. Насърчаването на образование в инженерно-технически и природни специалности не е добре обосновано – не са предоставени данни, че именно там има търсене на пазара на труда. Не са направени анализи, отчитащи динамиката на пазара на труда, дали 5-6 години след обучението на студентите ще съществува търсене на подобни специалисти. Подобряването на работата с компютърни системи не е обвързано с конкретната специфична цел, а е по-скоро мярка за повишаване компетентностите на учениците и студентите и вече е адресирана в ИП1 и ИП2. Обосновката на специфичната цел не разписва проблеми или мерки свързани с науката, поради това е препоръчително да се прецени дали думата „наука“ да остане в текста на специфичната цел, още повече, като се има предвид, че връзката наука-бизнес е адресирана в ПО1.</p>
<p>Нужди и предвидени дейности</p>	<p>Повечето от дейностите са уместни към дефинираните цели, но съществуват и дейности, които са неясни или не са застъпени в обосновката на нуждите.</p>
<p>Индикатори за продукт и предвидени дейности</p>	<p>Посочени са следните индикатори за продукт:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Брой ученици, участващи в гъвкави форми на обучение в професионалното образование.</i> • <i>Брой на учениците и студентите, обучаващи се в технически специалности</i> <p>Двата индикатора могат да се разглеждат по-скоро като индикатори за резултат.</p>
<p>Индикатори за резултат и специфични цели</p>	<p>Посочени са следните индикатори за резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Дял на завършилите професионални гимназии, които са започнали работа по съответната професия през първата година след завършването си.</i> <p>Предложеният индикатор е насочен към първата специфична цел, но връзката му с него не е пряка. Не са заложени индикатори за измерване на втората специфична цел.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

През месец август 2014 ГД СФМОП предостави проект на нова СП 4, която да бъде добавена към ИП2 на ПО2. *Подобряване на условията за обучение в съчетание с научни изследвания и за развитие на човешките ресурси в сферата на научните изследвания и развойната дейност (НИРД)*. Специфичната цел е представена отделно, като не е включена в текста на програмата със съответните редакции в останалите ѝ части и поради това е коментирана отделно.

Целта е специфичната цел да консолидира всички мерки, насочени към осигуряване на връзка между висшето образование и науката и научните изследвания. Специфичната цел ще инкорпорира някои от дейностите, които към момента са в СП1 на ИП3 на ПО2.

Обосновката на четвъртата специфична цел се базира на необходимостта да се засили връзката между висшето образование и науката и да се предостави подкрепа за развитие на човешките ресурси в сферата на НИРД. Планираните дейности предвиждат подкрепа за квалификация, кариерно развитие и мобилност в областта на науката, съвместни програми с бизнеса, развитие на партньорски мрежи, привличане на изследователи и създаване на изследователски потенциал в изградените изследователски центрове, подпомагане на процеса на разпространение на научните резултати и популяризиране на науката и научните изследвания. Дейностите подкрепят постигането на специфичната цел.

За измерване на постигнатото по специфичната цел се предвижда следният индикатор за резултат:

- *Научни организации с новоназначени изследователи от чужбина;*

Индикаторът е уместен, но обхваща само един от аспектите на подкрепа.

Предвидени са следните индикатори за продукт:

- *Привлечени от чужбина учени в центрoвете за върхови постижения и за компетентност;*
- *Докторанти, пост-докторанти, специализанти и изследователи, включени в програми за мобилност.*

Индикаторите са уместни.

ПО3. Образователна среда за активно социално приобщаване

Таблица 19. ПО3 - Съответствие между нужди, ИП, дейности и индикатори

Връзка	Коментар
	Инвестиционен приоритет 1. <i>Активно приобщаване, включително с оглед на насърчаване на равните възможности и активното участие, и по-добрата пригодност за заетост.</i>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p>Нужди, инвестиционен приоритет и специфична цел</p>	<p>Инвестиционният приоритет е разписан в две специфични цели: (1) повишаване качеството и подобряване достъпа до образование чрез създаване на подкрепяща среда за включващо образование и (2) изграждане на образователна среда, насърчаваща разгръщането на потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие, успешна реализация и социализация.</p> <p>Двете специфични цели адресират два основни проблема пред приобщаващото образование: включващо образование за деца със СОП и образователната система, която да взема предвид индивидуалните потребности на учащите. В този аспект е препоръчително дефиницията на първата специфична цел да бъде преформулирана. Сегашната формулировка на целта започва с „повишаване на качеството и подобряване на достъпа до образование“, което отклонява фокуса от основния проблем и в допълнение води до объркване, тъй като достъпа и качеството на образование се подкрепя от ИП1 на ПО2.</p> <p>Обосновката на СЦ1 дава информация за постигнатото към момента в процеса на интегрирано обучение на децата със СОП. Посочени са основните проблеми. Не е представен анализ за студенти със СОП и практиките, трудностите и нуждите по отношение на тяхното интегриране и достъп до висше образование.</p> <p>Обосновката на СЦ2 е по-обща, което до някъде е обяснимо предвид на нейната специфика. Въпреки това може да бъде предоставена информация и анализ за практиките за адресиране на индивидуалните потребности на ученици и по-специално на опита и нуждите за подобряване на целодневната организация на учебния процес в училище.</p>
<p>Нужди и предвидени дейности</p>	<p>Посочени са редица дейности, повечето от които са уместни към дефинираните специфични цели. Някои от дейностите нямат ясна връзка с нуждите, посочени в обосновката на специфичните цели, което налага обосновката да бъде разширена.</p>
<p>Индикатори за продукт и предвидени дейности</p>	<p>Посочени са следните индикатори за продукт, които отговарят на заложените дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Деца и ученици със специални образователни потребности, обхванати в системата на образованието чрез включващо обучение</i> • <i>Брой образователни институции осигурили подкрепяща среда за включващо обучение.</i> <p>Първият индикатор е по-скоро индикатор за резултат и не се</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	различава съществено от предложения индикатор за резултат.
Индикатори за резултат и специфични цели	<p>Посочени са следните индикатори за резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Най-малко 25% от всички деца и ученици със специални образователни потребности в системата на народната просвета са обхванати от процеса на включващо обучение</i> • <i>Най-много 11% ПНУ от лицата на възраст между 18 и 24 г.</i> <p>Вторият индикатор не е обвързан със специфична цел.</p>
Инвестиционен приоритет 2. Социално-икономическо интегриране на маргинализираните общности, като например ромите.	
Нужди, инвестиционен приоритет и специфична цел	<p>Инвестиционният приоритет е разписан в една специфична цел: интеграция в образователната система на деца от етническите малцинства.</p> <p>Обосновката на специфичната цел посочва основните проблеми, но не е изчерпателна по отношение на предоставяне на конкретна информация за сегрегацията в училищния процес, какъв е процентът на децата от ромски произход, които не посещават детски градини и училища, както и описание на промените в годините, посоката на промените както и трудностите пред интегриране на деца, за да могат да бъдат набелязани подходящи мерки за адресиране на трудностите. Не се посочва и евентуална интегрирана подкрепа съвместно с ОПРЧР 2014–2020 г. На проведената фокус група с членове на тематичната работна група за подготовка на програмата беше посочено, че е добре приоритетът да бъде отворен към децата на бежанци и чужди граждани. В този аспект е възможно допълване на анализите.</p>
Нужди и предвидени дейности	Повечето от предвидените дейности отговарят на поставената специфична цел. Конкретни бележки по дейности са дадени в таблица по-долу.
Индикатори за продукт и предвидени дейности	<p>Предвиден е един индикатор за продукт:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Брой деца, ученици, младежи от ромски произход, включени в мерки за образователна интеграция и реинтеграция</i>
Индикатори за резултат и специфични цели	<p>Посочен е един индикатор за резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Брой лица, участващи в мерки, насочени към превенция на ранното отпадане от училище</i> <p>Индикаторът е сходен с предложения индикатор за продукт.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

ПО4. Техническа помощ

Таблица 20. ПО4 - Съответствие между нужди, ИП, дейности и индикатори

Връзка	Коментар
Специфична цел 1. <i>Укрепване и повишаване на административния капацитет на управляващия орган и бенефициентите по Оперативната програма.</i>	
Нужди, инвестиционен приоритет и специфична цел	Анализът на нуждите очертава основните потребности и сегашната ситуация. Може да се добави информация относно материално-техническото осигуряване и нуждите към момента – сграда, офиси, архив, работни помещения, компютърна техника, както и по отношение на експертния състав – предвиждат ли се нови назначения и нужда от обучение за тях.
Нужди и предвидени дейности	Като цяло, дейностите адресират нуждите. Някои от тях се нуждаят от прецизиране. Бележки са дадени в таблица по-долу.
Индикатори за продукт и предвидени дейности	Предвидени са следните индикатори за продукт: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Обучени служители на УО</i> • <i>Извършени оценки на ОП</i> • <i>Информационни събития</i> • <i>Подкрепени бенефициенти</i> Предложените индикатори за продукт са адекватни на предвидените дейности.
Индикатори за резултат и специфични цели	Във варианта на програмата от май 2014 не са предвидени индикатори за резултат.

Адекватност на мерките, заложи в програмата и степента, в която ще допринесат за постигане на целите ѝ

ПО1. Научни изследвания и технологично развитие

Таблица 21. ПО1 – Анализ на дейностите

Предвидени мерки/дейности	Адекватност
Инвестиционен приоритет 1: <i>Укрепване на инфраструктурата, необходима за</i>	

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

научноизследователска и иновационна дейност (НИД) и на капацитета за реализиране на достижения в областта на научноизследователската и иновационната дейност и насърчаване на центрове на компетентност, по-специално центрове, които са от интерес за Европа.

Подкрепа за създаване и развитие на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност вкл. обновяване на сградния фонд, материалната база и закупуване на оборудване;

Адекватна и ще допринесе за постигане на целите

Подкрепа за модернизирването на научната инфраструктура и на съществуващите учебно-изследователски лаборатории на научни институти и висши учебни заведения, които провеждат изследвания в области, съответстващи на регионалните и националните икономически и социални предизвикателства;

Адекватна и ще допринесе за постигане на целите

Създаване и развитието на регионални научни инфраструктури, в т.ч. и на уникални колекции и архиви и на национални звена – партньори на Европейските научни комплекси, определени в Европейската пътна карта за научна инфраструктура;

Адекватна и ще допринесе за постигане на целите

Инвестиционен приоритет 2: *Насърчаване на инвестициите на предприятията в НИД, разработване на връзки и взаимодействие между предприятията, центрoвете за научноизследователска и развойна дейност и сектора на висшите учебни заведения, по-специално поощряване на инвестициите в разработването на продукти и услуги, на трансфера на технологии, на социалната иновация, екоиновациите и приложенията за публични услуги, на стимулирането на търсенето, на изграждането на мрежи, на клъстерите и на отворените иновации посредством интелигентна специализация и подпомагане на технологичните и приложните научни изследвания, пилотни линии, действия за одобрение на продуктите на начален етап, усъвършенствани производствени възможности и пилотно производство, по-специално в ключови базови технологии, както и разпространението на технологии с общо предназначение.*

Подкрепа за стратегически изследователски програми в центрoвете за компетентност и в инфраструктурните комплекси, които да гарантират тяхното устойчиво развитие и добавен ефект за националната и регионална

Няма ясна връзка с поставената специфична цел. Специфичната цел визира приложни изследвания за развитие на икономиката, докато дейността е насочена към стратегически

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p>икономика;</p>	<p>програми с цел гарантиране на устойчивото развитие на центровете.</p>
<p>Подкрепа за провеждане на приложни научни изследвания. Финансиране на самите изследвания и дейности, свързани със закупуване на нова или модернизиране на съществуваща апаратура, оборудване, материали, консумативи и др., необходими за провеждане на приложното научно изследване, включително и разходите по възнаграждения на участниците;</p>	<p>Адекватна и отговоря на заложената специфична цел.</p>
<p>Осигуряване на подкрепа за достъп и участие на български научни организации и висши училища до различни европейски технологични платформи съвместни технологични инициативи и в Европейския институт за технологии и иновации;</p>	<p>Ще способства обмен на опит и развитие на научно-приложни изследвания.</p>
<p>Обучение на кадри по заявка и с финансовото участие на бизнеса чрез ваучерни схеми;</p>	<p>Предполага се, че дейността визира обучение на студенти във висшите училища или докторанти във висшите училища и/или институтите по заявка на бизнеса. В този смисъл дейността ще способства за по-добрите връзки между бизнеса и образованието, и подари това като цяло е уместна, но не за конкретната специфичната цел. По-подходящо е дейността да бъде преместена в ИП2 (СЦ1) на ПО2.</p>
<p>Предоставяне на подкрепа за изграждане, развитие и използване на пилотни производствени центрове във висшите училища и научните институти за провеждане на научно обучение, изследователска работа, експериментално развитие и прототипиране.</p>	<p>Дейността ще способства постигането на специфичната цел.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

ПО2. Образование и учене през целия живот

Таблица 22. ПО2 – Анализ на дейностите

Предвидени мерки/дейности	Адекватност
Инвестиционен приоритет 1: <i>Намаляване и предотвратяване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено предучилищно, основно и средно образование, включващо формални, неформални и неофициални начини на учене за повторно включване в образователната система и системата на обучение</i>	
Дейности за подобряване на ключовите компетентности на учениците с акцент върху грамотността, уменията за общуване на чужд език, дигиталната компетентност, социалните и гражданските компетентности.	Мярката отговаря на първата специфична цел, но е твърде обща и може да включва в себе си много от по-долу изброените дейности.
Разширяване и усъвършенстване на прилагането на системата за оценяване (външно и/или вътрешно) на резултатите от обучението на учениците на национално, регионално и училищно равнище;	Мярката ще способства за постигане на третата специфична цел.
Измерване на постиженията на учениците в областта на четенето, математиката и природните науки в т.ч. дейности, свързани с участие в национални и международни изследвания, вкл. обучение на педагогически специалисти за прилагане на международни стандарти за оценяване на учениците;	Мярката ще способства за постигане на третата специфична цел.
Въвеждане на модерни технологии и интерактивни методи и средства в образователния процес, включително и на електронно съдържание;	Мярката ще способства за подобряване на качеството на образованието и по-този начин ще допринесе за постигане на СЦ1 и СЦ2.
Разработване, актуализиране и оценка на ефективността на учебни планове и програми;	Мярката е адекватна що се отнася до оценка на ефективността на плановете и програмите, защото ще способства за подобряване на управлението, а от там и до качеството на образование и по този начин ще допринесе за постигане на поставените три специфични цели. Разработването

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	и актуализирането на учебни планове и програми е част от задълженията на съответните специалисти в системата на образованието и поради това подкрепата на оперативната програма няма да има добавена стойност. По-скоро подходяща би била мярка, която ще доведе до подобряване на процесите на разработване и актуализиране на учебни планове и програми.
Изграждане на модерна защитена образователна среда в училищата, базирана на съвременни ИКТ за образованието.	Дейността е адекватна и ще способства за подобряване качеството на образованието и задържането на учениците в училище.
Осигуряване на ИКТ средства за онагледяване/представяне на учебния материал в кабинетите с общо предназначение и за обезпечаване на специализираните кабинети (физика, химия и др.), както и внедряване на интелигентни интерактивни системи за общуване с родители и общество;	Дейността ще способства за подобряване качеството на образованието, комуникацията с родителите и въвличането им в образователния процес и задържане на учениците в училище.
Изграждане на модерна сигурна, гъвкава и скалируема облачна среда за общи и специфични ИКТ образователни услуги и съдържание и осигуряване на надежден комуникационен достъп до нея на потребителите от сферата на образованието и науката.	Дейността ще способства за подобряване на управлението в областта на образованието.
Модернизиране на учебния процес чрез внедряване на ИКТ решения за преподаване и учене от разстояние, осигуряване на специализирано оборудване за онлайн сътрудничество и съвместни проекти между институти/висши училища/училища и др.;	Дейността ще способства за подобряване на качеството на образованието, подобряване достъпа до образование и кариерно ориентиране на по-големите ученици. Също така, дейността ще допринесе за подобряване на сътрудничеството между образованието и науката.
Подобряване на управлението на	Дейността ще способства за

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p>институциите и процесите в системата на предучилищното и училищното образование, включително в областта на инспектирането;</p>	<p>подобряване на управлението в областта на образованието.</p>
<p>Разработване на стандарти за гарантиране на качеството на предучилищното образование с участието на всички заинтересовани страни (включително родителите) и разработване на подходящи за развитието на децата програми и учебно съдържание, които благоприятстват придобиването както на когнитивни, така и на некогнитивни умения;</p>	<p>В обосновката е посочено, че са в процес на разработване: (1) стандарт за инспектиране на институциите в системата на предучилищното и училищното образование, (2) стандарт за организационно развитие и управление на качеството, както и (3) индикатори за ефективност на образованието. Не е ясно доколко предложените в дейността стандарти са по-различни от тези, които се разработват в момента.</p>
<p>Внедряване, прилагане и оценка на ефективността от стандартизирана диагностика за училищната готовност;</p>	<p>Дейността ще способства постигането на СЦ3.</p>
<p>Осигуряване на условия за целодневна организация на учебния ден в училищата.</p>	<p>Дейността е особено важна с оглед на реформите в образованието и осигуряването на възможност на родителите за целодневна трудова заетост, но няма пряка връзка с поставените специфични цели. Не е добре мотивирана в обосновката.</p>
<p>Подкрепа на педагогическите иновации, които увеличат шансовете на децата и учениците за постигане на по-добри образователни резултати;</p>	<p>Ще допринесе за постигане на СЦ1.</p>
<p>Осигуряване на възможности за обучение, съобразно с индивидуалните потребности на децата и учениците, стимулиране на иновативността и предприемачеството;</p>	<p>Ще допринесе за постигане на СЦ1 и СЦ2. Дейности, в подкрепа на индивидуалните потребности на децата и учениците се подкрепят по ИП1 на ПОЗ поради това съществува възможност за дублиране на подкрепа.</p>
<p>Засилване интереса и мотивацията на децата и учениците за учене чрез модернизиране на системата за отпускане на ученически</p>	<p>Ще допринесе за постигане на СЦ2.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

стипендии;	
Разработване на програми за семейна подкрепа с цел насърчаване участието на родителите в образователния процес;	Ще допринесе за постигане на СЦ2и косвено на СЦ1.
Подкрепа за разработване и реализиране на училищни политики и програми за превенция на насилието и агресията сред децата като предпоставка за създаване на благоприятна среда за развитие на децата и високи образователни постижения;	Ще допринесе за постигане на СЦ2.
Подкрепа за развитието на училищната мрежа и повишаването на качеството на образование в малките населени места, за обхващане на необхванатите в задължителна училищна възраст;	Адекватна и ще допринесе за адресиране на проблема с пониските резултати на учениците в малките населени места.
Насърчаване участието на учениците в процеса на управление и взимане на решение в училище, както и за развиване на форми на ученическо самоуправление.	Адекватна и ще допринесе за постигане и на трите специфични цели.
Осигуряване на възможности за разгръщане на творческите способности и изява на децата и учениците чрез извънкласни и извънучилищни дейности занимания.	Адекватна към СЦ 1.
Инвестиционен приоритет 2: <i>Подобряване на качеството и ефикасността и достъпа до висшето и равностойното на него образование с цел увеличаване на участието и подобряване на равнищата на образование, особено за групите в неравностойно положение</i>	
Усъвършенстване на системите за управление на висшите училища;	Дейността ще способства постигането на СЦ2.
Усъвършенстване на системата за акредитация, чрез стимулиране гъвкавостта и прозрачността на външното и вътрешно оценяване на качеството във висшите училища и научните организации;	Дейността ще способства постигането на СЦ2.
Поддържане и усъвършенстване на разработената рейтингова система на висшите училища;	Дейността ще способства постигането на СЦ2.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p>Разработване и внедряване на модели за обвързване на финансирането на висшите училища с резултатите от обучението и реализацията на студентите;</p>	<p>Дейността ще способства постигането на СЦ2.</p>
<p>Усъвършенстване на формите за преподаване и на методите за оценяване на студентите и докторантите, модернизирани на учебните планове и програми във висшите училища (в т.ч. чуждоезикови), подкрепа за учебни програми с интегрирано съдържание и актуална пазарна ориентираност; интегриране на въпросите за устойчивото развитие в учебното съдържание и реализация на интердисциплинарни програми за повишаване знанията и уменията на студентите по въпросите на устойчивото развитие и климатичните промени. Създаване на национална система за оценяването на придобитите знания, умения и компетентности на завършващите по всяко професионално направление в системата на висшето образование, с участието на работодателите;</p>	<p>Дейността е уместна и ще допринесе за постигането на СЦ1.</p> <p>Могат да се дефинират допълнителни и по-подходящи дейности за подобряване на възможностите за реализация на завършилите висше образование от разработването на национална система за оценяване с участие на бизнеса. Такива дейности са например подобряване сътрудничеството на кариерните центрове към висшите училища с бизнеса, студентски борси с участие на бизнеса, обучение на кадри по заявка на бизнеса.</p>
<p>Насърчаване участието на студенти в различни форми на допълнително обучение като студентски научни клубове, изследователски школи и др.;</p>	<p>Дейността ще способства за постигането на СЦ1.</p>
<p>Усъвършенстване на механизмите по признаване на придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища;</p>	<p>Дейността ще способства постигането на СЦ1 и СЦ3.</p>
<p>Предоставяне на студентски стипендии в т.ч. за стимулиране на обучение в приоритетни за икономиката области, както и на стипендии за специални постижения в науката, инженерно-техническите дейности, иновациите и предприемачеството, изкуството, културата и спорта (на конкурсен принцип);</p>	<p>Дейността е подходяща и ще способства постигането на СЦ3.</p>
<p>Подкрепа на системата на студентско кредитиране;</p>	<p>Дейността както цяло е уместна, защото ще подобри достъпа до образование, но нуждите от студентско кредитиране не са</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	обосновани и застъпени в анализа.
Усъвършенстване на моделите на прием във висшите училища;	Не е ясно как дейността ще способства за увеличаване на броя на завършилите висше образование.
Оптимизиране дейността на висшите училища чрез: - подобряване модела на финансиране - оптимизация на мрежата от висши училища.	Дейността адресира СЦ2. В частта си относно подобряване модела на финансиране, дейността се припокрива с посочената по-горе дейност: „Разработване и внедряване на модели за обвързване на финансирането на висшите училища с резултатите от обучението и реализацията на студентите“. Поради това двете дейности могат да се обединят. Не е ясно какво се разбира под „оптимизация на мрежата от висши училища“.
Подкрепа за прилагане на гъвкави модели на обучение, позволяващи по-лесно съчетаване на ученето с лични/семеенни ангажименти и/или с работа (в т.ч. дистанционно обучение);	Дейността е уместна и ще способства постигането на СЦ3.
Развитие на партньорски мрежи между български и чуждестранни студенти и техните организации за провеждане на научни изследвания.	Дейността косвено ще способства постигането на СЦ1, но като цяло не е от основните дейности в подкрепа на поставените специфични цели. По-уместни са дейности за създаване на мрежи и сътрудничество между различни университети, в т.ч и между техните студенти.
Инвестиционен приоритет 3: <i>Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции</i>	
Подкрепа за квалификация, продължаващо	Дейността е адекватна и ще

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p>обучение и кариерно развитие на заетите в сферата на образованието, обучението и науката;</p>	<p>способства постигането на СЦ1.</p>
<p>Развитие на капацитета и създаване на стимули за мотивиране и задържане на млади специалисти в системата на предучилищното и училищното образование, напр. чрез осигуряване на стипендии на млади педагогически специалисти, заети в системата на предучилищното и училищното образование, които желаят да продължат обучението в образователно-научна степен „доктор“ по педагогически науки;</p>	<p>Дейността е адекватна и ще способства постигането на СЦ1. Нуждите от нея, обаче не са ясно разписани в обосновката.</p>
<p>Създаване на модел на професионален профил за всяка длъжност от кариерното развитие на педагогическите специалисти, който да определя необходимите компетентности като съвкупност от знания, умения и отношения;</p>	<p>Дейността е уместна и ще способства за подобряване на кариерното развитие в областта на образованието и обучението и повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти.</p>
<p>Подобряване на условията за усъвършенстване и придобиване на нови личностни и професионални знания и умения, включително чрез развитие на партньорски мрежи;</p>	<p>Дейността е адекватна само ако става въпрос за заетите в областта на образованието и науката.</p>
<p>Развитие на капацитета и мотивиране на млади специалисти – докторанти, пост-докторанти, специализанти и млади учени в научния сектор и във висшето образование, включително и чрез съвместни програми с бизнеса;</p>	<p>Дейността е адекватна и ще способства за постигане на СЦ1.</p>
<p>Подкрепа за развитието на докторанти, които реализират „проектна“ докторантура в приоритетни за държавата научни области и икономически сектори;</p>	<p>Дейността не отговаря пряко на нито една от дефинираните специфични цели. По-скоро е уместна за СЦ1 на ИП2 на ПО2.</p>
<p>Развитие на партньорски мрежи между български и чуждестранни учени, изследователи, докторанти, пост-докторанти, специализанти, млади учени и учители за провеждане на научни изследвания;</p>	<p>Дейността е уместна, но преповтаря в голяма степен посочената по-горе дейност „Подобряване на условията за усъвършенстване и придобиване на нови личностни и професионални знания и умения,</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	<i>включително чрез развитие на партньорски мрежи</i>
Създаване, поддържане и прилагане на система за оценка (международна) на въздействието от въвеждането и изпълнението на стратегически програми и мерки за насърчаване на научните изследвания и въвеждане на задължителна, периодична международна оценка на организациите, финансиращи и провеждащи научни изследвания, развойна дейности и иновации, наред със система за регулярен мониторинг и анализ;	Дейността не е уместна към нито една от специфичните цели и би трябвало да бъде отнесена към ПО1.
Създаване на изследователски потенциал в изградените центрове за върхови постижения и на благоприятни условия за провеждане на научни изследвания, кариерно израстване и мобилност, в т.ч. и възможности за привличане на учени от други държави или отваряне на позиции за български учени, които са били на работа в чуждестранни научни организации.	Смисълът на подкрепа, що се отнася до квалификацията на човешките ресурси, вече е адресиран чрез посочената по-горе дейност: <i>„Подкрепа за квалификация, продължаващо обучение и кариерно развитие на заетите в сферата на образованието, обучението и науката“</i> . Другите значения на подкрепа не са уместни към настоящия ИП.
Подпомагане на процеса на разпространение на научните резултати, вкл. подпомагане на организирането на национални и международни научни форуми (конференции, семинари, симпозиуми, конгреси, летни училища, състезания)	Дейността е уместна за СЦ1.
Подкрепа на стажант – учители чрез финансиране на стажантската практика от практическата подготовка на студентите във висшите училища;	Дейността е уместна за СЦ1.
Насърчаване на гъвкави пътеки за учене през целия живот за лицата, необхванати от традиционната образователна система чрез разширяване на спектъра от възможности за учене в т. ч. ограмотяване на възрастни, курсове за усвояване на учебно съдържание за различните образователни степени и за	Дейността адресира СЦ2.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

придобиване на степени на професионална квалификация.

<p>Подкрепа на дейности за подобряване на координацията на заинтересованите страни и за изграждане на механизми за взаимодействие при планирането, изпълнението, мониторинга и оценката на политиката за УЦЖ;</p>	<p>Дейността адресира СЦ2, но не е добре застъпена в обосновката на нуждите.</p>
<p>Създаване на условия за разработване на секторни квалификационни рамки в системата на професионалното образование и обучение и висшето образование и в контекста на Националната квалификационна рамка на Република България;</p>	<p>Дейността адресира СЦ1, но не е добре застъпена в обосновката на нуждите.</p>
<p>Подкрепа за дейности по Националната квалификационна рамка и по секторните квалификационни рамки</p>	<p>Дейността е неясна, тъй като Националната квалификационна рамка не посочва дейности. Не е добре обоснована в представянето на нуждите.</p>
<p>Разширяване на спектъра от изследвания, анализи и оценки на въздействието за формиране на адекватни политики за образование и обучение през целия живот;</p>	<p>Дейността адресира СЦ2, но не е добре застъпена в обосновката на нуждите.</p>
<p>Развитие на системата за кариерно ориентиране (информирание и съветване, консултиране, оценка на компетенциите, наставничество, юридическа помощ, обучение за вземане на решение, формиране на умения за управление на кариерата) за ученици и студенти в системата на образованието;</p>	<p>Дейността е уместна за СЦ2, но не е засегната в обосновката на нуждите.</p>
<p>Създаване на условия за информационно осигуряване на процесите в системата за УЦЖ.</p>	<p>Дейността адресира СЦ2, но не е добре застъпена в обосновката на нуждите.</p>
<p>Изграждане на функционираща национална система за валидиране на резултати от неформалното образование и самостоятелно учене и насърчаване на използването ѝ от всички възрастови групи над 16 години;</p>	<p>Дейността е уместна за СЦ2.</p>
<p>Популяризиране на ученето през целия живот</p>	<p>Дейността е уместна за СЦ2.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

сред всички слоеве на населението като фактор за личностно развитие, устойчива заетост и социално включване;

Чрез интегрирани мерки с програма Еразъм + ще се осъществяват следните примерни дейности:

- Мобилност с цел практика на студенти, докторанти, специализанти и млади учени, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС;
- Мобилност с цел практика на ученици от професионалните гимназии, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС;
- Мобилност с цел придобиване на ключови компетентности на учениците от общото образование, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС;
- Мобилност с цел обмен на опит на докторанти, пост-докторанти, специализанти, преподаватели във висшите училища и изследователи, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС;
- Мобилност на докторанти, пост-докторанти, специализанти, преподаватели във висшите училища и изследователи от чуждестранни европейски университети и изследователски центрове в България;
- Мобилност с цел обмен на опит и ноу-хау на преподавателския състав в училищното и професионално образование, включително и като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС.

Дейността е уместна за СЦ1.

Инвестиционен приоритет 4: *Подобряване на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда, улесняване на прехода от образование към работа и укрепване на професионалното образование и системите на обучение, както и тяхното качество, включително чрез механизми за предвиждане на уменията, адаптиране на учебните програми и създаване и развитие на*

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

основаващи се на работата системи за учене, включително двойни системи на учене и схеми за чиракуване

Подкрепа за дейности, свързани с прилагането на системата за трансфер на кредити в професионалното образование;

Дейността е уместна за СЦ1.

Въвеждане на гъвкави форми на обучение в професионалното образование например модулно обучение за придобиване на професионална квалификация и учебна документация, разработена в сътрудничество с представители на бизнеса;

Дейността е уместна за СЦ1.

Подкрепа за дейността на учебно-тренировъчните и/или други форми на учебни или тренировъчни фирми;

Дейността е уместна за СЦ1. Необходима е редакция – изглежда, че е изпусната дума.

Подкрепа на дейности за въвеждане или модернизиране на системи за дистанционно и електронно обучение в училищното образование;

Дейността има отношение към СЦ1 по отношение на продължаващо обучение за възрастни.

Стимулиране на обучението и сертификацията в областта на ИКТ, чрез прилагане на международно признати стандарти и сертификати;

Обосновката не дава ясна представа какви са потребностите от обучение и още повече от сертификация в областта на ИКТ.

Поддържане на национална платформа „наука-образование-бизнес“.

Дейността е уместна за СЦ2, но е много неясна. Не е обоснована в нуждите.

Подкрепа за изграждане на системи за планиране на обучението в зависимост от нуждите на пазара на труда на национално и регионално ниво;

Дейността е уместна за СЦ2.

Стимулиране на образованието в областите на инженерно-техническите и природните науки и в професионалните направления от приоритетните области на икономиката;

Дейността може и да е уместна за СЦ2, но това не е ясно от обосновката на нуждите.

Актуализация на учебни програми и учебни планове в професионалното образование с участие на работодателите;

Дейността е уместна към СЦ1 и СЦ2.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Разработване и прилагане на политики и мерки за развитие на „обучение чрез работа“ и подкрепа за провеждане на ефективно практическо обучение в реална работна среда за ученици в професионалните гимназии, студенти и докторанти.

Дейността е уместна за СЦ1 и СЦ2.

Подобряване на практическото обучение на учениците от професионалните гимназии чрез стажове във фирми.

Дейността е уместна. Вече е отразена чрез предходната дейност.

ПОЗ. Образователна среда за активно социално приобщаване

Таблица 23. ПОЗ – Анализ на дейностите

Предвидени мерки/дейности	Адекватност
Инвестиционен приоритет 1: <i>Активно приобщаване, включително с оглед на насърчаване на равните възможности и активното участие, и по-добрата пригодност за заетост.</i>	
Въвеждане на модел за ранно оценяване на образователните потребности на децата от предучилищна възраст и за превенция и ранна интервенция на обучителните им затруднения;	Дейността ще способства за определяне на индивидуалните потребности и ранна превенция на обучителни затруднения и по този начин ще допринесе за постигане и на двете специфични цели.
Изграждане на функционален модел за подкрепа на процеса на включващо обучение чрез участието и с използването на капацитета на специалните училища за ученици със сензорни увреждания и с умствена изостаналост.	Дейността отговаря и ще способства за постигане на СЦ1.
Осигуряване на условия и ресурси за изграждане и развитие на подкрепяща среда в детските градини и училищата за осъществяване на включващо образование чрез: повишаване на капацитета на педагогическите специалисти и на екипната работа; прилагане на гъвкави форми на обучение; осигуряване на специализирани пособия и помагала; осигуряване на	Дейността отговаря и ще способства за постигане на СЦ1.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

индивидуална подкрепа за обучение и развитие съобразно образователните потребности на децата и учениците и др.;	
Създаване на специализирани кабинети за работа с децата и учениците на ниво детска градина и училище;	Дейността отговаря и на двете специфични цели.
Осигуряване на условия за подпомагане на младежи с увреждания за кандидатстване във висши училища;	Дейността ще способства за постигане на СЦ1.
Подкрепа на ученици с девиантно поведение за продължаване на образованието и за социално включване;	Дейността ще способства за постигане и на двете специфични цели
Подкрепа за обучението на студенти, специализанти и докторанти с увреждания;	Дейността ще способства постигане на СЦ1.
Осигуряване на условия за изграждане на положителни обществени нагласи към процеса на включващо обучение в детските градини и в училищата;	Дейността косвено подкрепя СЦ1, но причините и проблемите, които адресира, не са посочени в обосновката.
Подкрепа на процеса на приобщаващо образование и на социалното включване чрез оптимизация на мрежата от специални детски градини и училища;	Дейността подкрепя СЦ1, но причините и проблемите, които адресира, не са посочени в обосновката.
Осигуряване на алтернативни модели за работа с ученици с девиантно поведение, за подпомагане на образованието им и на социалното им включване;	Дейността е уместна, но в голяма степен се припокрива с посочената по-горе дейност: <i>„Подкрепа на ученици с девиантно поведение за продължаване на образованието и за социално включване“</i>
Осигуряване на подкрепа за деца, включени в процеса на деинституционализация;	Дейността е адекватна и ще способства за постигане на специфичните цели.
Създаване на условия за активно партньорство с родителите на ниво детска градина и училище;	Дейността е адекватна и ще способства за постигане на специфичните цели.
Осигуряване на условия за целодневна организация на учебния ден в училищата	Дейността ще способства за постигане на СЦ2.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Инвестиционен приоритет 2: *Социално-икономическо интегриране на маргинализираните общности, като например ромите.*

Допълнително обучение по български език за децата и учениците, за които българският език не е майчин;	Дейността е подходяща за постигане на специфичната цел.
Повишаване на капацитета на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна среда;	Дейността е подходяща за специфичната цел.
Осигуряване на подходяща образователна среда за включване на децата и учениците от ромски произход от обособените по етнически признак детски градини и училища чрез поетапен прием в детски градини и училища извън ромските квартали;	Дейността е подходяща за специфичната цел.
Подкрепа на процеса на образователната интеграция и на социалното включване чрез оптимизация на мрежата от детски градини и училища;	Дейността е неясна.
Подкрепа за ромски семейства за обучение на децата им в детски градини от 3-годишна възраст с оглед ранната им социализация;	Дейността е подходяща, но не е ясно в какво точно ще се изразява подкрепата. Необходимо е и по-добро застъпване на проблематиката в обосновката на специфичната цел, както и позоваване на интегрираните мерки с ОПРЧР.
Подкрепа за продължаване на образованието в гимназиалния етап на средното образование и във висши училища;	Дейността е подходяща за специфичната цел.
Подкрепа за изграждане и съхраняване на културна идентичност на децата и учениците от етническите малцинства, включително и чрез създаване на условия за изучаване на майчин език;	Дейността е подходяща за специфичната цел.
Осигуряване на условия и ресурси за обхващане на децата учениците от етническите малцинства в целодневна организация на учебния ден;	Дейността не е ясна. След като говорим за десегрегация и след като е осигурена целодневна организация на училищния процес за останалите ученици от

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

1 до 4 клас, не е ясно защо е необходима специфична дейност за децата от етническите малцинства.

Утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система;

Дейността е твърде обща и неясна.

Насърчаване участието на родителите в образователния процес;

Подобна дейност е предвидена в ИП1 на ПО2. В този аспект не е ясно защо е заложена специфична такава дейност за родители на деца от малцинствата, след като ИП1 също ги включва, освен ако не става въпрос за по-специфична подкрепа и интегрирани проекти съвместно с ОПРЧР.

Преодоляване на негативни обществени нагласи, основани на етнически произход и културна идентичност.

Дейността е подходяща, но не е застъпена в обосновката на специфичната цел.

ПО4. Техническа помощ

Таблица 24. ПО4 – Анализ на дейностите

Предвидени мерки/дейности	Адекватност
Инвестиционен приоритет 1: Укрепване и повишаване на административния капацитет на управляващия орган и бенефициентите по Оперативната програма	
Материално-техническо осигуряване на структурите за управление на ОПНОИР, закупуване на офис техника, на МПС, извършване на ремонти и осигуряване на наем на офиси и работни помещения, на обученията за служители и бенефициенти, на процесите по оценка и подбор на проектни предложения, договаряне, мониторинг и управление на ОП НОИР, на дейността на Комитета за наблюдение на ОП НОИР;	Дейността включва множество под-дейности и е добре да бъде разбита на няколко дейности. Някои от изброените под-дейности са залегнали в някои от останалите дейности.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Разработване и развитие на информационни системи за целите на управлението и наблюдението на ОП НОИР;	Дейността е адекватна.
Провеждане на комуникационни дейности и разпространение на информацията за повишаване на информираността и прозрачността за дейностите по ОП НОИР;	Дейността е адекватна.
Организация на публични събития, семинари, конференции, работни групи, кръгли маси;	Дейността е адекватна.
Материално-техническо осигуряване на дейностите по информиране и публичност	По същество се припокрива с посочената по-горе дейност <i>„Провеждане на комуникационни дейности и разпространение на информацията за повишаване на информираността и прозрачността за дейностите по ОП НОИР“</i>
Извършване на анализи на капацитета на служителите в УО на ОП НОИР;	Дейността е адекватна.
Осигуряване на обучения, работни посещения и стажове на служителите в структурите за управление на ОП НОИР;	Припокрива се с първата дейност: <i>„обученията за служители и бенефициенти“</i>
Осигуряване на стажове на студенти в УО на ОПНОИР;	Не е подходяща за поставената специфична цел. Може да се покрие от дейности за стажове на студенти в администрацията и бизнеса.
Извършване на анализ на капацитета и информираността на потенциалните бенефициенти.	Дейността е адекватна.
Провеждане на обучения за бенефициентите за укрепване на капацитета им за управление на проекти;	Припокрива се с първата дейност <i>„обученията за служители и бенефициенти“</i> .
Подготовка на оценки, експертни доклади, статистически данни, анализи и проучвания, свързани с ОП НОИР, включително текущи и последващи оценки на ОП НОИР;	Дейността е адекватна.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p>Осигуряване на финансирането на възнаграждения, осигурителни вноски, данъци и други дължими според действащото законодателство доплащания, както и допълнителни възнаграждения за служители, работещи в структурите за управление на ОП НОИР;</p>	<p>Дейността е адекватна.</p>
<p>Подготовка на следващия програмен период 2021 – 2027 г. – информационно-техническо и материално осигуряване на дейностите по програмиране на средствата от ЕС;</p>	<p>Дейността е адекватна.</p>
<p>Провеждане на комуникационни дейности и разпространение на информацията за повишаване на информираността и прозрачността за дейностите по ОП НОИР;</p>	<p>Припокрива се с предходна дейност.</p>
<p>Организация на публични събития, семинари, конференции, работни групи, кръгли маси;</p>	<p>Припокрива се с предходна дейност</p>
<p>Подготовка, превод и разпространение на официални документи, свързани с цялостното управление и изпълнение на ОП;</p>	<p>Подготовката на документи е част от работата на експертите в УО и поради това вече е подкрепена чрез дейността „Осигуряване на финансирането на възнаграждения, осигурителни вноски, данъци и други дължими според действащото законодателство доплащания, както и допълнителни възнаграждения за служители, работещи в структурите за управление на ОП НОИР“. Преводът и разпространението също са осигурени чрез следната дейност „Материално-техническо осигуряване на дейностите по информиране и публичност“</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

Адекватност на определените допустими бенефициенти и целеви групи;

ПО1. Научни изследвания и технологично развитие

Таблица 25. ПО1 – Анализ на бенефициенти и целеви групи

Инвестиционен приоритет	Допустими бенефициенти (Коментар)	Целеви групи (Коментар)
<p>Инвестиционен приоритет 1: Укрепване на инфраструктурата, необходима за научноизследователска и иновационна дейност (НИД) и на капацитета за реализиране на достижения в областта на научноизследователската и иновационната дейност и насърчаване на центрове на компетентност, по-специално центрове, които са от интерес за Европа</p>	<p>Като бенефициенти са посочени: Публични и частни научни организации, институти, лаборатории, предприятия за НИРД (включително БАН и ССА), висши училища и/или техни основни звена, центрове за върхови постижения, центрове за компетентност, МОН и второстепенни разпоредители, Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“ (ИА ЕСМИС)</p> <p>Не е ясно защо като бенефициенти са посочени МОН и второстепенни разпоредители с бюджетни кредити, както и Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“.</p> <p>Останалите бенефициенти са релевантни към поставените цели и предвидените дейности.</p>	<p>В целевите групи са посочени: Изследователи, предприемачи, иноватори, преподаватели, докторанти, пост-докторанти, млади учени, специализанти, участници в научни изследвания, студенти, ученици.</p> <p>Целевите групи са уместно определени с изключение на учениците, които не са основна целева група. Косвено, в някои случаи на сътрудничество между университети или научни институции с училища, учениците биха били също облагодетелствани от предоставената подкрепа.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p>Инвестиционен приоритет 2: <i>Насърчаване на инвестициите на предприятията в НИД, разработване на връзки и взаимодействие между предприятията, центровете за научноизследователска и развойна дейност и сектора на висшите учебни заведения, по-специално поощряване на инвестициите в разработването на продукти и услуги, на трансфера на технологии, на социалната иновация, екоиновациите и приложенията за публични услуги, на стимулирането на търсенето, на изграждането на мрежи, на клъстерите и на отворените иновации посредством интелигентна специализация и подпомагане на технологичните и приложните научни изследвания, пилотни линии, действия за одобрение на продуктите на начален етап, усъвършенствани производствени възможности и пилотно производство, по-специално в ключови базови технологии, както и разпространението на технологии с общо предназначение</i></p>	<p>Като бенефициенти са определени: <i>Научни организации (включително БАН и ССА), научни институти, висши училища и/или техни основни звена, центрове за върхови постижения, центрове за компетентност, МОН.</i></p> <p>Бенефициентите са адекватно определени. Единствено включването на МОН както бенефициент не е ясно какви нужди и дейности покрива.</p>	<p>В целевите групи са посочени: <i>Изследователи, преподаватели, докторанти, пост-докторанти, млади учени, специализанти, студенти, ученици.</i></p> <p>Целевите групи са адекватно определени.</p>
--	--	--

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

ПО2. Образование и учене през целия живот

Таблица 26. ПО2 – Анализ на бенефициенти и целеви групи

Инвестиционен приоритет	Допустими бенефициенти (Коментар)	Целеви групи (Коментар)
<p>Инвестиционен приоритет 1: Намаляване и предотвратяване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено предучилищно, основно и средно образование, включващо формални, неформални и неофициални начини на учене за повторно включване в образователната система и системата на обучение</p>	<p>Като бенефициенти са определени: <i>МОН и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити, други министерства, които са финансиращи органи на училища, ДАЗД, детски градини, училища, общини, ресурсни центрове, читалища, организации по ЗЮЛНЦ.</i></p> <p>Бенефициентите са подходящо определени.</p>	<p>Целевите групи включват: <i>Деца, ученици, младежи, възрастни извън задължителната училищна възраст, родители, учители, педагогически специалисти, психолози, директори.</i></p> <p>Целевите групи са адекватни на предвидените дейности с изключение на „възрастни извън задължителната училищна възраст“, за които не е ясно как ще бъдат включени в дейностите по инвестиционния приоритет.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2: Подобряване на качеството и ефикасността и достъпа до висшето и равностойното на него образование с цел увеличаване на участието и подобряване на равнищата на образование, особено за групите в неравностойно положение</p>	<p>Като бенефициенти са посочени <i>МОН и второстепенните му разпоредители с бюджетни кредити, висши училища и/или техни основни звена, национално представителни организации на работниците и служителите и на работодателите, работодатели, браншови организации, представителни студентски организации, регистрирани по закон, организации по ЗЮЛНЦ.</i></p> <p>Бенефициентите са адекватни на заложените дейности. Във връзка със студентското кредитиране следва да се прецени дали и банките (други</p>	<p>Определени са следните целеви групи: <i>студенти, кандидат-студенти, младежи, докторанти, специализанти, преподаватели и работещи във висшите училища.</i></p> <p>Целевите групи са адекватни. Не е ясно защо е необходимо добавянето на „младежи“, след като студенти и кандидат студенти би трябвало да обхващат всички младежи, които се очаква да бъдат облагодетелствани от програмата.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

	финансови институции) също ще са бенефициент.	
<p>Инвестиционен приоритет 3: Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции</p>	<p>Като бенефициенти са определени: <i>МОН и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити включително НАПОО, други министерства, които са финансиращи органи на училища, висши училища и/или техни основни звена, детски градини, училища, научни организации (включително БАН и ССА), научни институти, национално представителни организации на работниците и служителите и на работодателите, работодатели, браншови организации, младежки организации, представителни студентски организации, регистрирани по закон, организации по ЗЮЛНЦ, общини.</i></p> <p>Бенефициентите са уместни към дефинирания обхват на подкрепа.</p>	<p>Като целеви групи са дефинирани: Деца, ученици, младежи, студенти, докторанти, пост-докторанти, специализанти, млади учени, педагогически специалисти в системата на предучилищното и училищното образование, учени, изследователи, преподаватели и служители в научните организации и висшите училища, кариерни консултанти, психолози, лица без завършени етапи и степени на образование, безработни и неграмотни лица.</p> <p>Целевите групи са адекватно определени.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 4. Подобряване на адекватността на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда, улесняване на прехода от образование към работа и укрепване на професионалното образование и системите на обучение, както и тяхното качество, включително чрез механизми за предвиждане на уменията, адаптиране на учебните програми и</p>	<p>Като бенефициенти са посочени: <i>МОН и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити, включително НАПОО, други министерства, които са финансиращи органи на училища, висши училища и/или техни основни звена, детски градини, училища, научни организации (включително БАН и ССА), научни институти, национално представителни</i></p>	<p>Като целеви групи са посочени: <i>Деца, ученици, младежи, студенти, докторанти, пост-докторанти, специализанти, млади учени, педагогически специалисти в системата на предучилищното и училищното образование, учени, изследователи, преподаватели и служители в научните организации и висшите училища, кариерни консултанти, психолози, лица без завършени етапи и</i></p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p><i>създаване и развитие на основаващи се на работата системи за учене, включително двойни системи на учене и схеми за чиракуване</i></p>	<p><i>организации на работниците и служителите и на работодателите, работодатели, браншови организации, младежки организации, представителни студентски организации, регистрирани по закон, организации по ЗЮЛНЦ, общини</i> Бенефициентите, с изключение на детските градини, са уместни към дефинирания обхват на подкрепа.</p>	<p><i>степените на образование, безработни и неграмотни лица.</i></p> <p>Целевите групи са удачни, с изключение на: деца, кариерни консултанти и психолози.</p>
---	--	---

ПО3. Образователна среда за активно приобщаване

Таблица 27. ПО3 – Анализ на бенефициенти и целеви групи

<p>Инвестиционен приоритет</p>	<p>Допустими бенефициенти (Коментар)</p>	<p>Целеви групи (Коментар)</p>
<p>Инвестиционен приоритет 1: <i>Активно приобщаване, включително с оглед на насърчаване на равните възможности и активното участие, и по-добрата пригодност за заетост.</i></p>	<p>Като бенефициенти са посочени: <i>МОН и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити, други министерства, които са финансиращи органи на училища, ДАЗД, висши училища, научни организации, научни институти, детски градини, училища, общини, ресурсни центрове, организации по ЗЮЛНЦ.</i></p> <p>Бенефициентите са адекватно определени към посочения обхват на дейностите.</p>	<p>Целевите групи обхващат: <i>деца, ученици, младежи, студенти, докторанти, специализанти, родители, учители, ресурсни учители, педагогически специалисти, психолози, директори</i></p> <p>Целевите групи отговарят на поставените цели.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г.

Европейски социален фонд

<p>Инвестиционен приоритет 2: Социално-икономическо интегриране на маргинализираните общности, като например ромите.</p>	<p>Като бенефициенти са посочени: <i>МОН и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити, други министерства, които са финансиращи органи на училища, ЦОИДУЕМ, детски градини, училища, общини, организации по ЗЮЛНЦ.</i></p> <p>Бенефициентите са подходящо определени.</p>	<p>Целевите групи включват: <i>деца, ученици, младежи от етническите малцинства и от други уязвими групи, родители, учители, педагогически специалисти, медиатори, директори.</i></p> <p>Целевите групи включват групите, които ще бъдат облагодетелствани от помощта.</p>
---	---	--

Уместност на предложените форми за подкрепа;

За да отговорим на този въпрос, сме направили анализ на:

- Водещите принципи за избор на операции;
- Формите на подкрепа по отношение на това дали са грантове, директно договаряне или с някаква степен на съфинансиране и използване на финансови инструменти.

Водещи принципи за избор на операции

Водещите принципи за избор на операции по отделните приоритетни оси и инвестиционни приоритети са представени и анализирани в следващите таблици:

Таблица 28. Принципи, посочени като водещи при избора на операции

Водещи принципи за избор на операции	ПО 1		ПО 2				ПО 3	
	ИП 1	ИП 2	ИП 1	ИП 2	ИП 3	ИП 4	ИП 1	ИП 2
Тематична концентрация	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ефективност на инвестициите за максимално постигане на целите на ОП НОИР	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Допълняемост с други финансови източници	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Удовлетворяване на конкретните нужди на целевите групи	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Хоризонтални принципи	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Прозрачност, партньорство и обективност	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Интегриран подход					✓	✓	✓	✓

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г.

Таблица 29. Анализ на принципите, посочени като водещи при избора на операции

Принцип и приоритетна ос	Удачност	Препоръка
Тематична концентрация	<p>Принципът е един и същ за всички инвестиционни приоритети и посочва, че предвидените дейности и финансиране са концентрирани в изпълнението на Тематични цели 1 и 10 на общия регламент.</p> <p>Принципът има информативен характер и не може да бъде приложен при подбора на операции, тъй като подбраните вече ИП като цяло попадат в обхвата на тематичните цели.</p>	<p>Препоръчително е принципът да отпадне</p>
Ефективност на инвестициите за максимално постигане на целите на ОП НОИР	<p>Принципът е един и същ за всички инвестиционни приоритети и посочва, че мерките трябва да допринасят за изпълнението на целите на програмата и че ще се подбират най-подходящите начини за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и облекчаване на административната тежест за бенефициентите.</p> <p>Принципът е удачен и възможен за прилагане на практика.</p>	<p>Няма</p>
Допълняемост с други финансови източници	<p>Принципът е един и същ за всички инвестиционни приоритети и посочва, че за постигане на максимална ефективност на предложените за финансиране мерки ще бъде търсена допълняемост с други програми, финансирани със средства от ЕС и държавния бюджет.</p> <p>Принципът е удачен и възможен за прилагане на практика.</p>	<p>Няма</p>
Удовлетворяване на конкретните нужди на целевите групи	<p>Принципът посочва, че осигуряването на финансиране по конкретните мерки ще става само на базата на идентифицираните потребности на целевите групи в стратегически и аналитични документи. Той е един и същ за всички инвестиционни приоритети с изключение на ИП на ПО1 и ПО2, където е разширен с посочване на ограничения при финансиране на научни изследвания само в областта на приоритетни на Националната стратегия за</p>	<p>Препоръчително е да отпадне уточнението, отнасящо се до научните изследвания за инвестиционните приоритети на ПО2.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г.

	<p>научни изследвания или Иновационната стратегия. Последното ограничение не е удачно за инвестиционните приоритети на ПО2.</p>	
Хоризонтални принципи	<p>Принципът е един и същ за всички инвестиционни приоритети и посочва, че ще се отдели особено внимание на осигуряването на спазване на принципите за устойчиво развитие, равенство на възможностите и недискриминация и равенство между половете. Спазването на хоризонталните принципи е необходимо и задължително условие и в този смисъл въвеждането на този принцип при избора на операции няма да има добавена стойност.</p>	<p>Препоръчително е принципът да отпадне</p>
Прозрачност, партньорство и обективност	<p>Принципът е един и същ за всички инвестиционни приоритети и посочва, че ще се осигури максимална прозрачност и обективност при подбора на операции и ще се търси партньорството и представителството на всички заинтересовани страни при програмиране на операциите. Принципът е удачен и може да се приложи на практика. Ще доведе до подобряване на качеството на програмиране.</p>	<p>Няма</p>
Интегриран подход	<p>Принципът е заложен само за ИПЗ на ПО2 и за инвестиционните приоритети на ПО3. Смесът е че ще се търсят интегрирани операции в определени направления за постигане на синергичен ефект. Това са: кариерно ориентиране в системата на образованието (ОПНОИР) и извън него (ОПРЧР) за ИПЗ на ПО2; подкрепа за деца изведени от институции съвместно с ОПРЧР за ИП1 на ПО3 и интегрирани проекти за ромското население отново съвместно с ОПРЧР за ИП2 на ПО3. Принципът е удачен и може да бъде приложен на практика. Ще доведе до постигане на по-голям ефект от операциите.</p>	<p>Няма</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

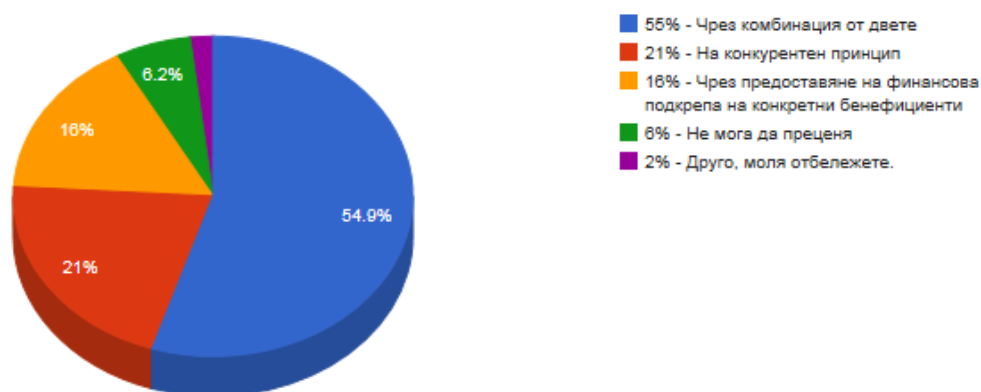
Европейски социален фонд

Форми на финансиране и финансови инструменти

Текстът на програмата не дава информация относно формите на финансиране. Предвид на заложените мерки се очаква една част от подкрепата да бъде предоставена на конкурентен принцип, но също така е възможно директно предоставяне на подкрепа за вече определени приоритетни инвестиции или интервенции.

Това са и очакванията на по-голямата част от респондентите на онлайн проучването (Фигура 3).

19. По какъв начин, според Вас, трябва да се осъществява договарянето на средствата по ОПНОИР 2014-2020 г.?

n=162

Източник: Онлайн проучване сред потенциални бенефициенти на програмата, членове на работната група за подготовка на програмата и експерти от УО.

Фигура 3: Подходи за предоставяне на средствата по програмата

Във варианта на програмата от май 2014 не се предвижда използването на финансови инструменти. Предвид на заложените дейности за кредитиране на висшето образование както и възможностите за съвместни инициативи бизнес – наука и бизнес – висше образование е препоръчително да се анализират възможностите и предимствата от използване на финансови инструменти.

Респондентите на онлайн проучването считат, че прилагането на финансови инструменти е подходящо при предоставяне на кредити за студенти и докторанти, инвестиции в приложни изследвания, включително насърчаване на връзките между висши училища и бизнеса, техническо и технологично оборудване на висши училища, модернизация на учебния процес и въвеждане на дистанционни и електронни модели на обучение (Фигура 4).

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

18. В кои области на подкрепа смятате, че е възможно да се използва дялово участие, кредити на преференциални лихви и други форми на финансови инструменти? (може да посочите повече от един отговор)

(Each respondent could choose MULTIPLE responses.)

Response	Total	% of responses	%
1 Предоставяне на кредити за студенти и докторанти	106		65%
2 Инвестиции в приложни научни изследвания	92		57%
3 Модернизирани на учебния процес	86		53%
4 Въвеждане на дистанционни модели за обучение и електронно обучение	59		36%
5 Други, моля отбележете.	2		1%
6 Не мога да преценя	10		6%
Total respondents: 162 Skipped question: 0			

Източник: Онлайн проучване сред потенциални бенефициенти на програмата, членове на работната група за подготовка на програмата и експерти от УО.

Фигура 4: Възможни области на прилагане на финансови инструменти

Въпреки, че не са заложили нито в текущия вариант на ОПНОИР, нито в техническото задание на поръчката за „Изготвяне на предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти по националните оперативни програми през програмния период 2014–2020 г.“ на Министерство на финансите, в сферата на образованието и науката биха могли да се използват и финансови инструменти. По-долу, с информационна цел, са изброени няколко примерни схеми за предоставяне на финансиране, които са успешно използвани през периода 2007–2013 г. в ЕС и на основата на които биха могли да бъдат изградени и национални финансови инструменти, например за финансиране на научна дейност в университети или за осигуряване на студентски кредити.

Таблица 30. Примери за финансови инструменти в областта на науката и образованието

Финансов инструмент	Период на прилагане	Вид на инструмента, имащ отношение към дейностите по ОПНОИР	Описание	Бюджет
Пилотен проект за трансфер на технологии	2007–2013	Инвестиции в рисков капитал и други инвестиционни варианти	Финансира дейности, свързани с трансфер на технологии в университети, изследователски организации или МСП чрез ЕИФ. Фокусът на интервенциите е върху комерсиализиране на	2 млн. евро (годишно)

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

			интелектуална собственост.	
Еразъм за всички (Erasmus for all)	2014–2020	Заеми	По тази програма е предвидена подкрепа за студентите в магистърски програми, за дафинансират обучението си в чужбина чрез евтини заеми.	Планиран бюджет от 880 млн. евро
„Хоризонт 2020“	2014–2020	Заеми и дялово участие	По тази програма се предвижда използването на дълг и дялово участие, чиято цел ще бъде да подпомагат малките и средни предприятия, стартиращи фирми малки компании със средна капитализация, както и университети, участващи в научни изследвания, развойна дейност и създаването на иновации.	

Източник: http://www.europarl.europa.eu/ReqData/etudes/etudes/join/2013/495870/IPOL-REGI_ET%282013%29495870_EN.pdf

В допълнение на горните анализи са направени следните проучвания:

- Опит от изпълнението на оперативни програми от предходния програмен период 2007–2013, където са изпълнявани мерки, подобни на тези, които се очаква да бъдат финансирани по ОПНОИР 2014–2020;
- Анализ на информацията, получена по време на проведените консултации в рамките на фокус група с представители на Работната група за подготовка на ОПНОИР 2014–2020 г. и от онлайн проучването с потенциални бенефициенти на програмата.

Опит от изпълнение на оперативни програми от предходния програмен период 2007–2013, където са изпълнявани мерки, подобни на тези, които се очаква да бъдат финансирани по ОПНОИР 2014–2020

Мерки, подобни на тези, които се очаква да бъдат подкрепени по ОПНОИР, са били подкрепяни по следните програми:

- Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007–2013 г. – подкрепен е един проект за повишаване на административния капацитет на институти в състава на Българската академия на науките. Проектът е свързан с провеждане на обучения за служители на институтите и като цяло има малка връзка с мерките, които ще бъдат подкрепяни по ОПНОИР 2014–2020;
- Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007–2013 г. – по отношение на развитие на иновации и осигуряване на до-добра връзка между науката и бизнеса. Подкрепени са проекти на предприятия за въвеждане на иновативни продукти и мерки за

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

подобряване на про-иновативната инфраструктура, включително създаване и укрепване на офиси за технологичен трансфер, развитие на приложни изследвания в научни организации. Проведената пред 2011 г. междинна оценка за изпълнение на процедурите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се фокусира предимно върху проблемите от административно и управленско естество, като препоръките са изцяло в тази посока. Това се дължи донякъде и на факта, че изпълнението е било в много начална форма и все още не са били налични резултати. Поради това, докладът не предоставя препоръки, които да могат да бъдат използвани с цел подпомагане и подобряване на програмирането на ОПНОИР 2014–2020г.

- По ПО1 на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 г. е предоставила подкрепа за инвестиции в инфраструктура на висши училища, която се изразява предимно в подобряване на енергийната ефективност на сградите. Поради това програмата също не предоставя възможности за извличане на опит, който да бъде използван при програмиране на ОПНОИР. ОПНОИР чрез ИП1 на ПО1 ще подкрепя изграждането на изследователска и научно-изследователска инфраструктура.
- По ОПРЧР 2007–2013 по ПО3 и ПО4 са изпълнявани проекти за подобряване качеството на образованието (ПО3) и подобряване на достъпа до образование (ПО4).

Изпълнението е коментирано и докладвано в годишните доклади за изпълнение на програмата и в следните проведени оценки и изследвания:

- *Специализирано изследване за установяване на Базови данни по индикаторите, посочени в Глава 6 „Сфери на действие по отношение на Ромската общност“ на оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, 2012 г., извършено от Прайм Консултинг*
- *Оценка на реализирания напредък по 6 схеми от ОПРЧР 2007-2010 г., извършена от FIIAPP*
- *Оценка на постигането на стратегическата и специфичните цели на ОПРЧР 2007-2010 г., 2013 г., извършена от Обединение „Корпорейт енд Пъблик Мениджмънт Кънсалтинг Груп и Партньори“*

Отправените препоръки по отношение на темите, които влизат в обхвата на ОПНОИР 2014–2020 г. и имащи отношение към програмирането на програмата са коментирани в таблицата по-долу:

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Таблица 31. Препоръки по отношение на темите, които са в обхвата на ОПНОИР 2014–2020 г.

Препоръки	Коментар и приложение в ОПНОИР 2014–2020г.
<i>Оценка на реализирания напредък по 6 схеми от ОПРЧР 2007-2010 г.</i>	
Отправени редица препоръки, които касаят административен капацитет за изпълнение и намаляване на административната тежест, включително опростяване на процедури, електронни документи, разработване на ясни указания и правила.	Препоръките са приложими с цел повишаване на капацитета за управление и изпълнение на програмата
Да се отчетат спецификите на научните области и да се стимулират повече научни експерименти с практическа приложимост;	Уместна. Взета предвид в ОПНОИР чрез подкрепата за насърчаване на приложните изследвания.
Да продължи да се стимулира включването на докторанти в научни изследвания;	Уместна. Във варианта на програмата от януари 2014 няма ясно разписани дейности за насърчаване участието на докторанти в научни изследвания.
Да продължи трансфер на знания и опит, като се подпомага съвместни научни задачи между български и международни научни центрове и участието в международни конференции.	Уместна. Отражена е в предвидената подкрепа по ОПНОИР.
Да се направят проучвания на потребностите за включване на децата и учениците от етническите малцинства в учебния процес по населени места и за социално интегриране на деца в предучилищна възраст.	Уместна. ОПНОИР предвижда мерки за социално интегриране на децата от най-ранна предучилищна възраст. Програмата не прави анализ на потребностите по населени места и региони.
<i>Оценка на постигането на стратегическата и специфичните цели на ОПРЧР 2007-2010 г.</i>	
Въвеждане на иновации в квалификацията и обучението на учители, кариерно развитие на учителите. Обученията трябва да се обвържат с кариерното развитие на учителите и със системата за управление на човешките ресурси в образованието.	В ОПНОИР са предвидени дейности за квалификация и кариерно развитие на заетите в сферата на образованието.
Необходима е подкрепа за кариерно ориентиране на учениците.	Препоръката е уместна, тъй като ще способства по-добрата ориентация на учениците към възможностите на пазара на труда съобразно личните им предпочитания и нагласи. Подкрепа за кариерно развитие на ученици е предвидена в ИПЗ на ПО2 на програмата.
Увеличаване привлекателността на НИРД и подобряване на условията за развитие на	Уместна. Отражена чрез подкрепата в ПО1 на програмата.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

такава дейност.	
Увеличаване на концентрацията и капацитета за НИРД извън столицата.	Уместна, що се отнася до преследване на цели, свързани с балансираното териториално развитие. ОПНОИР във варианта от май 2014 прави анализи в този аспект.
Валидиране на неформалното образование и обучение	Уместна, тъй като ще разшири възможностите за придобиване на квалификация и образование. Предвидена е в ОПНОИР.
Предоставянето на подкрепа в обучението и допълнителна подготовка по български език на деца от малцинствените групи ще способства за успешната им интеграция в приемни училища. Допълнително, включването на родителите и работата на специалисти с родители и техните деца, ще подпомогне процеса на интеграция, адекватността и качеството на образователните услуги	Уместна. ОПНОИР предвижда подкрепа за допълнителна подготовка по български език и мерки за насърчаване на участието на родителите в образователния процес.
Да продължи подкрепата за изграждане на капацитет на учители, обучаващи лица, училищни ръководители и персонал, внедряване на системи за осигуряване и мониторинг на качеството, разработване на образователно съдържание, включително чрез използване на ИКТ, развитие на творчески умения и борба с половите стереотипи в образованието и обучението.	Проблемите, посочени в препоръката, са взети предвид в процеса на подготовка на ОПНОИР и са предвидени мерки за тяхното адресиране.
Във връзка с повишаване на качеството на образование и обвързването му с пазара на труда, е добре работодателите и техните браншови организации да участват пряко в подготовката на образователните програми и особено в магистърските програми.	Препоръката е удачна по отношение на профилираното и професионално образование, както и в някои случаи за магистърските програми. ОПНОИР предвижда подкрепа за актуализация на учебни програми и учебни планове в професионалното образование с участие на работодателите.
Да се планират за новия програмен период възможности за финансиране на проекти за съвместни учебни програми и учебни практики и форуми за съвместни инициативи на висшите училища и работодатели или техни асоциации за наемане на работа на завършилите дадена образователна степен.	Препоръката е уместна и ще насърчи връзките между образованието и реалната икономика. ОПНОИР предвижда подкрепа за „обучение чрез работа“ за ученици в професионални гимназии, студенти и докторанти.
Финансовата подкрепа за студентите чрез предоставяне на студентски стипендии и награди е полезно да продължи и през	ОПНОИР предвижда продължаване на подкрепата чрез студентски стипендии.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

следващия програмен период	
За бъдещия програмен период може да се заложат схеми, които да подкрепят докторанти в следните актуални не само за България научни области: нанотехнологии, алтернативни източници на енергия, антиземетръсно строителство, борба с измененията на климата и глобалното затопляне, организация на общественото здравеопазване, приложение на ИКТ във всички публични услуги.	Препоръката е уместна, стига целенасочената подкрепа за определени области да е добре обоснована. ОПНОИР предвижда подкрепа за докторанти, които реализират докторантура в приоритетни за страната научни области и икономически сектори.

Анализ на информацията, получена по време на проведените консултации в рамките на фокус група с представители на Работната група за подготовка на ОПНОИР 2014–2020 г. и от онлайн проучването с потенциални бенефициенти на програмата.

В рамките на фокус групата бяха обсъдени нуждите и приоритетите в следните направления: (1) наука и научно-приложни изследвания; (2) висше образование; (3) училищно образование

По отношение на **наука и научно-приложни изследвания** основните изводи от дискусиите посочват необходимост от дуализъм в подхода за наука и научни изследвания: от една страна са необходими инвестиции във върхови постижения, а от друга - в компетенции и научно-приложни изследвания. Към момента няма ясна визия в кои направления ще се развиват центровете за върхови постижения и центрове за компетентност. Това в голяма степен се дължи на все още липсващата „Иновационна стратегия за интелигентна специализация“, която е в процес на подготовка и преработване. Подчертана беше необходимостта от надеждна оценка на капацитета на организациите да използват предоставената подкрепа за развитие на такива центрове. В същото време беше посочено, че е важно да се разгледа регионалният аспект при предоставяне на подкрепа за развитие на центровете, с цел развитие на регионите. По отношение на оптимизацията на работата на научните организации, беше посочено че основният лост би трябвало да е обвързването на финансирането (включително от бюджета) с постиженията.

Подчертана беше важността на осигуряването на допълващ ефект с програмата за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“, както и с други оперативни програми в България за следващия програмен период като ПРСР, ПМДР, ОПИК, включително и чрез изпълнение на интегрирани проекти. Интегрирани проекти с ОПИК и по-голяма яснота относно тяхното естество, са крайно необходими. Синергичният ефект с ОПИК ще даде възможност и за задълбочаване на връзката наука–бизнес. Офисите за технологичен трансфер са добра възможност за популяризиране сред бизнеса на работата по научно-приложни изследвания и са крайно необходими като посреднически звена. Изразено беше мнението, че мястото за подкрепа за такива центрове е в ОПНОИР, а не в ОПИК. Към момента в програмата на това не е обърнато достатъчно внимание.

По отношение на **висшето образование**, беше посочено че реформите в системата на висшето образование трябва да се базират на финансиране, обвързано с качеството

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

на предоставяното образование и реализация на студентите. В тази връзка проектът за рейтинговата система на висшите училища е огромна крачка напред, тъй като повишава прозрачността относно състоянието в системата на висшето образование. Посочена беше необходимостта от допълнителна работа в тази посока, както и от оптимизиране на схемите за предоставяне на финансиране за развитие на наука във висшето образование. Подобряване на управлението и „отваряне“ на управлението във висшите училища към заинтересованите страни също е важна реформа, която в голяма степен зависи от разработваната в момента Стратегия за висше образование.

Потребностите по отношение на връзката „висше образование – публичен сектор“ се нуждаят от внимание с цел адресиране на нуждите на местните общности. В това отношение е възможна по-добра съгласуваност между ОПНОИР и ОПДУ.

Опитът от изпълнението на проекти в досегашния програмен проект посочва, че малките проекти не водят до голяма добавена стойност, особено по отношение на подкрепата за човешките ресурси – докторанти, студенти, стажове, стипендии. По-голям ефект би се получил от окрупняване на проектите на национално ниво.

По отношение на [училищното образование](#) ясно се откроява нуждата от реформа и приоритизиране на инвестициите и в същото време от децентрализация на подкрепата за училищата чрез местната власт. Основен акцент трябва да се постави върху подобряване на качеството на образованието и неговото модернизиране. Необходимо е разглеждане и адресиране на регионалните проблеми пред предучилищното и училищното образование и детските градини. В настоящия си вариант програмата е твърде детайлна по отношение на подкрепата, докато виждането на участниците във фокус групата е, че тя трябва да адресира преди всичко приоритетите и да не се разсейва ресурс в дейности, които като цяло са задължение на администрацията – като актуализиране на учебни планове и програми.

Интеграцията в образованието на маргинализирани общности не бива да се ограничава само до ромите. Нарасналият миграционен поток към страната налага разглеждането на проблема в по-широк аспект, включително за решаване на демографски проблеми.

Подкрепата за кариерното развитие на учителите може да е по-ефективна ако стъпи на съществуващите механизми за кариерно развитие, включително по отношение на осигуряване на мобилност на учителите.

По отношение на човешките ресурси, във всички сфери като основен проблем се явява заплащането на труда – проблем, който не се разглежда и анализира и за който съответно не са предвидени решения.

В допълнение бяха отправени следните общи препоръки:

- Да се потърси сътрудничеството на специализираните дирекции в МОН за подобряване на анализите в текста на програмата;
- Да се окрупнят темите и дейностите;
- Да се прецизират индикаторите.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Получената информация чрез онлайн проучването в голяма степен потвърждава вижданията, изразени по време на фокус групата.

Като основни проблеми, които трябва да бъдат приоритетно разгледани, са посочени повишаване качеството на училищното, висшето и професионалното образование, следвани от развитието на науката и научните изследвания и развитието на синергични връзки между бизнеса, науката и образованието (Фигура 5).

Отговорите на респондентите на онлайн въпросника са представени в Приложение 4 на настоящия доклад.

8. Бихте ли приоритизирали областите, в които смятате, че ОПНОИР 2014-2020 трябва да инвестира? (1- най-висок приоритет, 5 - най-нисък приоритет)

(Each respondent could choose only ONE response per sub-question.)

Източник: Онлайн проучване сред потенциални бенефициенти на програмата, членове на работната група за подготовка на програмата и експерти от УО.

Фигура 5: Приоритетни области на подкрепа според проведеното онлайн проучване

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Оценка на интегрирането на хоризонталните принципи

- Анализ на степента, в която принципът за равенство и недискриминация е залегнал в програмния документ и степента, в която фигурира в различните части на програмата;
- Оценка на потенциалния принос на програмата към насърчаването на равните възможности между половете и недискриминацията;

Хоризонтални принципи, залегнали в основните регламенти за периода 2014–2020 г.

Хоризонталните принципи, посочени в основните регламенти за програмен период 2014–2020 г., както и в проекта на Споразумението за партньорство между Република България и ЕК, са систематизирани в Таблица 32.

Таблица 32. Хоризонтални принципи, посочени в регламенти за периода 2014–2020 г. и в Споразумението за партньорство

Регламент за общоприложимите разпоредби ⁴	ЕСФ Регламент ⁵	Споразумение за партньорство
<ul style="list-style-type: none"> • Партньорство и многостепенно управление • Насърчаване на равенство между мъжете и жените и недискриминация • Устойчиво развитие 	<ul style="list-style-type: none"> • Участие на партньори • Насърчаване на равенството между мъжете и жените • Насърчаване на равните възможности и недискриминацията • Социални иновации • Транснационално сътрудничество 	<ul style="list-style-type: none"> • Партньорство • Насърчаване на равенството между мъжете и жените, недопускане на дискриминация и достъпност • Устойчиво развитие

Чл. 55 от Регламента с общите разпоредби предвижда предварителната оценка да оцени:

- *л) адекватността на планираните мерки за насърчаване на равните възможности за мъжете и жените и предотвратяване на дискриминацията, особено по отношение на осигуряване на достъпност за хора с увреждания;*
- *м) адекватността на планираните мерки за насърчаване на устойчивото развитие.*

В допълнение, чл. 96 (7) посочва че *във всяка оперативна програма, с изключение на случаите, когато по специална оперативна програма се предприема техническа помощ, се включва описание на:*

а) конкретните действия за отчитане при подбора на операции на изискванията за опазване на околната среда, ефективно използване на ресурсите, смекчаване на

⁴Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство, обхванати от общата стратегическа рамка, и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета от декември 2013 г.

⁵Регламент (ЕС) № 1304/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския социален фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1081/2006 на Съвета от декември 2013 г.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

изменението на климата и адаптация към него, устойчивост при бедствия и превенция и управление на риска;

б) конкретните действия за насърчаване на равните възможности и предотвратяване на всякаква дискриминация на основата на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация по време на подготовката, разработването и изпълнението на оперативната програма, и по-специално във връзка с достъпа до финансиране, като се имат предвид потребностите на различните целеви групи, изправени пред риск от подобна дискриминация, и по-специално изискванията за осигуряване на достъпност за хората с увреждания;

в) приноса за насърчаване на равенството между мъжете и жените и — където е целесъобразно — уредбата, с която се гарантира отчитането на социалния аспект на пола на ниво оперативна програма и на ниво операции.

Следвайки тези изисквания, формата на ЕК за представяне на оперативните програми в раздел 11 предвижда описание на следните хоризонтални принципи:

- Устойчиво развитие (*описание на специфични дейности, които са предприети за да се отразят изискванията, свързани с опазване на околната среда, ресурсната ефективност, смекчаване последиците и адаптация към климатичните промени, устойчивост на природни бедствия и превенция на риска*)
- Равни възможности (*описание на специфични дейности за насърчаване на равните възможности и превенция на дискриминацията*)
- Равенство между мъжете и жените (*описание на приноса към насърчаване на равенството между половете*).

Освен това, при описание на интервенциите и дейностите по избраните приоритети, форматът на оперативната програма позволява посочване на водещите принципи, на които ще се основава изборът на операции така, че да се осигури подбор на качествени дейности, допринасящи за постигане на целите. По този начин в програмата се инкорпорират специфични принципи, пряко свързани и подкрепящи реализирането на целите и дейностите на програмата.

Всички данни по общите индикатори за изпълнение и резултат по ЕСФ, съгласно Регламент (ЕС) № 1304/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския социален фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1081/2006 на Съвета, следва да бъдат представени в разбивка по пол.

[Анализ на адекватността на отразяване на принципите в различни части на програмата и възможности за мониторинг](#)

[Хоризонталните принципи в ОПНОИР2014–2020 г.](#) по отношение на устойчиво развитие, равни възможности и недопускане на дискриминация, и равенство между мъжете и жените са изложени в раздел 11 на програмата.

Принципът за партньорство е разгледан специално в т. 7.2. „Предприети действия за участие на партньорите“. Проведеният анализ на заинтересованите страни посочва, че мнението на основните групи заинтересовани страни е отразено в процеса на

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

програмиране. Резултатите от проведеното онлайн проучване също демонстрират, че голяма част от респондентите (87%) считат, че съществуващите механизми за информиране и консултиране, позволяват мнението на тяхната организация да бъде отчетено в процеса на подготовка на програмата. Като основна причина за неудовлетворение е посочено това, че мненията се регистрират, но не се вземат предвид или не се предоставя обратна информация дали предложенията са отразени. Като предпочитани канали за предоставяне и получаване на информация респондентите посочват интернет страницата на МОН, информационни кампании и фокус групи. Като допълнително средство за информиране е посочено изпращането на нарочни писма и информация до специфични заинтересовани страни. Тематичната работна група също е посочена като удачен инструмент за консултации.

По-голямата част от респондентите считат, че Тематичната работна група за подготовка на програмата включва основните заинтересовани страни (само 2% са на обратното мнение). В този аспект са изразени предложения съставът на работната група да е по-балансиран като се включат по-голям брой представители на организации извън администрацията, както и като се оптимизира броят на участниците – с цел по-голяма оперативност по време на заседанията.

Съпоставката на хоризонталните принципи, залегнали в основните регламенти за помощта по ЕСИФ и Споразумението за партньорство (виж таблицата по-долу), показва, че в ОПНОИР2014–2020 г. са залегнали основните хоризонтални принципи посочени в тези документи.

Таблица 33. Съпоставка на хоризонталните принципи в ОПНОИР2014–2020 г. с хоризонталните принципи, залегнали в регламентите на помощта на ЕСИФ за периода 2014–2020 г. и Споразумението за партньорство

Принципи, залегнали в основните регламенти и в СП	Документ	Отразяване в проекта на ОПНОИР
Партньорство и многостепенно управление	Регламент относно общите разпоредби ЕСФ Регламент Споразумение за партньорство	В т.7.2. и във водещите принципи за избор на операции
Насърчаване равенството между мъжете и жените и недискриминация	Регламент относно общите разпоредби ЕСФ Регламент Споразумение за партньорство	В раздел 11.
Устойчиво развитие	Регламент относно общите разпоредби Споразумение за партньорство	Р раздел 11.
Социални иновации	ЕСФ Регламент	В дейности по ИП1 на ПО2 и по ПО3
Транснационално сътрудничество	ЕСФ Регламент	В дейности за подкрепа на мобилност и съвместни изследвания и проекти.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Анализ на отразяването на хоризонталните принципи за устойчиво развитие, равни възможности и превенция на дискриминацията и равенство между половете в раздел 11 на програмата е представен в таблицата по-долу.

Таблица 34. Анализ на отразяване на хоризонталните принципи в ОПНОИР

Принцип	Отразяване в програмата	Наблюдение на прилагането на принципа
Устойчиво развитие	<p>Посочено, е че принципът ще бъде отразен чрез следните приоритетни оси:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ПО1 – чрез предоставяне на предимство на проекти насочени към екологични иновации, технологии, свързани с енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници, биоземеделие и чисти храни; • ПО2 – чрез адаптиране на учебното съдържание и разработването на нови планове и програми чрез включване на екологично образование; 	<p>Не са предвидени механизми за наблюдение на прилагането на принципа.</p>
Равни възможности и превенция на дискриминацията	<p>Посочено, е че принципът ще бъде отразен чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ПО3 – като се адресират групи в неравностойно положение, за които е предвидена отделна подкрепа; • ПО2 - съдържа мерки, които адресират нуждите на уязвими групи чрез мерките за превенция на ранно отпадане от училище, студентско кредитиране, квалификация за преподаватели за работа с деца в риск; • Въвеждане на ИКТ в образованието и дистанционни форми на обучение, както по този начин се улеснява достъпа до образование; <p>Освен това при подбор на проекти ще се въведат правила, които да гарантират физически условия за пълноценна работа на участниците в неравностойно положение:</p>	<p>Най-общо е предвидено наблюдението да става чрез специализирани проверки и следене на конкретни индикатори.</p> <p>Въвеждането на специализирани проверки би довело до увеличаване на административната тежест. По-удачно би било информация за изпълнение на принципа да бъде набирана чрез системата за наблюдение.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

<p>Равенство между половете</p>	<p>Посочено, е че принципът ще бъде отразен чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Създаване на условия за равни възможности за участие на мъжете и жените при управлението на проектите; • Гарантиране на адекватна представителност в целевата група; • Моделиране на учебното съдържание за разместване на акцентите при представяне на традиционните роли на мъжете и жените и стимулиране промяна на нагласите. 	<p>Не е посочено как прилагането на принципа ще бъде наблюдавано</p> <p>Съгласно изискванията ЕСФ Регламента, данните за индикаторите за изпълнение трябва да бъдат събирани по пол, което ще осигури възможност за измерване на предоставената подкрепата за мъжете и жените.</p>
---------------------------------	---	--

Изводи и препоръки

В процеса на работа беше подобрена обосновката на избора на инвестиционни приоритети (Таблица 1) и стратегическите цели в областта на науката. Добавена беше информация, която илюстрира нуждите на някои от специфични цели по всички приоритетни оси. Беше подобрено структурирането на примерните дейности в областта на образованието.

Все още е необходимо по-пълно представяне на проблемите по някои от специфичните цели, прецизиране и обобщаване на дейности, анализиране на възможностите за използване на финансови инструменти и прецизиране на методите за наблюдение на прилагането на хоризонталните принципи.

Оценка на системата от индикатори

Анализ

Оценка на уместността и яснотата на системата от индикатори

Оценката на уместността и яснотата на системата от индикатори е посочена изрично като отговорност на предварителната оценка в чл.55(3)(д) на Общия регламент(1303/2013).

В проекта на „Технически документ по отношение на възможните индикатори, които са специфични за програмите“, Генерална Дирекция „Заетост, социални въпроси и включване“, е посочено следното:

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

*„Обосновката за дефиниране на общи индикатори е да позволи събирането и обобщаването на данни от страните-членки, за да могат да бъдат докладвани постиженията на ниво ЕС. Броят на общите индикатори е ограничен до минимума на най-важната информация, необходима за докладване на основния обхват на подкрепата от ЕСФ в контекста на Стратегия Европа 2020. **В тази връзка, общите индикатори представляват минималният набор от индикатори за всяка ОП. Те могат да бъдат допълнени от специфични за програмите индикатори, които да са финансови, за продукт или резултат.**“*

В проекта на Насоки на ГД „Заетост, социални въпроси и приобщаване“ по мониторинг и оценка за периода 2014-2020 също е посочена съществена роля на общите индикатори на ЕСФ – всички ОП, подкрепени от ЕСФ (без значение дали са финансирани от един фонд или няколко) следва да отчетат общите индикатори.

През м. август 2014 ГД СФМОП предостави таблица с нова система от индикатори, включително с цели и базови стойности, която все още не е инкорпорирана в текста на оперативната програма.

Предложени са индикатори за резултат и за изпълнение, които са дефинирани по инвестиционни приоритети, но не и по специфични цели. Направените по-долу коментари отразяват новите промени в системата от индикатори, но предвид на това, че последните не е отразени в текста на програмата, е запазена и таблицата с анализа на предходната версия на системата от индикатори с цел консистентност с текстовете и коментарите, направени по отношение на вътрешната съгласуваност и логиката на интервенция.

Прегледът на системата от индикатори на ОПНОИР показва, че в логическата рамка на програмата към настоящия момент, както и в предходния вариант, не са използвани общите индикатори на ЕСФ, поради спецификата на програмата, но е следвана логиката на отчитане на подкрепа, предоставяна за определени лица.

Съгласно Насоките за предварителна оценка⁶, [индикаторите за резултат](#) се отнасят до търсените промени по отношение на специфичната цел, която страните-членки се стремят да постигнат с подкрепата на фондовете на ЕС. Съответно цел на „индикаторите за резултат“ е да подпомогнат установяването на това дали има напредък по отношение на постигането на специфичните цели. В зависимост от индикатора, външни фактори извън подкрепата от ЕС могат да повлияят върху резултата и установяването на постигането на специфичната цел. Всяка приоритетна ос трябва да включва най-малко един индикатор за резултат.

Следва да се има предвид, че индикаторите по ЕФРР и ЕСФ имат различна логика. Съгласно Насоките за предварителна оценка, индикаторите на ЕФРР и Кохезионния фонд, трябва да се стремят да измерят промяна в положението на страната-членка, регион, район, сектор, население, към което е насочена програмата. Следователно, индикаторите не трябва да се ограничават до подпомаганите лица. Що се отнася до ЕСФ, индикаторите трябва да са насочени към улавяне ефекти на подпомаганите

⁶Насоки за предварителна оценка в програмен период 2014-2020 г., ЕФРР, КФ и ЕСФ, ГД „Регионална и градска политика“ и ГД „Заетост, социални въпроси и приобщаване“.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

лица или институции. Допълнителни глобални ефекти върху например положението в дадена страна-членка или регион, следва да се оценяват чрез оценки. Заложените индикатори за резултат в Логическата рамка на ОПНОИР не следват изцяло тези предписания, т.е. индикаторите за резултат по ЕФРР не измерват глобални ефекти, докато някои от индикаторите по ЕСФ са насочени към ефекти върху цялата територия на страната – като например дял на преждевременно напусналите училище или дял на завършилите висше образование. Предвид спецификата на програмата обаче, консултантът не счита, че това не е съществен проблем.

Едно от предписанията на ЕК, изложени в Насоките за предварителна оценка е, че броят на индикаторите за резултат трябва да бъде ограничен, като се препоръчва използването на един индикатор за всеки инвестиционен приоритет и специфична цел по ЕФРР. С ревизирането на системата от индикатори броят на индикаторите за резултат беше ограничен, но все още има възможности за подобряване на връзката между индикаторите за резултат и специфичните цели.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Таблица 35. Оценката на уместността и яснотата на системата от индикатори (версия на програмата от май 2014)

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота
1. Научни изследвания и технологично развитие						
Модернизиране на съществуващи центрове за върхови постижения и центрове за компетентност и целенасочено създаване на нови такива структури въз основа на техния потенциал за принос към базата знания и иновационния капацитет в концентрирани ПО.	1) Брой изследователи, работещи в подобрени инфраструктури за научни изследвания 2) Брой нови изследователи в подпомогнатите центрове за върхови постижения и центрове за компетентност	1) Индикаторът е уместен (общ индикатор от Регламент 1301/2013) 2) Индикаторът е уместен (модифициран общ индикатор от Регламент 1301/2013)	1) Индикаторът е ясен 2) Индикаторът е ясен, но се препоръчва да не се променя формулировката на общия индикатор	Брой Подкрепени центрове за върхови постижения и центрове за компетентност	Индикаторът е индикатор за изпълнение. Индикаторът следва да отчита какъв ще бъде резултатът от подкрепата за центрове за върхови постижения и центрoвете за компетентност	
Поддържане и развитие на научноизследователската инфраструктура с цел утвърждаване на университетите и научните организации като регионални фондове на знанието и технологиите и/или изпълняване на функции на разпределителни възли в подкрепа на реализацията и устойчивостта на паневропейските научноизследователски съоръжения.	Вж. по-горе	Вж. по-горе	Вж. по-горе	Не е посочен индикатор за резултат	-	-
Подкрепа за приложни изследвания и експериментално		Общ коментар: за тази специфична цел са предвидени		Частни инвестиции в НИРД, допълващи публичната подкрепа	Съгласно Регламент 1301/2013, индикаторът е индикатор за изпълнение. Следва да се разработят други индикатори за резултат.	

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота
развитие в приоритетни области, подпомагащи развитието на икономиката	<p>1) Брой предприятия, които си сътрудничат с подпомогнатите научноизследователски институции</p> <p>2) Брой предприятия, въвели нови или значително подобрени продукти на пазара и създадени в резултат от подпомогнатите иновации или научноизследователски и развойни проекти.</p> <p>3) Брой висши училища, подкрепили или осигурили достъп на български научни организации до различни европейски технологични платформи, осъществили съвместни технологични инициативи.</p>	<p>твърде голям брой индикатори и в случай, че за някои от дейностите не са предвидени значителни средства, се препоръчва намаляването им.</p> <p>1) Индикаторът е уместен (модифициран общ индикатор от Регламент 1301/2013)</p> <p>2) Индикаторът е модифициран общ индикатор от Регламент 1301/2013, но не е напълно уместен, тъй като програмата няма пряк контрол върху този индикатор</p> <p>3) Индикаторът е уместен</p>	<p>1) Индикаторът е ясен</p> <p>2) Трудно може да бъде проследена връзката между дейностите по програмата и постигането на този индикатор</p> <p>3) Следва да се уточни какво се има предвид под европейски технологични платформи, както и под осъществяване на съвместни технологични инициативи</p>	в лв./евро		

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота
	4) Брой обучени студенти по заявка и с финансовото участие на бизнеса 5) Брой изградени пилотни производствени центрове във ВУ и научните институти	4) Индикаторът е уместен 5) Индикаторът е уместен	4) В индикаторните фишове следва да се уточни кои обучения ще бъдат отчитани в рамките на индикатора 5) В индикаторните фишове следва да се уточни какво се има предвид под пилотни производствени центрове			
2. Образование и учене през целия живот						
Подобряване на постиженията на децата и учениците в овладяването на ключови компетентности по отношение предучилищното и училищното образование	Брой деца на възраст от 4 години до започване на училище, обхванати в предучилищно образование	Индикаторът е уместен, но има характер по-скоро на индикатор за резултат. Не е изцяло в обхвата и контрола на програмата.	-	1) Най-много 11% ПНУ от лицата на възраст между 18 и 24 г.	1) Индикаторът е уместен от гледна точка на дейностите, но не е пряко обвързан с поставената специфична цел – подходящ е за следващата специфична цел. Той е национална цел по стратегия Европа 2020. Следва да се има предвид, че принос за постигането му ще имат и други програми, финансирани от ЕС, както и от националния бюджет. Съответно за установяване на приноса на ОПНОИР следва да има допълнителни изследвания по време на изпълнението ѝ. 2) Индикаторът е уместен, но в	1) Индикаторът е ясен

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота
				<p>2) Повишен среден резултат на българските четвъртокласници по PIRLS – до 540 точки</p> <p>2.1) Повишен среден резултат на момчетата по PIRLS – до 549 точки</p> <p>2.2) Повишен среден резултат на момчетата по PIRLS – до 531 точки</p>	специфичната цел и дейностите следва ясно да се посочи, че те са насочени към ученици до 4 клас включително.	2) Индикаторът е ясен
Обхващане и задържане на децата и учениците в образователната система чрез повишаване на мотивацията за учене на привлекателността на образователните институции	<p>1) Брой ученици, получили стипендии</p> <p>2) Брой ученици, включени в извънкласни и извънучилищни дейности</p>	<p>1) Индикаторът е уместен</p> <p>2) Индикаторът е уместен</p>	<p>1) Индикаторът е ясен</p> <p>2) -</p>	<p>1) Най-много 11% ПНУ от лицата на възраст между 18 и 24 г.</p> <p>2) Повишен среден резултат на българските четвъртокласници по PIRLS – до 540 точки</p> <p>2.1) Повишен среден резултат на момчетата по PIRLS – до 549 точки</p> <p>2.2) Повишен среден резултат на момчетата по PIRLS – до 531 точки</p>	<p>1) Вж. по-горе</p> <p>2) Индикаторът е подходящ за горната специфична цел</p>	<p>1) Вж. по-горе</p> <p>2) Вж. по-горе</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота
Управление на качеството на образованието чрез усъвършенстване на системата за оценяване на резултатите от обучението и разработване и прилагане на ефективна система за мониторинг	<p>1) Брой ученици явили се на национално и регионално външно оценяване</p> <p>2) Брой проведени национални и регионални външни оценявания</p> <p>3) Брой педагогически специалисти преминали обучения за прилагане на международни стандарти за оценяване на учениците</p>	<p>1-2) Следва да се уточни доколко тези индикатори са продукти или резултати от изпълнението на програмата.</p> <p>3) Индикаторът е уместен</p>	<p>1-2) Индикаторите са ясни, но се препоръчва да се разгледа възможността за използване на % вместо „брой“</p> <p>3) Индикаторът е ясен</p>	<p>1) Най-много 30% от 15-годишните ученици с умения, оценени под критичния втори праг в познавателна област „четене“ по скалата на PISA.</p> <p>2) Най-много 35% от 15-годишните ученици с умения, оценени под критичния втори праг в познавателна област „математика“ по скалата на PISA.</p> <p>3) Най-много 30% от 15-годишните ученици с умения, оценени под критичния втори праг в познавателна област „природни науки“ по скалата на PISA.</p>	<p>1-3) Индикаторите не са обвързани със специфичната цел и дейностите, които се свеждат по-скоро до подобряване на системата за оценяване, отколкото до подобряване качеството на образованието</p>	-
Подобряване на знанията, уменията и възможностите за реализация на завършилите висше образование	<p>1) Брой студенти обучаващи се по нови учебни планове и програми</p> <p>2) Брой разработени нови учебни планове и програми</p>	<p>1) Индикаторът е уместен</p> <p>2) Индикаторът е уместен</p> <p>3) Индикаторът не е пряко обвързан с</p>	<p>1) Индикаторът е ясен, но се препоръчва да бъде обсъдена възможността за използване на %, вместо на „брой“</p> <p>2) Индикаторът е ясен</p>	<p>Дял на завършилите висше образование, които са започнали работа през първата година след завършването</p>	<p>Индикаторът е уместен</p>	<p>Индикаторът е ясен</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота
	3) Брой обучени преподаватели	дейностите	3) -			
Оптимизиране дейността на висшите училища	Брой висши училища, участващи в инициативи за консолидация	Индикаторът не е пряко обвързан с предвидените дейности	Индикаторът е неясен	1) Брой ВУ с усъвършенствана система за външно и вътрешно оценяване 2) Повишен с най-малко.....процента дял от финансирането за висшите училища, който се формира на база показателите от рейтинговата система.	1) Индикаторът има характер на индикатор за продукт 2) Индикаторът е уместен	1) Индикаторът е ясен 2) Индикаторът е ясен
Подобряване на достъпа до висше образование и увеличаване на броя на завършилите висше образование между 30-34 годишните до 36 % до 2020 г	1) Брой студенти, получили стипендии и специални стипендии 2) Брой студенти, получили студентско кредитиране	1) Индикаторът е уместен 2) Индикаторът може да бъде уместен, ако по програмата ще се отпускат студентски кредити. В случай, че няма да бъдат отпускани кредити, тогава би могъл да се ползва като индикатор за резултат.	1) Индикаторът е ясен, като следва да се уточни какво се има предвид под „специални стипендии“ 2) Индикаторът е ясен	Най-малко 36 % от 30-34-годишните с висше образование	Индикаторът е уместен и отговоря на националната цел съгласно Стратегия Европа 2020	Индикаторът е ясен
Развитие на капацитета и повишаване на квалификацията на		Общ коментар: за тази специфична цел са предвидени				

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота
заетите в областта на образованието и обучението и науката	<p>1) Брой обучаващи се в ОКС бакалавър/магистър, които придобиват професионална квалификация учител и започват работа в първата година след завършването</p> <p>2) Брой млади специалисти, участващи в партньорски мрежи за провеждане на научни изследвания, включително в съвместни проекти с бизнеса.</p> <p>3) Брой внедрени в бизнеса научни разработки.</p> <p>4) Брой привлечени от чужбина млади учени в центровете за върхови</p>	<p>твърде голям брой индикатори и в случай, че за някои от дейностите не са предвидени значителни средства, се препоръчва намаляването им.</p> <p>1) Индикаторът има характер на индикатор за резултат</p> <p>2) Индикаторът е уместен</p> <p>3) Препоръчва се индикаторът да отпадне, тъй като има характер на индикатор за резултат</p> <p>4) Препоръчва се индикаторът да отпадне, тъй като не е пряк продукт</p>	<p>1) Индикаторът е ясен</p> <p>2) Следва да се посочи какво се има предвид под „млади специалисти“ и „партньорски мрежи“</p> <p>3) –</p> <p>4) –</p> <p>5) Следва по-ясно да се посочи кои</p>	<p>1) Най-малко 12 % от учителите да са на възраст до 34 г.</p> <p>2) Най-малко...процента от студентите, обучаващи се в педагогически специалности</p> <p>3) Най-малко ... % от придобилите ОКС „магистър“, продължаващи в докторантски програми.</p> <p>4) Дял на участвалите в различни форми на мобилност, които са с</p>	<p>1) Индикаторът е уместен, но не е пряко обвързан със специфичната цел</p> <p>2) Връзката между дейностите/специфичната цел и индикатора е трудно-проследима. Може да бъде заменен от индикатор отчитащ докторите по педагогически науки</p> <p>3) Индикаторът е уместен</p> <p>(4) Индикаторът е уместен</p>	<p>1) Индикаторът е ясен (следва да се посочи дали се има предвид 34 г. включително)</p> <p>2) –</p> <p>3) индикаторът е ясен</p> <p>4) Следва да се посочи какво се има предвид под „повишена квалификация и</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота
	постижения и за компетентност. 5) Брой докторанти, пост-докторанти, специализанти, преподаватели във висшите училища и изследователи от чуждестранни европейски университети и изследователски центрове в България включени в програми за мобилност.	от дейностите 5) Индикаторът е уместен	изследователи от чуждестранни европейски университети ще бъдат отчетени	повишена квалификация и умения и по-добра реализация		умения и по-добра реализация"
Подкрепа на продължаващото обучение и създаване на условия за придобиване и надграждане на знания, умения и компетентности	1) Брой лица на възраст 25-64 г., които участват в учене през целия живот 2) Най-малко 20 000 лица получили ваучери за валидиране на знания и умения от самостоятелно и неформално образование и обучение 3) Брой ученици и студенти обхванати от системата за кариерно	1) Индикаторът е твърде обширен и не представлява продукт единствено от дейностите по ОПНОИР. В случай, че са налични данни, би могъл да се използва като индикатор за резултат. 2) Индикаторът е твърде специфичен и не е пряко обвързан с предвидените дейности 3) В зависимост от обхвата на	1) Обхватът на индикатора е твърде голям 2) Следва да се посочи дали ще има възрастови ограничения за участниците във ваучерни схеми 3) Следва да се посочи какво се има предвид под „обхванати“	1) Намален до 1.5% дял на неграмотните лица на възраст 15-29 г. 2) Най-малко 2500 лица с валидирани знания и умения от самостоятелно и неформално образование и обучение	1) Препоръчва се отпадането на индикатора, тъй като не е обвързан със специфичната цел и с дейностите. 2) Индикаторът е уместен	1) – 2) Следва да се посочи дали ще има възрастови ограничения за участниците във ваучерни схеми

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота
	ориентиране	действието този индикатор би могъл да бъде и индикатор за резултат				
Повишаване на привлекателността и подобряване на качеството на професионалното образование и обучение	Брой ученици участващи в гъвкави форми на обучение в професионалното образование.	Индикаторът е уместен	Следва да се посочи какво се има предвид под „гъвкави форми на обучение“	Дял на завършилите професионални гимназии, които са започнали работа по съответната професия през първата година след завършването си	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен
Насърчаване на връзките между професионалното образование и обучение, висшето образование, науката и бизнеса	Брой на учениците и студентите, обучаващи се в технически специалности	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	Не е посочен индикатор за резултат		
3. Образователна среда за активно социално приобщаване						
Повишаване на качеството и подобряване на достъпа до образование чрез създаване на подкрепяща среда за включващо образование	1) Деца и ученици със специални образователни потребности, обхванати в системата на образованието чрез включващо обучение 2) Брой образователни институции осигурили подкрепяща среда за включващо обучение	1) Индикаторът е уместен, но има характер по-скоро на резултат 2) Индикаторът е уместен	1) Следва да се уточни какво се има предвид под „включващо обучение“ 2) Следва да се уточни какво се има предвид под „подкрепяща среда за включващо обучение“	Най-малко 25% от всички деца и ученици със специални образователни потребности в системата на народната просвета са обхванати от процеса на включващо обучение	Индикаторът е уместен	Следва да се уточни какво се има предвид под „обхванати от процеса на включващо обучение“
Изграждане на образователна среда, насърчаваща разгръщането на потенциала на всяко дете и ученик за	Брой деца и ученици, обхванати от извънкласни и извън училищни занимания	Индикаторът е уместен, но в зависимост от подкрепата има характер по-скоро на резултат	Следва да се уточни какво се има предвид под „обхванати от извънкласни и извън училищни занимания	1) Най-много 11% ПНУ от лицата на възраст между 18 и 24 г. 2) Дял на децата и	1) Индикаторът не е обвързан пряко със специфичната цел 2) Индикаторът следва да се използва само ако са	1) - 2) -

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота
личностно развитие, успешна реализация и социализация			(дейности)“	учениците с високи постижения в различни области на науката, културата, изкуството и спорта.	налични достатъчно данни, с които да може да бъде измерен	
Ефективна интеграция в образователната система на деца, ученици и младежи от етническите малцинства и от други уязвими групи	Брой деца, ученици, младежи от ромски произход, включени в мерки за образователна интеграция и реинтеграция	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	Брой лица, участващи в мерки, насочени към превенция на ранното отпадане от училище	Индикаторът е сходен с предложения индикатор за продукт.	Обхватът на индикатора следва да се уточни

Таблица 36. Коментар по предложената нова система от индикатори за изпълнение

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	Междинна 2018	Целева 2023	
ПО 1 - Научни изследвания и технологично развитие								
ИП1. Укрепване на инфраструктурата, необходима за научноизследователска и иновационна дейност (НИД) и на капацитета за реализиране на достижения в областта на научноизследователската и иновационната дейност и насърчаване на центрове на компетентност, по-специално центрове, които са от интерес за Европа.								
СЦ1. Модернизиране на съществуващи центрове за върхови постижения и центрове за компетентност и целенасочено създаване на нови такива структури въз основа на техния потенциал за принос към базата знания и иновационния капацитет в концентрирани ПО.	Брой нови изследователи в подпомогнатите центрове за върхови постижения и центрове за компетентност	Индикаторът е уместен (модифициран общ индикатор от Регламент 1301/2013)	Индикаторът е ясен	Брой	0	0	80	Няма информация на каква база са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на това, че се очаква изследователите да започнат работа след приключване на подкрепата по програмата за центровете е уместно да не се залага междинна стойност за 2018 г. Целевата стойност изглежда постижима предвид на броя на заложените центрове, които ще
СЦ2. Поддържане и								

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	Междинна 2018	Целева 2023	
развитие на научноизследователската инфраструктура с цел утвърждаване на университетите и научните организации като регионални фондове на знанието и технологиите и/или изпълняване на функции на разпределителни възли в подкрепа на реализацията и устойчивостта на паневропейските научноизследователски съоръжения.								бъдат подпрени- общо 17.
ИП2. Насърчаване на инвестициите на предприятията в НИД, разработване на връзки и взаимодействие между предприятията, центровете за научноизследователска и развойна дейност и сектора на висшите учебни заведения, по-специално поощряване на инвестициите в разработването на продукти и услуги, на трансфера на технологии, на социалната иновация, екоиновациите и приложенията за публични услуги, на стимулирането на търсенето, на изграждането на мрежи, на клъстерите и на отворените иновации посредством интелигентна специализация и подпомагане на технологичните и приложните научни изследвания, пилотни линии, действия за одобрение на продуктите на начален етап, усъвършенствани производствени възможности и пилотно производство, по-специално в ключови базови технологии, както и разпространението на технологии с общо предназначение.								
СЦ1. Подкрепа за приложни изследвания и експериментално развитие в приоритетни области, подпомагачи развитието на икономиката	Брой предприятия, които си сътрудничат с подпомогнатите научноизследователски институции	Индикаторът е уместен (използван е общ индикатор от Регламент 1301/2013)	Индикаторът е ясен	Брой	0	15	30	Програмата не дава информация, какъв е броя на предприятията, които ползват услуги и си сътрудничат към момента с научно-изследователски инфраструктури. Залагането на междинна стойност е рисковано от гледна точка на непостигането и поради това, че сътрудничеството се очаква като резултат от подкрепата за центровете, т.е. вероятно към края на програмния период.
	Научно изследователски	Индикаторът е неясен и	Индикаторът е неясен	Брой	0	150	200	Индикаторът е неясен

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	Междинна 2018	Целева 2023	
	компетенции в приоритетни области от Стратегията за интелигентна специализация.	поради това неговата уместност не може да бъде коментирана						
	Висши училища, подкрепили или осигурили достъп на български научни организации до различни европейски технологични платформи, осъществили съвместни технологични инициативи.	Индикаторът е уместен	Следва да се уточни какво се има предвид под европейски технологични платформи, както и под осъществяване на съвместни технологични инициативи	Брой	липсва	липсва	липсва	Не са заложили стойности
	Изследователи, работещи в подобрени инфраструктури за научни изследвания	Индикаторът е по-уместен за първия инвестиционен приоритет. (използван е общ индикатор от Регламент 1301/2013)	Индикаторът е ясен	Брой	0	150	300	Оперативната програма предвижда подкрепа за 9 инфраструктури за научни изследвания. Това предполага среден брой заети в тези инфраструктури от 33 изследователя, което изглежда реалистично. Препоръчва се, подобно на коментара по индикатора за резултат – изградени научни инфраструктури – да се преразгледа междинната стойност, предвид на това, че самото изграждане на инфраструктурите предполага време за подготовка и осъществяване и не е вероятно планираното изграждане на 5 инфраструктури до 2018 да бъде

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	Междинна 2018	Целева 2023	
								постигнато.
	Заявки за достъп до научни инфраструктури (в т.ч. електронни)	Индикаторът е неясен и поради това неговата уместност не може да бъде коментирана	Необходимо е пояснение за какви заявки става дума	Брой	700000	1000000	1700000	Индикаторът е неясен.
	Млади специалисти, участващи в партньорски мрежи за провеждане на научни изследвания, включително в съвместни проекти с бизнеса	Индикаторът е уместен	В индикаторните фишове е необходимо е пояснени какво се разбира под „млади специалисти“ и какво се разбира под „партньорски мрежи“	Брой	0	липсва	липсва	Липсват заложените стойности
2. Образование и учене през целия живот								
ИП1. <i>Намаляване и предотвратяване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено предучилищно, основно и средно образование, включващо формални, неформални и неофициални начини на учене за повторно включване в образователната система и системата на обучение.</i>								
СЦ1 Подобряване на постиженията на децата и учениците в овладяването на ключови компетентности по отношение предучилищното и училищното образование	Деца на възраст от 4 години до започване на училище, обхванати в предучилищно образование	Индикаторът е уместен, но има характер по-скоро на индикатор за резултат. Не е изцяло в обхвата и контрола на програмата.	Индикаторът е ясен	%	87,8	88,5	90	Заложените стойности са ясни. Целевата стойност изглежда реалистична предвид на предвидената по програмата подкрепа като обхват на дейности. Заложените средства, обаче може да се окажат недостатъчни за осъществяване на планираната реформа, ако не се предвиди подкрепа от държавния бюджет.
СЦ2 Обхващане и задържане на децата и учениците в образователната система чрез повишаване на	Ученици, включени в извънкласни и извънучилищни дейности	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	%	20	20	20	Не е ясно защо не се предвижда увеличаване на дела на учениците включени в извън класна дейност, предвид на

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	Междинна 2018	Целева 2023	
мотивацията за учене на привлекателността на образователните институции								подкрепата, която ще бъде осигурена по програмата.
СЦ 3. Управление на качеството на образованието чрез усъвършенстване на системата за оценяване на резултатите от обучението и разработване и прилагане на ефективна система за мониторинг	Групов нетен коефициент на записване на децата в детските градини	Индикаторът е уместен, но има характер по-скоро на индикатор за резултат. Не е изцяло в обхвата и контрола на програмата.	Индикаторът е ясен	%	83,6	85	87	Предвижда се преразглеждане на залагането на двата индикатора, защото не са изцяло в контрола на програмата и имат по-скоро характер на индикатори за резултат.
	Нетен коефициент на населението на възраст от 3 до 23 години в образователната система	Индикаторът е по-скоро индикатор за резултат. Не е изцяло в обхвата и контрола на програмата.	Индикаторът е ясен	%	81,7	82,5	84	
ИП2. <i>Подобряване на качеството и ефикасността и достъпа до висшето и равностойното на него образование с цел увеличаване на участието и подобряване на равнищата на образование, особено за групите в неравностойно положение.</i>								
СЦ 1 Подобряване на знанията, уменията и възможностите за реализация на завършилите висше образование	ВУ с усъвършенствана система за управление, включително за вътрешно оценяване	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	%	65	75	85	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат реалистични.
СЦ 2. Оптимизиране дейността на висшите училища	Процентен дял от финансирането за висшите училища, който се формира на база показателите от рейтинговата система.	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	%	4	5	20	Индикаторът е свързан с политически решения и нормативни промени.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	Междинна 2018	Целева 2023	
СЦ 3 Подобряване на достъпа до висше образование и увеличаване на броя на завършилите висше образование между 30-34 годишните до 36 % до 2020 г	Преподаватели от висши училища, преминали програми за повишаване на квалификацията	Индикаторът не е уместен към специфичните цели на ИП2	Индикаторът е ясен	%	10	25	50	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат твърде оптимистични.
	Висши училища, участващи в инициативи за консолидация	Индикаторът не е пряко обвързан с предвидените дейности	Индикаторът е неясен	Брой/%	липсва	липсва	липсва	Не се заложили стойности
	Студенти, получили стипендии и специални стипендии	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	%	20	20	20	Не е ясно защо не се предвижда увеличаване на дела предоставените стипендии, предвид подкрепата от програмата.
	Студенти и докторанти, получили студентски кредит	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	Брой	14 681	26 000	34 000	ОПНОИР посочва, че се предвижда увеличаване на гаранцията за предоставяне на кредит. Посочва се и интерес към кредитите, както ръстът на подадените заявки между 2011-2013 е между 10 и 20%. Предвид на това заложените стойности на индикатора изглеждат реалистични.
ИПЗ. Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции.								
СЦ1. Развитие на капацитета и повишаване на квалификацията на заетите в областта на образованието и	Студенти, обучаващи се в област на висше образование „педагогически науки“	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	%	7,7	10	15	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат реалистични.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	Междинна 2018	Целева 2023	
обучението и науката СЦ2.Подкрепа на продължаващото обучение и създаване на условия за придобиване и надграждане на знания, умения и компетентности	Придобили ОКС „магистър“, продължаващи в докторантски програми	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	Брой/%	липсва	липсва	липсва	Не се заложили стойности
	Участници в различни форми на мобилност, които са с повишена квалификация и умения и по-добра реализация	Индикаторът е уместен	Индикаторът не е достатъчно ясен. Не е ясно как ще се мери повишената квалификация и умения. Поради това е по-удачно да се измерват само броя лица, включени в различни форми на мобилност.	%	липсва	липсва	липсва	Не се заложили стойности
	Лица, преминали през курсове за ограмотяване и за усвояване на учебното съдържание по предмети от класове на прогимназиалния етап	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	Брой	15000	25000	40000	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат реалистични.
	Лица, валидирали знания, умения и компетентности	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	Брой	0	1500	2500	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат реалистични.
	Лица на възраст 25-64 г., които участват в учене през целия живот (през последните 4	Индикаторът е твърде общ и не измерва само подкрепата от	В индикаторния фиш е необходимо пояснение на „учене пред целия живот“. Не е ясно	%	1,7	2,5	3,5	Препоръчва се индикаторът да отпадне, тъй като следващият индикатор покрива същността на информацията

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	Междинна 2018	Целева 2023	
	седмици преди изследването)	програмата.	процентът какво представлява.					
	Дял на населението на възраст 25-64 години, участващо в неформално образование.	Индикаторът е уместен.	Индикаторът е ясен	%	24,4	26	28	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат реалистични.
	Обучаващи се в ОКС бакалавър/ магистър, които придобиват професионална квалификация учител и започват работа в първата година след завършването	Индикаторът е уместен, но има характер по-скоро на индикатор за резултат.	Индикаторът е ясен	Брой	липсва	липсва	липсва	Не се заложили стойности
	Докторанти, пост-докторанти, специализанти, преподаватели във висшите училища и изследователи от чуждестранни европейски университети и изследователски центрове в България, включени в програми за мобилност	Индикаторът е уместен	Не е ясно кои точно изследователи от чуждестранни европейски университети ще се броят	Брой	4 643	7 000	13 000	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат реалистични.
	Ученици, обхванати от системата за кариерно ориентиране.	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	%	25	40	50	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат реалистични.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	Междинна 2018	Целева 2023	
ИП4. Подобряване на адекватността на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда, улесняване на прехода от образование към работа и укрепване на професионалното образование и системите на обучение, както и тяхното качество, включително чрез механизми за предвиждане на уменията, адаптиране на учебните програми и създаване и развитие на основаващи се на работата системи за учене, включително двойни системи на учене и схеми за чиракуване.								
СЦ1. Повишаване на привлекателността и подобряване на качеството на професионалното образование и обучение СЦ2. Насърчаване на връзките между професионалното образование и обучение, висшето образование, науката и бизнеса	Ученици, участващи в различни форми на обучение в професионалното образование (модулно и обучение чрез работа)	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	Брой	липсва	липсва	липсва	Не се заложили стойности
	Ученици, обучаващи се в професионалните направления от приоритетните области на икономиката, определени в Стратегията за интелигентна специализация	Индикаторът е уместен	Необходимо е изрично ад се посочат кои са тези области	%	63	65	68	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат реалистични.
	Студенти, обучаващи се в област на висше образование „технически науки“	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	%	19,2	22	25	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат реалистични.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за изпълнение	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	Междинна 2018	Целева 2023	
3. Образователна среда за активно социално приобщаване								
ИП1. Активно приобщаване, включително с оглед на насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост.								
<p>СЦ1. Повишаване на качеството и подобряване на достъпа до образование чрез създаване на подкрепяща среда за включващо образование</p> <p>СЦ2. Изграждане на образователна среда, насърчаваща разгръщането на потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие, успешна реализация и социализация</p>	Деца и ученици със специални образователни потребности, обхванати в системата на образованието чрез включващо обучение	Индикаторът е уместен	В индикаторните фишове, следва да се уточни какво се има предвид под „включващо обучение“	Брой	1600	1800	2000	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат реалистични.
ИП2. Социално-икономическо интегриране на маргинализираните общности, като например ромите								
СЦ1. Ефективна интеграция в образователната система на деца, ученици и младежи от етническите малцинства и от други уязвими групи	Деца, ученици, младежи от ромски произход, включени в мерки за образователна интеграция и реинтеграция	Индикаторът е уместен.	Индикаторът е ясен	Брой	166 456	200 000	320 000	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат реалистични.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Таблица 37. Коментар по предложената нова система от индикатори за резултат

Специфична цел	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	2018	Целева 2023	
ПО 1 - Научни изследвания и технологично развитие								
ИП1. Укрепване на инфраструктурата, необходима за научноизследователска и иновационна дейност (НИД) и на капацитета за реализиране на достижения в областта на научноизследователската и иновационната дейност и насърчаване на центрове на компетентност, по-специално центрове, които са от интерес за Европа.								
<p>СЦ1. Модернизиране на съществуващи центрове за върхови постижения и центрове за компетентност и целенасочено създаване на нови такива структури въз основа на техния потенциал за принос към базата знания и иновационния капацитет в концентрирани ПО.</p> <p>СЦ2. Поддържане и развитие на научноизследователската инфраструктура с цел утвърждаване на университетите и научните организации като регионални фондове на знанието и технологиите и/или изпълняване на функции на разпределителни възли в подкрепа на реализацията и устойчивостта на паневропейските научноизследователски</p>	<p>Подкрепени центрове за върхови постижения и центрове за компетентност</p>	<p>Индикаторът е уместен</p>	<p>Индикаторът е ясен</p>	<p>Брой</p>	<p>0</p>	<p>0</p>	<p>8</p>	<p>Оперативната програма идентифицира 6 приоритетни области за финансиране на центрове за върхови постижения. Предвид на това целевата стойност изглежда реалистична. Няма специфициране или ограничение по отношение на това, какво точно ще бъде модернизирано, поради това не може да се обвърже планираното финансиране с броя на центрoвете, които ще бъдат подкрепени. Разумно е да не се планира междинна стойност, предвид на факта, че това са големи проекти, които ще изискват време за подготовка и осъществяване.</p>
<p>СЦ2. Поддържане и развитие на научноизследователската инфраструктура с цел утвърждаване на университетите и научните организации като регионални фондове на знанието и технологиите и/или изпълняване на функции на разпределителни възли в подкрепа на реализацията и устойчивостта на паневропейските научноизследователски</p>	<p>Изградени научни инфраструктури</p>	<p>Индикаторът е уместен.</p>	<p>Индикаторът е ясен</p>	<p>Брой</p>	<p>0</p>	<p>5</p>	<p>9</p>	<p>Оперативната програма не идентифицира определени потенциални научни инфраструктури. Очаква се подкрепата да бъде предоставена на конкурентен принцип. Залагането на междинна стойност носи риск от неизпълнение, предвид на това, че проектите са значително големи и подготовката и изпълнението им изисква време. МОН е</p>

Европейски фонд

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	2018	Целева 2023	
съоръжения.								стартирало процедура за предварителна селекция на проекти идеи и все пак, е препоръчително да се преразгледа – най-малко намали междинната стойност на индикатора за 2018 г.
<p>ИП2. Насърчаване на инвестициите на предприятията в НИД, разработване на връзки и взаимодействие между предприятията, центровете за научноизследователска и развойна дейност и сектора на висшите учебни заведения, по-специално поощряване на инвестициите в разработването на продукти и услуги, на трансфера на технологии, на социалната иновация, екоиновациите и приложенията за публични услуги, на стимулирането на търсенето, на изграждането на мрежи, на клъстерите и на отворените иновации посредством интелигентна специализация и подпомагане на технологичните и приложните научни изследвания, пилотни линии, действия за одобрение на продуктите на начален етап, усъвършенствани производствени възможности и пилотно производство, по-специално в ключови базови технологии, както и разпространението на технологии с общо предназначение.</p>								
СЦ1. Подкрепа за приложни изследвания и експериментално развитие в приоритетни области, подпомагащи развитието на икономиката	Ръст на частните инвестиции в НИРД, допълващи публичната подкрепа	Индикаторът е уместен, но е посочен като индикатор за продукт в Регламент 1301/2013	Индикаторът е ясен	%	0	10	20	Статистическите данни в периода 2005-2009 показват ръст на частните инвестиции в НИРД в България от над 20%, въпреки техния относително нисък дял (Национална стратегия за развитие на научните изследвания). В периода 2009-2012, обаче инвестициите на частния сектор в НИРД намаляват и към 2012 достигат нивата от преди кризата (НСИ). В тази връзка заложените целеви междина стойност изглеждат реалистични, предвид на очакваното бавно възстановяване на икономиката и подкрепата от програмата. Измерването на индикатора при всички случаи ще изисква базова стойност във вид на количествени единици – левове или евро за да се измери ръста на инвестициите. Поради това е по-уместно да се смени мерната единица за да бъде заложена базова стойност. Препоръчително също така, с цел опростяване на измерването да се мери дела на частните инвестиции от общите инвестиции, а не техният ръст.
	Изпълнени заявки на бизнеса за	Индикаторът е уместен, но	Индикаторът е ясен	Брой	0	10	35	Препоръчва се отпадане на индикатора, предвид на това че не е изцяло в

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	2018	Целева 2023	
	научно-изследователски разработки	не е изцяло в контрола на програмата						контрола на програмата и предвид на това, че са заложили твърде голям брой индикатори за резултат. Не е възможно да се коментират заложените стойности, тъй като не е ясно на каква база са планирани.
	Разработени нови научни продукти	Индикаторът не е изцяло уместен, защото визира общо научни продукти, а специфичната цел касае продукти от приложен характер	Индикаторът е ясен	Брой	0	20	40	Препоръчва се отпадане на индикатора, предвид на това че не е изцяло уместен и предвид на това, че са заложили твърде голям брой индикатори за резултат. Не е възможно да се коментират заложените стойности, тъй като не е ясно на каква база са планирани.
	Повишен дял на придобитите патенти в резултат на научни разработки в централите за върхови постижения и централите за компетентност	Индикаторът е уместен	Индикаторът не е ясен по отношение на това за дял от какво става въпрос (от общите патенти?)	%	0	10	50	Патентоването в периода 2000-2008 значително намалява в сравнение с периода преди 1990 и все още е в ниски стойности, но се забелязва ръст на износа на високо технологични продукти от около средно 20% (Национална стратегия за развитие на научните изследвания). На база на информацията, с която се разполага не може да се коментира адекватно реалистичността на заложените стойности. Ръст от 50% в патентоването в резултат от научните разработки в подкрепените центрове изглежда твърде сериозен напредък и се нуждае от ясна обосновка. Измерването на индикатора при всички случаи ще изисква базова стойност във вид на количествени единици за да се измери процентното повишаване на придобитите патенти. Поради това е по-

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	2018	Целева 2023	
								уместно да се смени мерната единица за да бъде заложена базова стойност. Препоръчително също така, с цел опростяване на измерването, да се мери дял на придобитите патенти, а не повишаването на дела.
2. Образование и учене през целия живот								
ИП1. Намаляване и предотвратяване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено предучилищно, основно и средно образование, включващо формални, неформални и неофициални начини на учене за повторно включване в образователната система и системата на обучение.								
СЦ1 Подобряване на постиженията на децата и учениците в овладяването на ключови компетентности по отношение предучилищното и училищното образование	Дял на преждеременно напусналите училище (ПНУ) от лицата на възраст между 18 и 24 г.	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	%	12,7	11,5	11	Индикаторът е национална цел по стратегия Европа 2020. Следва да се има предвид, че принос за постигането му ще имат и други програми, финансирани от ЕС, както и от националния бюджет. Съответно за установяване на приноса на ОПНОИР следва да има допълнителни изследвания по време на изпълнението ѝ.
СЦ2 Обхващане и задържане на децата и учениците в образователната система чрез повишаване на мотивацията за учене на привлекателността на образователните институции	Дял на децата на 15 години с ниски постижения в областта на четенето, математиката и природните науки	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	%	41	38	35	Резултатите от последните години показват незначителни промени в стойностите на индикатора. Целта на ОПНОИР е амбициозна в това отношение. Промените, обаче, които се очакват се нуждаят от време преди да рефлектират върху крайния резултат. Поради това заложените стойности изглеждат амбициозни.
СЦ 3. Управление на качеството на образованието чрез усъвършенстване на системата за оценяване на резултатите от обучението и разработване и прилагане на ефективна система за мониторинг								

Базовият СМЗ

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	2018	Целева 2023	
ИП2. <i>Подобряване на качеството и ефикасността и достъпа до висшето и равностойното на него образование с цел увеличаване на участието и подобряване на равнищата на образование, особено за групите в неравностойно положение.</i>								
СЦ 1 Подобряване на знанията, уменията и възможностите за реализация на завършилите образование	Процентен дял от 30-34-годишните с висше образование	Индикаторът е уместен.	Индикаторът е ясен	%	26,9	30	36	Индикаторът е национална цел по стратегия Европа 2020. Статистическите данни (НСИ) сочат непрекъснато увеличаване на дела на завършилите висше образование, както средно-годишният темп е около 3%. Ако тези темпове се запазят и в допълнение на подкрепата по програмата е напълно възможно постигането на заложените междинна и целева стойност.
СЦ 2. Оптимизиране дейността на висшите училища								
СЦ 3 Подобряване на достъпа до висше образование и увеличаване на броя на завършилите висше образование между 30-34 годишните до 36 % до 2020 г	Студенти, обучаващи се по актуализирани учебни планове и програми	Индикаторът не е пряко свързан със специфичните цели	Предполага се, че се касае за актуализирани учебни планове и програми в резултат на подкрепата по ОПНОИР	%	1	5	10	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора.
ИП3. <i>Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции.</i>								
СЦ1. Развитие на капацитета и повишаване на квалификацията на заетите в областта на образованието и обучението и науката	Учители до 35 г.	Индикаторът е уместен, но не е пряко свързан със специфичните цели	Индикаторът е ясен	%	7,7	10	15	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на ниските стойности на индикатора към момента и предвидената подкрепа, заложените стойности изглеждат реалистични.

Базовият СМЗ

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	2018	Целева 2023	
СЦ2.Подкрепа на продължаващото обучение и създаване на условия за придобиване и надграждане на знания, умения и компетентности	Неграмотни лица на възраст 15-29 г.	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	%	2	-	1,65	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Предвид на предвидената подкрепа, заложената целева стойност изглежда реалистична.
ИП4. <i>Подобряване на адекватността на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда, улесняване на прехода от образование към работа и укрепване на професионалното образование и системите на обучение, както и тяхното качество, включително чрез механизми за предвиждане на уменията, адаптиране на учебните програми и създаване и развитие на основаващи се на работата системи за учене, включително двойни системи на учене и схеми за чиракуване.</i>								
СЦ1.Повишаване на привлекателността и подобряване на качеството на професионалното образование и обучение СЦ2.Насърчаване на връзките между професионалното образование и обучение, висшето образование, науката и бизнеса	Лица, завършили професионални гимназии, които са започнали работа по съответната професия през първата година след завършването си	Индикаторът е уместен	Индикаторът е ясен	%	липсва	липсва	липсва	Не са заложили стойности

Базовият документ

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Специфична цел	Индикатор за резултат	Уместност	Яснота	Мерна единица	Стойност			Коментар
					Базова	2018	Целева 2023	
3. Образователна среда за активно социално приобщаване								
ИП1. Активно приобщаване, включително с оглед на насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост.								
<p>СЦ1.Повишаване на качеството и подобряване на достъпа до образование чрез създаване на подкрепяща среда за включващо образование</p> <p>СЦ2.Изграждане на образователна среда, насърчаваща разгръщането на потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие, успешна реализация и социализация</p>	Брой образователни институции осигурили подкрепяща среда за включващо обучение	Индикаторът е уместен	В индикаторните фишове, следва да се уточни какво се има предвид под „включващо обучение“	Брой	84	100	120	Не е ясна методологията, по която са изчислени стойностите на индикатора. Заложените стойности изглеждат реалистични, предвид на предвидената по програмата подкрепа за включващо обучение.
ИП2. Социално-икономическо интегриране на маргинализираните общности, като например ромите								
СЦ1.Ефективна интеграция в образователната система на деца, ученици и младежи от етническите малцинства и от други уязвими групи	Не е предложен индикатор за резултат							Не е заложен индикатор

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Оценка на реалистичността при количественото изразяване на базовите и целевите стойности на индикаторите

През м. август 2014 ГД СФМОП предостави таблица с нова система от индикатори, включително с цели и базови стойности, която все още не е инкорпорирана в текста на оперативната програма. Тези индикатори, включително базовите им и целеви стойности са коментирани в таблици 36 и 37 по-горе.

Насоките на ЕК⁷ по отношение на залагане на стойности на индикаторите предполагат залагане на базова стойност за индикаторите за резултат, което не е спазено за всички заложените индикатори.

Съгласно информацията от ГД СФМОП, базовите и целевите стойности, както и междинните стойности са изчислявани като е взет предвид опита в изпълнение на подобни мерки в периода 2007-2013 по ОПРЧР, както и съобразно разчети на специализирани дирекции в МОН. ГД СФМОП не предостави методологията за изчисляване на стойностите на индикаторите, което затруднява оценката на тяхната реалистичност. Поради това, коментарите предоставени в таблици 36 и 37 по-горе се основават на наличната информация относно предишен опит в изпълнение на подобни мерки, заложения бюджет по програмата, наличния административен капацитет и информацията в самата програма относно естеството на дейностите и целите, които индикаторите измерват.

Уместност на дефинираните етапни цели

Разделът не е възможно да бъде разработен на настоящия етап тъй като все още не са определени индикаторите, които ще залегнат в общата рамка на изпълнение.

Изводи и препоръки

Системата от индикатори беше прецизирана и значително подобрена спрямо първоначалния си вариант. Въпреки това се очакват редакции в някои от индикаторите. През м. август 2014 беше разработена нова система от индикатори с базови и целеви стойности, които все още не са инкорпирани в текста на програмата. Оценителният доклад прави преглед на предложената нова система от индикатори, включително на заложените стойности. Прегледът на заложените стойности беше затруднен, тъй като не беше предоставена методология за тяхното изчисляване. Все още не са дефинирани етапни цели.

Отправени са специфични препоръки по отношение на индикаторите, както и заложените базови и целеви стойности за всяка от приоритетните оси.

⁷ Период на програмиране 2014-2020 Насоки за мониторинг и оценка, ЕФРР и КФ и Насоки за мониторинг и оценка на ЕСФ

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Оценка на бюджета на програмата

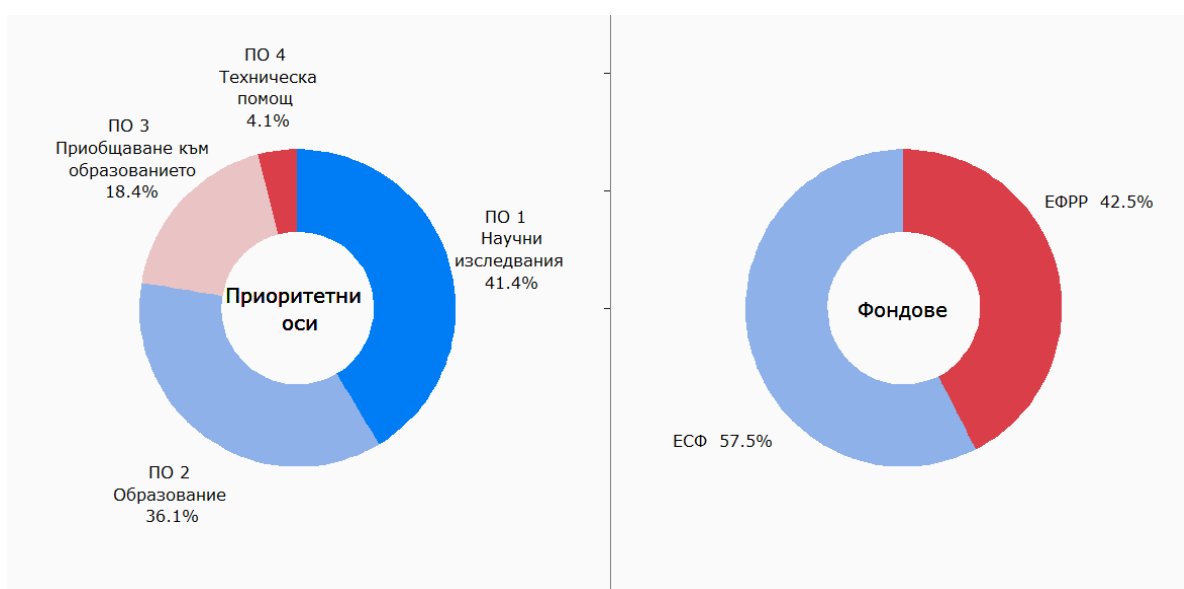
Анализ

Последователност и обоснованост на разпределението на бюджетните средства спрямо целите на програмата

Структура на финансовата рамка по инвестиционни приоритети и сравнение с финансиране на сходни дейности през програмния период 2007-2013 г.

В програмния документ на ОПНОИР 2014-2020 г. е предвидено европейско финансиране от 582 760 622 евро, което, увеличено с 15% национално съфинансиране, се равнява на 685 600 731 евро общо финансиране по програмата.

Източник: Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, собствени изчисления

Фигура 6: Структура на бюджета на ОП НОИР 2014-2020 по приоритетни оси и по фондове

Бюджетът на ОПНОИР, най-общо казано, е разпределен между образование и учене през целия живот, включително и приобщаване към образованието (ПО 2 и ПО 3) и научни изследвания и технологично развитие (ПО 1), като общият ресурс за образование малко надвишава този за научни изследвания и иновации. За техническа помощ са заделени 4.1% от финансовия ресурс по програмата. По отношение на техническата помощ в настоящия вариант на ОП НОИР са направени две важни промени спрямо предишните версии – осигурено е финансиране за техническа помощ и по ЕСФ и по ЕФРР и така общата сума по ПО 4 е увеличена. Оценителят подкрепя тази промяна, дори и надминаването на 4%-та граница за техническа помощ на ниво отделни фондове, с оглед на факта, че ОП НОИР е новосформирана оперативна програма и, тъй като общият ѝ бюджет не е много

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

висок, има нужда от по-висок дял на техническата помощ в него, за да се осигури успешното програмиране, изпълнение и мониторинг на програмата.

По първата приоритетна ос ще се подкрепят основно инвестиции за модернизиране на научната инфраструктура, основно центрове за компетенции и центрове за върхови постижения и лаборатории. Ще бъде обърнато специално внимание на финансирането на приложни изследвания. От сравнителната таблица по-долу, се вижда, че за този тип инвестиции, през периода 2014-2020 г. са предвидени 6 пъти по-голям ресурс в номинално изражение, което е в пряка връзка с целите на стратегията „Европа 2020“ за интелигентен растеж и с значимостта на предизвикателството за постигане на целта за разходи за научно-изследователска и развойна дейност в размер на 1.5% от БВП през 2020 г.

Таблица 38. Сравнение на бюджета на ОПНОИР 2014-2020 г. спрямо този за сходни дейности през програмния период 2007-2013 г. по приоритетни оси

	Фонд*	Бюджетни ангажименти		% общия бюджет		Процентна разлика спрямо 2007-2013	
		2014-2020	2007-2013	ОП НОИР 2014-2020	сходни дейности 2007-2013	в номинално изражение	в реално изражение
ПО 1: Научни изследвания и технологично развитие	ЕФРР	241 373 557	35 251 901	43%	8%	585%	532.6%
ПО 2: Образование и учене през целия живот	ЕСФ	210 608 914	200 619 311	38%	46%	5%	-3.0%
ПО 3: Образователна среда за активно социално приобщаване	ЕСФ	107 000 000	200 970 328	19%	46%	-47%	-50.8%
ПО 4: Техническа помощ	ЕСФ и ЕФРР	23 778 151					
Общо сбор по съотносимите пера		558 982 470	436 841 540	100%	100%	28%	18.2%
Общо сбор		582 760 622					

Източник: ИСУН, Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020 г.“, собствени изчисления.

За подобряването на образованието и ученето през целия живот (ПО 2) са заделени около 36% от всички предвидени към момента средства по програмата. С предвидените над 200 млн. евро европейско финансиране се цели подобрене на ключовите компетентности на децата в предучилищните и училищни институции, задържане и повишаване на мотивацията на децата в училищата, управление на качеството в образователната система, подобряване на дела и качеството на завършилите висше образование и оптимизиране на системата за висше образование и стимулиране на ученето през целия живот.

Предвид високата приоритетност на образованието за постигането на интелигентния растеж в дългосрочен план, увеличението от 5%, което на практика се изразява в намаление в реално изражение, изглежда недостатъчно. Оценителят обаче не може да препоръча неговото увеличение, предвид, че общите суми по фондове за ОП

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

НОИР са определени на ниво Споразумение за партньорство, а от ресурсът по ЕСФ за ПО 3 и ПО 4 не би следвало да бъде намаляван.

Друг важен въпрос е свързан и с разпределението на средствата по ПО 2 между цялото многообразие от дейности, обхванати в тази приоритетна ос, за което, на този етап, няма информация. Вероятно това разпределение ще може да бъде оценено, когато се разпише инвестиционната стратегия и във финансовата обосновка се даде информация относно начина, по който ще бъде спазено изискването за фокусиране на поне 60% от всички средства по ЕСФ в рамките на най-много 5 инвестиционни приоритета.

В рамките на [приоритетна ос 3 „Образователна среда за активно социално приобщаване“](#) са предвидени редица мерки за подобряване на достъпа до образование на уязвимите групи в обществото, хора с увреждания, социално слаби и други, както и на ученици с девиантно поведение и етнически малцинства. Основна цел ще бъде да се насърчи разгръщането на максималния потенциал на всяко дете, ученик или студент.

За постигането на поставените цели във връзка с приобщаването към образованието, са заделени 107 млн. евро, европейско финансиране. Този ресурс е значително по-малък от финансирането по аналогични дейности през 2007-2013 г. по ОПРЧР. Отново, обаче, е невъзможно да се препоръча увеличение на ресурса по ПО 3, предвид недостатъчното общо финансиране по ЕСФ, заделено за ОП НОИР.

[Приоритетна ос 4](#) се отнася за техническа помощ. Нейният обхват включва материално-техническо осигуряване на УО на ОП НОИР, комуникационни дейности, разработване на информационна система и други. Предвид, че ОПНОИР е формирана като оперативна програма едва през настоящия програмен период, тези близо 24 млн. заделени средства за техническа помощ биха могли да имат висока добавена стойност за постигането на целите на програмата, ако бъдат ефективно и ефикасно разходвани.

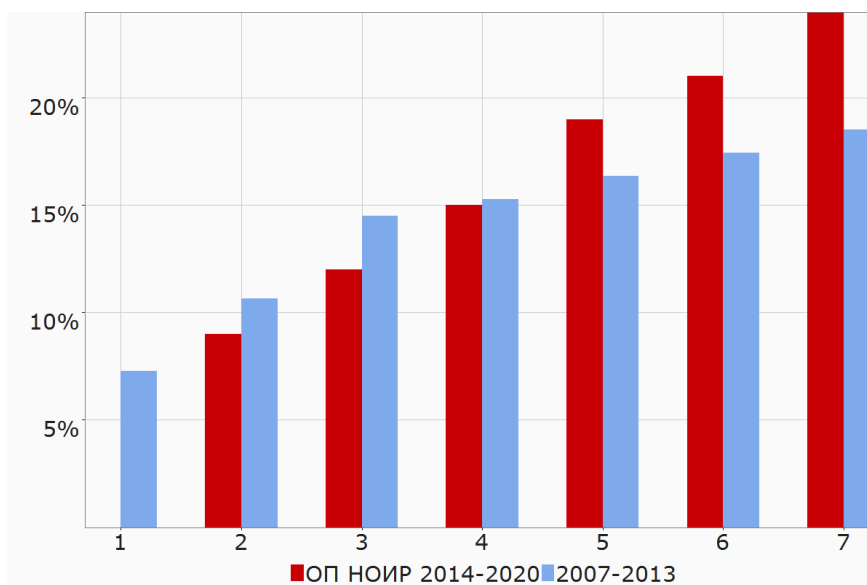
[Сравнение на разпределението на бюджета за сходни дейности по години спрямо програмния период 2007-2013 г.](#)

Финансовото разпределение по ОПНОИР е разгледано и от гледна точка на заложения профил на бюджетни ангажименти по години.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Източник: ИСУН, Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020“, собствени изчисления

Фигура 7: Разбивка на бюджетните ангажименти по години на ОП НОИР 2014-2020 г. в сравнение със съпоставими инвестиции през 2007-2013 г.

Заложеното в програмата разпределение на бюджета по години не изглежда амбициозно, като предполага малко под 1/5 от финансовия ресурс по програмата да бъде сертифициран към края на 2020 г. През първите години от изпълнението на ОП НОИР 2014-2020 са заложили по-ниски бюджетни ангажименти за сметка на последващите години, когато се очаква сертифицирането да се ускори значително, като по този начин бюджетните ангажименти плавно нарастват през целия програмнен период.

За да направим тази най-обща проверка на уместността на разпределението на бюджетния ресурс по години, профилът на сертифицираните средства до момента съпоставими средства от програмния период 2007-2013 г. е оценен с логистична регресия. Също така са направени и няколко допускания:

- Заложено е следното префинансиране на програмата от ЕК през следващия програмнен период:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Първоначално префинансиране	0.01	0.01	0.01							
Годишно префинансиране			0.02	0.02625	0.0275	0.02875	0.03	0.03	0.03	0.03

- Допуснато е, че при изравняването на сметките на края на всяка година, няма да има необходимост част от годишното префинансиране да се връща на ЕК.
- Прието е, че за целите на оценката на автоматичната загуба на средства, резервът за изпълнение в размер на 6% от средствата по програмата ще бъде

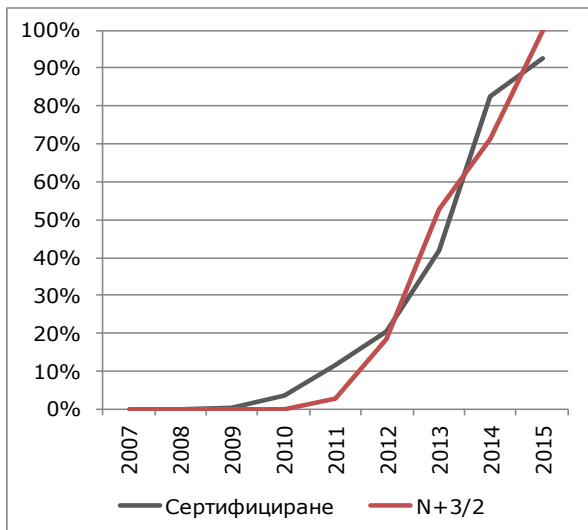
Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

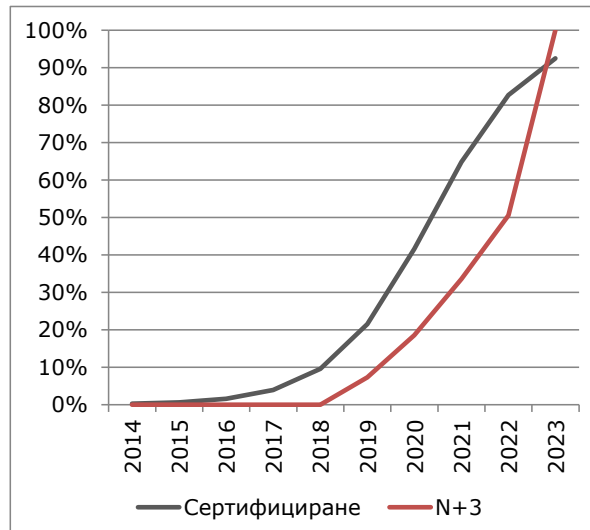

отчетен към края на програмния период.

Резултатите от направения анализ са илюстрирани на графиките по-долу.

Фигура 8: Усвояване през 2007-2013 г.

Фигура 9: Усвояване през 2014-2020 г.

Източник: ИСУН, Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020 г.“, собствени изчисления

От графиките по-горе е видно, че при зададения в актуалния вариант на ОП НОИР 2014-2020 г. профил на бюджетните ангажименти, при допускане, че изпълнението по програмата ще следва най-общо това по приоритетни оси 3 и 4 на ОП РЧР 2007-2013 г., риск от загуба на средства ще има едва през 2023 г. Тъй като този риск не подлежи на корекция чрез промяна в бюджетното разпределение, а чрез по-ефективно и ефикасно прилагане на програмата, можем да заключим, че разпределението на финансовите ресурси по ОП НОИР 2014-2020 по години е направено по начин, по който в максимална степен е ограничен рискът от загуба на средства по програмата.

[Отговори на проведената онлайн анкета по отношение на разпределението на бюджета на програмата](#)

Мнението на потенциалните бенефициенти, членовете на работната група и УО на ОП НОИР 2014-2020 г. по отношение на разпределението на средствата на програмата беше потърсено чрез проведеното онлайн проучване. Предвид широкия кръг от респонденти, мнението им по отношение на финансовото разпределение е отчетено само по основни инвестиционни приоритети.

Разпределението на отговорите за финансовата важност на основните инвестиционни приоритети е дадено на графиката по-долу, като е направено и разграничение между отговорите на УО и тези на потенциални бенефициенти и членове на работната група.

Като цяло, резултатите показват по-нисък дял на средствата за наука и технологично развитие (ПО 1) и по-висок сумарен дял на средствата за образование

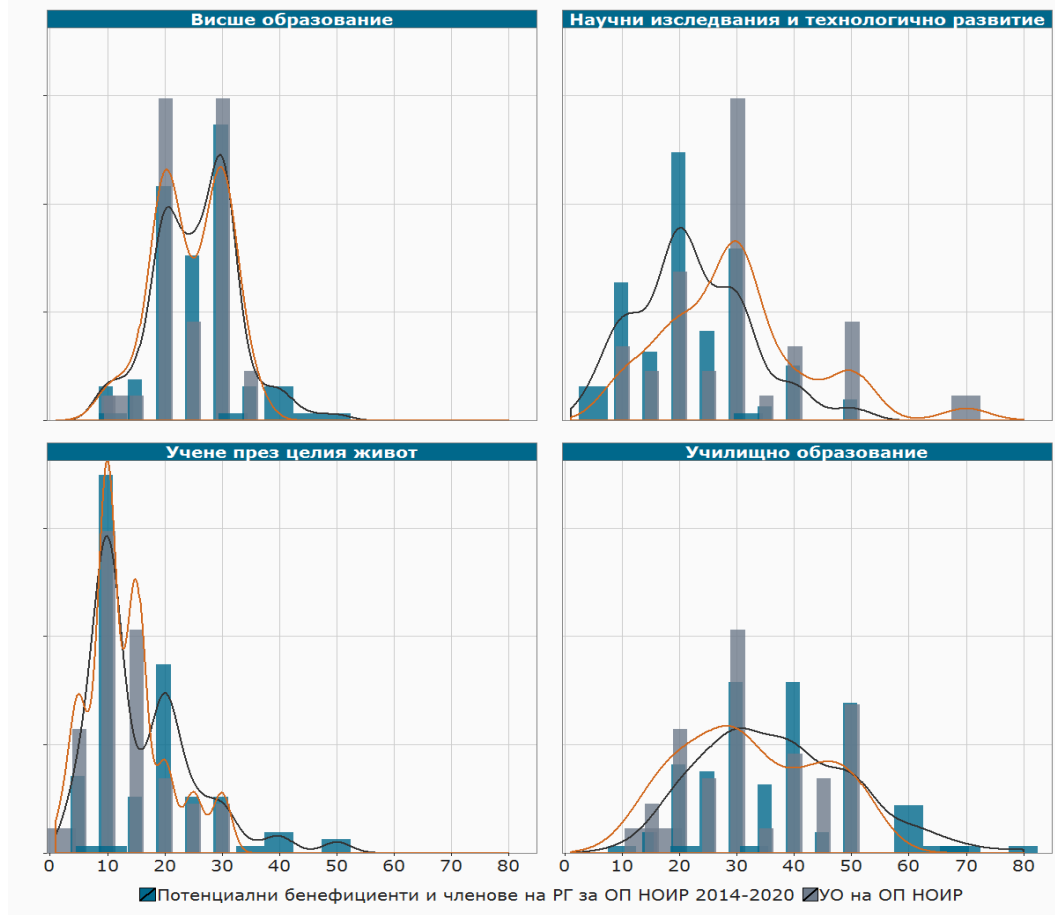

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

и учене през целия живот. В програмния документ съотношението между ПО 1 и ПО 2 е 1:2, докато според осреднените резултати от анкетите то би следвало да бъде 1:3.

Източник: Онлайн проучване сред потенциални бенефициенти, членове на работната група и представители на УО на ОПНОИР

Фигура 10: Разпределение на отговорите за дела на финансиране по ПО

Респондентите са сравнително единни в отговорите си за дела на финансирането за висше и училищно образование, оценявайки необходимостта за заделяне на средства за тези приоритети съответно на 25% и 36% от бюджета на програмата.

По отношение на оценката на дела на финансирането, което би трябвало да се задели за изследвания и технологично развитие, те варират между 5% и 70% от бюджета на програмата. Като цяло анкетираните представители на УО на ОПНОИР смятат, че финансирането на този тип инвестиции би следвало да е по-висок.

Аналогично, за учене през целия живот, обхватът на оценките варира между 2% и 50%, като обаче този път потенциалните бенефициенти и членове на работната група за ОПНОИР 2014-2020 дават по-голяма тежест на необходимостта от инвестиции и след завършването на формалното образование.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Последователност и обоснованост на разпределението на бюджетните средства спрямо изискванията на регламентите (интегриран подход, фокусиране на интервенциите, финансов инженеринг и др.)

Степен на спазване на формалните изисквания при описанието на финансовата рамка в програмния документ и съфинансиране

Според Общата Стратегическа Рамка на ЕС (член 96, т.2 (d)) финансовият план на всяка оперативна програма трябва да съдържа като минимум две таблици:

1. Таблица на финансовите ангажименти по години по всеки един от фондовете, по които е финансирана оперативната програма, в съответствие с чл. 60, 120 и 121 от Общия Регламент за ЕСИФ, като се отчете и размера на резерва за изпълнение. Според регламента, размерът на съфинансирането по съответните приоритетни оси на оперативните програми ще бъде определен от ЕК. В случая на ОПНОИР не може да надвишава 85% (за по-слабо развитите региони на държавите-членки, чийто среден БВП на глава от населението за периода 2007 до 2009 г. е бил под 85% от средния за ЕС-27 през същия период, както и за най-отдалечените региони). От това общо правило, обаче, в случая на ОПНОИР 2014-2020 г., при условие, че се вземе решение програмата да се възползва от предоставената възможност, е приложимо и следното изключение:

- Според чл. 11 (2) за регламента за ЕСФ, делът на финансирането със средства от ЕС може да бъде увеличен с 10 процентни пункта (стига да не надвишава 100%), ако една цяла приоритетна ос бъде определена за транснационално сътрудничество или за социални иновации или за комбинация от двете.

Такава таблица вече е заложена в ОП НОИР 2014-2020. Заложеното разпределение на бюджетните ангажименти по години е направено по начин, така че рискът от автоматична загуба на средства да бъде максимално ограничен.

2. Таблица, която конкретизира за целия период на програмиране за оперативната програма и за всяка приоритетна ос, размера на общите финансови бюджетни ангажименти за всеки един от фондовете, осигуряващи ресурс на програмата, както и размера на националното съфинансиране. За приоритетните оси, които засягат няколко категории региони, в таблицата е необходимо да се посочи и размерът на общите финансови бюджетни ангажименти по фондове и размерът на националното съфинансиране за всяка категория региони. За приоритетните оси, които съчетават инвестиционни приоритети от различните тематични цели, в таблицата се посочва размерът на общите финансов ангажименти на всеки от фондове и националното съфинансиране за всяка от съответните тематични цели. Когато националното съфинансиране е съставено от публично и частно съфинансиране, в таблицата се предоставя индикативна разбивка между публичния и частния сектор. В нея се посочва за информация предвижданото участие от ЕИБ.

Тези таблици присъстват в текущия вариант на програма.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Оценка на финансовата обосновка на ОПНОИР

В програмния документ на ОПНОИР 2014-2020 към август 2014 г. няма изложена финансова обосновка.

Анализ на дела на финансовия ресурс по отношение на предложената тематична концентрация

С промените във финансовата рамка за следващия програмен период на общоевропейско равнище се отдава по-голямо значение на редица тематични области на интервенция, присъщи на интервенциите, финансирани по ОПНОИР, които основно са свързани с целта за постигане на интелигентен и приобщаващ растеж.

По-долу е представено и резюме на основните текстове от европейските регламенти (Общият регламент за ЕСИФ и регламента за ЕСФ), които, по мнение на оценителя, имат отношение към оценката на бюджета на ОПНОИР 2014-2020 г.

Кратко описание на най-важните релевантни към ОПРЧР 2014-2020 г. европейски приоритети и изисквания

С цел постигане на основната цел на ЕС за растеж и заетост, Общият Регламент за ЕСИФ въвежда изисквания за тематична концентрация с цел осигуряване на ефективност на направените с европейски средства инвестиции. Чл. 18 на Общия Регламент за ЕСИФ постулира концентриране на подкрепата, финансирана с европейски средства върху интервенции, които биха имали най-голяма добавена стойност за реализиране на целите на Стратегията Европа 2020 за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, като се използва ефективно потенциалът на конкретните региони и като се взимат предвид националните и регионални нужди.

В член 96, т.2 (d) на Общия регламент също е определено **минималното съдържание на плановете за финансиране на оперативните програми**. Тези ограничения са представени накратко по-горе в частта за формалните изисквания към съдържанието на таблиците за финансовото разпределение на средствата по ОПНОИР 2014-2020 г.

Общият регламент въвежда и ограничение за максималния размер на средствата за **техническа помощ, които, според чл. 119 на регламента, не бива да надвишава 4% от общите средства**, разпределени за оперативните програми по всяка категория региони по целта за растеж и работни места.

Чл. 22(1) от Общия регламент регламентира заделянето на **резерв за изпълнение** в размер между 5 и 7%, за всяка приоритетна ос на оперативните програми с изключение на тези, които се отнасят за техническа помощ, както и с изключение на програмите за финансови инструменти по чл. 39. Общата сума на резервът за изпълнение трябва да възлиза на 6% за всеки фонд и категория региони в оперативната програма.

1304/2013 Регламент за ЕСФ задава допълнителни ограничения по отношение на тематичната концентрация на помощта, финансирана от фонда. Чл. 4 от Регламента задава минимални прагове на финансиране на някои тематични цели, както и ограничения по отношение на концентрацията на средства в малко на брой приоритети, дефинирани в чл. 3(1) на Регламента за ЕСФ. По-конкретно изискванията на Регламента са следните:

- Чл. 4(2): **Поне 20 % от общия размер на средствата по линия на ЕСФ във всяка държава-членка да бъдат заделени за постигането на тематична цел 9**

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

за насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността и дискриминацията.

- Чл. 4(3)(в): За по-слабо развитите региони на ЕС, каквито са всички региони в България, държавите-членки трябва да концентрират **поне 60% от техните ресурси по ЕСФ в рамките на всяка оперативна програма за най-много 5 инвестиционни приоритета**, дефинирани в чл. 3(1) на регламента за ЕСФ.
- Чл. 4(4): Приоритетните оси, отнасящи се за **транснационално сътрудничество и социални иновации (чл.11(1) на регламента за ЕСФ)**, трябва да бъдат **изключени** при пресмятането на горните два процента, отнасящи се до тематичната концентрация.
- Чл. 11(2): **Максималният размер на европейското съфинансиране може да бъде увеличен с 10-процентни пункта (но без да надвишава 100%), когато цяла приоритетна ос е насочена за социални иновации, транснационално сътрудничество или комбинация от двете.**

1304/2013 Регламент за ЕФРР задава допълнителни ограничения по отношение на тематичната концентрация на помощта, финансирана от фонда. Чл. 4 от Регламента задава минимални прагове на финансиране на някои тематични цели, които са различни за развитите и преходни региони на ЕС, от една страна, и за по-малко развитите региони, от друга. Тъй като всички региони в България към настоящия момент спадат към слабо развитите региони, за тях изискванията са по-малко ограничителни, предвид, че тези региони са изправени пред редица предизвикателства пред развитието си и би трябвало да имат по-голяма свобода при определянето на различни типове инвестиции като по-приоритетни. Според Регламента, за по-малко развитите региони на ЕС се изисква:

- **поне 50% от общите средства, финансирани от ЕФРР на национално ниво да бъдат разходвани за една или повече от следните тематични области:**
 - (1) Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите;
 - (2) Подобряване на достъпа до ИКТ и на тяхното използване и качество;
 - (3) Повишаване на конкурентоспособността на МСП;
 - (4) Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори.
- **поне 10% от общите средства, финансирани от ЕФРР на национално ниво да бъдат разходвани за четвъртата тематична област, а именно преминаването към нисковъглеродна икономика.**

В карето по-горе са описани конкретни ограничения по отношение на типовете дейности и възможностите, които се предоставят за финансиране със средства на ЕСФ във всяка държава-членка в зависимост от степента на развитие на регионите в нея. Тъй като все още не са известни бюджетите на оперативните програми и разпределенията по дейностите по другите оперативни програми, които ще бъдат финансирани от ЕСФ и ЕФРР, към момента оценката на изпълнението на конкретните минимума и тавани, заложен в Общия регламент и Регламентите за ЕСФ и ЕФРР, има индикативен характер.

- **Максималният размер на средствата за техническа помощ не бива да надвишава 4% от общите средства, разпределени за оперативните програми**

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

по всяка категория региони за растеж и заетост. В рамките на ОП НОИР 2014-2020 г. финансирането за техническа помощ по фондове възлиза съответно на 5.3% от средствата по ЕСФ и 2.5% от ресурсът по ЕФРР, или общо 4.1% от бюджета на програмата. Оценителят счита, че ресурсът за техническа помощ, макар и надвишаващ малко индикативната стойност от 4%, би следвало да се запази предвид 2 фактора: 1. ОП НОИР е новосъздадена програма и съответно предполага използване на по-висок ресурс за техническа помощ и 2. Общият бюджет на програмата не е много висок в сравнение с повече други оперативни програми, което означава, че за техническа помощ остават по-малко средства в номинален размер. Същевременно, необходимостта от средства за техническа помощ не е пряко пропорционална на бюджета на оперативните програми, а до голяма степен е фиксирана величина.

- *Заделяне на резерв за изпълнение в размер на 6% за всеки фонд и категория региони, като само за техническа помощ и финансови инструменти не се заделя такъв резерв.* В текущия вариант на финансовия план на ОП НОИР е заделен резерв за изпълнение и за техническата помощ, който би следвало да отпадне, като със същия размер се увеличат сумите на резерва по други приоритетни оси, за да може общите суми по фондове да бъдат точно равни на 6%.
- *Поне 20 % от общия размер на средствата по линия на ЕСФ във всяка държава-членка да бъдат заделени за постигането на тематична цел 9.* В рамките на ОП НОИР 2014-2020 за тематична цел 9 са 19%, като изпълнението на това изискване на ниво ЕСФ би трябвало да се осигури основно от ОП РЧР 2014-2020.
- *Поне 60% от техните ресурси по ЕСФ в рамките на всяка оперативна програма трябва да се концентрират за най-много 5 инвестиционни приоритета, дефинирани в чл. 3(1) на регламента за ЕСФ.* Понастоящем в програмния документ няма финансова обосновка, което не позволява да се оцени изпълнението на това изискване.
- *Максималният размер на европейското съфинансиране, може да бъде увеличен с 10 процентни пункта (но без да надвишава 100%), когато цяла приоритетна ос е насочена за социални иновации, транснационално сътрудничество или комбинация от двете.* Тази възможност би могла да бъде отчетена при програмирането на ОП НОИР 2014-2020 г., като се прецени дали има възможност за обособяване на отделна приоритетна ос за транснационално сътрудничество.
- *Поне 50% от общите средства, финансирани от ЕФРР на национално ниво да бъдат разходвани за една или повече от първите четири тематични области.* В това отношение ОП НОИР 2014-2020 г. би следвало да има висок принос за постигането на тематичната цел за научноизследователската и иновационна дейност.
- *Поне 10% от общите средства, финансирани от ЕФРР на национално ниво да бъдат разходвани за четвъртата тематична област.* ОП НОИР няма пряко

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

отношение към изпълнението на тази цел.

Анализ на дела от финансовия ресурс, насочен към области със стратегическо значение и на степента, в която средствата са насочени директно към идентифицираните в социално-икономическия анализ потребности и предизвикателства

Областите със стратегическо значение за България, по които ОП НОИР би могла да осигури финансиране, са дефинирани основно в следните няколко стратегически национални и европейски документи:

- Европа 2020 - Стратегия на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж;
- Национална програма за реформи на България в изпълнение на стратегия „Европа 2020“, актуализация 2014 г.;
- Споразумение за партньорство на Република България, очертаващо помощта от европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014–2020 г.;
- Становище на службите на Комисията относно разработването на Споразумение за партньорство и програми в България за периода 2014—2020 г.;
- Национална програма за развитие: България 2020;
- 1303/2013 Регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за ЕФРР, ЕСФ, КФ, ЕЗФРСР, ЕФМДР, обхванати от ОСР и за определяне на общи разпоредби за ЕФРР, ЕСФ, КФ и Елементи за обща стратегическа рамка за периода 2014 — 2020 г. за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство;
- 1304/2013 Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския социален фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1081/2006 на Съвета.

Като цяло, само няколко от изброените по-горе стратегически документи съдържат оценка на финансовото изражение на идентифицираните нужди и предложените области на интервенция. Споразумението за партньорство задава разпределение на финансовия ресурс по ЕСИФ по тематични цели и оперативни програми, което значително намалява възможността за преразпределяне на бюджета на ОПНОИР 2014-2020 г. Причината за това е, че всяка ос на ОПНОИР 2014-2020 г. отговаря на една тематична цел, а в случая с ПО 1, и на отделен фонд.

Директно съпоставяне на заложеното в програмния документ на ОПНОИР 2014-2020 г. и Споразумението за партньорство разпределение по тематични цели с финансовото изражение на приоритетите на Националната програма за развитие:

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

България 2020 (НПР:БГ 2020) е трудно да бъде направено. Причината за това е, че по тези приоритетни области за инвестиции, се предвиждат и съществени интервенции и по други оперативни програми, основно по ОПРЧР и ОП „Иновации и Конкурентоспособност“.

В рамките на НПР: БГ 2020 ОП НОИР има отношение към постигането най-вече на следните приоритети на НПР:БГ 2020:

1. Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила;
2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване;
5. Подкрепа на иновационните и инвестиционни дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката.

Финансовото разпределение в Споразумението за партньорство, което до голяма степен определя и това на ОПНОИР (към ТЦ1 трябва да бъдат отчетени и заделените средства по ОПИК), предполага за ТЦ 1, 9 и 10 да бъдат изразходени общо 23% от всички европейски средства, което е по-ниско, но съпоставимо на заложените общо 28% за аналогичните приоритети в НПР: БГ 2020.

Области на интервенция	ОП НОИР 2014-2020 г.	Споразумение за партньорство	НПР: БГ 2020
1.Засилване на научно изследователската дейност, технологичното развитие и иновациите	41%	5.4%	5.5%
9.Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността	18%	12.7%	7.9%
10.Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот	36%	5.1%	14.5%

Източник: Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020 г.“ (вариант към август 2014 г.), Споразумение за партньорство на България и НПР: БГ 2020.

Във връзка с финансовия ресурс, заделен за приобщаване към образованието (ПОЗ), трябва да се отбележи, че той формално се отнася към тематична цел 9, но на практика адресира проблеми за приобщаване към образование на уязвими групи и хора със СОП и не преследва социални цели, които като цяло са адресирани в ОП РЧР 2014-2020 г.

Редица **други стратегии** също определят политиката по отношение на научните изследвания, иновациите, образованието и социалното приобщаване. Част от тях включват и информация за финансирането на предвидените в съответните стратегии мерки. **Голяма част от тези стратегии обаче дават само обща формулировка, че средствата за изпълнението им ще бъдат осигурени от държавния бюджет, европейските структурни фондове, финансови ресурси на**

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

неправителствени организации и други международни (външни) източници. По-долу са изброени стратегиите и документи, където има информация за финансирането им.

- **Иновационната стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014-2020:** Анализирани са източниците на финансиране през последните 7 години, но не са идентифицирани източници на финансиране през следващия програмен период. Разработен е финансов модел за проследяване на степента на изпълнение на националната цел за дял на НИРД в БВП от 1.5%.
- **Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри:** Стратегията дава само обща рамка на източниците на финансиране те включват държавния бюджет и бюджетите на общините ОП РЧР и ОП НОИР, собствени средства на МОН и други.
- **Проекта на стратегия за превенция на и намаляване на дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система (2013-2020):** Стратегията дава само обща информация за източниците на финансиране.
- **Национална стратегия за младежта (2010-2020):** Стратегията дава само обща информация за източниците на финансиране. ОП НОИР не е спомената като източник на финансиране.
- **Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2020 година:** Стратегията дава само обща информация, че финансирането ѝ ще се осъществява със средства на държавния бюджет, европейските фондове и програмата на ЕС „Еразъм+“, както и чрез дарения, спонсорство и други източници. Предвижда се бюджетът и източниците ще бъдат включени в плановете за действие в изпълнение на Стратегията.
- **Национална пътна карта за научна инфраструктура:** Дава подробна разбивка на източниците на финансиране.
- **Национална стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България:** Визията дава по-подробна околичествена разбивка на източниците на финансиране, но в нея ОПНОИР не присъства.
- **Актуализирана национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012 г. - 2030 г.):** В стратегията източниците на финансиране са само общо споменати.

Изводи и препоръки

Разпределението на бюджета на програмата предстои да бъде уточнявано. Необходимо е да се обърне внимание на следното:

- Да се уеднаквят сумите в ОПНОИР и Споразумението за партньорство;
- Да се допълни информация относно изпълнението на изискването за концентрация на поне 60% от бюджета на програмата в най-много 5 инвестиционни приоритета;
- Да се премахне заделения за техническа помощ резерв за изпълнение, като

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

той се разпредели по останалите приоритетни оси на програмата, за да не се допуска противоречие с чл. 22 (1) от Общия регламент за ЕСИФ;

- УО да обмисли възможността, при наличие на интерес и достатъчен обем на заделените за тях средства, дейностите по ЕСФ, свързани с транснационално сътрудничество, да бъдат обособени в отделна приоритетна ос.

Оценка на административния капацитет, управлението, наблюдението и оценката на ОПНОИР

Анализ

? Адекватност на структурата за управление

През програмен период 2007 – 2013, ГДСФМОП е изпълнявала функциите на междинно звено по ОПРЧР 2007 – 2013, с УО - ГДЕФМПП в МТСП. Съгласно РМС №792 на МС от 17.12.2013 г. дирекцията е определена за УО на ОПНОИР 2014-2020г. Новите функции и отговорности на дирекцията наложиха изменение на структурата за да бъдат въведени и разпределени допълнителните задачи, които дирекцията трябва да изпълнява в качеството и на УО.

Адекватността на структурата на управление е един от трите основни елемента на оценката на административния капацитет⁸, които включват още адекватност на човешките ресурси и наличие на системи, инструменти, насоки, наръчници, процедури, които да гарантират ефективно и правилно изпълнение на програмата. Човешките ресурси и системите и процедурите са разгледани в следващата подточка на настоящия анализ.

През юни 2014г. е приета следната новата структура на ГДСФМОП като УО на ОПНОИР, която включва:

1 главен директор, 2 заместник главни директора и 6 отдела, а един от отделите е разделен на два сектора:

- Отдел „Програмиране и договаряне“;
- Отдел „Наблюдение и оценка“;
- Отдел „Верификация“;
- Отдел „Управление на риска и контрол“;
- Отдел „Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания“;
- Отдел „Външни европейски програми“.

⁸ Key indicators for Candidate Countries to Effectively Manage the Structural Funds, NEI, 2002
EU-8 Administrative Capacity in the New Member States: The Limits of Innovation?, WB, 2006

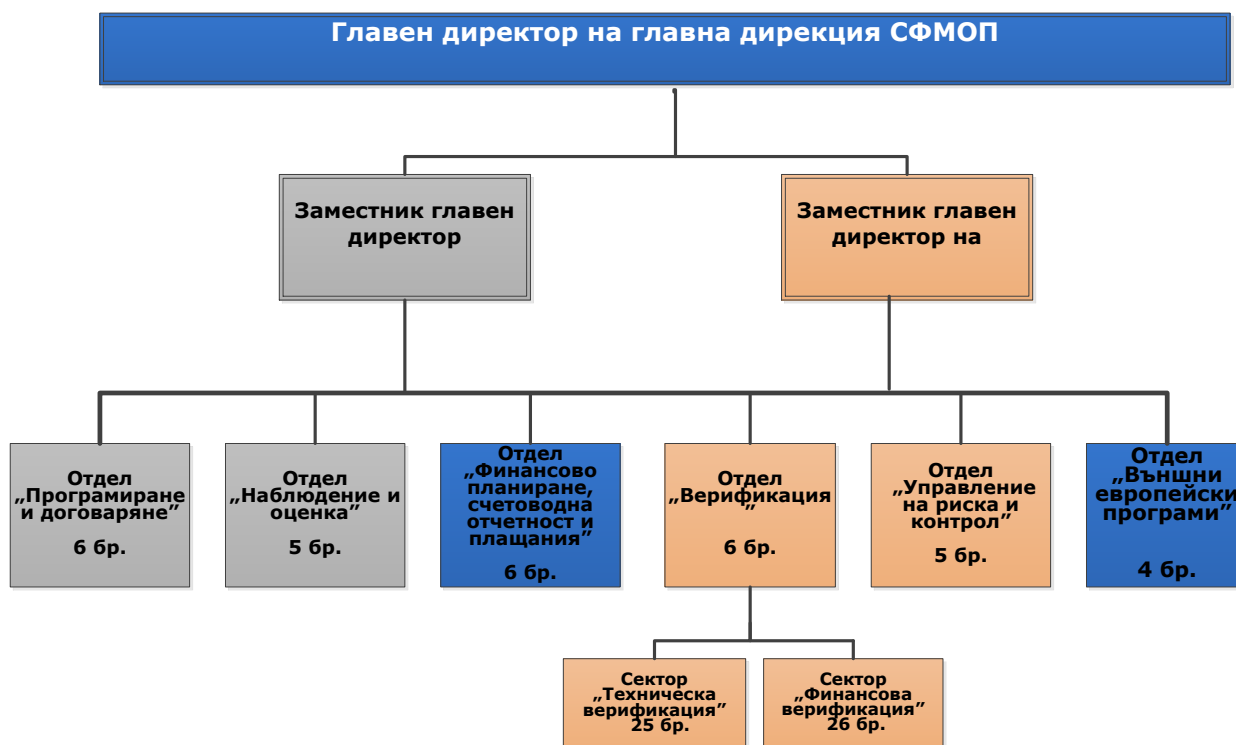

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Фигура 11: Органиграма на ГДСФМОП

Източник: ГДСФМОП

Представената структура отразява функциите на дирекцията като УО и са представени нови звена, които да поемат допълнителните отговорности, които влизат във функциите на УО.

Създаден е отдел „Програмиране и договаряне“, който ще включва функции по подготовка на програмата, подготовка и провеждане на процедури за предоставяне на БФП и процедури за определяне на изпълнител. Също така този отдел ще изпълнява задачи свързани с публичността и комуникационните дейности по оперативната програма.

Мониторингът на ниво програма, изготвяне на годишните доклади и оценката на ниво програма ще бъде извършвано от нов отдел „Наблюдение и оценка“.

С цел оптимизиране на структурата и функциите, отделите отговарящи за техническа и финансова верификация, както и регионалните координатори са обединени в един отдел „Верификация“, с два сектора „Техническа верификация“ и „Финансова верификация“.

Отдел „Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания“ и отдел „Външни европейски програми“ са на директно подчинение на главния директор на дирекция, а управлението на другите 4 отдела е разпределено между двамата главни заместник директора.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Така представената структура предвижда изпълнението на всички функции и отговорности като УО и отговаря на изискванията за разделение на функции. Би следвало отделът по управление на качеството, който включва и служителят по нередности да бъдат на директно подчинение на главния директор на ГДСФМОП, а не на заместник-директор за да се осигури независимост на експерта на нередности.

В момента, дирекцията разработва наръчника за изпълнение на програмата, като в него ще бъдат разписани задачите и отговорностите на всеки отдел.

Основните бележки, изразени от служителите на дирекцията, както по време на интервютата, така и в онлайн проучването, по отношение на подобрене и укрепване на структурата на УО са свързани с по-добра координация на работата между отделите. 62 % от участниците в онлайн анкетата са посочили, че една от основните области където е необходимо укрепване с цел постигане на ефективно управление и изпълнение на ОПНОИР 2014-2020 е по-доброто структуриране на управлението на програмата на централно ниво - дирекции/звена/отдели. 56% са отбелязали, че по-доброто разпределение на работата между централното и регионални нива ще допринесе за укрепване на административния капацитет на УО. Експертите от дирекцията, смятат, че функциите по мониторинг (86% от анкетираните) и верификация (50 % от анкетираните) на проекти могат да бъдат изцяло делегирани на регионалните подразделения на дирекцията, тъй като последните са в най-тесен контакт с бенефициентите и това е смисъла да се поддържат регионални структури. Функциите, които респондентите не смятат, че трябва да бъдат делегирани на регионалните структури са процедурите по предоставяне на БФП (76%) и предварителния контрол на процедурите по под-договаряне (50%) защото основният капацитет за извършване на тези дейности е съсредоточен на централно ниво. Според служителите на УО за да могат регионалните структури да поемат нови задачи трябва да бъде увеличен капацитета на тези звена чрез интензивни обучения, както и да им бъдат осигурени необходимите технически средства.

На база на гореизложеното, може да се заключи, че при разработване системата за управление и контрол на ОПНОИР 2014-2020 г. би следвало да се вземат в предвид следното:

- По-ясни разграничения на отговорностите и задачите между отделите в УО, за да се избегне евентуално размиване или дублиране на функции;
- Равномерно разпределение на задълженията между отделите и натовареността на експертите;
- По-добра координация на задачите изпълнявани от различни отдели за да се избегне натрупване на работа;
- Изграждане на екипност и по-добра комуникация в самите отдели и между отделите.
- Делегиране на голяма част от функциите по мониторинг и верификация на регионално ниво с цел облекчаване на работата на централно ниво и по-

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

голяма ефективност, като за целта е необходимо укрепване капацитета на регионалните офиси.

Адекватност на човешките ресурси и на административния капацитет за управление на програмата

Човешки ресурси

Числеността на персонала на ГДСФМОП е 87 бройки, като разпределението на заетите длъжностни⁹ позиции е следното:

- 11 ръководни позиции – главен директор на дирекция и двама заместник-главни директори и 6 началници на отдели и двама началници на сектор (12.6%)
- 7 държавни експерта (8%)
- 8 главни експерта (9%)
- 30 старши експерта (34.5%)
- 8 младши експерта (9%)
- 3 главен сътрудник (3.4%)
- 17 старши сътрудник (19.5%)
- 2 главни специалиста (2.3%)

Разпределението на експертният състав осигурява необходимия „гръбнак“ от експерти със значителен опит (държавни, главни и старши). Експертният състав с по-малко опит е по-малоброен, като в повечето отдели липсват младши експерти.

Броят на експертите в отделите на дирекцията е представен в таблицата по-долу.

Таблица 39. Разпределение на експертите по отдели в ГДСФМОП

Отдел	Брой служители	% от общия брой служители в дирекцията
Отдел „Програмиране и договаряне“	5	5.9%
Отдел „Наблюдение и оценка“	5	5.9%
Отдел „Верификация“	55	65.4%
Отдел „Управление на риска и контрол“	8	9.5%
Отдел „Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания“	7	8.3%
Отдел „Външни европейски програми“	4	4.7%

Източник: Сайт на ГДСФМОП – 84 бройки служители без директора и заместник главните директори и главния специалист

⁹Разпределението е направено на базата на списък със служители от сайта на ГДСФМОП

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Както се вижда, най-голям процент служители са съсредоточени в отдел „Верификация“ тъй като те ще имат отговорности по контрола, оперативното и финансово наблюдение на бенефициентите.

Така направеното разпределение на човешките ресурси по отдели би могло да създаде някои рискове за успешното изпълнение на оперативната програма. Отдел „Програмиране и договаряне“ ще има значително работно натоварване, тъй като ще има функции по разработване на документации за провеждане на тръжни процедури, оценка на постъпилите оферти и проектопредложения в определени срокове, изготвяне на договори и заповеди и въвеждане на договорите в ИСУН. В допълнение на тези задачи, ще имат функции по публичност и комуникация и отговорности по евентуални изменения на ОПНОИР 2014-2020. Предвидените 5 бройки служители не са достатъчно за качествено изпълнение на предвидените функции на този отдел.

Това се потвърждава и от отговорите на служителите на УО в онлайн проучването относно тяхното **годишното натоварване** по всяка една от дейностите, които изпълняват (виж графиката по-долу).

На проучването беше да се определи кои дейности са най-времеемки и ресурсоемки за служителите и да се направят препоръки за оптимизиране на процесите или преразпределяне на човешките ресурси през следващия програмен период, за да се избегне прекомерното натоварване на служителите и да се постигне навременно и качествено изпълнение на всички отговорности при управлението на ОПНОИР 2014-2020 г.

Както се вижда дейностите, в които има най-голямо годишно натоварване на служителите през този програмен период, са:

- Изготвяне на решения/ заповеди/ договори за предоставяне на безвъзмездна помощ(71%)
- Наблюдение на цялостното изпълнение на проектите, включително чрез преглед на доклади, срещи, разговори с бенефициентите и т.н. (69%)
- Оценка на проектопредложения (60%)
- Изготвяне на становища, справки и доклади (57%)

Отдел „Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания“ има предвидени 7 бройки служители като те също няма да са достатъчни, тъй като в този отдел има строго разделение на функциите свързани с изготвяне на плащания, потвърждаване на плащания и осчетоводяване, като тези задачи се изпълняват задължително от различни експерти. Предвидените бройки няма да могат да осигурят навременно и правилно изпълнение на всички функции на отдела.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

6. Как бихте определили Вашето лично годишно работно натоварване по конкретната дейност?
(Each respondent could choose only ONE response per sub-question.)

Фигура 12: Натоварване на служителите в ГДСФМОП

Източник: онлайн проучване

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Съгласно получената информация по време на проведените интервюта отдел „Управление на риска и контрол“ ще има задача да прави предварителна и последваща проверка на процедурите за избор на изпълнител, провеждани по договорите за БФП на бенефициентите. Тези проверки са времеемки и ангажират голям човешки ресурс. От гледна точка на предвидените 8 бройки експерти за отдела, в които се включва и служителят по нередностите, тези задачи ще създадат голямо работно натоварване. Като се има предвид вече натрупания капацитет и опит на бенефициентите при подготовка и провеждане на тези процедури, следва да се обмисли премахването на предварителния контрол на тръжна документация, или въвеждане на праг, над който да се осъществява такъв контрол, което значително ще облекчи работата на отдела.

Като цяло 56 % от участниците в онлайн проучването смятат, че е необходимо ангажиране на допълнителни служители на централно ниво за да се укрепи административния капацитет за изпълнение на програмата.

Също така онлайн проучването показва, че служителите на ГДСФМОП смятат, че наличните човешки ресурси не са достатъчни за изпълнението на всички нови отговорности като УО. Идентифицираните от тях области, които имат нужда от допълнителен човешки ресурс са следните:

- Управление на независимите оценки на програмата;
- Управление на документооборота и архива в рамките на УО;
- Управление на бюджета, бюджетни прогнози, индикативни финансови планове на ОПНОИР;
- Счетоводство на ниво програма;
- Оценка на риска на ниво програма;
- Координиране на взаимодействието като УО с всички институции и организации, включени в процеса на усвояване на средствата от фондовете на ЕС, включително и ЕК.

Получените резултати показват, че следва да се обмисли увеличаване на човешкия ресурс за да бъдат напълно обезпечени новите функции, които дирекцията ще има като УО и да бъдат попълнени новите структурни звена.

Необходимо е увеличаване на човешките ресурси най-вече в отдел „Програмиране и договаряне“ и отдел „Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания“. Броят на експертите, както и начинът на увеличаване на ресурса (чрез вътрешни експерти или наемане на допълнителни експерти в пикови периоди за оценка, включително възлагане на външни изпълнители) ще зависи от натоварването и установените системи за управление и контрол.

Опит и обучения

Експертите в ГДСФМОП притежават **опит** в управлението и изпълнението на проекти и програми, финансирани по структурните фондове на ЕС и предприєдинителни програми. 38 % от тях имат над 5 години професионален опит с фондовете на ЕС, 33 % имат от 3 до 5 години опит.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Опитът, натрупан като стаж в ГДСФМОП като МЗ на ОП РЧР 2007 – 2013 г., представлява също значителна част от общия опит на служителите в УО, като 22 % са посочили, че работят в дирекцията повече от 5 години, 43 % работят там от 3 до 5 години. Резултатите показват, че голяма част от служителите са натрупали знания и опит именно от работата си в МЗ на ОПРЧР 2007 – 2013 г. и притежават необходимия опит за качествено изпълнение на новата оперативна програма.

По-голяма част от експертите на ГДСФМОП са преминали по 1-2 дългосрочни обучения в страната (90%) и 1-2 дългосрочни обучения в чужбина (96%). Също така експертите са участвали и в от 2-5 краткосрочни обучения, както в страната (68%), така и в чужбина (49%). Получените резултати показват, че служителите на дирекцията са имали необходимите възможности за повишаване на тяхната квалификация.

Според отговорите, получени от проучването, изготвяните годишни планове като цяло отговарят на нуждите -38 % от анкетираните са доволни, а 40% частично доволни. 11 % обаче, смятат, че годишните планове в малка степен отговарят на техните нужди от обучение, което показва, че има възможности за допълнителни подобрения в това отношение.

На въпроса, от какъв вид обучение имат нужда, експертите смятат, че най-голяма полза ще получат от работни посещения за обмяна на опит (71%), следвани от краткосрочни семинари (71%).

Тези резултати повтарят резултатите от подобен тип проучвания на други УО, включително декларираната потребност от практическа насоченост на обученията и обучения от типа „обмяна на чужд опит“. Това следва да бъде отчетено при планирането на обученията през следващия програмен период, включително обмяна на опит с подобни структури в страната за дейностите, които ще бъдат нови за дирекцията.

Служителите на дирекцията считат, че необходимост от засилване на тяхната квалификация в следните области:

- По-добри познания и умения в областта на организиране, провеждане и контрол върху обществените поръчки (65%);
- По-добро познаване на европейското и национално законодателство и стратегии и политики в областта на управление на средствата от ЕС (58%);
- По-добра екипна работа (53%);

Също така във връзка с новите функции като УО, служителите смятат, че ще имат нужда от обучения в областта на държавните помощи, оценка на риска на институционално и проектно ниво и мониторинг и верификация на проектите по ПО 1, финансирана по ЕФРР.

Идентифицираните области имат много близки проценти, което показва, че не съществуват определени области, идентифицирани като слабост в подготовката и уменията на експертите, а по-скоро, че служителите осъзнават нуждите, където има необходимост от укрепване на административния капацитет.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Системи, процедури и техническа обезпеченост

Експертите на ГДСФМОП имат натрупан опит в изготвянето на системи за управление и контрол и съответните процедурни наръчници, тъй като част от експертите на дирекцията са участвали в разработването на тези документи по ОПРЧР 2007 – 2013 г. При разработването на наръчника на новата оперативна програма би трябвало да се следва процес на опростяване на процедурите, както и да се ползват в максимална степен възможностите за електронизация на процедурите. По-добре разписани правила и процедури за работа ще повишат административния капацитет за управление на програмата според 62% от анкетираните служители.

ИСУН е информационната система, която се използва за управление на всички оперативни програми през програмния период 2007–2013 г. Тя ще бъде използвана през следващия програмен период, ще носи името ИСУН 2020, като се предвижда да бъдат направени значителни подобрения и промени, които ще са насочени към използване на системата като функционален инструмент и намаляване на бюрокрацията. Към момента, експертите от ГДСФМОП смятат, че новите функционалности на системата ще им позволят гъвкаво и навременно управление на програмата и проектите.

Като основен проблем се очертава наличността на технически средства, с които, служителите разполагат за осъществяване на ежедневните си задължения. Като проблемни области са посочени технически средства (87%), наличие на специализирани зали (80%), наличие на специализиран софтуер (73%) и работното пространство (67%). В момента тече обществена поръчка за доставка на оборудване.

Важен момент от техническата обезпеченост също е осигуряването на архив и служители, които да се занимават с архива.

По отношение на **удовлетвореността** от работата, като цяло служителите са средно удовлетворени от работата си в ГДСФМОП. При скала на удовлетвореност от 1 до 5 където 5 показва най-висока удовлетвореност, а 1 най-ниска, средната на получените резултати е 3,22 при медиана 3. Респондентите посочват, че са най-удовлетворени от взаимодействието с колегите (55 %), възможности за пътуване в чужбина (44 %) и възможности за повишаване на квалификацията и професионална удовлетвореност (двете с по 40%). Най-неудовлетворени са от социалния пакет и социалните придобивки (57%). Като цяло текучеството сред служителите е много малко и не би следвало да създаде проблем при изпълнението на ОПНОИР 2014 – 2020.

На базата на гореизложеното към настоящия момент се очертават следните основни задачи:

- Увеличаване на човешките ресурси в отдели „Програмиране и договаряне“ и „Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания“;
- Разработване на подробен анализ на нуждите от обучение във връзка с новата роля на дирекцията;
- Възможно най-бързо стартиране на обучения свързани с новите отговорности като УО;

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

- Премахване на предварителния контрол на процедурите за избор на изпълнител по договорите на бенефициентите или въвеждане на праг, над който да се осъществява предварителен контрол;

Осигуряване на необходимите технически средства за управление и изпълнение на програмата.

Капацитет на бенефициентите на програмата и предвидените мерки за неговото укрепване

Капацитетът на бенефициентите за разработване, изпълнение и отчитане на проектите е от ключово значение за успешното изпълнение на ОПНОИР 2014-2020 г. Имено поради тази причина Споразумението за партньорство подчертава, че е необходимо по-нататъшно укрепване на капацитета на бенефициентите чрез добрите практики, установени през периода 2007–2013 г. и въвеждане на нови мерки и методи през новия програмен период с цел постигане на нови знания и компетентности. Важно е също така да се гарантира устойчивост на изградения вече капацитет и да се вложат усилия в преодоляване на съществуващите все още проблеми и слабости.

Потенциалните бенефициенти на ОПНОИР 2014 – 2020 г. са разпределени в няколко основни групи:

- Държавни институции
- Научни организации (включително БАН и ССА), научни институти, висши училища и/или техни основни звена,
- Детски градини, училища, читалища, ресурсни центрове
- Общини;
- Бизнес;
- Неправителствени организации.

Всяка от изброените групи бенефициенти има своите предизвикателства при усвояването на предоставените средства, има и общи проблеми, свързани с капацитета им да подготвят и изпълняват проекти. Специфичните особености на всяка от групите бенефициенти са изложени на кратко по-долу:

Държавни институции – недостатъчни умения за планиране и идентифициране на мерките и политиките, които се нуждаят от подкрепа по оперативната програма; липса на умения за подготовка на проекти, което води до нереалистично избрани или остойностени резултати и индикатори; натовареност на служителите, които имат своите задачи като служители на съответната институция и в същото време имат допълнителни задачи по координация и изпълнение на проектните дейности, като не получават адекватно заплащане за положените усилия; слабо познаване на нормативната уредба за изпълнение на проекта, включително правила за отчитане и верифициране на разходи; липса на опит за подготовката и провеждането на процедури за избор на изпълнител, което води до често

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

прекръпяване или голямо удължаване на процедури и забавя цялостното изпълнение на проектите.¹⁰

Научни организации, научни институти, висши училища и/ или техни основни звена ще бъдат едни от основните бенефициенти на ОПНОИР 2014 – 2020. През този програмен период научните организации са натрупали значителен опит като някои от техните звена изпълняват или са изпълнили над 10 проекта, финансирани по различни оперативни програми. Тези институции имат доста голям опит при подготовката и изпълнението на проекти, тъй като те участват в различни както национални (Фонд „Научни изследвания“), така и европейски (Седма Рамкова Програма, Конкурентоспособност и Иновации и т.н.) и международни финансиращи програми. В резултат на участието си в други програми, тези организации правят сравнение между правилата за кандидатстване и изпълнение на проекти и считат, че правила по оперативните програми в България са твърде бюрократични и подлежат на постоянни изменения, определените срокове не се спазват, не се получават ясни становища от проектните мениджъри във финансиращата институция, изисква се прекалено често отчитане на проектните дейности, което не води до по-ефективно управление на проектите, а напротив – създава затруднения. Често пъти вътрешната организация и вътрешните правила на работа създават затруднения на тези организации да участват активно в усвояването на предоставените средства, тъй като се изисква повече време за вземане на решения и координиране и съгласуване на проектните дейности между различните звена на научните организации.

Детските градини, училищата, читалищата и ресурсните центрове са другият основен бенефициент на ОПНОИР 2014 – 2020. Те също са участвали активно в ОПРЧР 2007 – 2013 и имат натрупан капацитет в подготовката и изпълнението на проекти. Като основни трудности те са идентифицирали твърде дългите срокове при оценка на проектопредложенията, което при тях се отразява значително върху проектните дейности, тъй като учебната година има определени срокове и те не могат да излизат извън тях. Също така авансовото плащане би следвало да е по-голямо, а финалното плащане да не се забавя, тъй като ангажира твърде дълго оборотни средства на бенефициентите, а те самите не разполагат с достатъчно финанси за основната си дейност. Докладването на всеки месец също създава допълнително натоварване и ангажира човешки ресурс.

Общините имат същите проблеми, както държавните институции. При тях като проблеми се явяват и недостатъчните компетенции за стратегическо планиране и липсата на финансов ресурс, с който да се разплащат по проектите.

Бизнесът е специфичен бенефициент, който трудно приема и разбира правилата за подготовка и изпълнение на проекти и смята, че те са твърде тромави, дълги и бюрократични и реално не подпомагат развитието на техните бизнес дейности. Като голяма трудност се отчита съ-финансирането на проектните дейности¹¹ и провеждането по процедурите по под-договаряне. Изграждането на капацитет в тази група бенефициенти допълнително се затруднява от това, че предприемачите рядко имат определен персонал, който се занимава с проекта, а по-често ползват услугите на консултанти.

¹⁰Проекта на Споразумение за партньорство на Република България, очертаващо помощта от Европейските структурни инвестиционни фондове за периода 2014 – 2020

¹¹Проекта на Споразумение за партньорство на Република България, очертаващо помощта от Европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014 – 2020

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

НПО са групата бенефициенти, които имат най-голям капацитет за подготовка и изпълнението на проекти и са натрупали опит и знания в тази област. При тях основните проблеми отново са осигуряване на необходимото предварително финансиране за изпълнение на дейностите и липса на кадрови ресурс за изпълнение на проектите.

На фокус група с бенефициенти на ОПРЧР 2007-2013 г. беше дискутиран административният капацитет на бенефициентите. Проведените дискусии очертаха основните административни тежести в различните етапи на проектния цикъл, както следва:

Подготовка на проекти

Първата и една от основните препоръки на участниците във фокус групата, особено от страна на представителите на научните организации беше да се приеме европейската практика за предварително обявяване на годишните програми поне за две години напред. По този начин ще се даде възможност на бенефициентите да се подготвят и да идентифицират и намерят подходящи партньори, което е много важно при разработване на проекти в сферата на науката.

Има утвърдена процедура за популяризиране на мерките по програмата и се провеждат информационни дни, които се оценяват като полезни. Единствено е необходимо информационните дни да бъдат изтеглени по-рано или организирани непосредствено след обявяване на схемите за БФП, за да се остави повече време за подготовка на проектите.

Всички участници се обединиха около препоръката да се спазват зададените срокове – за оценяване на проектите, класиране и сключване на договорите. Училищата и университетите имат специфични проблеми с изпълнението на проекти, които са просрочени във времето – децата завършват образователната степен, променят са зададени индикатори, няма възможност за изпълнение на дейности в извън учебно време – септември – юни.

Бенефициентите също така очакват да има по-голяма прозрачност при процедурите за предоставяне на БФП – обявяване, комисии, заседания, протоколи, класирания, обжалвания, договори, изпълнение на дейностите, финансиране/ санкции по договорите, като предлагат пълната информация по тези въпроси да е на сайта на програмата. Също така следва да се изчистят показателите за оценка на проектите и специално за проектите за научни изследвания, да се ползва европейския опит за международни оценки и ангажиране на чуждестранни оценители.

Научните институции имат опит и като цяло предпочитат електронно подаване на проектни предложения и отчитане на работата.

Изпълнение и отчитане на проекти

Честата смяна на наръчниците и указанията и на съответните образци към тях силно затрудняват изпълнението на проектите и създават проблем при отчитането на дейностите и съответните разходи. Трябва да има ясна документация, която да не се променя в хода на целия процес – обявяване, подаване на проекти, одобряване, изпълнение на договори и отчитането им.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

УО следва да се поддържа актуална база данни за контактите на администрацията и функционалните характеристики на всеки служител, за да се знае кой какви теми покрива и на какви въпроси следва да отговаря. Следва да има срокове за даване на отговори, по възможно най-коректния начин, включително и по електронна поща, които да са приети за официален отговор за бенефициента. Голямо затруднение създава разминаването на становищата на експертите на финансиращата организация по един и същи въпрос особено по отношение на допустимост на разходите и забавянето на отговорите. Предложението е да се създаде „контактна точка“ по проект, т.е. служител, който ще отговаря за проекта – администриране и верифициране и който ще може в кратки срокове и компетентно да дава отговори на въпроси, свързани с изпълнението на проектите.

Участниците във фокус групата се обединиха около мнението, че контрол върху изпълнението трябва да има, но е препоръчително да бъде намален срокът за отчитане - междинните отчети да не са месечни, поне 3-месечни и за научните проекти – 6 месечни. Индикаторите за изпълнение на програмата, на схемите и на отделните проекти следва да се изчистят като се отчете досегашния опит и невъзможността да се приложат някои от тях към всички бенефициенти и схеми. Индикаторите следва да се дефинирани по схеми и да се прецизират източниците за тяхното отчитане.

Има категорично искане за опростяване на финансовите отчети – откъм прилагане на копия на всички първични финансови документи като препоръката е да се следва европейската практика – да се подава опис на документите, без копия, като оригиналите се пазят от бенефициента за всякакви проверки.

Финансирането на проектите е затруднено и от ниските нива на авансово плащане, които при някои видове дейности се оказват недостатъчни за покриване на текущите разходи до получаване на първите плащания. Друго решение, което беше подкрепено от научните институти е въвеждането на инструменти за получаване на безлихвени или облекчени кредити за префинансиране на проектните дейности. Подкрепя се също така въвеждането на методология за опростените разходи – разходите за управление на проекта.

Според представителите на бенефициентите подготовката и провеждането на обществените поръчки не представлява голяма трудност.

Основните трудности, срещани от бенефициентите, могат да бъдат обобщени в следния списък:

- Ненавременен обявяване на схемите за финансиране;
- Ненавременен провеждане на информационни кампании;
- Забавянето в оценката на проектните предложения;
- Непрозрачни процедури на оценка;
- Малък размер на авансовото плащане;
- Нужда от кредитиране за изпълнение на проектните дейности;
- Честа смяна на указанията и наръчниците;

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

- Разминаването на становищата и забавяне на отговор на експертите на финансиращата организация по въпроси на бенефициентите свързани с изпълнението на проектите;
- Дълъг период от време от момента на подаване на искането за плащане до разплащането към бенефициентите.

Служителите на ГДСФМОП са на мнение, че административният капацитет на бенефициентите все още следва да бъде укрепван във всички етапи на проектния цикъл – подготовка, изпълнение, под-договаряне и отчитане. Най-голяма нужда от укрепване на капацитета на бенефициентите е отчетена в областта на подготовка и провеждането на обществени поръчки (75 %), повишаване на уменията за докладване и отчитане на изпълнението (69 %) и управление на проекти (65 %).

Нуждите по отношение на административния капацитет, идентифицирани от потенциалните бенефициенти на програмата са свързани представяне на по-ясни указания (69%), по-добър достъп до непосредствена помощ (51%) и предоставяне на обучения за управление на проекти (51%).

Отговорите на двете групи - служителите на ГДСФМОП и потенциални бенефициенти на програмата относно капацитета на бенефициентите се разминават по отношение на нуждите – докато служителите на бъдещият УО смятат, че обученията на бенефициентите ще повишат административния капацитет, бенефициентите добавят и необходимост от по-ясни указания и предоставяне на непосредствена помощ от страна на УО.

Мерките, които УО на ОПНОИР подкрепя за намаляване на административната тежест за бенефициентите също се припокриват с исканията и предложенията на бенефициентите, а именно: електронно отчитане на изпълнението на проектите (80%), електронно подаване на проектни предложения (73%), унифициране на правилата за изпълнение на проекти (69%), разработване на национална методология за опростените разходи (56%).

На базата на горното, за следващия програмен период, могат да бъдат обобщени следните мерки и дейности за повишаване на капацитета на бенефициентите и намаляване на административната тежест:

- Публикуване на индикативни програми за стартиране на схемите за предоставяне на финансиране поне 1 година предварително;
- Въвеждане на кандидатстването по електронен път;
- Максимално използване на ИСУН в комуникацията с бенефициентите – при отчитане на резултати и индикатори, при представяне на доклади, при искания за плащане, при верифициране на разходи и т.н.;
- Продължаване на практиката за провеждане на информационни дни и разяснителни кампании по схемите за подкрепа;
- Да се избягва честата смяна на правила и указания в процеса на изпълнение на проектите и ако това се налага, бенефициентите да бъдат уведомявани по подходящ начин (по имейл) за настъпилите промени, да им се дават

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

допълнителни разяснения при необходимост;

- Организиране на обученията по изпълнение на проекти и правилно разходване на средства;
- Въвеждане на „контактна точка“ за бенефициенти в Наръчника за изпълнение на проекта, с ясно определени лица, отговорности и срокове за отговор на въпроси.

Пригодност на етапните цели от гледна точка на адм. капацитет (като се направи връзка с анализа на заложените етапни цели)

Към момента етапните цели на програмата са в процес на разработване. За да бъдат постигнати етапните цели на програмата следва да бъде осигурено:

- Навременно стартиране на схемите по програмата;
- Спазване на сроковете при оценката, изпълнение, отчитане и верифициране на проектите;
- Ясно определени индикатори на проектно и програмно ниво;
- Наличие на ефективна мониторингова система, която да следи и анализира постигането на заложените индикатори.

Всички тези условия са свързани както с административния капацитет на УО, така и с капацитета на потенциалните бенефициенти на програмата. По долу са разгледани рисковете, свързани с административния капацитет¹².

При оценката на риска следвахме предписанията на ISO 31000:2009 и тя е проведена в следните стъпки:

1. *Установяване на контекста* – установяване на контекста на външната среда е направено на базата на наличните към момента на оценката европейска нормативна рамка, националната нормативна рамка за периода 2014–2020 г. и устройствената рамка на УО за новия програмен период. Беше определен обхватът на рисковите фактори, които са разгледани;
2. *Идентифициране на рисковете по отношение на административния капацитет* – След като в първата стъпка от анализа на рисковете бе определен контекстът, във втората стъпка бяха установени причините и източниците на риск и сферите на въздействие.
3. *Анализ и оценка на рисковете* – третата стъпка от оценката на риска включва анализ и оценка на идентифицираните рискове и техните параметри. Повече информация за типовете рискове и начина за оценка е включена по-долу.

¹² Анализът на рисковете е изготвен на базата на методологията, разработена по проект „Оценка на риска при управлението на Оперативна програма „Административен капацитет“ (ОПАК) и оценка на риска на проекти по ОПАК в процес на изпълнение“, извършвана от ЕКОРИС СИУ за Министерството на финансите.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Категоризирането на рисковете подпомага анализирането им и насочва вниманието към конкретни мерки.

Според **източника** рисковете са разделени на следните групи:

- **Външни рискове** – това са рискове, свързани с външни за УО обстоятелства, които са извън сферата на контрол на УО и съответно УО може да предприема единствено реактивни мерки;
- **Вътрешни рискове** – това са рискове, пряко свързани с дейността и функциите на УО, върху които УО може да въздейства и съответно може да предприема проактивни и реактивни мерки.

Според **проявлението** си, рисковете са разделени по следния начин:

- Рискове на проектно ниво – влияят се от дейността на УО на проектно ниво и упражняват кумулативно въздействие на програмно ниво;
- Рискове на програмно ниво – свързани са с дейността на УО на програмно ниво и не водят непременно до последствия на проектно ниво.

Определянето на обхвата на риска отчита рисковите фактори спрямо елементите на проектния/програмния цикъл: а) Програмиране; б) Разработване на проектни предложения/програмата; в) Подбор на проекти/Предварителна оценка на програмата; г) Сключване на договор/Одобрение на програмата; д) Изпълнение и мониторинг на проекта/програмата; е) Оценка на изпълнението на проекта/програмата, включително и оценка на устойчивостта.

Спрямо обхвата си рисковете се категоризират като:

- Частични рискове – имащи отношение към един или повече от елементите на проектния/програмен цикъл;
- Цялостни рискове – имащи отношение към целия проектен/програмен цикъл.

Една от основните цели на анализа на риска е да се определи интензитетът на рисковете по отношение на административния капацитет. Методът, който е приложен за анализ на идентифицираните рискове, е експертно оценяване на рисковете чрез два фактора:

- **Вероятност** от настъпването на риска;
- **Въздействие**, което рискът ще окаже при възникване.

Това става по следната таблица, като вероятността и въздействието за всеки отделен риск се оценява по скала от 1(малко) до 5 (много голямо):

Вероятност	Въздействие	Оценка
Много голяма вероятност	Много голямо въздействие	5
Вероятността е над средното равнище	Въздействието е над средното равнище	4
Средна вероятност	Средно въздействие	3

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Вероятността е под средното равнище	Въздействието е под средното равнище	2
Малка вероятност	Незначително въздействие	1

Стойностите на „въздействие“ и „вероятност“ за всички рискове се умножават и се получава интензитетът на риска. Рисковете се подреждат в низходящ ред въз основа на техния интензитет. В резултат на извършването на тази дейност е изготвена таблицата по-долу с оценени рискове.

Таблица 40. Рискове, свързани с административния капацитет за ОПНОИР 2014-2020 г.

Цели	Рискове	Източник	Проявление	Обхват	Вероятност	Въздействие	Интензитет
1. Навремено стартиране на изпълнението на ОПНОИР 2014-2020 г.	1.1 Забавяне при одобрението на програмата от ЕК	Външен/ Вътрешен	Програма	Цялостен	3	4	12
	1.2 Забавяне при акредитирането на системите за управление и контрол	Външен/ Вътрешен	Програма	Цялостен	2	4	8
2. Осигуряване на интерес към програмата и наличие на достатъчен брой качествени проектни предложения	2.1 Некачествена информационна кампания за старта на програмата	Вътрешен	Проект	Частичен	1	3	3
	2.2 Липса на административен капацитет у бенефициентите за подготовка на проектни предложения	Външен/ Вътрешен	Проект	Частичен	3	5	15
	2.3 Некачествено програмиране и дизайн на схемите за подкрепа.	Вътрешен	Проект	Частичен	2	3	6
3. Да се гарантира правилен и бърз процес на оценка на подадени проектни предложения в съответствие с националните и европейските правила.	3.1 Некачествена оценка от страна на оценителните комисии	Вътрешен	Проект	Частичен	3	3	9
	3.2 Липса на квалифицирани оценители	Външен	Проект	Частичен	3	3	9
	3.3 Липса на средства за заплащане на външни оценители	Вътрешен	Проект	Частичен	2	4	8
	3.4 Липса на технически средства за осигуряване на нормалната работа на оценителните комисии (зали, компютри)	Вътрешен	Проект	Частичен	3	3	9
4. Да гарантира правилното изпълнение на договорите от	4.1 Липса на знания и умения у бенефициентите за проектно управление и изпълнение	Външен/ Вътрешен	Проект	Цялостен	3	5	15

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Цели	Рискове	Източник	Проявление	Обхват	Вероятност	Въздействие	Интензитет
страна на бенефициентите в съответствие с националните и европейските правила.	4.2 Прекалено тежки и тромави правила за изпълнение на проектите	Вътрешен	Проект	Частичен	3	5	15
	4.3 Непознаване/нарушаване на правилата и процедурите за избор на изпълнители	Външен	Проект	Частичен	3	5	15
	4.4 Забавяне в процеса на изпълнение на проектите	Външен/ Вътрешен	Проект	Частичен	3	5	15
5 Да гарантира ефективно функциониране на системите за управление и контрол на ОПНОИР 2014-2020 г.	5.1 Липса на квалифицирани кадри	Вътрешен	Програма	Цялостен	2	4	8
	5.2 Неизпълнение на одитни препоръки	Вътрешен	Програма	Цялостен	1	4	4
	5.3 Текучество на персонала	Външен/ Вътрешен	Програма	Цялостен	1	5	5
6 Да не допусне загуба на средства (decommitment) при спазване на правилото n+3	6.1 Недостатъчен административен капацитет на УО като количество и качество на служителите	Външен/ Вътрешен	Проект	Цялостен	3	5	15
	6.2 Налагане на финансови корекции	Външен	Програма	Частичен	2	5	10
7 Да се постигнат целите и целевите стойности на индикаторите на ОП 2014 – 2020 г.	7.1 Некачествени процедури за мониторинг на програмата	Външен/ Вътрешен	Програма	Частичен	2	3	6
	7.2 Трудности при набиране на необходими данни за мониторинг и оценка	Вътрешен	Програма	Частичен	3	3	9
	7.3 Трудности при изпълнение на заложените индикатори	Външен/ Вътрешен	Проект	Цялостен	3	3	9
	7.4 Трудности при постигане на заложените етапните цели	Външен/ Вътрешен	Проект	Цялостен	3	3	9

4. *Предложения за третиране на рисковете.* Предложенията за третиране на рисковете са изготвени на базата на нивото на толериране на риска, като са взети средни стойности (3/3) и са предложени мерки за третиране на рискове с интензитет 10 и нагоре.

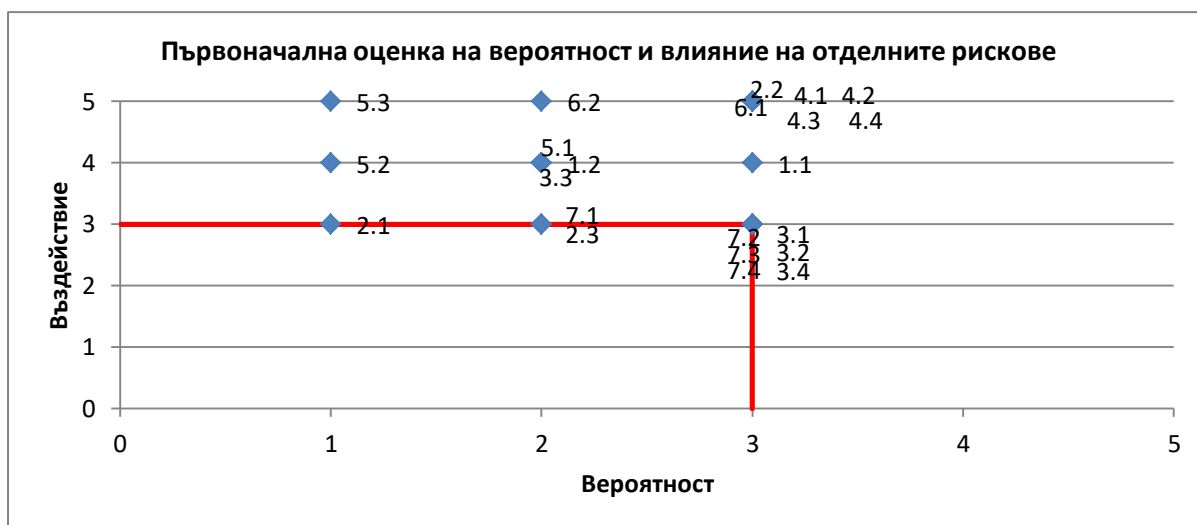

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Фигура 13: Оценка на рисковете

Таблицата по-долу показва, рисковете с интезитет 10 и нагоре и съответните мерки, които следва да се предприемат, за да се третира всеки риск. Предложените мерки за третиране на рисковете са включени в препоръките на оценката.

Таблица 41. Рискове с висок интезитет и тяхното третиране

Рискове	Вероятност	Въздействие	Интезитет	Третиране на риска
2.2 Липса на административен капацитет у бенефициентите за подготовка на проектни предложения.	3	5	15	<ul style="list-style-type: none"> Организиране на обучения; Предприемане на мерки за понижаване на административната тежест.
4.1 Липса на знания и умения у бенефициентите за проектно управление и изпълнение.	3	5	15	<ul style="list-style-type: none"> Организиране на обучения; Предприемане на мерки за понижаване на административната тежест; Въвеждане на Helpdesk за бенефициенти в Наръчника за изпълнение на програмата, с ясно определени лица, отговорности и срокове за отговор на въпроси.
4.2 Прекалено тежки и тромави правила за изпълнение на проектите.	3	5	15	<ul style="list-style-type: none"> Опростяване на правилата за изпълнение; Организиране на обучения за бенефициентите за изпълнение на проекти; Опростяване на правилата на отчитане и верифициране на разходите.
4.3 Непознаване/ нарушаване на правилата и процедурите за избор на изпълнители	3	5	15	<ul style="list-style-type: none"> Опростяване на правилата за изпълнение; Организиране на обучения за бенефициентите; Повишаване на праговете за провеждане на тръжни процедури
4.4 Забавяне в процеса на изпълнение на проектите.	3	5	20	<ul style="list-style-type: none"> Опростяване на правилата за изпълнение на проекти; Предприемане на мерки за понижаване на административната тежест; Предприемане на мерки за повишаване на капацитета на бенефициентите.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

6.1 Недостатъчен административен капацитет на УО като количество и качество на служителите	3	5	15	<ul style="list-style-type: none"> • Повишаване на капацитета чрез обучение, системи и процедури за подпомагане на работата и ясно и ефективно разпределение на отговорностите; • Предприемане на мерки за мотивиране и стимулиране на служителите.
1.1 Забавяне при одобрението на програмата от ЕК	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> • Подготовка на качествен стратегически документ; • Активно сътрудничество с останалата администрация и заинтересованите страни.
6.2 Налагане на финансови корекции	2	5	10	<ul style="list-style-type: none"> • Повишаване на административния капацитет на УО; • Повишаване на капацитета на бенефициентите; • Спазване на правилата и процедурите при верифициране на разходи.

Пригодност на процедурите за управление, мониторинг и оценка на програмата и за събирането на данни за изпълнение на програмата.

Съгласно чл. 125 на Регламент 1303/2013 функциите на УО, свързани с наблюдението на ОПНОИР 2014-2020 са, както следва:

- *съставя и след одобрение от мониторинговия комитет изпраща до Комисията годишни доклади и окончателен доклад за изпълнението;*
- *създава система за записване и съхраняване в компютъризирана форма на данни за всяка операция, необходими за мониторинга, оценката, финансовото управление, проверката и одита, включително данни за отделните участници в операциите, когато е приложимо;*
- *гарантира, че данните, посочени в предходната точка, се събират, въвеждат и съхраняват в системата, и че данните за показателите се разбиват по пол в случаите, в които това се изисква в приложение I към регламента за ЕСФ 1304/2013.*

Отговорите на експертите от онлайн проучването показват, че системата за мониторинг на ОПНОИР 2014-2020 г. следва да бъде укрепена в следните области: качество на подаваната информация на ниво проект (67 %), качество на обработваната информация на ниво схема/ приоритетна ос (възможност за агрегиране на данните и информацията) (53%), използване на набраните данни от система за мониторинг за изготвяне на анализи за изпълнението на програмата (49%).

От гледна точка на индикаторите като основно средство за мониторинг на програмата, основната трудност е неясното отчитане на индикаторите на ниво проект от страна на бенефициентите (76 %). Получените резултати, показват, че основните трудности са свързани с разбирането на индикаторите от страна на бенефициентите и как те ги полагат, остойностяват и отчитат и следователно е препоръчително УО да разработи по-подробни насоки за прилагането на индикаторите, които да са включени към пакета документи за кандидатстване по всяка схема.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Система за наблюдение

Ефективната системата за наблюдение следи основно следните елементи:

- Постигнатите физически резултати и приноса им към постигане на целите на оперативната програма;
- Финансовия напредък;
- Качество на механизмите за управление - т.е. системата за мониторинг би могла да идентифицира системни грешки, както и нерелевантни процедури и контроли.

Системата за наблюдение трябва да събира регулярна информация, която да установява действителния напредък спрямо планирания и възможност за своевременно откриване на пропуски и слабости, застрашаващи постигането на целите. В същото време набираната информация трябва да се използва, при необходимост, за вземане на решения за промяна в управлението и изпълнението на програмата. В последните години се търси по-голяма връзка между системата за наблюдение и оценката¹³ с цел възможност за своевременно вземане на управленски решения.

Освен това системата за наблюдение трябва да осигури, че:

- Са обхванати всички елементи в системата – включително, че механизмите за наблюдение са заложи в формулярите за кандидатстване на бенефициентите и насоките към тях.
- Формулярите на проектите посочват индикатори, които имат ясна връзка с индикаторите, заложи в оперативната програма.
- Предоставянето на информация за целите на наблюдение на изпълнението е заложи в договорите с бенефициентите.

По-долу е направен анализ на потребностите от информация за наблюдението на оперативната програма, на базата на системата за мониторинг в оперативна програма – ОПРЧР 2007 - 2013, тъй като и бенефициентите и ГДСФМОП имат вече изграден опит при ползването на тази система.

Системата за мониторинг включва следните въпроси:

- каква информация се събира;
- как да се събира информацията;
- от кого се събира информацията;
- от кого се агрегира информацията.

Каква информация се събира

Информация от целевите групи/крайните потребители- съгласно изискванията на разработена на базата на Анекс XXIII от Регламент 1828/2006 анкетна карта.

Попълването на такъв тип анкетна карта ще продължи и при изпълнението на договори, финансирани от ЕСФ за периода 2014-2020 г. Такова изискване е заложи в Регламент 1304/2013 за Европейския социален фонд. Тъй като

¹³EC Working Paper No 5. on Indicative Guidelines on Evaluation Methods

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

информацията от анкетните карти се използва и за целите на оценка, препоръчително е в тях да бъде включено като допълнителна информация, извън изискванията на регламента, контакти на крайните потребители включително адрес, телефон и и-мейл. Така набраната информация ще даде възможност на УО да създаде база данни от крайните потребители на програмата, която ще улесни провеждането на количествените изследвания на изпълнението на ОПНОИР 2014-2020 г.

В настоящия програмен период не се изпитват особени затруднения в попълването на информацията в анкетните карти. Проблем е само предоставянето на лична информация, като етнос, увреждания, която се предоставя само след съгласие на лицето. Този проблем не може да бъде преодолян, но може да се намали неговото значение като се отчитат целевите групи по признаци, които не представляват лична информация и се правят качествени обобщения и заключения на база на допълнителна информация – например, в схема, насочена към маргинализирани общности, се предполага, че целевите групи са от тези общности.

Информация на ниво договор:

- Проведени процедури по под-договаряне и сключени под-договори;
- Физически напредък включително обобщена информация от анкетните карти, попълвани от крайните потребители, както и постигане на индикаторите за изпълнение на ниво договор и постигане на индикаторите за резултат;
- Финансово изпълнение;
- Докладване на нередности;
- Докладване на мерки за информация и публичност.

На ниво схема за БФП и на ниво договор за директно предоставяне се събират следните данни:

- постигане на индикатори за изпълнение и на индикатори за резултат на месечна база;
- изпълнение на финансовите индикатори на ниво схема за БФП/договор за директно предоставяне;
- обобщена таблица, съгласно изискванията на Анекс XXIII към Регламент 1828/2006 на ниво схема за БФП/ договор за директно предоставяне на месечна база.

Информация на ниво специфична цел и инвестиционен приоритет:

- Постигнати индикатори за изпълнение и на индикатори за резултат;
- Обобщена информация за финансовото изпълнение на инвестиционния приоритет.

На ниво приоритетна ос, УО може да събира обобщена информация, която да послужи при изследвания и оценки на ефекта на програмата върху различни целеви групи. На тази база се получава обща информация за изпълнението на програмата.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Основен елемент на системата за мониторинг са индикаторите на програмата, както и получаването на допълнителна качествена информация. Тя може да послужи за обяснение на причините за постигане или непостигане на заложените цели и да даде допълнително разбиране за ефективността на изпълнение. Основен проблем при набирането и докладването на информация за индикаторите в някои случаи е липсата на общо разбиране за значението на индикаторите.

В настоящия доклад индикаторите по програмата са разгледани подробно в Оценка 3 „Анализ на системата от индикатори“, като също се предвижда да бъдат разработени детайлни индикаторни фишове, които следва да станат основополагаща част на системата за мониторинг. Индикаторните фишове ще представят дефиниция за всеки индикатор на програмата, за да се гарантира еднозначно тълкуване и разбиране от страна на всички заинтересовани лица, неговата целева стойност и методите за изчисление на тази стойност. Също така те ще дадат насоки за методите за изчисление на индикатора, необходимата честота за отчитане на индикатора и източниците на информация за неговото отчитане.

Как да се събира информацията

Ключовите фактори за осъществяването на успешен мониторинг е изборът на подходяща методика, която да включва микс от мониторинг инструменти и да осигурява баланс между:

- получени данни на хартия или по електронен път;
- обратна връзка от бенефициенти;
- валидиране на получените данни.

Изборът на методика също се обуславя от възможността и наличните ресурси за получаване и обработване на достатъчна по обем и изчерпателна информация, която да даде възможност за формулиране на достоверни изводи, анализи и препоръки.

Основните правила за добри практики при събиране и докладване на информация включват:

- Да се събира само наистина необходимата информация. Събирането на ненужни данни затруднява системата.
- Да не се събира повторно информация, която вече е набрана. Добрата система за мониторинг трябва да дава възможност за обобщаване на данните от едно ниво на друго без да се набира допълнителна информация.
- Системата за наблюдение на програмата следва да има йерархична структура, която предполага обработване, обобщаване и проверка на информацията при предаването на следващото ниво. Събирането и докладването на информация става в следната йерархична последователност:
 - на ниво краен потребител
 - на ниво договор
 - на ниво схема за БФП/ договор за директно предоставяне

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

- на ниво инвестиционен приоритет и постигане на специфични цели
- ниво ПО или ниво програма.

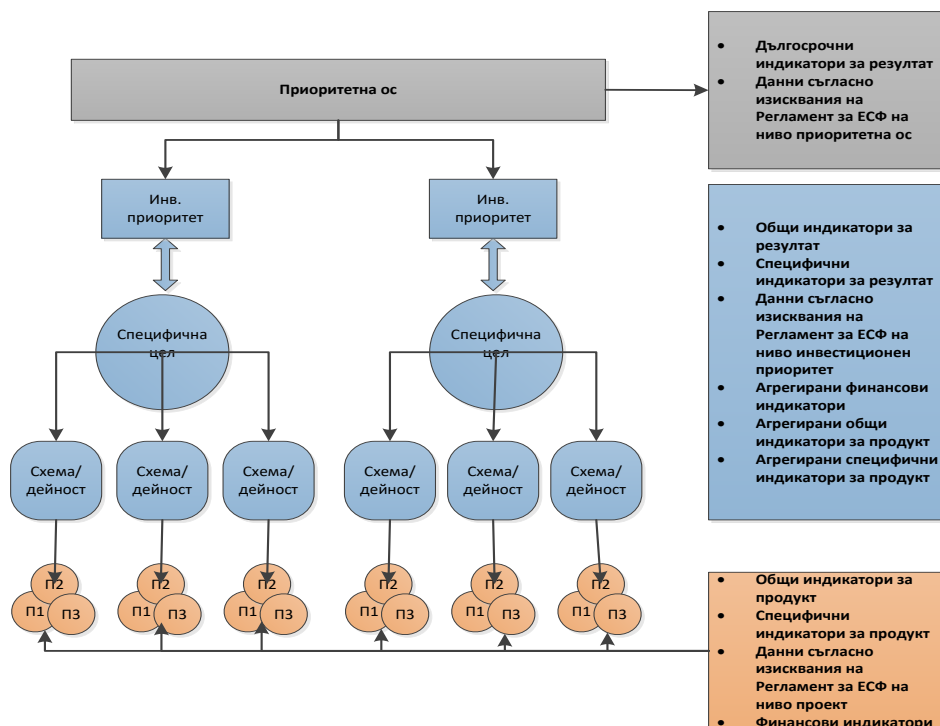
От кого се събира информацията и от кого се агрегира информацията

Графиката по-долу илюстрира виждането на екипа на Изпълнителя за събиране и агрегиране на данните от системата за мониторинг. Схемата следва насоките на ЕК за мониторинг и оценка на ЕСФ.

Съгласно Насоките за мониторинг и оценка на Кохезионната политика – Европейски социален фонд¹⁴, мониторингът на програмата включва три типа индикатори:

- Финансови индикатори;
- Индикатори за продукт;
- Индикатори за резултат.

Първичната информация за напредък ще се събира на ниво договор за безвъзмездна финансова помощ от бенефициентите на програмата. Би следвало бенефициентите да докладват изпълнението по постигнати резултати и постигнати стойности на индикатори за продукт.

Фигура 14: Система за набиране и агрегиране на данни

Източник: Екорис, на базата на добри практики на системи за мониторинг

¹⁴Programming Period 2014–2020, „Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy, European Social Fund“, Guidance Document

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Препоръчително е всички цифрови измерения на индикатори да има възможност да бъдат въвеждани в ИСУН при сключване на съответния договор за БФП и системата да събира постигнатите стойности на индикаторите за следващото ниво на докладване. Много важно е да се създаде добра координация между отделите по отношение събирането и агрегирането на информация и да е ясно кой отдел какви индикатори събира, кой отдел ги агрегира и кой отдел обобщава и анализира постигнатите стойности.

Агрегираните данни на ниво схема за БФП/ дейност се анализират и се оценява техния принос за постигане на финансовите показатели и общите индикатори за резултат. Агрегираните стойности на индикаторите за резултат ще покажат постигането на заложените специфични цели на инвестиционните приоритети.

На базата на агрегираните стойности на индикаторите за резултат, УО ще съотнесе постигнатите резултати към мерките в Националната програма за реформи, Стратегия България 2020, Споразумението за партньорство и други национални стратегически документи.

В зависимост от определените срокове за докладване към националните органи отговорни за управлението на ЕСИФ, СО, ОО, КН и ЕК и времевата рамка на оценките посочени в Плана за оценка, УО ще определи честота за представяне на доклади от страна на бенефициентите и за изготвяне на доклади от страна отделите в УО отговорни за мониторинга на програмата.

Данните за постигането на заложените стойности на дългосрочните индикатори за резултат обикновено се събират чрез проучвания и изследвания, а не през изградената система за мониторинг.

Необходими данни за осъществяване на оценки

Основен източник на данни за осъществяване на оценките ще бъде системата за наблюдение на програмата, включително административни, количествени и качествени данни като:

- Данни за индикаторите;
- Данни за финансовия напредък;
- Административни данни за сключени договори, приключени договори, време за преглед и оценка на проектни предложения, време за верифициране и заплащане;
- Документи и наръчници по програмата;
- Годишни доклади на програмата и доклади към КН;
- Окончателни доклади на ниво схема;
- Междинни и окончателни доклади по договори.

Осъществяването на оценките ще се нуждае и от допълнителни данни, които най-често се набират от екипа оценители и включват данни от проучвания, посещения на място, интервюта, административни данни, изисквани от други институции. В настоящия програмен период, на база на опита с провеждане на оценки на ОПРЧР

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

2007-2014, към която МОН е бил междинно звено за мерките в областта на образованието, се отчитат затруднения при предоставянето на данни за целите на оценките, най-вече по отношение на данни, които да способстват оценителите да наберат допълнителна информация от крайните бенефициенти.

УО трябва да има готовност да предостави количествени и качествени данни от системата за мониторинг и да предвиди необходимостта от набавяне на допълнителна информация, като осигури подкрепа на екипа оценители за нейното набавяне. Това означава, че системата за мониторинг, освен дискутираното по-горе, трябва да бъде така проектирана, че да дава необходимите контакти за крайните бенефициенти.

Адекватност на Плана за оценка и формулиране на препоръки

Планът за оценка на ОПНОИР 2014-2020 г. все още не е изготвен. Предвижда се да бъде разработен след приключване на работата по оперативната програма и в съответствие със сроковете, определени в чл. 114, параграф 1 на Регламент 1303/2013 (общо приложими разпоредби). Поради това в рамките на предварителната оценка на не беше възможно да се прегледа Плана за оценка.

С цел да се отговори на техническата спецификация на възложителя и с цел предварителната оценка да е полезна в процеса на подготовката на Плана за оценка на ОПНОИР 2014-2020 г., по-долу са представени насоки за подготовка на плана, които се базират на изискванията на регламентите за периода 2014-2020 г., насоките на ЕК относно мониторинг и оценка и изработване на план за провеждане на оценките¹⁵.

[Изисквания на регламентите за програмен период 2014-2020 г. относно изработването на планове за оценка на оперативните програми](#)

Изискванията на регламентите за периода 2014-2020 г., относно оценки през програмния период, които имат отношение към плана за оценка (оценките) на ОПНОИР 2014-2020 г., са посочени в регламенти 1303/2013 (общо приложими разпоредби) и 1304 (ЕСФ регламента). Както и за предходния програмен период, е дадена възможност за гъвкавост при планиране на оценките по време на изпълнение на програмата в зависимост от нуждите.

Чл. 54 (1) на Регламент 1303 посочва, че *„с оглед подобряване на качеството на изготвянето и изпълнението на програмите, както и с цел да се направи оценка на тяхната ефективност, ефикасност и на въздействието им, се извършват оценки. Въздействието на програмите се оценява от гледна точка на задачата на всеки европейски структурен и инвестиционен фонд спрямо целите по стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, и като се отчита размерът на програмата по отношение на БВП и безработицата в съответния програмен район,*

¹⁵Период на програмиране 2014-2020 Насоки за мониторинг и оценка, ЕФРР и КФ и Насоки за мониторинг и оценка на ЕСФ; Draft Guidance document on evaluation Plans, ЕС, March 2014

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

когато това е целесъобразно“.

Държавите-членки осигуряват средствата, необходими за извършването на оценките, и гарантират, че са налице процедури за създаването и събирането на данните, необходими за извършването на оценки, включително и на данни, свързани с общите и — когато е уместно — специфичните за програмата показатели (чл. 54 (2)).

В същия член (3) се посочва, че „оценките се извършват от вътрешни или външни експерти, които са функционално независими от органите, отговарящи за изпълнението на програмата. Комисията предоставя насоки относно начина на извършване на оценките веднага след влизане в сила на настоящия регламент“.

Съгласно чл. 54 (4) *Всички оценки се правят обществено достояние.*

Чл. 56 (3) на същия регламент посочва, че „през програмния период управляващият орган гарантира извършването на оценки, включително за оценяване на ефективността, ефикасността и въздействието на всяка програма въз основа на плана за оценка, както и че всяка оценка е подложена на подходящо проследяване в съответствие с правилата за отделните фондове. Поне веднъж през програмния период се провежда оценка, с която се оценява приносът на подкрепата от европейските структурни и инвестиционни фондове за постигането на целите по всеки приоритет. Всички оценки се разглеждат от мониторинговия комитет и се изпращат на Комисията.

Според насоките на ЕК, планът за оценка трябва да съдържа следното¹⁶:

- Индикативен списък на оценките с техния предмет и обосновка;
- Методи, които ще бъдат използвани за всяка оценка и нуждите от данни за осъществяването им;
- Предвиждания, как необходимите данни ще бъдат осигурени или ще бъдат набавени, включително за дългосрочните индикатори за резултат, ако се набавят чрез изследвания;
- План-график аз осъществяване на оценките;
- Стратегия за осигуряване използването на резултатите от оценките и публичност на оценките;
- Необходимостта от човешки ресурси;
- Индикативен бюджет;
- „План за обучение“ (възможност)

Препоръки към плана за оценка на ОПНОИР 2014-2020 г.

Посочените по-долу препоръки се отнасят към съдържанието на плана за оценка, касаещо оценките по време на изпълнението на програмата. Задължението за извършване на последваща оценка е на ЕК, но страните-членки се насърчават да извършват техни собствени последващи оценки (чл. 57 и чл. 114 на Регламент

¹⁶Период на програмиране 2014-2020 Насоки за мониторинг и оценка, ЕФРР и КФ и Насоки за мониторинг и оценка на ЕСФ

Европейски съюз

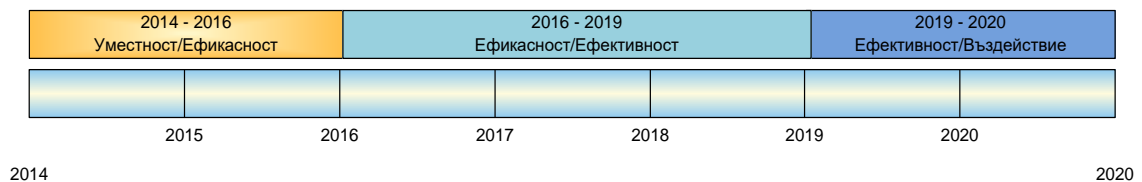
Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

1303/2013).

Планът за оценка трябва да отговаря на нуждите от информация и оценка, каквито се предполага, че ще има по време на изпълнение на програмата. Оценка трябва да дават на управляващите информация, която да бъде използвана за управленски цели.

В първите години на изпълнение на програмата от особена важност е да се получи информация доколко установените системи са ефикасни и работещи и доколко дизайнът на подкрепата е уместен. Към средата на изпълнение на програмата е важно да се знае доколко ефективни са интервенциите и дали ще доведат до постигане на заложените цели¹⁷. Към края на периода вече е важно да се знае какво се очаква да е въздействието, за да може да се предприемат последни корективни действия за постигане на максимално въздействие. В тази връзка можем условно да разделим периода за изпълнение на програмата и информацията, която е необходима на три части, както е показано на схемата по-долу:

Имайки предвид горното, могат да се отправят следните препоръки към съдържанието на Плана за оценка:

[По отношение на индикативен списък на оценките с техния предмет, обосновка и план-график за осъществяване на оценките](#)

Препоръчително е в първите години на изпълнение на програмата (2014-2015) да се предвидят оценки, които да дадат информация и отговор на въпроси, свързани с уместността и ефикасността на изпълнение, като например:

- Адекватност на системите за управление и контрол;
- Адекватност на системите за мониторинг;
- Адекватност на дизайна на процедури;
- Адекватност на наличния административен капацитет;
- Ефикасност на предоставянето на БФП;

Това ще даде възможност за подобряване в дизайна на схемите – т.е. на тяхната уместност, както и отстраняването на пропуски, свързани с управлението и изпълнението на програмата.

С напредъка на изпълнение на програмата (2016-2018) е уместно да се предприемат оценки, които ще набавят информация относно евентуално постигане/непостигане

¹⁷Период на програмиране 2014-2020. Насоки за мониторинг и оценка, ЕФРР и КФ

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

на целите, за да могат да бъдат предприети навременни и адекватни мерки за нанасяне на корекции в планирането на разходването на средствата и изпълнението на програмата така, че да се гарантира постигане на заложените цели, съгласно изискванията. Поради това, подходящи оценки в периода 2016-2018 г. са оценки на:

- Принос на подкрепата от ЕСИФ за постигане на целите на всеки инвестиционен приоритет (чл. 56 (3) на Регламент 1303 (2013));
- Ефикасност (доколко принципите са залегнали в различните фази на проектите и програмата – подготовка, изпълнение и докладване) и ефективност (доколко прилагането на принципите води до добавена стойност от изпълнението на мерките) на прилагането на хоризонталните принципи;
- Ефективност на постигане на заложените междинни цели и оценка на вероятността на постигане на заложените крайни цели.

Оценките в последните години от изпълнението на програмата трябва да са ориентирани към оценка на постигане на целите и очакваното въздействие с оглед не само на цялостна оценка на изпълнение на програмна, но и обобщаващи и тематични оценки, които могат да имат непосредствен принос за програмиране на следващата оперативна програма, защото именно това е периодът, в който започва работата по програмиране за следващия програмен период. Подходящи оценки са:

- Принос на програмата за постигане на стратегически цели България 2020/Европа 2020.
- Тематични оценки, които са от интерес за програмиране на следващата оперативна програма.

Обхватът на плана за оценка трябва да бъде съобразен с възможностите на УО ефективно да управлява и използва резултатите от оценките, както и с необходимостта ефикасно да се използват средствата, като не се получи застъпване на теми и оценки. За по-голяма гъвкавост на плана е добре да бъде предвидена възможност и ресурс за осъществяване на непланирани (непредвидени) оценки, в случай например от специфична нужда от информация с цел вземане на управленски решения и на нужда от промяна на оперативната програма.

По отношение на методи, които ще бъдат използвани за всяка оценка и нуждите от данни за осъществяването им

Методите за осъществяване на оценките ще зависят от вида и целта на оценките, както и от данните, с които се разполага или се предвижда да се разполага. Насоките на ЕК за осъществяване на оценки EVALSED¹⁸ съдържат подробни указания за методите за оценка и техното използване, включително подбора на методи и техники за оценка.

По отношение на предвиждания, как необходимите данни ще бъдат осигурени или ще бъдат набавени;

За всяка оценка в зависимост от нейния вид и тема трябва да бъдат описани

¹⁸http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/guide/guide_evalsed.pdf

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

основните данни, необходими за нейното осъществяване, източника на данни, както и дали се предполага, че те ще бъдат налични от мониторинговата система на програмата или от други източници или дали е необходимо допълнителното им набавяне. Ако е в сила последното, трябва да бъде описано дали се очаква данните да бъдат набавени в процеса на оценка от оценителите, тъй като това ще се отрази на времетраенето за провеждане на оценката и нейния бюджет.

По отношение на стратегия за осигуряване използването на резултатите от оценките и публичност на оценките

Съгласно чл. 54 (4) на Регламент 1303/2013 всички оценки трябва да бъдат обществено достояние. Това предполага публикуване на оценките на интернет страницата на програмата.

По отношение на стратегията за използване на резултатите от оценките трябва да бъде описано как препоръките от оценките ще бъдат обсъждани, приемани и тяхното изпълнение наблюдавано, докладвано и отчитано.

Също така трябва да се отбележи как резултатите от оценките ще стигат до заинтересованите страни и как възможни действия ще бъдат обсъждани с тях.

По отношение на необходимостта от човешки ресурси;

Важно е да се определят отговорностите и дали се предвижда създаването на специфична работна/координационна група (за всяка оценка).

По отношение на индикативен бюджет;

Препоръчително е залагането на индикативен бюджет за всяка оценка, на базата на предвиданото времетраене, методи за осъществяване на оценката и предвидано или не набирание на допълнителни данни към наличните, защото по този начин е възможно по-прецизно планиране. В същото време може да се задели и известен резерв или бюджет за непредвидени оценки, който ако не се използва да бъде пренасочен към други дейности в обхвата на приоритетната ос за техническа помощ.

По отношение на „План за обучение“ (възможност);

В зависимост от нуждите, може да се предвиди обучение на човешките ресурси отговарящи за планиране/изпълнение/управление на оценките. Тъй както ОПНОИР е нова програма тази възможност трябва да се разглежда в светлината на дейностите за повишаване на капацитета на служителите на УО. Част от това обучение може да бъде вменено и на изпълнителите на оценки.

Изводи и препоръки

Направените изводи и препоръки не касаят текстове на доклада, а изпълнението и управлението на програмата. Отправени са препоръки за:

- Отделът по управление на риска и контрол, който включва и служителят по нередности да бъдат на директно подчинение на главния директор на ГДСФМОП, а не на заместник-директор.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

- Осигуряване на адекватни ресурси спрямо отговорностите на отдели „Програмиране и договаряне“, „Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания“ и „Управление на риска и контрол“.
- Осигуряване на необходимите технически средства за управление и изпълнение на програмата.
- Възможно най-бързо стартиране на обучения свързани с новите отговорности като УО.
- Разработване на атрактивен пакет за стимулиране и възнаграждение на експертите с цел повишаване тяхната мотивация.
- Въвеждане на „контактна точка“ за бенефициенти в Наръчника за изпълнение на проекта, с ясно определени лица, отговорности и срокове за отговор на въпроси.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

IV. Заключение и препоръки

Заключения

По отношение на външната съгласуваност

ОПНОИР 2014–2020 отразява в голяма степен целите и приоритетите на основни европейски и национални стратегически документи в областта на науката и образованието, включително основните цели на стратегията Европа 2020 в тази област.

В същото време някои основни национални стратегически и нормативни документи са в процес на подготовка или в процес на актуализация, което в известна степен затруднява фокусирането на предвижданата подкрепа по оперативната програма.

Отразяването на част от препоръките на предавателната оценка в резултат доведе до подобряване на синергията между програмата и Хоризонт 2020 и по-ясно разделяни и допълване с някои от оперативните програми. Актуализирани бяха текстове на програмата съобразно последните версии на документите.

Програмата все още в недостатъчна степен адресира териториалните аспекти по отношение на качеството на образованието в малките и големите населени места.

Възможно е и по-ясно отразяване в текста на програмата на разписаните цели в СП по отношение на партньорства между висшето образование, предприятията и научните изследвания и подобряване капацитета за управление на научните институти.

Разграничаването и допълването с някои от останалите оперативни програми предстои да бъде уточнено и по-специално с ОПИК.

По отношение на вътрешната съгласуваност

Стратегията на програмата се базира върху проблемите в три основни области – наука, висше и училищно образование. Анализите посочват основните съществуващи проблеми и възможни подходи за тяхното решаване. Включването на допълваща информация би подобрило пълнотата на анализите и може да доведе до формулиране на по-целенасочени мерки за адресиране на проблемите. Не всички идентифицирани проблеми са адресирани с конкретни подходи за тяхното решаване.

Логиката на интервенция на програмата е изградена в 3 основни приоритетни оси, обхващащи основните за страната проблеми в областта на науката и технологичното развитие, училищното и висше образование и социалното приобщаване в образованието на уязвими групи.

Определените инвестиционни приоритети са адекватно подбрани и като цяло добре фокусирани чрез разписаните специфични цели. Анализите и представянето на

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

нуждите особено по отношение на специфичните цели, касаещи връзката между наука, образование и бизнес (ИП2 на ПО1, ИП4 на ПО2) могат да бъдат подобрени.

Дейностите по повечето от приоритетите са уместни. Не са разписани достатъчно адекватни дейности, които да адресират нуждите от по-добро сътрудничество между науката и бизнеса. Дейностите по ПО2 са твърде многобройни и могат да се обобщят.

Бенефициентите и целевите групи в като цяло са уместни и отговарят на заложените цели и дейности.

Програмата не специфицира подходи за предоставяне на помощта като очакванията са те да включват както директно предоставяне на подкрепа, така и грантове на принципа на конкурентен подбор. Програмата не предвижда използване на финансови инструменти. Предвид на заложените дейности за кредитиране на висшето образование както и възможностите за съвместни инициативи бизнес – наука и бизнес – висше образование е препоръчително да се анализират възможностите за използване на финансови инструменти по някои от операциите.

Основните хоризонтални принципи – „партньорство“, „устойчиво развитие“, „равенство и превенция на дискриминацията“ и „равенство между половете“ са отразени в програмата. Необходимо е добавяне на информация по отношение на наблюдението на прилагането на принципите за „устойчиво развитие“ и „равенство между половете“. Препоръчително е наблюдението на прилагането на принципа за „равни възможности и превенция на дискриминацията“ да се осъществява чрез системата за мониторинг а не чрез допълнителни проверки, тъй като последното би довело до увеличаване на административната тежест.

По отношение на финансовото разпределение

Финансовото разпределение на програмата следва изискванията на регламентите на Европейската комисия за програмния период 2014-2020 и разпределението на средствата, посочено в СП.

Финансирането е насочено към постигане национални стратегическите цели, свързани с наука и иновации и образование. Косвено се очаква да се постигане ефект и върху пазара на труда, социалното приобщаване и икономическото развитие.

Размерът на заделените средства като цяло е недостатъчен. Заделените средства за образование, приобщаване към образование и учене през целия живот в реално изражение са по-малки в сравнение с предходния програмен период.

Във варианта на програмата от май 2014 г. няма изложена финансова обосновка, което не позволява да се оцени изпълнението на изискването относно тематичната концентрация.

По отношение на индикаторите

Системата от индикатори беше прецизирана и значително подобрена спрямо

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

първоначалния си вариант. Въпреки това се очакват редакции в някои от индикаторите. Не по всички индикатори за резултат са заложи базови стойности. Повечето от заложените стойности изглеждат реалистични, предвид на изходната информация, с която се разполага. Все още не е разработена рамката за изпълнение и поради това не е осъществена оценка на етапните цели.

Отправени са специфични препоръки по отношение на индикаторите за всяка от приоритетните оси.

По отношение на административния капацитет

Новата структура на ГДСФМОП, е адекватна на новите отговорности на дирекцията като УО на програмата. Създадени са нови отдели, които ще поемат допълнителните функции. Отдел „Управление на риска и контрол“ би трябвало да бъде на подчинение директно на главния директор за да се осигури независимостта на експерта по нередности.

Предвидените човешки ресурси като цяло са адекватни. Евентуални проблеми поради недостиг на човешки ресурс може да възникнат за отдели „Програмиране и договаряне“, „Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания“ и „Управление на риска и контрол“. За първите два отдела е необходими допълнителни човешки ресурс, който може да бъде набавен и чрез преразпределение на ресурси в дирекцията или от външна подкрепа. За намаляване натоварването на отдел „Управление на риска и контрол“ е препоръчително да бъде премахнат предварителният контрол върху обществените поръчки на бенефициентите или да се въведе праг, над който да бъде осъществяван такъв контрол.

Служителите притежават опит в управление на фондове на ЕС и имат възможност да получават обучение. Съществува опит в разработване на процедури и наръчници. Работата по разписване на системите за управление и контрол е започнала.

Основен проблем пред изпълнението на програмата се оказват недостатъчните технически средства, с които разполага дирекцията. Вече е стартирана поръчка за доставка на оборудване.

Служителите като цяло са удовлетворени от работата в ГДСФМОП, но тяхната по-добра мотивация ще повиши административния капацитет на дирекцията.

Голяма част от потенциалните бенефициенти по програмата вече имат изграден капацитет на базата на изпълнени проекти в настоящия програмен период. Въпреки това е необходима подкрепа и през настоящия програмен период.

Основните проблеми по отношение на системата за мониторинг се очаква да са свързани с качество на подаваната информация на ниво проект, качество на обработваната информация на ниво схема/ приоритетна ос (възможност за агрегиране на данните и информацията), използване на набраните данни от система за мониторинг за изготвяне на анализи за изпълнението на програмата и ефективното използване на индикаторите за целите на наблюдение и оценка.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Планът за оценка на оперативната програма все още не е изготвен. Поради това в рамките на предварителната оценка не беше възможно да бъде прегледан.

Препоръки

По отношение на външната съгласуваност

Извод	Препоръка
<p>„Териториален дневен ред на Европейския съюз 2020“, поставя като основна цел постигане на „териториално сближаване за по-хармонизирани и балансирани условия в Европа“, включително сближаване в дадена страна и вътрешно-регионално в отделните райони.</p> <p>Стратегията за демографско развитие на Република България предвижда по отношение областта на образованието <i>„Създаване на условия за сближаване на образователните модели на жителите на големите градове и на живеещите в малките селища, особено в изостаналите селски райони“</i></p> <p>В ОПНОИР е отбелязан проблемът с по-ниското качество на образование в малките населени места, но той не е адресиран ясно.</p>	<p>Да се потърси по-голям принос на ОПНОИР 2014–2020 г. по отношение на териториалното сближаване що се отнася до разликите в качеството на образование в малките и големите населени места.</p>
<p>ОПНОИР както цяло отговаря на целите и приоритетите, декларирани в Комюникето от Букурещ на министрите, отговорни за висшето образование.</p>	<p>В отговор на изведените подходи в комюникето, ОПНОИР би могла да анализира възможна подкрепа за разработване на съвместни програми и степени с други университети, както част от мерките за подобряване на качеството и ефикасността на висшето образование.</p>
<p>ОРНОИР като цяло е в хармония с рамките, заложи в СП. Следните мерки са по-слабо или неясно отразени:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Създаване и укрепване на партньорства между висшето образование, предприятията и научните изследвания; • Подобряване капацитета за управление на научните институти; • Създаване на възможности за стажове на изследователи в предприятия; • Стимулиране на образователните институции да предоставят образователни услуги извън рамките на своята инфраструктура на базата 	<p>Да се потърси възможност за по-пълно отразяване на изброените мерки, дискутирани в СП.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

<p>на партньорство с работодатели, държавни и общински институции и други заинтересовани страни.</p> <ul style="list-style-type: none"> Развитие на партньорства между бизнеса и научните среди. 	
<p>В раздел 8 на програмата е посочено допълването и разграничаването между ОПНОИР и останалите оперативни програми за периода 2014–2020. За някои от програмите са отправени специфични препоръки.</p>	<p>Да се вземат предвид специфичните препоръки, отправени в таблици 2-16.</p>

По отношение на вътрешната съгласуваност

Част от ОПНОИР	Извод	Препоръка
<p>Раздел 1. т.1.1.2 А. Научно-изследователска дейност</p>	<p>Анализът на човешките ресурси в сферата на науката може да се допълни с данни за заетите сферата на научните изследвания както по възраст, така и по сектори- тяхната предприемчивост и мобилност. Сред проблемите и мерките за привличане и задържане на учени и изследователи не са разисквани проблемите с ниското възнаграждение и възможностите за кариерно израстване.</p>	<p>Да се разшири анализът по отношение на състоянието и потребностите в областта на човешките ресурси в научните изследвания.</p>
<p>Раздел 1. т.1.1.2 А. Научно-изследователска дейност</p>	<p>По отношение на връзката наука – бизнес предвидените мерки не адресират идентифицираните слабости – липсата на търговка реализация на научните разработки и липсата на подкрепящи публични политики.</p>	<p>Да се предвидят мерки за адресиране на посочените нужди.</p>
<p>Раздел 1 т.1.1.2 Б. Висше образование</p>	<p>По отношение на подобряването на квалификацията на преподавателите липсва анализ относно подходи за по-тясна връзка между висшето образование, науката и изследванията и бизнеса, които могат да допринесат за</p>	<p>Да се разширят анализите като се добави информация относно възможностите за подобряване на връзката между висшето образование и научно-изследователската работа от една страна и висшето</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

	повишаване на професионалните компетенции на преподавателите. Не са разглеждани възможности за въвличане на студентите и докторантите в извънучебни изследователски проекти и дейности, включително срещу заплащане, което в същото време ще адресира проблема с финансовото подпомагане на следването. Липсва анализ за ролята и ефективността на кариерните центрове към висшите училища за подобряване на връзката висше образование-бизнес.	образование и научно-приложни разработки за бизнеса от друга, включително участие на студенти и докторанти в научно-изследователски и научно-приложни проекти. Да се добави анализ за ролята на кариерните центрове и за връзката между евентуалната подкрепа по програмата и засилването на връзката висше образование-бизнес.
Раздел 1 т.1.1.2 В. Училищно образование и учене през целия живот	В анализа липсва информация за системата за предучилищно образование и детските градини.	Да се добавят липсващите анализи
Раздел 1 т.1.1.2 В. Училищно образование и учене през целия живот	Мерките по отношение на квалификацията на педагогическия персонал не адресират основния проблем – ниското заплащане.	Да се добави анализ относно възможностите за адресиране на проблема с ниското заплащане на учителите.
Раздел 1 т.1.1.2 В. Училищно образование и учене през целия живот	Не е анализиран проблемът със сравнително по-ниското качество на образование в малките и отдалечени населени места и начините за неговото преодоляване.	Да се добави анализ по отношение на териториалните разлики в качеството на образование.
ПО1, ИП2	Обосновката по отношение на потребностите може да бъде разширена. Не е предоставена информация за евентуален синегричен ефект с ОПИК.	Да се допълни обосновката на нуждите съобразно отправените коментари в таблица 17 на настоящия доклад.
ПО2, ИП2	Обосновката на нуждите на втората и третата специфични цели може да бъде подобрена с предоставяне на повече	Да се допълни и прецизира обосновката на нуждите съобразно отправените коментари в таблица 18 на

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

	информация относно сегашното състояние, предприетите мерки и постигнатите резултати. Илюстриране на нуждите с цифри ще направи обосновката по-убедителна.	настоящия доклад.
ПО2, ИП3	Текстовете в обосновката на СЦ2 е необходимо да бъдат прецизирани, за да не се създава впечатление за дублиране на подкрепа с ОПРЧР 2014–2020 г.	Да се прецизира обосновката на нуждите съобразно отправените коментари в таблица 18 на настоящия доклад.
ПО2, ИП4	Обосновката на нуждите на втората специфична цел може да бъде разширена.	Да се допълни и прецизира обосновката на нуждите съобразно отправените коментари в таблица 18 на настоящия доклад.
ПО3, ИП1, СЦ1	Сегашната формулировка на целта започва с „повишаване на качеството и подобряване на достъпа до образование“, което отклонява фокуса от основния проблем – включващо образование и в допълнение води до объркване, тъй като достъпа и качеството на образование се подкрепя от ИП1 на ПО2.	Препоръчително е наименованието на специфичната цел да бъде преформулирано.
ПО3, ИП1	Обосновката може да бъде допълнена с анализ за достъп на хора с увреждания до висше образование, практики за адресиране на индивидуалните потребности на учениците и тяхната ефективност.	Да се допълни обосновката съобразно отправените коментари в таблица 19 на настоящия доклад.
ПО3, ИП2	Обосновката на специфичната цел посочва основните проблеми, но не предоставя достатъчно данни за илюстриране на проблемите. Не се посочва евентуална интегрирана подкрепа съвместно с ОПРЧР 2014–2020 г.	Да се допълни обосновката на специфичните цели съобразно отправените коментари в таблица 19 на настоящия доклад.
Дейности по всички приоритетни оси	Повечето от предложените дейности за уместни към заложените специфични цели. В някои случаи е възможно	Да се подобри формулирането на дейностите по специфичните цели на

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

	обединяване или по-добро формулиране на дейностите. Има и дейности, които не са достатъчно добре застъпени в обосновката на специфичните цели и такива, които имат слаба връзка с последните. Отправени са конкретни препоръки.	всички оси, съобразно отправените препоръки в таблици 21, 22, 23 и 24 на настоящия доклад.
Бенефициенти и целеви групи	Бенефициентите и целевите групи са адекватно определени. В някои случаи има неясноти относно някои от групите. Отправени са съответни коментари.	Да се направят необходимите промени и доуточнения във връзка с отправените коментари в таблици 25, 26 и 27
Водещи принципи за избор на операции	Повечето от заложените водещи принципи за избор на операции са уместни и ще допринесат за целенасочено използване на средствата и подобряване на подбора на проекти. Отправени са коментари по отношение на три от предложените принципи за подбор на операции.	Да се отразят коментарите, направени в таблица 29 на настоящия доклад.
Финансови инструменти	Във варианта на програмата от май 2014 не се предвижда използването на финансови инструменти.	Предвид на заложените дейности за кредитиране на висшето образование, както и възможностите за съвместни инициативи бизнес–наука и бизнес–висше образование е препоръчително да се анализират възможностите и предимствата от използването на финансови инструменти.
Хоризонтални принципи	Програмата отразява основните хоризонтални принципи, залегнали в приложимите регламенти и в Споразумението за партньорство. Наблюдението на прилагането на принципа за „равни възможности и предотвратяване на	Въвеждането на специализирани проверки би довело до увеличаване на административната тежест. По-удачно би било информация за изпълнение на принципа за „равни възможности и

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

	<p>дискриминацията“ е предвидено да става чрез специализирани проверки и следене на конкретни индикатори. Не е посочено как ще бъде наблюдавано прилагането на принципите за „устойчиво развитие“ и „равенство между половете“.</p>	<p>предотвратяване на дискриминацията“ да бъде набирана чрез системата за наблюдение.</p> <p>Да се добави информация, как ще се наблюдава прилагането на принципите за „устойчиво развитие“ и „равенство между половете“.</p>
--	---	---

По отношение на финансовото разпределение

Част от ОПНОИР	Извод	Препоръка
Финансов план	Разпределението на бюджета по години по ОП НОИР не съответства на заложеното по програмата финансиране в Споразумението за партньорство.	Да се уеднаквят сумите в ОПНОИР и Споразумението за партньорство.
Финансова обосновка	В настоящия вариант на ОПНОИР липсва финансова обосновка, което не позволява да се оцени изпълнението на изискванията за тематична концентрация по ЕСФ.	Да се допълни информация относно изпълнението на изискването за концентрация на поне 60% от бюджета на програмата в най-много 5 инвестиционни приоритета.
Финансов план	В текущия вариант на финансовия план на ОП НОИР е заделен резерв за изпълнение и за техническата помощ, който би следвало да отпадне	Да се премахне заделения за техническа помощ резерв за изпълнение, като той се разпредели по останалите приоритетни оси на програмата, за да не се допуска противоречие с чл. 22 (1) от Общия регламент за ЕСИФ.
Инвестиционна стратегия	Регламентът за ЕСФ дава възможност за увеличение на европейското финансиране с 10 процентни пункта за транснационално сътрудничество,	УО да обмисли възможността, при наличие на интерес и достатъчен обем на заделените за тях средства, дейностите по ЕСФ, свързани

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

	когато те са обособени в отделна приоритетна ос.	с транснационално сътрудничество, да бъдат обособени в отделна приоритетна ос.
--	--	--

По отношение на индикаторите

Част от ОПНОИР	Извод	Препоръка
Система от индикатори по ПО1, ИП2	<p>Два от индикаторите за изпълнение са неясни, а един е по-подходящ за предходния ИП.</p> <p>Предложени са четири индикатора за резултат за една специфична цел, което не съответства на препоръките за ограничаване на индикаторите за резултат до 1-2, пряко свързани със специфичната цел.</p>	<p>Да се преразгледат индикаторите за изпълнение и резултат, съобразно отправените коментари в таблици 36 и 37.</p>
Система от индикатори по ПО2, ИП1 и ИП2	<p>Някои от използваните индикатори за изпълнение са по-подходящи измерители на постигнатите резултати, отколкото на пряко постигнатото в изпълнение на програмата (продукти).</p> <p>Предложените индикатори за резултат са подходящи.</p>	<p>Да се преразгледат заложените индикатори за продукт, съобразно отправените коментари в таблица 36</p>
Система от индикатори по ПО2, ИП3	<p>Един от индикаторите за изпълнение е твърде общ и не мери само подкрепата по програмата. Индикаторът може да отпадне предвид на това, че следващият предложен индикатор може да го замести и предвид на това, че са предложени значителен брой</p>	<p>Да отпадне един от предложените индикатори за изпълнение, както е коментирано в таблица 36.</p> <p>Да се разгледа възможността за дефиниране на друг по-подходящ индикатор за резултат.</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

	индикатори по този ИП. Един от двата индикатора за резултат, не е пряко обвързан със специфичната цел.	
Система от индикатори по ПОЗ, ИП2	Не е предложен индикатор за резултат по ИП2 на ПОЗ	Да се предложи индикатор за резултат за измерване постигането на ИПЗ
Базови и целеви стойности на индикаторите	Не по всички индикатори за резултат са заложи базови стойности. Повечето от заложените стойности изглеждат реалистични, предвид на изходната информация, с която се разполага. В таблици 36 и 37 са отправени коментари за всеки от индикаторите.	Да се заложи базови стойности за индикаторите за резултат. Да се преразгледат някои от заложените целеви стойности.

По отношение на административния капацитет

Препоръките по отношение на административния капацитет не касаят текстове на програмата, а се отнасят за бъдещото изпълнение и управление на програмата.

Част от ОПНОИР	Извод	Препоръка
Структурата за управление	През юни 2014г. е приета нова структура на ГДСФМОП. Тя предвижда изпълнението на всички функции и отговорности като УО и отговаря на изискванията за разделение на функции. Проведеното онлайн допитване посочва възможност за по-ефективно разпределение на задълженията както на централно ниво, така и към регионалните структури на ГДСФМОП.	Отделът по управление на риска и контрол, който включва и служителят по нередности да бъдат на директно подчинение на главния директор на ГДСФМОП, а не на заместник-директор. Ясно разпределение на функциите на отделите, включително делегиране на функции по мониторинг и верификация на регионалните структури; По-ясни разграничения на отговорностите и задачите между отделите в УО, за да се избегне евентуално размиване или дублиране на функции или

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

		прекомерна натовареност на някои отдели.
Адекватност на човешките ресурси и на административния капацитет за управление на програмата	<p>Експертите в ГД СФМОП имат значителен професионален опит в управлението и изпълнението на проекти и програми, финансирани по структурните фондове на ЕС и предприсъединителни програми.</p> <p>Заделеният човешки ресурс за три от отделите е вероятно да се окаже недостатъчен съобразно техните задължения.</p> <p>Служителите като цяло са удовлетворени от работата в ГДСФМОП, но тяхната по-добра мотивация ще повиши административния капацитет на дирекцията.</p> <p>Липсват технически средства и системи за обезпечаване работата на служителите на ГДСФМОП отношение на зали, приложен софтуер, дигитален архив и т.н.</p>	<p>Осигуряване на адекватни ресурси спрямо отговорностите на отдели „Програмиране и договаряне“, „Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания“ и „Управление на риска и контрол“.</p> <p>Осигуряване на необходимите технически средства за управление и изпълнение на програмата.</p> <p>Експертите да продължат да получават възможност за регулярен и при нужда достъп до обучение, включително работни посещения за обмяна на опит.</p> <p>Възможно най-бързо стартиране на обучения свързани с новите отговорности като УО.</p> <p>Разработване на атрактивен пакет за стимулиране и възнаграждение на експертите с цел повишаване тяхната мотивация.</p>
Капацитет на бенефициентите на програмата и предвидените мерки за неговото укрепване	<p>Бенефициентите по програмата ще се нуждаят от подкрепа, въпреки че голяма част от тях вече имат опит в изпълнение на проекти от предходния програмен период.</p>	<p>УО следва да оказва подкрепа за повишаване на капацитета на бенефициентите на ОПНОИР 2014 – 2020, включително продължаване на практиката за провеждане на информационни дни и разяснителни кампании по схемите за подкрепа.</p> <p>В допълнение, следните мерки ще отговорят на някои от най-често срещаните трудности от бенефициентите:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се избягва честата смяна на правила и указания в процеса на изпълнение на проектите и ако това се налага, бенефициентите да бъдат уведомявани по

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

		<p>подходящ начин (по имейл) за настъпилите промени, да им се дават допълнителни разяснения при необходимост;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Въвеждане на „контактна точка“ за бенефициенти в Наръчника за изпълнение на проекта, с ясно определени лица, отговорности и срокове за отговор на въпроси.
<p>Пригодност на процедурите за управление, мониторинг и оценка на програмата и за събирането на данни за изпълнение на програмата</p>	<p>Системата за мониторинг трябва да осигури регулярна информация за постигнатите физически резултати и приноса им към постигане на целите на оперативната програма; да предоставя навременни данни за финансовия напредък по схеми, инвестиционни приоритети и на ниво програма. Също така системата за мониторинг би могла да идентифицира системни грешки, т.е. наблюдава качеството на механизмите за управление.</p>	<p>Новата система за мониторинг следва да надгражда съществуващата система за мониторинг като запази добрите практики и образци и адресира идентифицираните слабости на системата.</p> <p>Изграждане на система за събиране и агрегиране на данни за индикатори, в която са определени задачите и сроковете на всички нива на мониторинг (бенефициент, конкретен бенефициент, отдели в УО)</p>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

V. ПРИЛОЖЕНИЯ

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Приложение 1: Списък на използваните документи

1. Работна версия на ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ - <http://www.eufunds.bg/bg/page/985>
2. Стратегия на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж – Европа 2020 - http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/flagship-initiatives/index_bg.htm
3. Водеща инициатива „Съюз за иновации“ - <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0546:FIN:BG:PDF>
4. Водеща инициатива „Младеш в движение“- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=bg&catId=950>
5. „Индустриална политика за ерата на глобализацията“ - http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/industrial-policy/files/communication_on_industrial_policy_en.pdf
6. „Програма за нови умения и работни места“ - <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0682:FIN:BG:PDF>
7. „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“ - <http://ec.europa.eu/digital-agenda/>
8. „Европа за ефективно използване на ресурсите“ - <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0021:FIN:BG:PDF>
9. Комюнике от Букурещ на министрите, отговорни за висшето образование: Да използваме потенциала си по най-добрия възможен начин – консолидиране на Европейското пространство за висше образование (2012 г.) - http://mail.nacid.bg/newdesign/bg_eu/index.php?id=81
10. Стратегия за мобилност 2020 за Европейското пространство за висше образование (2012 г.)
11. Изявление на Третия форум на Болонската политика: за висше образование (2012 г.) - http://89.252.196.196/top_menu/higher/info/
12. Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите: В подкрепа на растежа и създаването на работни места – програма за модернизирание на системите за висше образование в Европа (2011 г.) - <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0567:FIN:BG:PDF>
13. Стратегията на ЕС за Дунавския регион - <http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=139&y=&m=&d>
14. „Комюнике от Брюж относно засилването на европейското сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение за периода 2011—2020 г. - http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/brugescom_bg.pdf
15. Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите: Нов импулс за европейското сътрудничество в професионалното образование и обучение за подкрепа на стратегията „Европа 2020“ - http://mail.nacid.bg/newdesign/bg_eu/index.php?id=82
16. Националната квалификационна рамка на Република България - <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=719>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

17. СЪОБЩЕНИЕ ОТ КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ДО СЪВЕТА, ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И ДО КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ „Хоризонт 2020“ — Рамкова програма за научни изследвания и иновации -http://mail.nacid.bg/newdesign/bg_eu/att_files/suobshtenie_BG.pdf
18. ЕРАЗЪМ ЗА ВСИЧКИ (2014–2020 г.)
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2012/474543/IPOL-CULT_NT\(2012\)474543\(SUM01\)_BG.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2012/474543/IPOL-CULT_NT(2012)474543(SUM01)_BG.pdf)
19. Препоръка на Комисията от 20.02.2013 г. „Инвестициите в децата: прекъсване на цикъла на неравностойното положение“ -
http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/c_2013_778_en.pdf
20. Национална програма за развитие „България 2020“ -
<http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=765>
21. Национална програма за реформи на Република България (2012-2015) в изпълнение на стратегията „Европа 2020“. Актуализация 2013 г. -
<http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=762>
22. Конвергентна програма на Република България (2012 – 2015 г.) -
<http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=755>
23. Национална стратегия за развитие на научните изследвания 2020 -
<http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?@lang=bg-BG&Id=278>
24. Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2008 – 2013 г. -
<http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=476>
25. Национална стратегия за учене през целия живот 2014–2020 г. -
<http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=880>
26. Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка 2006 – 2015 г. -
<http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=393>
27. Национална стратегия за младежта 2010 – 2020 -
<http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=641>
28. Национална пътна карта за научна инфраструктура -
<http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=624>
29. Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства до 2004-2015 г. -
<http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=396>
30. Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) - <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=726>
31. Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество (2010 – 2020 г.) - <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=609>
32. Национален план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005 – 2015 г.“ -
<http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=569>
33. Национална стратегия за насърчване на равнопоставеността на половете за периода 2009 – 2015 г. -
<http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=482>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

34. Актуализирана национална стратегия за демографско развитие на Република България - <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=778>
35. Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008-2015 г. - <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=445>
36. Национална стратегия за регионално развитие на Република България - <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=657>
37. Национална стратегия за детето 2008-2018 - <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=464>
38. Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България“ - <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=601>
39. Националната програма за гарантиране правата на децата с увреждания 2010-2013 г. - <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=657>
40. Концепция за държавна политика в областта на правосъдието за детето - <http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&Id=117>
41. Проект на Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри - <http://www.mon.bg/?h=downloadFile&fileId=3419>
42. Иновационна стратегия за интелигентна специализация - <http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1085>
43. Стратегия за превенция и намаляване на дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система 2013-2020 г. - <http://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=3302>.
44. Проект на Стратегия за ефективно прилагане на информационни и комуникационни технологии в образованието и науката на Република България (2014–2020 г.) - <http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1185>
45. РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета - <http://www.eufunds.bg/bg/page/65>
46. РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1301/2013 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 17 декември 2013 година относно Европейския фонд за регионално развитие и специални разпоредби по отношение на целта „Инвестиции за растеж и работни места“ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006 - <http://www.eufunds.bg/bg/page/65>
47. РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1304/2013 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 17 декември 2013 г. относно Европейския социален фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1081/2006 на Съвета - <http://www.eufunds.bg/bg/page/65>

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

48. РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1302/2013 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 17 декември 2013 година за изменение на Регламент (ЕО) № 1082/2006 относно Европейската група за териториално сътрудничество (ЕГТС) с цел по-голяма яснота, опростяване и усъвършенстване на процеса на създаване и функциониране на такива групи - <http://www.eufunds.bg/bg/page/65>
49. РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1300/2013 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 17 декември 2013 година относно Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1084/2006 - <http://www.eufunds.bg/bg/page/65>
50. РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 1299/2013 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 17 декември 2013 г. относно специални разпоредби за подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие по цел „Европейско териториално сътрудничество“ - <http://www.eufunds.bg/bg/page/65>
51. Закон за народната просвета - <http://www.mon.bg/?go=page&pageId=7&subpageId=57>
52. Закон за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план - <http://www.mon.bg/?go=page&pageId=7&subpageId=57>
53. Закон за професионалното образование и обучение - <http://www.mon.bg/?go=page&pageId=7&subpageId=57>
54. Закон за предучилищното и училищното образование - <http://www.parliament.bg/bg/bills/ID/14397/>
55. Закон за висшето образование - <http://www.mon.bg/?go=page&pageId=7&subpageId=57>
56. Закон за развитието на академичния състав в Република България - <http://www.mon.bg/?go=page&pageId=7&subpageId=57>
57. Закон за насърчаване на научните изследвания - <http://www.mon.bg/?go=page&pageId=7&subpageId=57>
58. Закон за кредитиране на студенти и докторанти - <http://www.mon.bg/?go=page&pageId=7&subpageId=57>
59. Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор- <http://iso-mf.minfin.bg/FukvoPublic/docList.aspx>
60. Постановление № 70 на Министерския съвет от 14.04.2010 г. за координация при управлението на средствата от Европейския съюз - <http://www.eufunds.bg/bg/page/119>
61. Постановление № 5 на Министерския съвет от 18 януари 2012 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете по Общата стратегическа рамка на Европейския съюз за програмния период 2014–2020 г.; - <http://www.eufunds.bg/bg/page/119>
62. Решение 668 от 6 август 2012 г. за одобряване на списък с действия, срокове и отговорни институции за изпълнение на предварителните условности за средствата от Европейския съюз за програмен период 2014 – 2020 г.; - <http://www.eufunds.bg/bg/page/37>
63. РМС № 102 от 14.02.2013 г. За изменение и допълнение на Решение № 668 на Министерския съвет от 2012 г. за одобряване на списък с действия, срокове и отговорни институции за изпълнение на предварителните условности за

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

- средствата от Европейския съюз за програмен период 2014 – 2020 г. ; -
<http://www.eufunds.bg/bg/page/37>
64. Решение № 328 на Министерския съвет от 25 април 2012 г. за одобряване на списък с тематичните цели, които да бъдат включени в Споразумението за партньорство на Република България за програмния период 2014–2020 г., списък с програми и водещо ведомство за разработването на всяка програма. -
<http://www.eufunds.bg/bg/page/37>
65. ОП „Региони в растеж“ 2014–2020 - <http://www.eufunds.bg/bg/page/989>
66. ОП "Развитие на човешките ресурси"
67. ОП „Добро управление“ 2014–2020 - <http://www.eufunds.bg/bg/page/1022>
68. ОП „Транспорт“ 2014–2020 - <http://www.eufunds.bg/bg/page/990>
69. ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014–2020 -
<http://www.eufunds.bg/bg/page/987>
70. ОП „Околна среда“ 2014–2020 - <http://www.eufunds.bg/bg/page/986>
71. Програма за развитие на селските райони 2014–2020 -
<http://prsr.government.bg/index.php/bg/sections/l2/101>
72. Програма за морско дело и рибарство 2014–2020 -
<http://www.eufunds.bg/bg/page/983>
73. Програми за европейско териториално сътрудничество 2014–2020 -
<http://www.eufunds.bg/bg/page/982>
74. Споразумение за партньорство и развитие за България за периода 2014–2020 г. -
<http://www.eufunds.bg/bg/page/993>
75. Позиция на службите на Комисията относно изготвянето на Споразумение за партньорство и програми в България за периода 2014–2020 г. -
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/pdf/partnership/bg_position_paper_bg.pdf
76. Концепция за програмиране на развитието на Република България -
<http://www.saveti.government.bg/web/guest>
77. Методология за стратегическо планиране в Република България -
<http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&Id=90>
78. Програма за дейността на Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства за периода 2013-2015 г. -
<http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=789>
79. ОБОБЩЕНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО (РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА) Придружаваща предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство, обхванати от общата стратегическа рамка, и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006. - <http://www.eufunds.bg/bg/page/65>
80. ОБОБЩЕНИЕ НА ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО (РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА) Придружаваща предложение за РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА относно Европейския социален фонд и

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

- за отмяна на Регламент (ЕО) № 1081/2006 г. -
<http://www.eufunds.bg/bg/page/65>
81. Анализ на Център за информационно осигуряване на образованието
 82. Анализ на НАЦИД за социално-икономически анализ на целевите сектори, свързани с ОП НОИР
 83. Европейското пространство за висше образование през 2012, Болонският процес, Доклад за изпълнението -
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/138BG.pdf
 84. Draft Guidance Fiche Integrated Territorial Investment (ITI) -
<http://www.eufunds.bg/bg/page/884>
 85. Fiche on the constitution and the allocation of the performance reserve -
<http://www.eufunds.bg/bg/page/884>
 86. Link between thematic concentration and articles 6, 7, 8, 9 and 10 -
<http://www.eufunds.bg/bg/page/884>
 87. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy European Social Fund -
<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7884&langId=en>.
 88. Guide on ex-ante evaluation -
http://ec.europa.eu/regional_policy/information/evaluations/guidance_en.cfm#1
 89. Draft Guidance on the performance framework review and reserve in 2014–2020 -
http://ec.europa.eu/regional_policy/information/evaluations/guidance_en.cfm#1
 90. The Programming Period 2014–2020, Guidance document on Monitoring and Evaluation, European Regional Development Fund and Cohesion Fund –2013, Concepts and Recommendations -
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/wd_2014_en.pdf
 91. Анализ на състоянието на научните изследвания в България, МОН -
http://s2b.mon.bg/i/analyse_researches_bg.pdf
 92. Информация, предоставена в сайта на МОН, eufunds.bg и сайтове на другите оперативни програми
 93. Рейтинг на висшите училища в България, 2013 г.

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

Приложение 2: Списък на участниците в проведените срещи и фокус групи

Проведени срещи

Име	Институция
Иван Кръстев	Заместник министър на образованието и науката
Иван Модев	Главен директор, Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“
Стоян Цонев	Началник отдел "Анализ, планиране и предоставяне на безвъзмездна финансова помощ" Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“
Николай Николов	Главен експерт отдел "Анализ, планиране и предоставяне на безвъзмездна финансова помощ" Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“
Методий Киров	Държавен експерт отдел "Анализ, планиране и предоставяне на безвъзмездна финансова помощ" Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“
Ивана Радонова	Главен експерт, Дирекция "Висше образование", МОН
Яна Йотова	Старши експерт, Дирекция "Висше образование", МОН
Валентина Дейкова	Началник отдел „Учене през целия живот“, дирекция „Формиране, анализ и оценка на политиките“
Геновева Жечева	Началник отдел „Транснационални научни инициативи“, дирекция „Наука“
Методи Киров	Началник отдел „Наблюдение и оценка“
Стефка Пилева-Малиновска	Началник отдел „Верификация“
Димитър Ничев	Началник сектор „Техническа верификация“ в отдел „Верификация“
Благовеста Хаджипеткова	Началник сектор „Финансова верификация“ в отдел „Верификация“
Борислав Първанов	Старши сътрудник в отдел „Управление на риска и контрол“
Цветанка Фичева	Началник отдел „Финансово планиране, счетоводна

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Европейски социален фонд

	отчетност и плащания
Людмила Тозева	Началник отдел „Програмиране, наблюдение и оценка на оперативната програма“, ГД „Европейски фондове за конкурентоспособност“, Министерство на икономиката и енергетиката
Даниела Малхасян	Заместник главен директор ГД „Европейски фондове за конкурентоспособност“, Министерство на икономиката и енергетиката

Участници във фокус група с представители на ТРГ за подготовка на програмата

Име	Институция
Христиан Даскалов	Национално представителство на студентските съвети
Николай Найденов	Министерски съвет, дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС“
Весела Караянева	Главен експерт, дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“, НАПОО
Антоанета Кацарова	Българска стопанска камара
Кирил Желязков	Българска стопанска камара
Николай Денков	Софийски Университет
Добромир Добрев	Административен директор, Университетски комплекс по хуманитаристика, Софийски университет
Веселка Иванова	НСОРБ
Десислава Фролошка	Асоциация на индустриалния капитал в България
Георги Райчевски	Фондация „ГИС – Трансферцентър“ и БАН „ЕЦИ“
Методий Киров	МОН, Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“
Николай Николов	МОН Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Участници във фокус група с представители потенциални бенефициенти

Име	Институция
Лалка Момчилова	ПГМЕ „Вапцаров“
Людмила Пикова	ПГМЕ „Вапцаров“
Явор Шопов	СУ „Климент Охридски“
Кирил Стойчев	БАН
Янка Александрова	Фондация „Съвременност“
Анета Караиванова	ИИКТ-БАН
Асен Петров	МОН
Иванка Германова	РИО София-град
Мария Цветкова	НБУ

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Приложение 3: Резултати от онлайн проучването сред потенциални бенефициенти на програмата, бъдещият УО и членове на Работната група за подготовка на програмата

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Приложение 4: Резултати от онлайн проучването сред експерти от ГД СФМОП

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Приложение 5: Логика на интервенция на програмата

Европейски съюз

Предварителна оценка на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.

Приложение 6: Фишове на индикаторите

Само на електронен носител.